

SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Sal: 29 / Hejmar 340 / Nîsan 2010

ÖZGÜRLÜK MÜCADELESİNDE DÖRDÜNCÜ DÖNEME GİRİLMİŞTİR

TARİH BİR KİŞİLİKTE DİLE GELİNCE

İnsanlık tarihinde bazı anlar vardır ki, tarihi zamanların başlangıcını oluşturur. Bazı kişilikler de vardır ki, bir tarihi kendisinde dile getirir. Genellikle insanlık bu zamanları milad olarak tanımlar. Bu anlar o güne kadar yaşananlara koca bir nokta koyarak yaşama yeni bir akış kazandırır ve farklı bir sürecin önünü açarlar. İnsanlık nezdinde bu süreçlerin anlamı çok büyüktür.

İnsan insan olurken ve insan olmaya devam ederken büyük bir emek ve anlam katarak yarattığı değerler, yeni anlamlarda derinleşerek...

sayfa 2'de

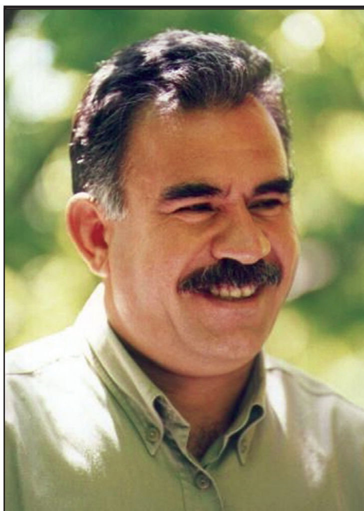

YENİ SÜRECİN BAŞARAN GÜCÜ İÇİN TÜM ALANLARDA HAMLESEL DÜZEYDE BİR MÜCADELE TEK YOL OLMAKTADIR

2010 sürecinin özellikleri, üzerimize yüklediği görev ve sorumlulukların neler olduğu, bunları nasıl yerine getireceğimiz hususu önemini korumaya devam ediyor. Biz bir süreden beri bu yönlü bir tartışma da yürütüyoruz. Önderlik sürekli gündemimizi bu temelde oluşturdu ve süreci aydınlatıcı görüşler de ortaya koydu. Biz de bu çerçevede bir yandan kendimizi pratik için eğitip hazırlarken, diğer yandan da tartışmalar yürüterek, görev sürecini daha derinden anlamaya...

sayfa 8'de

Yeni dönem Kürtlerin varlığını koruma ve özgürlüğünü sağlama dönemidir

ABDULLAH ÖCALAN

Daha önce Anayasa komplosu demiştim. Anayasa değişikliğinden önce yapılması gereken iki tane yasal düzenleme var. Bir seçim barajının düşürülmesi, iki parti içi demokrasinin sağlanması.
BDP, Demokratik Anayasa koalisyonlarını ilan edebilir. EDP kuruldu, çatı partisi çalışmaları da var. Benim sloganım "Komplocu Anayasa'ya Hayır Demokratik Anayasa'ya Evet" tir. Demokratik bir anayasa için Demokratik Anayasa Konvansiyonu'nu, Meclisini öneriyorum. Bu Meclis 500 kişiden oluşmalıdır. Yedi bölgeden, her çevreden, her kesimden temsil sağlanmalıdır. Ancak bu şekilde katılımcı, demokratik bir anayasa oluşturulur. Anayasa...

sayfa 16'da

İÇİNDEKİLER

Tarih bir kişilikte dile gelince

İnsanlık tarihinde bazı anlar vardır ki, tarihi zamanların başlangıcını oluşturur. Bazı kişilikler de vardır ki, bir tarihi kendisinde dile getirir. Genellikle insanlık bu zamanları milad olarak tanımlar. Bu anlar o güne kadar yaşananlara koca bir nokta koyarak yaşama yeni bir akış kazandırır ve farklı bir sürecin önünü açarlar. İnsanlık nezdinde bu süreçlerin anlamı çok büyüktür.

İnsan insan olurken ve insan olmaya devam ederken büyük bir emek ve anlam katarak yarattığı değerler, yeni anlamlarda derinleşerek öncekinden daha özgür bir yaşam doğururlar. Yeni doğuşlar her zaman büyük heyecanlar, coşkular yaratır, daha derin anlamlara kapı aralar. Doğuşa giden yolda büyük bir emek harcanmış, emeğe sevgi ve acılar katık edilmiş, ortaya ise yaşamı yücelten bir değer çıkmıştır. İnsan kendi zihin ve el gücüne dayanarak yarattığı bu değere her zaman büyük bir saygı duymuş ve onu kutsamıştır. Esas olarak kutsadığı ise kendi emeği olmuştur. Yarattığı şey, yaşamının anlamını büyüttüğü, onu güzelleştirdiği oranda onun kutsallık derecesi de o oranda artmış, kalıcılaşmıştır.

İnsan ateşi bulmuş, ateş kendisini ısıttığı, birçok ihtiyacını karşıladığı için onu kutsamıştır. Tarımı geliştirmiş, tarım yaşamsal ihtiyacını karşıladığı için ona kutsallık atfetmiştir. Doğanın birçok nimetinden faydalanmayı öğrenmiş, doğa kendisinin ihtiyaçlarını karşıladığı ve kendisine özgür yaşam zemini sunduğu için onu kutsamıştır. Hayvanları evcilleştirmiş, evcileştirdiği hayvanların yaşamına katkısını kutsamıştır.

İnsan, emeğine ve yarattıklarına anlam yükleyip onları kutsadıkça toplumsallaşmıştır. Toplumsallığı ortaya çıkaran gerçeklik, esas olarak insanın emeğine yüklediği anlamdır. Emeğini kutsamasıdır. Anlam, toplumun ahlaki ve politik yapısını oluşturan temel güçtür. Anlam olmadan insanın insan olması mümkün değildir. İnsanı insan yapan insanın toplumsallaşmasıdır. İnsan toplumsallaştıkça insanlaşmıştır. Toplumsallık insanın yarattığı anlam ile gelişirken, insan ise yarattığı anlam oranında insanlaşmıştır. Anlamı ortaya çıkaran ise insanın, iyi, doğru, güzel yaşam arayışı, çabası ve mücadelesidir. Özünde insanın özgürlük arayışıdır.

İlk insanın temel kaygısı, iyi, güzel ve doğru yaşam kaygısıdır. Uygarlığın ürettiği iktidar, mülkiyet, yalan, talan, baskı gibi kirliliklerden uzak olan bu insan ve toplumu, doğaya dost, komünal, eşit, özgür yaşamayı, yaşamının temel anlam gücü haline getirmiş ve kendi yarattığı bu toplumsal değerleri kutsamıştır. İnsanın değeri ise toplumuna sunduğu katkı derecesinde ele alınmıştır. Kim daha çok katkı sunar, yaşamı geliştirir, güzelleştirir, korur ve savunuyorsa, O insan, aynı oranda saygı görmüş, değer bulmuş ve kutsanmıştır. Büyük bir yaratım ve emek gücüne sahip olan Ana Tanrıça gerçeği bu toplumsal realitenin bir sonucudur. Toplum düzenlediği ritüellerle yaratıcı ve emekçi insanı kutlayarak onun şahsında kendi toplumsal değerlerini kutsamıştır.

Kürt halkı bu özgür, anlamlı zamanların en eski halklarındandır. Tarım ve köy devriminin yaratıcı unsurudur. Ahlaki ve politik toplumun oluşturucu gücüdür. İnsanlığın temel değerleri olan demokratik, komünal değerleri yaratan, geliştiren, bunlara dayalı anasoylu bir toplumsal sistem kuran, insanlığın üzerinde yükseleceği yaşamın temellerini döşeyen özgür bir halktır. Devlete, iktidara göz dikmeden, her halk ve her halktan insan ile kardeşçe, dostça yaşamayı öngören, özgür, demokratik, komünal yaşamak isteyen, bu değerler elinden alındığı nokta da ise en büyük direnişleri ortaya koyan bir halktır.

Devletçi uygarlığın ortaya çıkışıyla birlikte Kürt halkının tarihi çok büyük saldırılara ve direnişlere tanıklık etmiştir. Halkının değerlerine ters düşerek uygarlığın sahte şaşaasına koşan düşkün ihanetçileri olsa da direniş, her zaman Kürt halkının temel bir özelliği olmuştur. Hurrilerin ve kolları Gutilerin, Hititlerin, Mitanilerin, Nairilerin, Sümer-Akad-Asur-Babil sömürgeciliğine karşı verdiği mücadele, geliştirdiği direniş, ardılları Medler ile sürmüş, Demirci Kawa şahsında somutlaşan direniş bir gelenek yaratmıştır. Kürtler tarihte büyük baskılar ve katliamlar yaşasalar da direnişçi özelliklerinden kaynaklı, parçalı ve zayıf da olsa günümüze kadar kendisini taşırmayı başarmışlardır.

Kürtler tarihlerinin en ağır saldırısıyla karşı karşıya

Dediğimiz gibi Kürtler uygarlık tarihi boyunca büyük işgaller ile karşı karşıya kalmış, baskı, savaş, şiddet görmüş, derin acılar yaşamıştır. Ancak belki de Kürtler hiçbir dönem Türk devletinin hâkim olduğu süreç kadar acılı bir yaşama mahkûm olmamışlardır. Hiçbir dönem bu dönem kadar Kürt halkının değerlerine, diline, kültürüne, kimliğine, onuruna bu kadar ahlaksızca saldırılmamış, inkâr edilmemiş ve imha üzerine imha planı yapılmamıştır. Hiçbir dönem Kürt halkı, bu dönem kadar kanlı bir katliam sürecinden geçmemiştir. Sistematik bir biçimde kızıl ve beyaz katliam altında tutularak adeta kör, sağır, dilsiz ve belleksiz bir hale getirilmemiştir. En soylu değerlerin sahibi olan ve tüm insanlığa yetecek kadar değer yaratan bir halk, hiçbir dönem bu kadar her türlü hak ve hukuktan mahrum bırakılarak adeta kör bir kuyuya kapatılıp üzeri betonlanmamıştır.

Önder Apo'nun 4 Nisan doğuşu bu betonu çatlatarak gün yüzüne çıkma doğuşudur. Düşünün; üzeri betonlu, kör bir kuyuda ölüme terk edilen bir halkın içinden bir insan betonu çatlatarak yeryüzüne doğuyor ve kendisi ile birlikte bu halkı da gün yüzüne çıkarıyor. 4 Nisan'ın Kürt halkı açısından milad değerinde anlam bulması bundandır. Bu an, ilk insanın ilk anlam damlalarıyla toplumu yarattığı an kadar değerlidir. 4 Nisan Kürt halkı açısından kendini tanıma, tanımlama, kendisini küllerinden yeniden yaratarak varlaşma günüdür. Hakikatin gün yüzüne çıktığı, kendini inkâr eden uygarlık ile kıyasıya bir kavgaya girdiği zamanların başlangıç günüdür. Kürt halkının 4 Nisan'ı kendi doğuş günü olarak kutlamasının anlamı burada gizlidir.

Hiçbir zaman halklar ve toplumlar kendiliğinden bireyleri yüceltip kutsamazlar. Ortada bir şey yokken ona büyük meziyetler yükleyerek büyütmezler. Halkın ve toplumun yüreğinde büyük yer açtığı her insanın, mutlaka o halk ve toplum için yarattığı çok büyük değerler vardır. Şüphesiz her insan yarattıkları kadardır. Bir insanın toplum için yarattıkları ne ise toplum için değeri de ancak o kadardır. Toplumların direniş tarihine şöyle bir göz atacak olursak şunu çok net göreceğiz.

Eyüp, toplum karşısında yüreği taşlaşan, insanları canlı, acı duyacak varlıklar olarak dahi düşünmeyen zalim tanrı-krallara; insanların acı çektiğini göstermek için çürüyen bedenine aldırmadan direnmeseydi, Eyüp olamazdı. Toplumun belleğine bir direniş ve sabır abidesi olarak yerleşemezdi. İbrahim, yakılmayı göze alarak kralların zulmüne isyan etmeseydi İbrahim olamazdı. Acı çeken toplumun özgürlük umudu olarak somutlaşamazdı. Zerdüşt, topluma kan kusturan zalim tanrı-kralların karşısına çıkarak; ''Söyle sen kimsin'' diye haykırmasaydı Zerdüşt olamazdı. O, insana bilinç verip irade kazandırmasaydı, toplumun eşitlik, özgürlük, ekolojik değerlerini en mükemmel bir biçimde kurgulayıp bir inanç sistemine dönüştürmeseydi, aydınlık ve güneş ile özdeş kılınamazdı. İsa, çarmıha gerilmeyi göze alıp Roma'ya baş kaldırmasaydı İsa olamazdı. Muhammed Bizans, Sasani zulmüne ve tüm Arap gericiliğine karşı savaşmayı göze almasaydı Muhammed olamazdı. Ortadoğu karanlığına bir ışık gibi doğan Mani, gerici Kartir rahipleri tarafından öldürülmeyi göze almasaydı Mani olamazdı.

Bu ve buna benzer çok sayıda örnek sıralayabiliriz. Bu örneklerde de çok net görüyoruz ki, halklar ve toplumlar, kendileri için büyük kavgalara girmiş, büyük acılar çekmiş, büyük bedeller vermiş her insana çok büyük değer vererek onu yüceltmiş ve kutsamıştır.

İnsanlık tarihinde peygamber olarak özel bir yer almış bu insanlar, dinlerin söylediği tarzda ilahi bir güce sahip değillerdi. Her insanda olmayıp da onlar da olan tek şey, özgürlüğe tutkulu olmaları, toplumun acılarını derinden hissetmeleri ve toplumun özgürlüğüne dair duydukları yüksek sorumluluk bilinciydi. Ezene duydukları nefret, köleliğe duydukları öfkeydi. Yüce olan bu duyguların çağın bilgi sınırlarına ulaşarak bilinçleriyle yoğurup toplumsal hakikate ulaştılar ve güçlü direnişlerin, mücadelelerin öncü kişilikleri haline geldiler. Toplumsal bilinçleri ve duyarlılıkları gelişkin bu seçkin kişilikler, uygarlığın anti-insan, anti-toplum ideolojisine karşı, insanı-toplumu merkez alan özgürlük ideolojileri geliştirerek, toplumun demokratik, komünal, ahlaki, politik değerlerini savunarak toplum nezrinde kurtarıcı görülmüler ve hak ettikleri değeri de buldular.

Demek ki toplum, kendisinin değerlerini savunan, onları yaşatmak ve geliştirmek için her türlü bedeli göze alan, tüm yaşamını toplumun özgürlüğüne adayan her bir kişiliği yüceltmiştir. Ona verdiği değer özünde kendisine verdiği değer olmuştur.

4 Nisan tüm Kürtlerin doğum günüdür

Yaşadığımız tarih açısından bu gerçekliğe en iyi örnek Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'dır. Önder Apo, tarihte ortaya çıkan bütün insanlık mirasına sahip çıkarak, toplumun ideolojik kültür değerlerini savunarak, doğru savunmanın yeni ideolojik argümanlarını ve mücadele araçlarını geliştirerek muhalif değil, alternatif bir çizgi ortaya koymuştur. Önder Apo, toplumların gizlenen direniş tarihini açığa çıkarmış, özgürlük sosyolojisine göre yorumlamış ve kirlikomplocu uygarlığın maskelerini bir bir düşürmüştür. Sistem karşıtı olarak ortaya çıkan peygamberler geleneğinin, etnisite direnişlerinin, reel sosyalizm, feminizm, anarşizm, ekolojik, kültürel, çok sayıda mezhep, tarikatlar gerçeğinin mücadele zihniyetini, anlayışını, tarzını ve yöntemini derinliğine analiz ederek devlet ve iktidar dışı bir paradigma ile "Hakikat Aşktır, Aşk Özgür Yaşamdır" gerçeğine ulaşmıştır. Ulaştığı bu sonuçları halkının özgürlük mücadelesinde temel bir yaşam ve mücadele ilkesi haline getirmiştir.

Tüm yaşamını halkının ve insanlığın özgürlüğüne adayan bir Önder, elbette ki halkının gönlünde ve gözünde kutsanacaktır. Yok oluşla yüz yüze bırakılan bir halkı tekrardan tarihle, yaşamla, kimlikle, özgürlükle buluşturmak O halkı hakikatle tanıştırmak ve kendini halkının değerleri içinde eritmek o halkın değerleri ile özdeş hale gelmektir. Kürt halkı; ''Önder Apo'nun doğuşu, doğuşumuzdur. Yaşamı, yaşamımızdır. Özgürlüğü, özgürlüğümüzdür'' derken bu hakikati haykırmaktadır. Kürt halkının özgürlük ve demokratik değerlerini korumak ve savunmak için dünyayı karşısına alan, bedelini İmralı'da ölüm çukurunda direnerek ödeyen bir insan, elbette halkının sağlığı, yaşamı ve özgürlüğü ile özdeş hale gelecektir. Ve halkın tüm toplumsal değerleri o kişilikte en güzel ifadesine kavuşacaktır. Bundan daha doğal bir şey olabilir mi?

Kürt halkı 2000 yılından bu yana kitlesel bir biçimde Önder Apo'nun 4 Nisan doğum gününü kendi doğum günü olarak kutluyor. Her 4 Nisan'da büyük bir insan seli Amara'ya akıyor. Amara ile buluşmayı Önder Apo ile buluşmak olarak algılıyor. Amara'nın toprağına adım basmayı, havasını solumayı, özgürlük mekânına adım atmak, özgürlüğü solumak olarak duyumsuyor. Önder Apo'nun doğduğu yere ayak basmayı, kendisinin özgür olarak doğduğu, özgür yaşamı yarattığı Verimli Hilal'e ayak basmak gibi anlamlandırıyor. Bu yüzdendir ki bu uğurda Mahsumlarını, Mustafalarını şehit vermekten çekinmiyor. Özgürlük yolunda döktüğü kan, özgürlük direnişine yeni bir aşı olup özgürlük yürüyüşünü büyütüyor.

Önder Apo'nun doğuşu Kürt halkı açısından nasıl bir anlam ifade ediyorsa kadın açısından da daha fazla bir anlamı ifade ediyor. 4 Nisan'ı kadın da kendi özgürlük doğuşu olarak kutluyor. Önder Apo'nun kadın özgürlüğü için erkeğin yarattığı kadın düşmanı kirli uygarlığa karşı verdiği mücadele, kadın özgürlüğü için harcadığı emek, yarattığı değerler sözle ifade edilemez düzeydedir. Geliştirdiği kadın ordulaşması, partileşmesi, Kadın Kurtuluş İdeolojisi erkek egemen uygarlık karşısında en güçlü özgürlük eğilimi olma özelliği taşımaktadır. Önder Apo, erkek egemen zihniyetin parçalanmasında, toplumsal cinsiyetçiliğin aşılmasında özgür, eşit, demokratik bir yaşamın inşa edilmesinde kadın özgürlüğünü eksen alan bir mücadelenin sahibi olmuş, kadın ile en güzel arkadaşlığı ve dostluğu geliştirmiştir. Kadın; "Önder Apo'nun Özgürlüğü Özgürlüğümüzdür"derken bu gerçeği dile getirmekte ve özgürlüğe olan tutkusunu haykırmaktadır.

4 Nisan sadece Kürt halkı ve kadın açısından değil, tüm Ortadoğu halkları ve insanlık açısından da yeni bir doğuştur. Önder Apo'nun geliştirdiği demokratik, ekolojik, cinsiyet özgürlükçü paradigma, insanlığın özgür yaşam paradigmasıdır. Önder Apo, insanlığa düşman bir sistemin zulmü altında insanlık değerlerini korumanın direnişini geliştirirken, ben insanım diyen herkese düşen görev ise, bu direnişe katılmak, kendi hakikatine sahip çıkmaktır.

ÖZGÜRLÜK MÜCADELESİNDE DÖRDÜNCÜ DÖNEME GİRİLMİŞTİR

Önder Apo'nun uluslararası komployla Türkiye'ye teslim edilmesinden sonra PKK'ye ideolojik ve örgütsel bir saldırı gerçekleştirildi. Örgüt içindeki tasfiyeci provokasyonla komplonun amaçladığı bir PKK ortaya çıkarılmak istendi. Ancak buna Önder Apo örgütsel ve ideolojik hamleyle cevap verdi. İdeolojik ve teorik derinleşmeyle PKK yeniden yapılandı, uluslararası güçlerin ve Türk devletinin Özgürlük Hareketi'ni mücadele edemez hale getirme politikaları boşa çıkarıldı. Özgürlük Hareketi'nin etkili hale gelmesiyle birlikte uluslararası güçlerin, işbirlikçi Kürt çevrelerinin ve Türkiye içinde kendine liberal demokrat diyen çevrelerin desteğini alarak bir askeri saldırı başlatıldı. Ancak Zap direnişiyle bu saldırı da püskürtüldü. Arkasından 2008 sonbaharında Önderliğe saldırıldı. Önderliğe, kendi tasfiye politikalarına boyun eğmesini dayattılar. Önderlik buna karşı direndi. Kürt halkı Önderliğe yapılan saldırıyı protesto ettiği gibi, Önderliğin gösterdiği direnişi sahiplenip geliştireceğini tutumuyla ortaya koydu. 2008'de hükümetle Genelkurmay Başkanı belirli kültürel argümanlarla özel savaş propagandasının geliştirilip yerel seçimlerde Kürt demokratik hareketini siyasi bir yenilgiye uğratıp arkasından yapacakları askeri ve siyasi saldırılarla Kürt Özgürlük Hareketi'ni tasfiye etmek istiyorlardı. Bu saldırıların ve tasfiye konseptinin meşruiyetini de Güney Kürdistan'da toplanacak konferansa yaptıracaklardı. Ancak 29 Mart yerel seçimlerinde Kürt demokratik hareketi büyük bir başarı kazanınca tüm bu hesaplar boşa düştü.

İdeolojik, örgütsel, askeri ve siyasi saldırılar boşa çıkınca Türk devleti yeni bir Kürt politikası inşa etme kararı aldı. Bu yeni Kürt politikası temelinde siyasi meşruiyeti tazeleyip Özgürlük Hareketimiz'i tasfiye etme temelinde bir siyasi saldırı planladı. 13 Nisan'da Kürt Özgürlük Hareketi'nin tek taraflı eylemsizlik kararı almasına rağmen devlet bu tasfiye politikasını yürürlüğe koydu. Bu tasfiye politikası önündeki engelleri kaldırmak için Kürt demokratik siyasete yönelik siyasi bir darbe gerçekleştirildi. Yüzlerce Kürt politikacısı tutuklandı. Aslında bu saldırılarla birlikte hem meşru savunma hem de serhıldan alanında çok şiddetli bir direnişin başlaması kaçınılmaz hale gelmişti. Ancak Önder Apo 29 Mart seçimlerinin ortaya çıkardığı siyasi durumu demokratik çözüm doğrultusunda değerlendirmek için yeni bir demokratik siyasi çözüm hamlesi başlattı. Kürt sorununun demokratik çözümü için yol haritası hazırlayacağım, dedi. Hareket de Önder Apo'nun bu yaklaşımını benimsedi. Türk devleti Özgürlük Hareketi'nin bu yaklaşımını kendi tasfiye politikası doğrultusunda değerlendirebilir miyim düşüncesiyle 14 Nisan'da başlattığı siyasi saldırıları bir süre durdurdu.

Önder Apo'nun yol haritası toplumda merakla beklendi. Türkiye halkı da, demokrasi güçleri de bu süreçte demokratik çözüm konusunda umutlandı. Ancak Önder Apo'nun yol haritası ellerine geçince Kürtler üzerindeki siyasi egemenliğe ve kültürel soykırıma dayalı yeni inşa edecekleri Kürt politikasının bu yol haritası tarafından boşa çıkarıldığını görerek yeniden Önder Apo'ya ve Kürt demokratik siyasetine saldırdılar. Türk devletinin ortaya çıkan olumlu havayı ortadan kaldırma politikası karşısında Önder Apo demokratik çözüm ve barış gruplarının gelmesi çağrısında bulunarak yeniden demokratik çözüm koşullarını oluşturmaya çalıştı. Türk devleti barış gruplarının gelmesini de bir demokratik çözüm için değerlendirmek yerine tasfiye politikasının bir adımı olarak değerlendirmek istedi. Ne var ki halk barış gruplarına sahip çıkınca bu hesapları da boşa çıktı. Böyle bir halkın ve böyle bir demokratik siyasetin olduğu bir yerde yeniden inşa edecekleri Kürt politikası temelinde tasfiyeyi gerçekleştiremeyeceklerini gördüler. Bu Kürt dinamiğini ortadan kaldırmak için yeniden saldırılarını arttırdılar. Bu saldırılar temelinde DTP'nin kapatılması, belediye başkanları ve siyasetçilerin tutuklanması, tümüyle Kürt halkının demokratik iradesini kırıp siyasi egemenlik ve kültürel soykırımı hedefleyen politikalarının önündeki engelleri kaldırmak istemişlerdir.

Newrozlar her yıl halk kongreleri biçiminde gerçekleşmektedir

Buna da Kürt halkı serhıldanları geliştirerek, 15 Şubat'ta Önderliği sahiplenerek, 8 Mart ve Newroz'da tarihin en büyük demokratik eylemlerini yaparak, büyük bir demokratik irade ortaya koyup bu tasfiye politikalarının kabul edilmeyeceğini göstererek cevap vermiştir. Gelinen aşamada Türk devleti halkın bu iradesi karşısında ya bir demokratik çözüme gidecektir ya da oyalama ve tasfiye politikasında ısrar edecektir. Demokratik çözüm olmadığı takdirde Kürt halkı bu oyalama ve tasfiye politikalarına dur diyecektir. Bu nedenle Newroz'da ***"Ya Demokratik Çözüm Ya Görkemli Direniş"*** sloganı öne çıkmıştır. Bu aynı zamanda Kürt halkının önümüzdeki bir yılın siyasi programı ve duruşu anlamına gelmektedir. Zaten Newrozlar artık her yıl Kürt halk kongreleri biçiminde gerçekleşmekte ve o yılın siyasi programı ve mücadele doğrultusunu ortaya çıkarmaktadır.

Halkın bu büyük demokratik iradesine rağmen Türk devletinin ve AKP hükümetinin Kürt Özgürlük Hareketi'ni tasfiyede ısrarlı olacağı ortaya çıkmıştır. AKP hükümetinin Kürt sorununun demokratik çözümü doğrultusunda adımlar atma yerine anayasada kısmi değişiklikler yaparak kendi pozisyonunu güçlendirip yeni bir seçim kazanmayı önüne koyması bunu göstermektedir. AKP'nin politikası Kürt sorununu demokratik temelde çözerek değil de bir seçim daha kazanıp Kürtler üzerinde siyasi egemenliği pekiştirerek devletin başat gücü haline gelmek istediğini göstermektedir. Zihniyeti ve bu temelde tercihi Kürt sorununu demokratik temelde çözme doğrultusunda değildir. Kürtler üzerinde her türlü egemenliği sağlayacak yeni bir devlet yapılanması süreci yaşanmaktadır. Devlet bu yönlü bir yaklaşım içindedir. İşte AKP Kürtler üzerinde siyasi egemenlik ve kültürel soykırımı tamamlayacak bu yeni devlet yapılanmasının başat gücü ve sahibi olmak istemektedir. AKP'nin tüm politikaları da bu hedef doğrultusunda gündeme gelmektedir. Anayasadaki değişiklikler de bu hedefe ulaşmada taktik bir adım olarak ele alınmaktadır.

AKP 8 yıllık iktidarı boyunca sürekli demokratikleşmeden söz etmiş, ama bu konuda ciddi bir adım atmamıştır. Çünkü Türkiye'nin temel demokratikleşme sorunu olan Kürt sorununda çözüm iradesi ortaya koymadan Türkiye'de gerçek anlamda demokratikleşme adımı atmak da mümkün değildir. Kürt sorununun çözümünde adım atmadan demokratikleşmeden söz etmek demagojik söylemden öteye gitmemiştir, bundan sonra da gitmeyecektir. Kürtsüz demokratikleşmeden dem vurulmaktadır. Kürtsüz demokrasi olmayacağına göre bu tür söylemler toplumu oyalamak ve demokrasi söylemini sömürmekten başka anlama gelmemektedir. Ancak AKP her sıkıştığında yine de en büyük koz olan demokratikleşme söyleminden dem vurarak iktidarı sürdürmeyi düşünmektedir. Türkiye'de demokratikleşme özleminin ne kadar güçlü olduğunu bildiğinden ve güçlü bir demokratik siyasi alternatif olmadığından her sıkıştığında demokratikleşme adımlarının sinin temel nedeni Kürt sorununun çözümsüzlüğü olduğu göz önüne getirilirse Cemil Çiçek'in bu söyleminde somutlaşan AKP zihniyetinin demokratik bir karakteri olmadığı anlaşılır.

En fazla tartışılan maddeler Anayasa Mahkemesinin ve Yüksek Hakimler Kurulunun üyelerinin nasıl seçileceğiyle ilgilidir. Türkiye'de hâkim siyasal sistem ve buna temel teşkil eden hukuk sistemi değiştirilmeden yargıçların değiştirilmesi demokratikleşmede olumlu gelişmeler sağlayacağız demek, başta Kürt halkı olmak üzere demokrasi güçleriyle alay etmektir. Çünkü seçimler hangi biçimde olursa olsun söz konusu yargıçlar ya da mahkemeler mevcut hukuk sistemini uygulamaktan sorumludurlar. Mevcut hukuk sistemi değişmeden yargıçların ya da mahkemelerin bugünkünden çok farklı duruş göstermeleri beklenemez. Özellikle Kürt sorunu konusunda eski tutumda hiçbir değişiklik olmayacaktır. tarafından desteklenmesini isteyerek aslında Kürt inkârcılığının belgesi olan 12 Eylül anayasası ve onun sistemini kabul ettirmek istiyor. Kürt Özgürlük Hareketi on yıllarca bu anayasanın meşruiyetini kabul etmeyip ona karşı mücadele ederken, bu anayasanın parçası olacak değişiklikleri desteklemesini istemek böyle bir anayasa ve onun var ettiği siyasal sistemi Kürt toplumu gözünde de meşrulaştırmaya çalışmak anlamına gelmektedir. Kürt halkının, yıllarca mücadele ettiği 12 Eylül anayasası ve onun sisteminin yamalanmış biçimini kabul etmesi düşünülemez. Kürt halkı ve demokratik güçleri, bu değişikliklerin Kürt sorununun çözümünü kendini dayattığı bu süreçte sorununun çözümü konusunda bir adım olup olmadığına bakar. Eğer Kürt sorununun çözümü konusunda herhangi bir adımı ifade etmiyorsa bu tür siyasal yaklaşımları reddeder. Özel-

"Mevcut durumda devlet adına Kürtler üzerinde siyasi egemenliği ve kültürel soykırım politikasını sürdürmede görevli parti AKP'dir. AKP, CHP ve MHP gibi teşhir olmama durumunu kullanarak Kürtler üzerindeki bu egemenlik politikasını sürdürme konusunda her türlü yöntemi uygulamaktadır. Toplumu aldatıp oyalayarak halkın demokratik taleplerini ve Kürt sorununun demokratik çözümünü boşa çıkardığı için MHP ve CHP'den daha tehlikeli parti konumundadır"

dan söz ederek kendini kurtarmaya çalışmaktadır. Anayasa değişiklikleri konusu da bu çerçevede gündeme gelmiştir. Demokratikleşme amacıyla değil, iktidarını sürdürecek bir taktik olarak ele alınmaktadır.

Yapılan değişikliklerde Türkiye'yi demokratikleşme konusunda ilerletecek ciddi bir adım yoktur. Kuşkusuz demokratikleşme ya da demokratik tutum izlenimi veren bazı maddelerle bu yüzünü gizlemeye çalışmaktadır. Kürt sorununun çözümünde adım olacak hiçbir maddenin olmaması zaten bu değişiklik paketinin karakterini göstermektedir. Zaten hükümet sözcüsü olan Cemil Çiçek, biz de anayasayı 5-6 madde dışında tümden değiştirmek istiyoruz, diyerek anayasada demokratik bir değişiklik yapmaya niyetlerinin olmadığını açıkça ortaya koymuştur. Çünkü anayasanın tüm maddelerine ruhunu veren ve Türkiye'deki sistemi bir bütün olarak belirleyen söz konusu bu 5-6 maddedir. Bu maddeler de esas olarak 12 Eylül rejiminin hedeflediği Kürtleri egemenlik altında tutma ve siyasi soykırımı tamamlamayı amaçlayan temel maddelerdir. Türkiye'nin demokratikleşmeme- Kürt siyaseti ve demokratik güçleri üzerinde hukuk Demokles'in Kılıcı gibi dün olduğu gibi yarın da sallandırılacaktır.

Bu anayasa değişiklikleri konusunda en kötü olan şey ise AKP'nin onlarca yıllık mücadeleyle ortaya çıkmış demokrasi birikimini yozlaştırması ve tüketmesidir. Halbuki Türkiye'de anayasanın tümden değişmesi konusunda kamuoyunda önemli bir mutabakat vardır. Gerçek bu olmasına rağmen AKP toplumdan çok geri bir biçimde kısmi değişikliklerle bu demokratik birikimi kendi çıkarları doğrultusunda tüketmektedir. Demokratikleşme ve demokratik anayasa konusunda oyun bozanlık yapmaktadır. Pişmiş aşa su katmaktadır. Toplumda ortaya çıkan demokratikleşme özlemini geriye çekmektedir. Toplumda var olan demokratik dinamizmi bu tür değişikliklerle ortadan kaldırmaya çalışmaktadır. Tarihin ve toplumun dayattığı köklü değişimleri sınırlı reformlarla yozlaştırmak ve verili siyasal sistemin ömrünü uzatmak tam da bu tür tutumlar için söylenebilecek şeydir.

AKP Kürt sorununda hiçbir adımı ifade etmeyen bu değişikliklerin BDP likle Kürt Özgürlük Hareketi'nin tasfiye edilmek istendiği bir süreçte bu tasfiye politikasını yürüten hükümete güç kazandıracak ve bu hükümetin yeni bir seçim kazandıktan sonra Kürt Özgürlük Hareketi'ni tümden tasfiye etme politikasına fırsat verecek böyle bir oyalama yaklaşımını bırakalım kabul etmesini, buna karşı tutum koyması AKP'nin bu tasfiye politikasına dur demenin gereği olarak görülmelidir.

CHP ve MHP'nin bu değişikliklere nasıl yaklaştığı Kürtleri çok fazla ilgilendiren bir durum değildir. Onların Kürtlerin tasfiyesi konusunda aynı düşündükleri açıktır. Ancak bir iktidar mücadelesi yürüttüklerinden birbirlerine karşı şunu veyahut da bunu söylemeleri Kürtleri ilgilendirmemektedir. Kaldı ki CHP ve MHP'nin şovenist tutumları Kürt toplumu içinde teşhir olmuştur. Mevcut durumda devlet adına Kürtler üzerinde siyasi egemenliği ve kültürel soykırım politikasını sürdürmede görevli parti AKP'dir. AKP, CHP ve MHP gibi teşhir olmama durumunu kullanarak Kürtler üzerindeki bu egemenlik politikasını sürdürme konusunda her türlü yöntemi uygulamaktadır.

Toplumu aldatıp oyalayarak halkın demokratik taleplerini ve Kürt sorununun demokratik çözümünü boşa çıkardığı için MHP ve CHP'den daha tehlikeli parti konumundadır.

Şu anda AKP'nin izlediği politika bir devlet politikasıdır. Bunu zaten yeri geldiğinde söylemektedirler. Bu da iflas eden eski politikalar yerine kültürel argümanlarla politikasına meşruiyet kazandırıp Kürtler üzerinde eski amacı yeni yol ve yöntemlerle gerçekleştirmeyi ifade etmektedir. Türk devletinin Kürt sorununda bir çözüm zihniyeti ve politikası olmadığı netleşmiştir. Bu durum ister istemez Kürt Özgürlük Hareketi'ni yeni bir yaklaşımla karşı karşıya bırakmıştır. Çünkü Türk devleti bir taraftan askeri, bir taraftan siyasi operasyonlarla Kürt Özgürlük Hareketi'ni yıpratmakta, diğer yandan oyalama ile zaman kazanıp kendi konumunu güçlendirip tümden bitirmeyi hedeflemektedir. Bunun karşısında artık sürekli sessiz kalmak, mücadele etmemek bir nevi devletin bu politikasını sürmesini seyretmek olur.

Türk devleti Güneyli güçleri önemli oranda kendi politikasının yedeğine almıştır

Türk devleti bu ezme politikasını bütünlüklü sürdürmektedir. Uluslararası ilişkilerini bu çerçevede değerlendirmekte, kendini bu amaç doğrultusunda pazarlamaktadır. Güneylileri de önemli oranda kendi politikasının yedeğine almıştır. Çünkü Güneyliler bu politikanın sonuçlarının ne olacağının farkında değillerdir. Türkiye'nin iflas eden klasik inkâr politikanın yerine yeni Kürt politikası inşa etmeye çalıştığını görememektedir. Özellikle 2008 yılından sonra neden kendileriyle biraz daha yumuşak ilişki kurduğunu fark edecek durumda değiller. Halbuki Kürt Özgürlük Hareketi karşısında sıkıştıkları için böyle bir yumuşak yaklaşım göstermek zorunda kalmışlardır. Dar çıkarları, dar ufukları, ABD'nin telkinleri Türkiye'nin politikasının uzantısı haline gelmelerine yol açmaktadır. Öte yandan sınıf yaklaşımları, PKK'den kurtulursak Kürtlerin üzerindeki egemenlik bize kalır gibi çok basit yaklaşımlar içinde olmaları da böyle bir olumsuzluk içine girmelerine yol açmaktadır. Dolayısıyla her ne kadar savaş içine girmeyiz deseler de bu tutarsızlıkları ve yönlendirmeye açık olmaları hareketimiz karşısında güvenilir olmayan ve her an ne yapacakları kestirilmeyen bir duruş içindedirler.

Bu durum karşısında Hareketimizin her bakımdan daha aktif bir politika izleyerek bu saldırıları, bu oyunları boşa çıkararak Kürt sorununun demokratik çözümünü dayatması gerekmektedir. Türk devletinin çözümsüzlükte ısrar etmesi inkârcılığın köklü ve katı olmasındandır. Türk devleti, Osmanlı İmparatorluğunun dağılmasından sonra sürekli parçalanma ve küçülme kaygısıyla kendini savunma pozisyonunda tutmuştur. Hiç değilse misak-ı milli içinde olan Kürtleri eriterek Kürdistan'ı Türk uluslaşmasının yayılma alanı haline getirip bu temelde daha büyük bir coğrafyada ulus yaratmalıyız demişler ve bu amaca yönelik politika yürütmüşler ve uygulama geliştirmişlerdir. 80-90 yıldır izlenen bu politika ve öngörülen amaçtan bugün de vazgeçmiş değiller. İç ve dış politika da hala bu amaca yöneliktir. Davutoğlu'nun çok boyutlu politika yürütüyoruz demesi aslında Kürtler üzerinde siyasi egemenliği ve kültürel soykırımı devam ettiren politikanın dış dengelerini sağlamayı ifade etmektedir. Yani tüm dış ilişkilerini bu amaç üzerinde yürütmektedirler. Bu amaç için de her kesle ilişki kurmayı ve kendilerini pazarlamayı bir dış politika tarzı haline getirmişlerdir. Buradan çıkan sonuç on yılların mücadelesi sonucu çok zorlanmasına, ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel ve diplomatik alanda çok şey kaybetmesine rağmen Türk devletinin hala bir zihniyet ve politika değişikliğine gitmediğidir. Şimdiye kadar yürütülen mücadele Türk devletini hala böyle bir noktaya getirmemiştir. Gelinen noktada çözümsüzlükte direnmesi bu anlama gelmektedir.

Bu durum karşısında varlık yokluk mücadelesi veren Kürtlerin bu politikaya karşı direnerek kendi varlığını ve özgürlüğünü güvenceye alması gerekmektedir. Nitekim Önder Apo son görüşme notlarında *"Kürtlerin önümüzdeki dönem mücadelesi, varlığını güvenceye alma ve özgürlüğünü kazanma mücadelesi olacaktır"* demiştir. Çünkü Türk devleti, İran, Suriye, Irak aslında Kürtlerin hem Kürdistan'ın bütün parçalarında hem de bir bütün olarak Ortadoğu'da güçlenmesi karşısında rahatsız olmuşlardır. Bu yönüyle bütün politikalarını Kürtleri sınırlama, daraltma ve ezme üzerine kurmuşlardır. Mevcut durum böyle tehlikeli bir noktaya gelmiştir. Zihniyet değiştirmedikleri için Kürt halkının güçlenmesi karşısında sorunu çözmek yerine birleşip saldırarak ezme politikası uygulamalarına başvurmaktadırlar.

Kuşkusuz Özgürlük Hareketi'nin ideolojik olarak dönüşüm sağlaması, politik olarak kendini yenilemesi ve Kürt sorununu bölge sınırları içinde çözme biçiminde bir politik yaklaşım içine girmesi şovenist inkârcı kesimleri zorlamaktadır. Çünkü Önder Apo'nun, devletin Kürt sorununun çözümü konusunda doğru bir seçenek olmadığını ortaya koyması ve bu temelde sorununun bir demokratikleşme sorunu olarak halkların kardeşliği içinde çözülmesi tercihini esas alması, bu devletlerin saldırı politikalarını boşa çıkaracak önemli bir ideolojik ve siyasi hamle olmuştur. Bu ideolojik ve siyasal yaklaşım diğer taraftan da Kürt halkının komşu halklarla ilişkilerini daha da geliştirmesini, ulus-devletlerin onlarda yarattığı şovenizmin kırılarak bu sorunun demokratik temelde çözülmesi konusunda önemli bir zeminin yaratılmasını sağlamıştır. İdeolojik ve politik alandaki değişim ve yenilenmeler Kürt sorununun demokratik çözümü açısından da ön açıcı olmuştur. Diğer yandan Önder Apo'nun özgürlüğü ve demokrasiyi devlet dışı demokratik toplumun kendini demokratik kurumlaşmaya kavuşturmasına dayandırması ulus devletçi zihniyetten baskı gören, zulüm gören demokrasi isteyen güçlerle Kürt Özgürlük Hareketi'nin ittifak yaratmasının koşullarını eskisinden daha fazla güçlü bir biçimde ortaya çıkarmıştır. Çünkü Kürtleri baskı altına alan devletlerin egemenliği altındaki toplumlar da özgür ve demokratik yaşama büyük bir özlem duymaktadırlar. Bu konuda ağır bedelleri olan mücadele de vermişlerdir. Bu açıdan Kürt Özgürlük Hareketi'nin sınırlara dokunmadan sorunları demokratik temelde çözme politikası, inkârcı sömürgeci güçlerin Kürtler üzerinde siyasi egemenlik ve kültürel soykırım politikalarını zayıf düşürmüştür. İnkârcı sömürgeci güçler hala Kürtler açısından çok tehlikeli politikalar izleseler de bu politikaların meşruiyet zemini önemli oranda zayıflatılmıştır. İyi mücadele edildiği takdirde bu şovenist gericiliğin kırılma imkânları fazlasıyla bulunmaktadır.

Yeni bir mücadele dönemine girilmiştir

Mevcut aşamada Kürt Özgürlük Hareketi'nin demokratik çözüm konusundaki ısrarına ve halkımızın serhıldanlarla, demokratik duruşuyla çözümsüzlük politikalarını kabul etmeyeceğini göstermesine rağmen ciddi bir politika değişikliği içine girilmemesi yeni bir mücadele dönemini ortaya çıkarmış bulunmaktadır. Önder Apo bunu üçüncü dönemin bitmesi, yeni bir dönemin başlaması olarak değerlendirdi. Bilindiği gibi *birinci* dönem 1973-84 dönemidir. Bu dönem ağırlıklı olarak ideolojik mücadele ve örgütsel varlığını geliştirme dönemidir. *İkinci* dönem, 1984-93 arası inkâr ve imha politikasını boşa çıkaran silahlı direniş ve serhıldan dönemidir. Önder Apo bu süreci diriliş devrimi olarak tanımlamıştır. *Üçüncü* dönem ise müzakere ve diyalogla demokratik çözümü hedefleyen, bu çerçevede demokratik mücadele stratejisini öne çıkarma dönemidir. Üçüncü dönem boyunca Önder Apo sorunun demokratik siyasal çözümü için birçok hamle yapmıştır. 1993, 1995 ve 1998'de tek taraflı ateşkes ilan etmiştir. Tek taraflı ateşkesler ve 1999'da silahlı güçlerin sınır dışına çekilmesi demokratik çözüm için atılan adımlardır. Bu adımlarla diyalog ve müzakerenin başlatılması hedeflenmiştir. Ancak bu dönemde diyalog ve müzakere içine girilmediği gibi, Özal olayında olduğu gibi diyalog ve müzakereden yana güçler ya tasfiye edilmiş ya da susturulmuştur. Özellikle 1999-2004 arası koşullar çok müsaitken devlet Kürt sorunu konusunda çözüm için adım atmadığı gibi, Özgürlük Hareketi'nin çözüm iradesini bir zayıflık olarak değerlendirmiş, sosyal, kültürel, ekonomik tedbirlerle Hareketin tasfiyesini planlamıştır. Sayısız olarak hazırladıkları sosyal, ekonomik, kültürel tedbir paketiyle Kürt Özgürlük Hareketi'ni zamanla tasfiye edeceklerini açıkça ilan etmişlerdir.

AKP 2002 yılında demokrasi söylemleriyle iktidara gelmiştir. Hareketimiz AKP'ye bu sorunu çözmesi için defalarca çağrıda bulunmuştur. Ne var ki AKP hükümeti ilk önce düşünmezseniz Kürt sorunu yoktur yaklaşımı içinde olurken, devletin ekonomik, sosyal, kültürel tedbirlerle tasfiye politikasını uygularken, 1 Haziran 2004 hamlesiyle birlikte sıkışınca bu defa oyalama politikasına yönelmiştir. O günden bugüne AKP'nin politikasını demokrasi güçlerini ve Kürt sorununun demokratik çözümünü isteyenleri oyalama temelinde yürütmüş, hatta Kürt Özgürlük Hareketi'ni en iyi ben bastırırım deyip kendini pazarlayıp iktidarda tutma yolunu tercih etmiştir. Gelinen aşamada da bu politikaları tümden açığa çıkmıştır. Tam bir tasfiye konsepti izlemektedir. Bunu artık bir çocuk bile anlayabilecek durumdadır. Neredeyse biz tasfiye ediyoruz, sizin herhangi bir şeyi talep etme hakkınız ve bu talepler için direnme hakkınız yoktur, sadece tasfiye politikamıza boyun eğme hakkınız vardır gibi bir yaklaşım içindedir. Öyle ki bu tasfiye politikasını bir demokratikleşme gibi yutturmaya çalışmaktadır. Topluma da demokratikleşme yapıyoruz, ama PKK karşı çıkıyor, direniyor diyerek kendisini haklı, bizi de haksız konumda göstererek direnmemizi engellemeye ve kendi tasfiye politikasını yürütüp hâkim kılmaya çalışmaktadır. Bu doğrultuda yoğun bir psikolojik savaş yürütmektedir. Öyle ki sorunu çözmediği halde sanki sorunu çözecekmiş gibi ya da demokratikleşme yapıyormuş gibi toplumu aldatmakta ve böylelikle politikalarına karşı direnen bütün kesimleri etkisiz kılıp saf dışı ederek kendini iktidarda tutup kendi ideolojik ve siyasi çizgisi doğrultusunda yeniden yapılandırmaya çalışmaktadır. AKP'nin şu anda izlediği politika budur. Bu politika Kürt halkı ve demokrasi güçleri açısından çok tehlikeli olduğu gibi, tam bir tuzak niteliğindedir.

Bu açıdan *üçüncü* dönem sona ermiş, Kürt sorununun çözüm dönemi ya da mücadelenin gelişeceği bir dönem olarak *dördüncü* döneme girilmiştir. Çünkü müzakere ve diyalog sürecinde çözüm doğrultusunda adım atılmadığı gibi, hep tasfiye politikaları devreye sokulmuştur. Bu artık sınanacak, denenecek bir politika değildir. 1993'ten bugüne süren yıllarda netleşmiş bir tutum olarak karşımıza çıkmıştır. 1993'ten bu yana 20 yıla yakındır diyalog ve müzakerede ısrarlı olunduğu halde Türk devleti bu konuda herhangi bir adım atmamıştır. Özellikle son bir yıllık süreç devletin ve hükümetin koşullar olgunlaşmasına rağmen adım atmayacağını kanıtlamıştır. Oyalama ve tasfiyenin bir politika tarz haline getirildiği tüm çıplaklığıyla açığa çıkmıştır. Bu açıdan Kürt halkı siyasal alan başta olmak üzere bütün alanlarda direnerek bu sorunu çöz dayatması yapacaktır. Kürt Özgürlük Hareketi; artık oyalama ve tasfiye politikası değil, artık laf değil, icraat görmek istiyorum diyecektir. Bu konuda ciddi bir adım görülmediği taktirde hiçbir lafa, hiçbir oyalama taktiğine kanmadan mücadelesini sürdürecektir. Böyle bir dönemin önü açılmıştır.

Türkiye'de toplumun çoğunluğu Kürt sorununun çözümünden yanadır

Türk devleti çözüm için adım atarsa zaten Kürt Özgürlük Hareketi hazırdır. Sorun zaman verme sorunu değildir, zaman şimdiye kadar verilmiştir. Koşullar da Kürt sorununun çözümü için uygundur. Sorun bilinmiyor, sorun toplumda fark edilmemiştir, çözüm için olgun değildir, kimseyi bu sorunun çözümünde ikna edemeyiz gibi bütün gerekçeler Türkiye toplumunu, Kürt toplumunu ve dünyayı aldatmaktır. MHP dışında toplumun çoğunluğu bu sorunun çözümüne hazırdır. Kaldı ki onlar da artık bu sorununun eskisi gibi çözülemeyeceğini bilmektedir. Nitekim onlar da çeşitli zamanlarda bu sorun bir şekilde çözülmeli biçiminde yaklaşımlarını ortaya koymuşlardır. MHP'nin çözüm karşıtı olacağı varsayıldığında bile Kürt sorununun çözümüne karşı olanların yüzde 25'i geçmeyeceği anlaşılmıştır. Dolayısıyla toplumun çoğunluğu çözümden yanadır.

29 Mart seçimlerinden sonra Kürt Özgürlük Hareketi'nin siyasi soykırım politikalarına rağmen demokratik çözüm yaklaşımını ortaya koyması Türkiye toplumunda çok büyük yankı bulmuştur. Hükümet tasfiye politikası değil de bir çözüm politikası izleseydi toplum desteklemeye hazırdı. Ortaya çıkan toplumsal zemini kendileri sabote etmişlerdir. Kendileri devletin derinlikleri ve çeşitli siyasi kesimlere biz Özgürlük Hareketi'ni tasfiye etmek için açılımdan söz ediyoruz dedikleri için demokratik çözüm ve barış grupları geldiğinde halkın sahiplenmesi karşısında tasfiye konusunda söz verdiği çevreler, hani ortadan kaldırıyordun, bu nasıl tasfiyedir, milyonlar ayağa kalktı, zafer gösterileri yaptılar diyerek AKP'yi sıkıştırdılar. Çünkü AKP herkese PKK'yi tasfiye etmek istiyoruz, biz hepinizden daha fazla milliyetçiyiz, daha fazla devletin temel politikalarını sahipleniyoruz demiştir. AKP'nin uygulamak istediği tasfiye politikalarını kabul etmeyecek bir halk gerçeğinin, bir demokratik siyaset gerçeğinin olduğu görülünce AKP'yi, sen verdiğin sözleri yerine getirecek bir parti değilsin diye suçlamışlardır. Kapatılmayarak PKK'ye karşı kullanılmak istenen AKP'nin böyle bir tasfiye gücü olmadığı görülünce AKP'yi daha fazla sıkıştırmaya başlamışlardır.

Kuşkusuz AKP tutarlı olsaydı, demokratik çözüm yaklaşımı gösterseydi halkın bu sevincini, ortaya çıkan bu durumu demokratik bir çözüm için değerlendirebilirdi. Ama tasfiye politikası izlediği için, bu politikası önünde engel olacak bir halk gerçekliğinin var olduğunu görünce bu sefer siyasi saldırıya, psikolojik savaşa ağırlık vererek Türkiye'deki demokratik çözüm eğilimini,

“AKP’nin benim anayasa değişikliğime destek verilmezse CHP ve MHP gibi olursunuz yaklaşımı kesinlikle yanlıştır. Hiç kimsenin böyle bir yanlış düşünce içine girmemesi gerekir. Böyle bir kaygıya gerek yoktur. AKP’nin bu yaklaşımı Bush’un ya bizdensiniz ya da karşı taraftansınız biçimindeki faşist ve tekçi yaklaşımının bir benzeridir. Kuşkusuz Bush’u desteklemeyenlerin tümü El Kaideci olmadığı gibi, AKP’yi desteklemeyenler de başkalarıyla aynı kefeye konulamaz”

ortamını sabote etmiştir. Kendisine verilen tasfiye rolünü yerine getirmek için şovenist ve saldırgan bir tutum içine girmiştir. Bu kadar belediye başkanını ve demokratik siyasetçiyi tutuklaması, bakın biz tasfiye politikası yürütüyoruz, bu konuda kararlıyız demek içindir. Çünkü devletin asker, sivil bürokrasisiyle bu çerçevede bir anlaşma yapmıştır. Mezara kadar götüreceği Dolmabahçe mutabakatı da budur.

Demokratik açılım ve çözüm niyetinde olsaydı hiç bu saldırıları yaparak ortamı gerebilir miydi? Yeni çatışmaya neden olacak bir durum ortaya çıkarabilir miydi? Çünkü aklı başında herkes belediye başkanlarının tutuklanmasını da içine alan siyasi soykırımın başlı başına şiddetli bir çatışma nedeni olacağını bilir. Kuşkusuz hükümetin bu politikası karşısında Kürt halkının ve siyasi güçlerinin derhal şiddetli bir direnişe geçmesi gerekirdi. Olması gereken buydu. Bu tasfiye politikası ve bu temelde yürütülen siyasi soykırım saldırılarına rağmen halk direnişini belirli bir sınırda tutmuşsa, bunun nedeni acaba bir çözüm fırsatı olabilir mi diyerek sabırlı davranmasıdır. Ama gelinen aşamada artık AKP hükümetinin tasfiye, bitirme konseptini adım adım devreye soktuğu, iç ve dış koşulları olgun hale getirerek son darbeyi vurmayı planladığı açığa çıkmıştır. Önder Apo’nun “tehlike büyüktür” dediği şey devletin bu ezme politikasıdır.

Üçüncü dönem diyalog müzakere dönemiydi. Ancak Kürt Özgürlük Hareketi’nin büyük fedakârlıkları ve sabrına rağmen bu konuda hiçbir ciddi adım atılmamıştır. Aksine Hareketin demokratik çözüm ve müzakere söylemini kendi tasfiye politikaları doğrultusunda kullanmak istemişlerdir. Bırakalım bu iyi niyet ve samimi yaklaşımlara olumlu cevap verilmesini tam tersine iyi niyet ve samimiyetimiz istismar edilerek, amiyane deyimle tam kalleşçe, alçakça bir tasfiye politikası adım adım sonuca götürülmek istenmiştir. Üçüncü dönemin karakteri diyalog-müzakereydi. Eğer bu boşa çıkarılmışsa dördüncü dönem demek ki farklı olacaktır.

Mücadeleyi yükseltme dışında başka bir yol kalmamıştır

Dördüncü dönemde de diyalog ve müzakere gündeme gelebilir, ancak öncelik mücadelenin geliştirilmesi olacaktır. Bundan sonra olacaksa da diyalog ve müzakere mücadele sürerken olacaktır. Eğer bu mücadelenin sürdüğü dönemde Türk devleti sorunu çözmek isterse kuşkusuz Özgürlük Hareketi buna olumlu cevap verecektir. Ancak gelinen aşamada Türk devleti Kürt Özgürlük Hareketi’ne mücadeleyi yükseltme dışında başka bir yol bırakmamıştır. Bu saldırılara karşı direnme dışındaki diğer yollar artık teslim olma ve ezmelerini bekleme anlamına gelir. Onlarca yıldır büyük bedeller ödeyerek özgürlük mücadelesi yürüten bir hareketin de böyle bir özel savaş politikasına, tasfiye politikasına boyun eğmeyeceği, buna yatmayacağı, göz göre göre kendisini yok edecek, tasfiye edecek bir politikanın seyircisi olmayacağı açıktır.

Türk devleti 14 Nisan’dan beri saldırılarını arttırmış bulunmaktadır. 14 Nisan’dan bugüne izlenen politikalar zaten bir tasfiye politikasıdır. Bu gerçekler ortadayken AKP şöyle iyi niyetli, şöyle bir çözüm yaklaşımı var, aslında bazı adımlar da atıyor denilmesi Kürtleri aptal yerine koymaktır. Şimdi bu politikaları izleyen bir anlayışın anayasada değişiklikler yapacağına, demokrasi getireceğine kim inanır? Bunlar kesinlikle demokratikleşmeyle ilgili adımlar değildir. Bu kadar saldırı olacak, tasfiye politikası olacak, bu kadar insan tutuklanacak, ama bunun yanında AKP gelip ben demokratik adımlar atıyorum, Kürtler için iyi şeyler yapıyorum diyecek! Buna inanmak bir çocuk gibi bu sözlere kanmaktır, ya da gerçeklere gözünü kapamaktır. Bu, bile bile kendini kandırmaktır. Bu kadar siyasi saldırının olduğu, askeri operasyonların durdurulmadığı, binlerce demokratik siyasetçinin ve Kürt çocuğunun zindanlarda tutulduğu bir zamanda AKP hiçbir olumlu adım atmayacak, ne terörle mücadele yasasını değiştirecek ne seçim barajını düşürecek ne demokratik mücadele koşullarını yaratacak, ama gel benim anayasa değişikliğime destek ver diyecek! Kürtlerle ilgili hiçbir olumlu adımın olmadığı bu değişiklikler demokratikleşme adımları olarak yutturulmaya çalışılacak! Kürtler böyle bir değişiklik paketine destek verirse bile bile kendisi için ölüm fermanı olan 12 Eylül anayasasını meşrulaştırmış olacaktır. Çünkü başbakan dahil AKP’liler bu değişikliklerle Türkiye’nin demokratikleşmede büyük adım atacağı yalanını söylemektedirler. Böylece Kürtlerin üzerinde siyasi egemenliği ve kültürel soykırımı sürdüren sistem bir demokrasiymiş gibi yutturulacaktır. Kürtler, bu paketin kendileri üzerindeki kurumsal faşizmin meşrulaştırılmasının aracı haline getirilmesine göz yumamazlar. Böyle bir şeyin düşünülmesi, akla getirilmesi bile mümkün değildir.

Bazı çevreler bu adımlardan Kürtler de yararlanacak, Kürtler için de iyi şeyler olacak diyerek Kürt halkının, Kürt demokratik siyasetinin, aklını çelmeye çalışmaktadır. Halbuki tersi bir pratik ortadadır. Herkesin pratiğe bakması lazım. Pratik, Kürt siyasetçilerini tutuklamadır, Kürt siyasetçiler üzerinde baskı yapmaktır. Pratik, Kürt sorununun çözümü konusunda hiçbir adım atmamaktır. Pratik, oyalamayı bir politika haline getirmiş olmaktır. Türkiye’nin temel sorunu Kürt sorunuyken, demokratikleşme Kürt sorununun çözümüyle mümkünken, Kürt sorunu çözülmeden Türkiye’de demokratikleşmenin olmayacağını herkes söylerken, bu konuda koşullar olgunlaşmışken, Kürt sorununda hiçbir adım atılmadığı gibi Kürt demokratik siyaseti üzerinde baskı kurmak, demokratikleşme söyleminin nemenem bir demagoji olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla hiç kimse kendi niyetlerine göre bu çıplak gerçeği çarpıtamaz.

Türkiye’de gerçekler Kürt sorununa bakışla değerlendirilmesi gerekiyor. Bunun dışındaki tüm değerlendirmeler demagojidir, aldatmadır, yalandır. Türkiye tarihi söz konusu olduğunda bütün politikacıların gerçek rengini belirleyen, Kürt sorununa yaklaşımlarıdır. Bu açıdan Kürt sorununa yaklaşım konusunda AKP’nin tutumuyla diğerlerinin tutumu arasında temelde bir fark yoktur. Hatta oyalamacı olduğu ve çözüm koşullarını sabote ettiği için çok daha tehlikelidir. Bunun açıkça görülmesi gerekmektedir. MHP zaten milliyetçi partidir. MHP’nin sert politikalarına bakarak hiçbir partiye kimse ilericilik ve demokratlık rolü bahşedemez. MHP Kürt sorununda eskiden beri aynı politikayı izlemektedir. Hatta eskiden MHP daha da saldırgandı. 1970’li yıllarda MHP kötüdür diye kimse AP ya da Selamet Partisi iyidir demedi. Hatta CHP bile iyidir demedi. Bir dönem CHP’de bazı olumlu şeyler vardı, sol demokratik güçler destekledi. Ama CHP daha sonra demokratikleşme ve sosyal adalet konusunda adım atamayınca, faşist saldırılara karşı tutarlı bir tutum takınmayınca demokrasi güçleri ve sol güçler CHP’nin de kuyruğuna takılmadı. Hatta devrimciler, demokratlar ve emekçiler mücadeleyi geliştirerek faşist saldırganlığı püskürtmeye çalıştılar.

1970’lerin sonlarına doğru CHP’yi desteklemeyen demokrasi güçlerinin bugün CHP’nin politikalarının yanında olması düşünülemez. Dolayısıyla AKP’nin benim anayasa değişikliğime destek verilmezse CHP ve MHP gibi olursunuz yaklaşımı kesinlikle yanlıştır. Hiç kimsenin böyle bir yanlış düşünce içine girmemesi gerekir. Böyle bir kaygıya gerek yoktur. AKP’nin bu yaklaşımı Bush’un ya bizdensiniz ya da karşı taraftansınız biçimindeki faşist ve tekçi yaklaşımının bir benzeridir. Kuşkusuz Bush’u desteklemeyenlerin tümü El Kaideci olmadığı gibi, AKP’yi desteklemeyenler de başkalarıyla aynı kefeye konulamaz.

AKP ile CHP ve MHP arasındaki kavga sadece bir iktidar kavgasıdır

Hiç kimse Kürt Özgürlük Hareketi’ni, Kürt demokratik hareketini MHP ve CHP ile yan yana gösteremez. Bunlara karşı esas mücadeleyi Kürt Özgürlük Hareketi’nin verdiği, onları Kürdistan’da Kürt Özgürlük Hareketi’nin süpürüp attığı bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla Kürt demokrasi güçlerinin de böyle bir kaygıya girmesine hiç gerek yoktur. Kürtlerin kimleri nasıl ve ne için destekleyeceği bellidir. Kürtlerin destekleme ölçülerini bilmeyen yoktur. Kürt sorununda kırk yıldır mücadele ediyor, hangi değerler ve hedefler için mücadele ettiği de bellidir. Bu konuda adım atılıyor mu atılmıyor mu, bu konuda bir yaklaşım var mı yok mu? Kürt halkı buna bakar. Bu konuda doğru yaklaşım olursa Önder Apo’nun dediği gibi ister AKP, ister MHP, isterse CHP olsun Kürt Özgürlük Hareketi için fark etmez. Ama eğer sorunun çözümünde adım atılmıyorsa MHP, CHP, AKP ya da hangi parti olursa olsun Kürt Özgürlük Hareketi ona tavır alır. Kürtlerin tutumunu neyin belirlediği bu kadar açık ve nettir. Dolayısıyla Kürtler bunu desteklemeli, yoksa CHP ve MHP’nin konumuna düşer söylemlerinin hiçbir değeri yoktur. Kürtler hiçbir zaman CHP ve MHP ile aynı duruma düşmezler. CHP ve MHP ile aynı duruma AKP düşer.

AKP şu anda devletin Kürtlere karşı kullandığı partidir. AKP Kürtler üzerinde siyasi egemenlik ve kültürel soykırımı sürdürmek isteyen siyasal sistemin parçasıdır. Dolayısıyla AKP başta Kürt sorunu olmak üzere Türkiye’nin en temel ulusal politikaları denen konularda CHP ve MHP’ye yakındır. Bu konularda onlardan farklı düşünmüyor. Aralarındaki kavga sadece bir iktidar kavgasıdır. CHP ve MHP ile AKP iktidar kavgası sürdürürken, aralarında böyle bir kavga varken BDP’nin AKP’yi desteklememesi MHP ve CHP’nin konumuna düşmek anlamına gelmez. Böyle basit propagandalarla AKP’nin kuyruğuna takılmak, basit bir yaklaşım içine girmek olur. Devlet MHP’ye bir rol vermiş; karşı çıkma rolü vermiş. MHP, Kürt sorununda her zaman böyle bir yaklaşım içinde olacaktır. Kürt sorunu çözüldüğünde belki bu kadar güçlü kalmayacaktır, ama o zaman da yine bu tür şovenist ve gerici tutumlarını sürdürecektir. MHP gerçeği buyken MHP’nin karşı çıkmasına bakarak o zaman biz AKP’yi destekleyelim demek basit politika izlemek olur. Kuşkusuz Kürt sorununda ciddi adımlar atılırsa kim olursa olsun Kürtler destekler. Ama ortada böyle bir durum yokken AKP şöyle propaganda yapar denilerek kendi mücadelesi doğrultusunda tutum belirlemeyenler hiçbir zaman ne özgürlüğü ne de demokrasiyi geliştirebilirler. Devletin özel savaş politikası içinde debelenip dururlar. Hatırlanırsa 2007 seçimlerinden sonra MHP’nin Kürt sorununda tutumu belliyken gidip el sıkışmasını Önder Apo hafiflik olarak değerlendirdi. Kuşkusuz Önder Apo el sıkılmaz demedi, ama nasıl sıkılır bunu hatırlatmak istedi. Dolayısıyla Kürtler her zaman ve her kese karşı kendi ilkelerinde, kendi politikalarında, kendi davalarında tutarlı olacaklardır. Kürtlerin özgürlüğü ve demokrasisi için olumlu bir şey var mı yok mu buna bakacaklardır. Çünkü Türkiye’deki demokratikleşmenin gelişip gelişmemesi Kürt sorununda ciddi adım atılıp atılmamasına bağlıdır. Kürt sorununda hiçbir adım atılmayacak, ama demokraside gelişme yaratıyorum denilecek; bunlar demagojidir, hiç kimsenin kanmaması gerekir.

Türk devletinin ve AKP hükümetinin nasıl bir politika izlediği açıktır. Avrupa’daki operasyonlar Türk devletinin çözüm değil, tasfiye, ezme politikasını izlediğini göstermektedir. Kürt sorununda adım atan, çözümden ve demokratikleşmeden yana olan bir devlet ve onun hükümeti böyle gerilim yaratacak politikalar izler mi? Bu tür adımlar, bu tür çalışmalar bir kuşatma çalışmalarıdır, tasfiye çalışmalarıdır, Kürt Özgürlük Hareketi’ni ezmenin koşullarını oluşturma çalışmalarıdır.

AKP’nin sadece Avrupa’yla değil İran, Irak ve Suriye’yle ilişkileri de tamamen Kürt Özgürlük Hareketi’ni tasfiye etme üzerine kuruludur. ABD’nin bu kadar İran’la sorunlu olmasına rağmen İran’ın hoşuna gidecek sözler söylemesinin nedeni de yine Kürt Özgürlük Hareketi’ni tasfiye etme konusunda İran’la yaptıkları işbirliği sonucudur. Bu yönüyle Türkiye’nin bütün ilişkilerinin bugün de Kürt Özgürlük Hareketini tasfiye etmeye endeksli olduğu açıktır. İç politikasını buna göre düzenliyor. Dış politikayı buna göre, bölge ülkeleri ile ilişkilerini buna göre düzenliyor. Böyle bir politika izleyen bir hükümetin çözüm politikası olduğundan söz edilebilir mi? Kesinlikle Türk devleti bir tasfiye politikası izlemektedir. Erdoğan ABD’ye gitti geldi. Burada da tamamen Kürt Özgürlük Hareketi’ni tasfiye etme konusunda pazarlıklar yapmıştır. AKP’nin demokratikleşme yapacağım türü tüm sözleri tamamen tasfiye politikasının üstünü örtme, zaman kazanıp oyalayarak son darbeyi vurma amaçlıdır. AKP’nin politikalarını farklı bir biçimde değerlendirmek, Kürtler açısından bir gaflet durumunu ifade eder.

Önümüzdeki dönemde mücadelenin sertleşeceği açığa çıkmıştır

Türkiye’nin Irak politikası da bellidir. Irak’ta bir taraftan merkezi hükümetle sıkı işbirliği yaparak Kürtleri sınırlamak isterken, diğer taraftan da Güney Kürdistanlı siyasi güçleri Özgürlük Hareketi’ne karşı kışkırtmaya çalışmaktadır. Barzani’nin ABD’de iken AKP’nin politikalarını destekliyorum demesi Güneylilerin tasfiye politikasına nasıl ortak edilmek istendiğinin kanıtıdır. Yine en son Neçirwan Barzani’nin Türkiye’ye gitmesi ve görüşmeler sonrası AKP’nin politikalarını destekler değerlendirmelerde bulunması aynı politikanın sonucudur. Bu açıdan Güney Kürdis-

tan'daki Kürt siyasilerin ulusal politika konusunda sorumsuz davrandıkları, tamamen dış güçlerin isteğinde ve kendi dar, basit çıkarları temelinde sorunları ele aldığı bir daha görülmüştür. Her ne kadar çatışmayız, savaşın içine girmeyiz deseler de tasfiye politikalarına meşruiyet kazandırmada hala en temel rolü Güney Kürdistanlı siyasi güçler oynamaktadırlar. Bir siyasal mücadelede en temel sorun meşruiyet sorunudur. Türk devletinin Kürt halkı üzerinde uyguladığı tasfiye politikaları, inkârcı politikalar, soykırım politikaları meşruiyetini kaybetmiş, artık dünyanın hiçbir yerinde kabul edilmez hale gelmişken Güneyli güçlerin hala AKP'nin politikalarını destekliyoruz, AKP'nin politikaları olumludur diyerek Kürtler üzerinde yürütülen siyasi egemenlik ve kültürel soykırım politikalarına meşruiyet kazandırmaları çok trajik bir durumdur. Kürtler üzerinde meşruiyetini kaybetmiş siyasi egemenlik ve soykırım politikalarına Kürt cephesinden verilmiş bir destek olmaktadır. Bunun Kürtlükle, Kürt ulusal çıkarlarıyla, Kürt siyasetiyle alakası olmadığı açıktır. Bu yönüyle de önümüzdeki dönemde en fazla dikkat edilmesi gereken konulardan biri de Güney Kürdistan'daki siyasi güçlerin ulusal çıkarlara ters ve sömürgeci inkârcı güçlere destek veren politikaların önüne geçmektir. Güney Kürdistanlı siyasi güçleri tasfiye politikalarına destek verir durumdan vazgeçirmektir. Bu politikanın gaflet ve düşmanların Kürtleri ezmesine hizmet etmek anlamına geldiğinin ortaya konulması gerekmektedir. Öte yandan Güneyli güçlerin askeri saldırılara destek vermeyiz ve içinde olmayız sözlerine de fazla güvenmemek gerekmektedir. Nitekim Neçirwan Barzani'nin Türkiye'de yaptığı görüşmelerde sınır ötesi operasyona izin verecekleri konusunda bir anlaşma yaptığı söylenmektedir. Hatta bir tampon bölge konusunda anlaştıkları, bunun Mesut Barzani'nin Türkiye'ye gitmesiyle kesinleştirileceği doğrultusunda iddialar da bulunmaktadır. Türkiye'nin İran'la işbirliği içinde bazı yerleri işgal edip daha sonra Güneyli siyasi güçlere teslim edileceği biçimindeki senaryolar da bir süredir Güney Kürdistan mahfillerinde dile getirilmektedir.

Kuşkusuz önümüzdeki dönemde mücadelenin gelişeceği, sertleşeceği açığa çıkmıştır. Kürt halkı zaten Newroz'da ayağa kalkarak ya demokratik çözüm ya görkemli direniş demiştir. Kürt halkının bu yıl gerçekleşen serhıldanları Newroz'da zirveye çıkarması, Amara mitingi sorunun çözümünde kararlı ve ısrarlı olduğunu, tasfiye politikalarını reddettiğini, kabul etmeyeceğini gösterdiği gibi, aynı zamanda demokratik çözümde muhatabın kim olduğunu da açıkça ortaya koymuştur. Bu konuda hiçbir muğlaklığa yer bırakmayacak biçimde tutumunu net göstermiştir. 30 yıllık mücadeleyi, verdiği ağır bedelleri kesinlikle özgürlük ve demokrasiyle sonuçlandırmak istemektedir. Bilinçli bir halk haline gelmiştir. Demokratik yaşam isteği çok gelişmiştir, derinleşmiştir. Bu açıdan böyle bir halkı bastırarak, demokratik ve özgür yaşamından uzak tutmak mümkün değildir. Halkın büyük serhıldanlarına ve bu duruşuna rağmen Türk devletinin bunu dikkate almaması, demokratik olmayan karakteriyle ilgilidir. Dünyanın herhangi bir yerinde başka bir ülke olsaydı halkın bu yönlü serhıldanlarını ve tepkilerini mutlaka dikkate alır, bir çözüm yolu bulunurdu. Bu kadar yoğun tepkilerin, isteklerin görmezlikten gelinmesi istediğiniz kadar talep edin ben dinlemiyorum anlamına gelir. Bunun da katı bir şovenist zihniyet olduğu açıktır.

Halkımız operasyonları felç edecek bir direniş ortaya koyacaktır

Operasyonların devam etmesi, yığınakların yapılması savaş politikasındaki ısrarı ifade ediyor. Gelinen aşamada halkımızın geçmiş dönemdeki gibi yaklaşması beklenemez. Halkımız artık Kürt sorununun çözümünde ve Türkiye'yi demokratikleştirmede Türk devletinin bu politikalarını durdurmada temel siyasi aktör durumundadır. Bu açıdan Türk devletine operasyonları geçmişte olduğu gibi artık rahat yaptırmayacaktır. Bundan sonra operasyonlar geliştiğinde halk bu duruma eylemleriyle müdahale edecektir. Halka saldırı olduğunda bütün demokratik siyasi güçler tabii ki bunun karşısında direnecektir. Bu yönüyle önümüzdeki dönemde operasyonlar gerçekleştiğinde halkın bu operasyonları durdurma gücü görülecektir. Halk operasyon güçlerinin önüne geçecektir. Nitekim Barış ve Demokrasi Partisi tankların önüne geçeceklerini söyledi. Kesinlikle halkımız ilerde bu operasyonları, bu askeri işgal hareketini felç edecek bir halk direnişini ortaya koyacaktır. Türk devleti geçmişte olduğu gibi askeri operasyonları elini kolunu sallayarak yapamayacaktır. Kürdistan'da tam bir işgal gücü gibi hareket edemeyecektir. Bu açıdan önümüzdeki dönemde Türk devleti operasyonları arttırdığı, savaşı geliştirdiği takdirde halk buna şiddetle karşı çıkacaktır. Medya Savunma Alanlarına yönelik bir askeri operasyon gerçekleştiğinde halk serhıldanları Kürdistan'ın bütün şehirlerine ve kasabalarına yayarak bu operasyonları felç edecektir. Operasyon yollarını tutarak araçların gidişini engelleyecektir. Bu açıdan önümüzdeki dönem halkımız, siyasi mücadeleyi sadece taleplerini dile getirerek değil, savaş politikalarını durdurma, Kürt sorununu şiddetle, zorla ezme politikalarını boşa çıkarma konusunda da serhıldanlarını zenginleştirerek, çeşitlendirerek devam ettirecektir. Önümüzdeki dönem siyasal mücadelenin, serhıldanın böyle yeni boyutta bir karakteri olacaktır. Hiç kimse savaşı istemediğine göre, savaşı durdurmaya çıkan, operasyonları durdurmaya yönelen halkın eylemleri de bu meşruiyetten aldığı güçle analar ağlamasın, savaş dursun söylemini, politikasını gerçek manada pratikleştirecektir.

Uluslararası kuşatma siyasi ve askeri operasyonla Kürt Özgürlük Hareketi'ni tasfiye etme politikaları karşısında Kürt Özgürlük Hareketi de en temel iki siyasal aracı mutlaka devreye koyacaktır. Bunlardan *birincisi* ulusal konferanstır. Kürt Özgürlük Hareketi'ne karşı yönelik saldırı aslında sadece Kuzey Kürdistan'daki özgürlük ve demokrasi mücadelesine yönelik saldırı değil, aynı zamanda Güney Kürdistan, Doğu Kürdistan ve Güneybatı'daki özgürlük mücadelesine yönelik saldırıdır. Eğer bugün bütün parçalarda Kürt halkının özgürlük ve demokrasi umudu fazlaysa, bu konuda umutlar gelişmişse, bunun nedeni özellikle Kuzey Kürdistan'da gelişen özgürlük mücadelesidir. Bu özgürlük mücadelesinin bütün parçaları etkilemesidir. Kürtlerin siyasi egemenlik altında tutulmasında ve kültürel soykırıma uğratılmasında öncü güç olan Türkiye'ye karşı Kürt Özgürlük Hareketi'nin direnişi, başarısı bütün parçalardaki halkın özgürlük ve demokrasi mücadelesinin başarısıdır. Kaldı ki sadece Kuzey Kürdistan açısından değil, bütün parçalar açısından somut tehlike bulunmaktadır. Güney Kürdistan'daki kazanımlar da hala güvencede değildir. Türkiye, İran, Irak, Suriye birlikte Güney Kürdistan'daki siyasi kazanımları da sınırlama politikası gütmektedirler. Özellikle de Kürt Özgürlük Hareketi etkisizleştirildiğinde Güney Kürdistan'daki mevcut imkânları elde tutmanın koşulları daha da azalacaktır. Bir an için Kuzey Kürdistan'daki özgürlük mücadelesinin ezildiği düşünülsün, Kürdistan geneli açısından siyasal durumun avantaj ve dezavantajların ne duruma geleceği daha iyi anlaşılır.

Hem kazanma hem de kaybetme imkânlarının olduğu böyle bir süreçte ulusal konferans zorunluluk haline gelmiştir. Böyle bir ulusal konferans toplamak bütün parçalardaki Kürt halkına karşı sorumluluğun gereğidir. Halkımızın özgür ve demokratik yaşamının güvenceye alınmasının gereğidir. Halklarımızın özgürlüğünü ve demokrasisini güvenceye almanın yolu şu dış gücün ya da bu dış gücün desteği değildir. Kürtler ancak kendi birliklerini sağlayabilirlerse, halkın gücünü açığa çıkarabilirlerse o zaman diplomasi yapmanın bir anlamı olur. Aksi halde güçsüzlerin, kendi birliğini sağlayamayanların diplomasi yapma gücü de olmaz. Bu açıdan da ulusal konferans gelinen aşamada tüm parçalardaki Kürt halkının geleceği açısından olmazsa olmaz kabilinden bir öneme sahiptir. Bir ulusal konferanstan kaçmak gaflettir, Kürt halkına karşı sorumsuzluktur. Halkımızın onlarca yıldır yürüttüğü mücadele sonucu ortaya çıkardığı imkânların sorumsuzca harcanmasıdır. Böyle bir sorumsuzluğu, böyle bir gafleti işlemeye hiçbir Kürt'ün, hiçbir Kürt siyasetçinin, Kürt partisinin hakkı yoktur. Bu yönüyle bölge ülkelerinin Kürtler üzerinde bu kadar uğursuz politikalar izlediği bir dönemde Kürtler de kendi birliklerini ortaya çıkararak bu politikalara karşı durmaları gerekmektedir. Öte yandan Ortadoğu'da eski statüko dağılmış, ama yenisi de kurulmamıştır. Eğer Kürtler birliklerini gerçekleştiremezler, bu temelde ortak politika izleyemezlerse yeni dengelerin ve statükonun kurulma sürecinde güçsüz durumlarıyla pozisyonları zayıflayacak, bu da yeni dengelerin kurulduğu süreçte Kürtler için büyük tehlikeler ortaya çıkaracaktır. Bu açıdan da böyle bir dönemde ulusal konferans Kürtlerin en büyük silahı olacaktır, en büyük gücü olacaktır. Bunun görülmesi gerekmektedir.

Kürtler bu ulusal konferansta bütün parçalarda Kürt sorununun çözümü konusunda asgari müştereklerde birleşeceklerdir. Hangi koşullarda Türkiye'de Kürt sorunu çözülür, barış olur ya da mücadele olur; İran'da Kürt sorunu hangi haklar temelinde çözülür ya da mücadele edilir; yine Suriye'de Kürt sorunu hangi temelde çözümlenir ya da hangi haklar verilmezse meşru müdafaa ve demokratik mücadele hakkı doğar, bunların açık ve net ortaya konulması gerekir. Yine Kürtler arasındaki siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel ilişkilerin nasıl ele alınacağı ve hangi araçlarla yürütüleceğinin tespit edilmesi gerekir. Tabii ki bölgede sınırların değişmeden Kürt sorununun çözülmesi en doğru yoldur. Mevcut ülkeler içinde demokratik siyasal çözüm tercih edilmeli ve bunun için çalışılmalıdır. Tabii ki mevcut ülkeler içindeki çözüm de bölge ülkelerinin demokratikleşmesi çerçevesine ele alınmalı ve bu temelde demokratik siyaset, demokratik örgütlenme haklarının da anayasal ve yasal güvenceye alınması önemli bir ilke olarak görülmelidir. Kürtlerin kendi aralarında siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkileri de doğaldır. Kuşkusuz kendi aralarındaki ilişkiler de demokratik temelde kurulmalı ve pratikleşmelidir. Birleşik bir Kürdistan devletini düşünmeden, bunu gerekli görmeden mevcut sınırlar içinde sorunu çözmek yanında, demokrasinin gereği tüm parçalardaki Kürt halkının birbirleriyle ilişki kurması da doğal görülmelidir. Kürtlerin kendi aralarında ilişkiler içinde olması bir kaygı konusu olarak görülmemelidir. Kürtler de bu ilişkilerini kesinlikle bölge ülkelerine karşı kullanmamalıdır. Eğer bölge ülkeleri gerçekten Kürt sorununu demokratik temelde çözme politikası izlerse ulusal konferans ve organları böyle bir çözüme yardımcı olur.

Tabii ki Kürt sorunu çözülmediği takdirde, Kürt sorununu inkâr ve imha eden ülkelere karşı da ulusal konferans ve ulusal birlik tavrını almalıdır. Ama bu tavır bölge halklarına ve ülkelerine karşı değil, Kürt halkının temel demokratik haklarını sağlama biçiminde olmalıdır. Bunu yaparken dış güçlere dayanarak, dış güçlerin politik uzantısı olarak bölge ülkeleriyle kavga, çatışma ve gerilim yaratmak tabii ki doğru değildir. Ulusal konferansın böyle bir amacı olmamalıdır. Ama bölge ülkeleriyle ilişki nasıl olacak, bölge ülkelerinde Kürt sorunu nasıl çözülecek, kendi aralarında ilişkiler nasıl olacak, bunlar tabii ki böyle bir ulusal konferansta tespit edilebilir ve böylelikle tüm örgütler nerede, nasıl tavır takınacaklarını bilirler. Ne ulusal çıkarlara ters politika izlerler ne de ulusal çıkar adına, ulusallık adına diğer uluslara karşı olumsuz tutuma girerler.

Ulusal konferans Kürt toplumunun demokratikleşmesini hedeflemelidir

Önder Apo ulusal konferansı beş ilke ve dört pratik öneri temelinde ele almaktadır. Pratik önerilerinden biri bir daimi meclisin ve yürütmesinin olması biçimindedir. FKÖ tarzında bir daimi meclis dönem dönem toplanır genel kararlar alır. Yürütme, konferansın aldığı kararları koordine eder ve uygular. Bunu yaparken tüm örgütlere açıklık ilkesini esas alır. Ulusal konferansın savunma politikası olur, bu temelde ortak savunma gücünün ilkeleri ve oluşumunun nasıl olacağı da diğer bir pratik sorundur. Bu çerçevede saldırılar karşısında kendi ulusal demokratik tutumunu ortaya koyabilir. Her ülkede geçmişteki olayların araştırılması açısından Adalet ve Hakikatleri Araştırma Komisyonunun kurulması gerçek bir barış ve demokratik çözüm için gerekli bir pratik örgütlenmedir. Eğer bu ilkeler ve pratik adımlar çerçevesinde bir ulusal konferans gerçekleşirse bölge ülkeleri sorunu daha kolay çözerler. Şimdi Kürtler arası çatışmalar onlara çözümsüzlüğü sürdürmede cesaret vermektedir. Kürtleri birbirine karşı kullanırız, tek tek ezeriz yaklaşımları, bu yönlü umutları boşa çıkarılırsa o zaman bölge ülkeleri demokratik çözüme yanaşırlar. Bu yönüyle bölge ülkelerinde demokratik çözüm açısından da ulusal konferansın böyle bir siyasi etkisi olur.

Kuşkusuz ulusal konferans kesinlikle Kürt toplumunun demokratikleşmesini hedeflemelidir. Bu yönüyle sosyal ve kültürel politikalar da burada tespit edilmelidir. Sadece örgütler arasında demokratik ilişki değil, bütün Kürdistan'da başta kadın özgürlüğü ve toplumun bütün kesimlerinin demokratik örgütlenmesi olmak üzere toplumun örgütlenmesine dayanan bir demokratik toplum hedefi de mutlaka konulmalıdır. Çünkü Kürt toplumunun bir güvencesi ulusal birlikse diğer güvencesi de toplumun güç olmasıdır. Toplumun güç olması da toplumun demokratikleşmesinden geçer. Demokratik toplumlar ancak güçlü toplumlar olabilir. Örgütlü olmayan, demokratikleşmemiş toplumlar, bireyin ve toplumun güçsüz olduğu, bu nedenle de o halkın dirençsiz olduğu toplumlardır. Bu açıdan Kürt halkının özgürlüğünü güvenceye alan temel politika ve çalışmalardan birinin de Kürt toplumunun demokratikleşmesi olarak görülmesi, ulusal konferansta bunun da bir ulusal ilkeye kavuşturulması çok önemlidir.

Eğer bir ulusal konferans bu dönemde gerçekleşir, Önder Apo'nun beş ilke dört öneri dediği çerçevede kararlara ulaşılırsa kesinlikle bu kritik süreçten Kürtler kazançlı olarak çıkacaktır. Kürt sorununun çözümü dış güçlerin insafından çıkarılarak Kürtlerin birliğine ve demokratik temelde güçlenmesine dayalı olarak sağlanacaktır.

Demokrasi Türkiye'nin kapısına dayanmıştır

Kürt Özgürlük Hareketi'nin, tasfiye politikalarını boşa çıkararak Türkiye'nin demokratikleşmesi içinde Kürt sorununun çözümü açısından diğer önemli bir siyasal hamle ise Türkiye genelinde bir demokrasi hareketinin yaratılmasıdır. Artık Türkiye'de demokratikleşme imkânlarının arttığı ve demokratikleşmeye yakın bir ülkedir. Demokrasi Türkiye'nin kapısına dayanmıştır. Hem Kürt halkının özgürlük mücadelesi hem de Türkiye'deki devrimci demokrasi güçlerinin on yıllardır yürüttükleri mücadele Türkiye'nin demokratikleşmesi açısından önemli bir birikim ortaya çıkarmıştır. Nitekim Türkiye'de kim demokrasiden söz ediyorsa o iktidara geliyor. Türkiye'de yükselen değer demokratikleşmedir. Türkiye'de bir siyasal hareketin güç olması ancak demokratik değerlere seslenmesiyle mümkündür. AKP bile 2002'de halkın demokrasi özlemlerini sömürerek iktidara geldi. Sekiz yıla yakındır da sürekli demokratikleşme yapacağım, demokratik adımlar atacağım diyerek hem Türkiye toplumunu hem demokrasi güçlerinde beklenti yaratarak iktidarını sürdürmüştür. Ama sekiz yılın sonunda AKP'nin bırakalım demokratikleşme yaratması, aksine demokrasinin önünde engel olan bir parti olduğu netleşmiştir. Türkiye'deki demokrasi birikimini kendi çıkarları doğrultusunda yozlaştıran ve tüketen bir parti olduğu görülmüştür. Türkiye ve Kürdistan'daki demokratik birikimi, demokratik özlemi, demokrasi rüzgârını sürekli kendi iktidarını ayakta tutmak için kullanmaktadır. Bu nedenle de Türkiye'de kendini demokratik alternatif kılarak gerçek demokrasi güçlerinin, demokrasi hareketinin zayıf kalmasına neden olmaktadır. Türkiye'de son on yılda bir demokrasi hareketi ortaya çıkmadıysa, demokrasi güçleri çok dağınık ve güçsüz kaldıysa bunun nedeni AKP'nin demokratikleşme havası yaratarak, kendisinin demokratik bir güç olduğunu göstererek, demokrasiden yana olan çeşitli çevreleri peşine takması ve onları etkisine almasıdır. Böyle olunca demokrasi güçlerinin güçlü bir demokrasi hareketi yaratma imkânları zayıflamaktadır.

Gelinen aşamada artık AKP'nin maskesi düşmüş, gerçek yüzü görülmüştür. Fehmi Kor'u daha bir yıl önce Obama gibi geldi, Bush gibi oldu diyerek AKP'nin gerçeğini ortaya koymuştur. Belki daha sonra bu fazla dillendirilmemiştir, Fehmi Koru söylediğine pişman ettirilmiştir, ama işin gerçeği budur. Nasıl ki Obama dünyayı aldatmak için iktidara getirilmişse AKP de öyle geldi. Ama böyle olmadığı görüldü. Bu yönüyle gelinen aşamada artık demokrasi güçlerinin demokrasiyi yozlaştıran, birikimi tüketen böyle bir siyasal gücü teşhir ederek geçen on yıllarda halkların büyük bedeller vererek yürüttüğü demokrasi mücadelesinde ortaya çıkan birikimi doğru değerlendirmesi gerekir. Artık bütün demokrasi güçlerini bir araya getirerek bir demokrasi ittifakının ortaya çıkarılarak bu demokratik birikimin doğru ve etkin harekete geçirilmesi gerekmektedir. Öyle dar, ideolojik yaklaşımlar, basit çıkarlar etrafında demokrasi hareketi yaratmanın imkânlarını ve fırsatlarını kaçırmak gelinen aşamada Türkiye'ye yapılacak en büyük kötülüktür.

Bu dönemde de Türkiye'de demokrasi güçleri etkili bir demokrasi hareketi yaratamazlarsa tümden bitirileceklerdir, çürütüleceklerdir. Sistem şu anda kriz içindedir ve kendini yeniden yapılandırmaya çalışıyor. Bu yeniden yapılandırmada AKP kendini başat güç olarak yerleştirmek istiyor. Demokrasi güçleri alternatif bir hareket olamadığı için AKP sanki Türkiye'yi demokratikleştiriyormuş gibi toplumu arkasına alarak devletin başat gücü haline gelmede önemli bir mesafe almıştır. Eğer bir demokrasi mücadelesiyle bu sahte yüzü daha da teşhir edilmez, gerçek demokratikleşme adımlarının atılmasını sağlayamazlarsa AKP demokrasi ve halk güçleri üzerinde siyasal egemenlik kuran yeni devletin sahibi olacaktır. Bunu herkesin görmesi gerekmektedir.

Hala günümüzde Türkiye'de iktidar ve Türkiye siyasetinde etkili olmanın yolu Kürtler üzerinde siyasi egemenlik kurma kapasitesi ve kültürel soykırımı sürdürme gücüne bağlıdır. Ancak bu kapasitede olanlar, bunu sağlayanlar iktidar olabilirler. AKP şimdi bunu ben gerçekleştirebilirim, böyle bir kapasite bende var diyor. Buna dayanarak da Türkiye'nin yeni sahibi olmak istiyor. Eğer bu geçiş sürecinde demokrasi güçleri etkili olursa aslında Türkiye'nin yeni sahibi Kürtler üzerinde egemenlik kuran böyle bir güç değil, demokrasinin geldiği ortamda Kürt'ü, Türk'ü, tüm ezilen halkları ve demokrasi güçleriyle birlikte Türkiye toplumu olacaktır, Türkiye halkları olacaktır. Şimdi böyle bir tarihi fırsat vardır. Eğer demokrasi güçleri bu tarihi fırsatı kullanamayacaksa, bu süreçte de rol oynayamayacaksa bitmişler demektir. İdeolojiden, siyasetten, sorumluluktan uzaktırlar demektir. Bu yönüyle demokrasi güçlerinin böyle bir dönemde sorumsuz yaklaşmayı bırakıp bütün demokrasi güçlerini bir araya getirecek bir demokrasi ittifakıyla sürece müdahale edeceklerini düşünüyoruz. Artık düşünmekten öte bunun pratikleşmesi gerekmektedir.

Türkiye'nin demokratikleşmesinin mihenk taşı Kürt sorununun demokratik çözümüdür. Gelinen aşamada Türkiye toplumu Kürt sorununun demokratik çözümüne hazırdır. Türkiye halkı da Kürt sorununun çözümünü istemektedir. Geçen bir yıllık süreçte Türkiye toplumunun Kürt sorunun çözümüne hazır olduğu netleşmiştir. Kürt sorununun çözümüne ve demokratikleşmeye hazır olmayan devlet ve AKP hükümetidir. AKP hükümeti 29 Mart'tan sonra Kürt Özgürlük Hareketi'nin demokratik çözüm hamlesi karşısında sıkışınca ve eski Kürt politikaları iflas edince, Kürt açılımı yapıyorum diyerek bir tasfiye politikasını Kürt halkına dayatmak istedi. Bu dönemde Türkiye halkı ve demokrasi güçleri AKP'nin bu politikasının bir çözüm adımı olduğunu sanarak ve süreci böyle ele alarak umutlanmışlardır. Bu tutumlarıyla çözümden yana olduklarını ortaya koymuştur. Ama bunu değerlendiremeyen, çözüm politikası izlemeyen bizzat AKP hükümeti olmuştur. Bu yönüyle demokrasi güçleri Türkiye toplumundaki bu demokrasi birikimini değerlendirerek gerçekten güç olabilirler. Türkiye'nin ekonomik sorunları da ağırlaşmıştır. Halkın ekonomik sorunlarını, işsizlik sorunlarını, sosyal sorunlarını da demokrasi sorunları yanında gündeme getirerek çok sade bir demokrasi, sosyal adalet programıyla toplumun karşısına çıkabilirler. Bir taraftan demokratik bir anayasa talebini ortaya koyarak, nasıl bir siyasal sistem öngördüğünü açıklarlar, diğer taraftan da temel demokratikleşme, ekonomik ve sosyal sorunlar konusunda görüşlerini ortaya koyar ve bu temelde de toplumun karşısına çıkarak toplumun desteğini alabilirler.

Türkiye'nin en temel demokrasi gücü Kürt halkıdır

Türkiye'de eski siyasal sistemin dağıldığı bir süreçte demokrasi güçlerinin nasıl bir anayasa istediğini ortaya koyması, aslında Türkiye'de nasıl bir siyasal sistem öngörüldüğüne de karar verilmesidir. Demokratik anayasa programı Türkiye'deki demokratik sistemin olmazsa olmaz koşullarının ortaya konulmasıdır. Bu yönüyle demokratik bir anayasa programı ve bunun etrafında demokrasi hareketinin geliştirilmesi sadece yeni bir anayasa yapmanın değil, Türkiye'deki siyasal sistemi yeniden şekillendirmenin ifadesi olacaktır. Bu açıdan demokrasi hareketi önümüzdeki dönemde toplumdaki demokratik anayasa özlemini de bilerek ve bu avantajı ve rüzgârı arkasına alarak gerçek bir demokrasi hareketi yaratabilir. Öte yandan tabii ki ekonomik sorunlar ve işsizlik sorunu yanında, kadın sorunu, Alevilerin sorunu, azınlıkların sorunu, gençliğin sorunu, sağlık ve eğitim sorunları gibi temel konularda da sosyal adaletçi demokratik bir yaklaşımı ortaya koyan bir ittifak hareketi olur.

Önder Apo BDP'ye Türkiye partisi olsun derken böyle bir demokrasi hareketinin temel dinamiği haline gelsin demiştir. Gerçekten de Kürt halkının demokratik birikimi, gerçekleştirdiği demokratik ve sosyal devrim Türkiye'yi de demokratikleştirecek bir güce ulaşmıştır. Bu yönüyle artık Türkiye'nin en temel demokrasi gücü Kürt halkıdır. Kürt halkının demokratik gücü ve potansiyeli çok kapsamlı ve derindir. Bu yönüyle Türkiye'deki demokrasi güçleriyle ittifak yapıldığı taktirde Türkiye'nin demokratikleşmesinde çok önemli rol oynayacaktır. Öte yandan Türkiye'nin demokratikleşmesinde etkili olacak büyük şehirlerle, Marmara, Ege ve Çukurova'da Kürtlerin gerçekten de güçleri vardır. Bu yönüyle demokrasi güçleriyle Kürt demokratik güçleri bir araya geldiğinde aslında Türkiye'deki hiçbir siyasi güç bu demokrasi hareketinin önünde duramayacaktır.

Kuşkusuz Kürt halkının bu demokratik birikiminin Türkiye'deki demokrasi hareketinde daha etkili hale gelmesi için Demokratik Toplum Kongresi'nin rolünü güçlü oynaması gerekmektedir. Demokratik Toplum Kongresi de Kürt toplumunun tabandan örgütlenmesini ifade etmektedir. Ortaya çıkan Kürt halkının demokrasi potansiyeli ve gücünün örgütlenmesi, Kürt halkının demokratik etkinliğini daha da arttıracaktır. Kürt halkı kendisini tabandan komünler, meclisler, kooperatifler ve akademiler biçiminde örgütleyerek geliştirmesi halinde bir yönüyle Kürt sorununu yarı yarıya kendisi çözmüş olacaktır. Böyle bir demokratik kurumlaşmaya dayalı Kürt demokratik hareketinin Türkiye'deki demokrasi mücadelesine daha fazla ivme kazandıracağı açıktır. Bu yönüyle bunun da çok güçlü biçimde geliştirilmesi gerekmektedir.

Kürt halkının bu mücadeleci ve derin demokratik kültüre ve özgürlükçü bilince sahip potansiyelini örgütleme yetersizlikleri vardır. Bu konuda en temel sorun parti öncülüğüdür, kadroların sorunudur. Kadroların ölçülerinin geriliğidir. Bu biraz örgütlemede sıkıntılar yaratmaktadır. Eğer kadroların tarzı, temposu, örgüt anlayışı, yaşam ölçüleri, fedakârlığı güçlendirilirse, ölçüleri yükseltilirse ortaya örgütlü, çok güçlü bir Kürt toplumu çıkar. Böyle bir halkın özgürlük mücadelesi önünde hiç kimse duramaz. Eğer bugün hala Türk devleti Kürt halkının bu kadar mücadelesi karşısında direniyorsa, Kürt halkının bu potansiyelinin yeterince örgütlenememesindendir. Bu güç örgütlendiği takdirde bu gücün önünde bırakalım Türkiye'nin, dünyada hiçbir gücün durması söz konusu olamaz. Onlarca yıllık mücadele ve bu temelde gerçekleşen demokratik, sosyal, kültürel ve ulusal devrim böyle bir halk gerçeği ortaya çıkarmıştır. Bu açıdan önümüzdeki dönemin en temel görevlerinden biri serhıldanlarla ortaya çıkan bu gücü görmek, bu halkı eğitmek, ideolojik olarak doyurmak ve bu temelde de örgütlenmesini geliştirmek ve derinleştirmektir.

Tabii ki bu örgütlenmeler sadece siyasal örgütlenmeler olamaz. Geçmişin klasik, sadece siyasal mücadelelere dayanan örgütlenmelerinin artık terk edilmesi gerekmektedir. Elbette ki siyasal mücadele önemlidir. Siyasal mücadele olmadan özgürlük ve demokrasi mücadelesini geliştirmek, kalıcılaştırmak, güvenceye almak mümkün değildir. Ancak mücadelenin sürekliliği ve kalıcılığı açısından toplumun siyasal örgütlenmeler kadar sosyal, kültürel ve ekonomik örgütlenmeler içine çekilmesi gerekmektedir. Örgütlü toplum ekonomik sorunlarını çözer, örgütlü toplum soysal ve kültürel sorunlarını çözer. Örgütlü toplumun çözemeyeceği hiçbir sorun yoktur. Toplum örgütlendiği taktirde kendi ekonomik sistemini kurar. Demokratik toplumların ekonomik sistemi şuradan sermaye almakla, buradan sermaye getirmekle, sermaye yatırımları yapmakla çözülemez. Demokratik toplumun ekonomik sorunları, o toplumun örgütlendirilerek üretim potansiyelinin, değer yaratma potansiyelinin açığa çıkarılmasıyla olur. Kapitalist sistem değerleri nasıl ortaya çıkarıyor? Paraları, sermayeyi havadan getirmiyor. Sermayesine sihirli bir elle sermaye katmıyor. Toplumu sömürerek, toplumun üretim gücünü kendi çıkarlarına kullanarak güç oluyor. Demek ki toplum örgütlendiği taktirde, toplum kendisi için çalışan bir örgütlülük gerçekliğine, bir sosyal, kültürel, ekonomik gerçeğe ulaştığında her türlü ekonomik değer de maddi değer de ortaya çıkarılır. Bu zihniyetin topluma verilmesi gerekiyor. Toplum eğer ben örgütlü olursam kültürel sorunlarımı da sosyal sorunlarımı da ekonomik sorunlarımı da siyasi sorunlarımı da hak ve adalet sorunlarımı da toplumsal sorunlarımı da çözerim derse o zaman toplum en yüksek düzeyde örgütlenmesini gerçekleştirir. Örgütlenmeye koşar.

Kürt halkının özgürlüğünü kazanması kendi ellerindedir

Bugün Kürt toplumu eğer eylemlere güçlü katılıyor, ama her alanda örgütlenmesi istenilen düzeyde değilse bunun nedeni örgütlenmenin neler yaratacağı konusunda Kürt toplumunun yeterince eğitilememesidir, bu bilince kavuşturulamamasıdır. Bu açıdan önümüzdeki dönemde böyle milyonlarla ayağa kalkan toplumun eğitilmesi gerekiyor. Bir eğitim seferberliğiyle bu toplumsal dinamizm içinden kadının ve gençlik kadrolarının çıkarılması gerekiyor.

Sonuç olarak gelinen aşamada Kürt halkının, özgürlüğünü ve demokrasisini kazanması kendi elindedir. Tehlikeleri gidermek de Kürt halkının elindedir, demokrasiyi kazanmak da Kürt halkının elindedir. Eğer Kürt halkı kendi birliğini sağlar, demokratik gücünü ortaya çıkarır, komşu halklarla demokrasi hareketi yaratırsa Türk devletinin, bölge gerici güçlerinin ve dış güçlerin bu halkın mücadelesi karşısında yapacakları bir şey yoktur. Kürt halkı kesinlikle kendi özgürlüğünü kendisi güvenceye alacaktır. Burada önemli olan, doğru politikaların, ölçüleri yüksek kadrolar tarafından hayata geçirilmesidir. Eğer siyasal mücadele güçlü örgütlenirse, düşmanın saldırıları karşısında meşru savunma güçleri kendini koruyacak durumda olursa -potansiyeli, kapasitesi ve tecrübesiyle rahatlıkla her türlü saldırıyı boşa çıkarabilir-, ulusal konferans toplanırsa, Kürt halkının özgürlük ve demokrasi güçleriyle bölge halklarının demokrasi güçleri sorumlu davranırsa başta Türkiye olmak üzere bütün Ortadoğu'da demokrasiyi ve özgürlüğü getirme ve geliştirme imkânları fazlasıyla vardır.

Geçmişte Kürtler zayıftı, demokrasi güçleri zayıftı. Siyasal gelişmelere Kürt halkının ve demokrasi güçlerinin inisiyatif alarak müdahale etme ve inisiyatifi ele alma gücü yoktu. Bu konudaki etkileri sınırlıydı. Bu yönüyle inisiyatif devletin ve karşı güçlerin elindeydi. Şu anda Kürt halkı ve demokrasi güçleri hem Türkiye'de hem de bölgede inisiyatifi ele alma imkânlarına kavuşmuştur. Sorun artık Kürt halkında değildir, Kürt halkının mücadele gücünde değildir; Kürtlerin demokrasi ve özgürlük sisteminde değildir. Kürt halkı her türlü mücadeleye hazırdır. Böyle bir tarihi fırsat doğmuştur. Artık bunun gereklerini yerine getirip getirmemek Kürt Özgürlük Hareketi'ne, Kürt demokratik hareketine ve bölgenin demokrasi güçlerine bağlıdır. Eğer bölge ülkelerinde demokratikleşme üretilemez ve Kürt sorununun demokratik çözümü gerçekleştirilemezse, bunun nedeni bölge gericiliğinin direnişi ve dış güçlerin müdahalelerinden çok, demokrasi güçlerinin var olan imkânları ve potansiyelleri doğru değerlendirmemesi olarak görülmelidir.

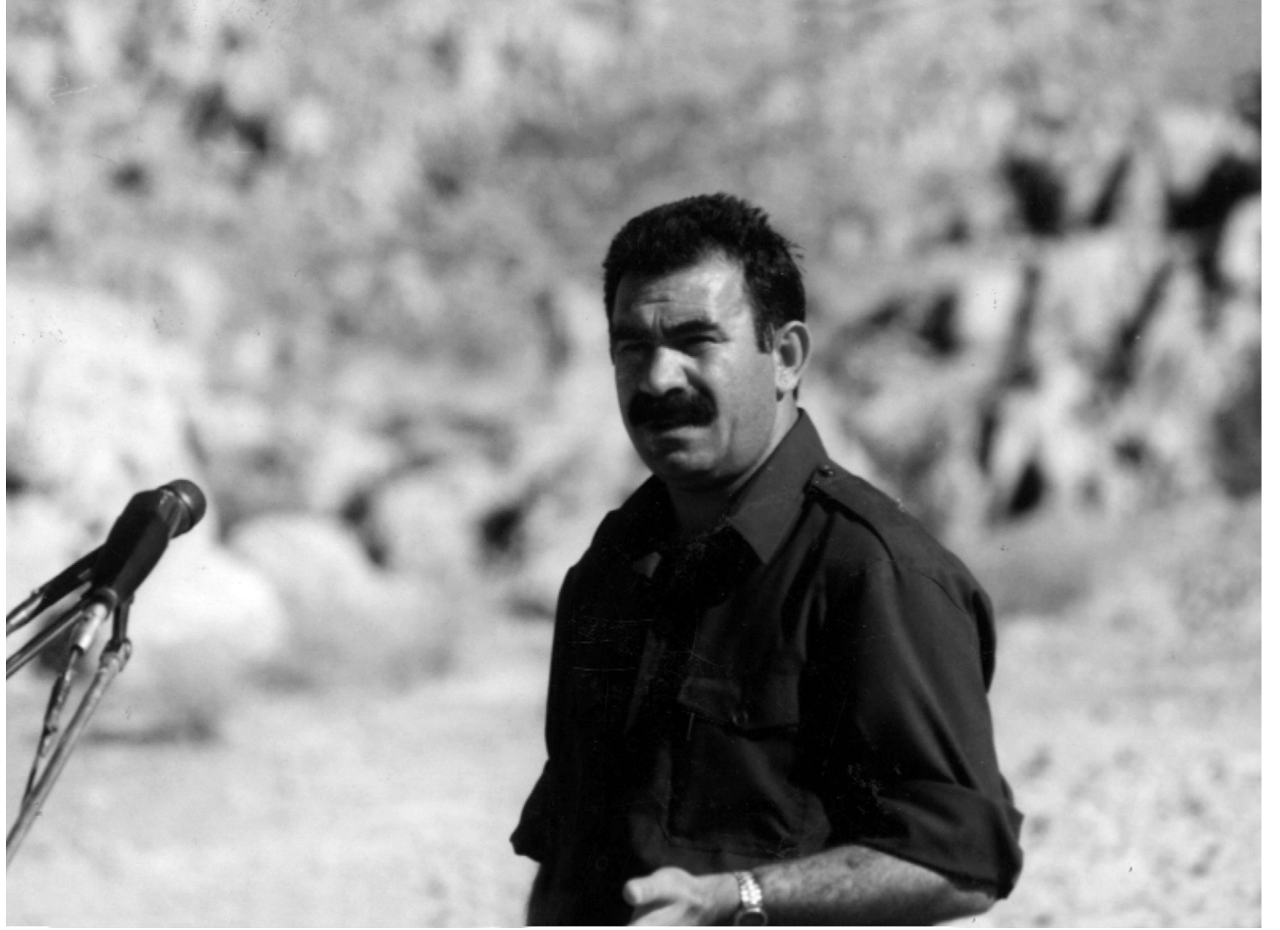
"Demokratik anayasa programı Türkiye'deki demokratik sistemin olmazsa olmaz koşullarının ortaya konulmasıdır. Bu yönüyle demokratik bir anayasa programı ve bunun etrafında demokrasi hareketinin geliştirilmesi sadece yeni bir anayasa yapmanın değil, Türkiye'deki siyasal sistemi yeniden şekillendirmenin ifadesi olacaktır. Bu açıdan demokrasi hareketi önümüzdeki dönemde toplumdaki demokratik anayasa özlemini de bilerek ve bu avantajı ve rüzgârı arkasına alarak gerçek bir demokrasi hareketi yaratabilir"

YENİ SÜRECİN BAŞARAN GÜCÜ OLMAK İÇİN TÜM ALANLARDA HAMLESEL DÜZEYDE BİR MÜCADELE TEK YOL OLMAKTADIR

2010 sürecinin özellikleri, üzerimize yüklediği görev ve sorumlulukların neler olduğu, bunları nasıl yerine getireceğimiz hususu önemini korumaya devam ediyor. Biz bir süreden beri bu yönlü bir tartışma da yürütüyoruz. Önderlik sürekli gündemimizi bu temelde oluşturdu ve süreci aydınlatıcı görüşler de ortaya koydu. Biz de bu çerçevede bir yandan kendimizi pratik için eğitip hazırlarken, diğer yandan da tartışmalar yürüterek, görev sürecini daha derinden anlamaya çalıştık. Kış boyu çalışmalarımız, eğitimlerimiz, hazırlıklarımız bu temelde oldu. Belli bir açıklık, aydınlanma da oluştu. Elbette daha çok üzerinde durulması gereken yanlar, daha derinden anlama ihtiyacı da var. Peki, neden böyle yapıldı? Eğitim süreci niye bir yanıyla da böyle bir tartışmayı içerdi? Bu, sürecin temel özelliğinden kaynaklandı. Önder Apo dikkati önce sürecin ciddiyeti üzerine çekti. En sonunda da süreci somut olarak tanımladı, temel özelliklerini ortaya koydu ve netleştirdi. Şu an Önderlik düzeyinde yaşanan, önemli bir netleşmedir. Tabi bizim de Hareket olarak, onun çeşitli kolları olarak, Önderlik düzeyindeki bu netleşmeyi anlamamız, özümsememiz, gereken karar ve plana dönüştürmemiz, kendimizi buna göre işbölümüne uğratıp, örgütleyip pratiğe geçirmemiz gerekiyor. Yani Önderlik düzeyinde yapılanları Hareket düzeyinde yapmak, onun değişik kolları düzeyinde gerçekleştirmek ve bu temelde yeni süreci derinliğine bilince çıkartmış olarak bir pratik mücadele ortamına yürümek göreviyle karşı karşıyayız. Belki önümüzdeki süreçte daha kapsamlı tartışmalar, karar almalar, planlamalar gelişebilir. Fakat şu anda kış boyu yürüttüğümüz çalışmalar ve Önderliğin geliştirdiği netleştirme temelinde kendimizi 2010 pratiğini hamle düzeyinde yürütebilmek üzere netleştirmeye, planlamaya, örgütleyip pratiğe geçirmeye çalışıyoruz. Bu kadar hazırlık yapmamız, yine eğitim sürecinde döneme ilişkin tartışmaların yürütülmesi buradan kaynaklandı.

Önder Apo yeni süreci dördüncü dönem olarak tanımladı

Bir dönemeci yaşadık, yaşıyoruz. Önderlik *"yeni bir sürece girildi"* dedi. Süreç yeni olduğu için, bu yeni sürecin özelliklerini, karakterini, bize yüklediği görev ve sorumlulukları yeterince anlamamız gerekiyordu. Onun için bu kadar tartışma yürüttük ve belli bir aydınlanma da oldu. Diğer yandan süreç karşısında Önderliğin netleşmesi durumu yaşandı. Biz de bunu anlamaya, özümsemeye ve üzerimize yüklediği görevleri başarıyla yerine getirmeye çalışıyoruz. Bu konuda yoğunlaşmamız, gerekli pratik adımları zamanında atmayı başarmamız gerekiyor. Önder Apo, yeni süreci dördüncü dönem olarak tanımladı ve içinden geçtiğimiz eğitim ortamının bir dönemeç olmasını ve süreci stratejik düzeyde ele almamızı istedi. Parti ve mücadele tarihimizi de bu temelde daha somut bir ifadeye kavuşturdu. Önderliğin geliştirdiği tanımlamalar biliniyor. *1973-83 dönemi birinci dönemdir* dedi. Bu, partileşme dönemiydi. Aslında ideolojik, siyasi, örgütsel çizginin oluşma dönemi. *İkinci dönem 1984-1993 dönemi* dedi. Bu dönem gerilla temelinde Kürt sorununa çözüm arama dönemiydi. Ulusal kurtuluş stratejisi temelinde silahlı direnişin geliştiği dönem. *Üçüncü dönemi 1993'ten bu günde kadar geçen dönem* olarak tanımladı. Aslında bu dönemi 1993-2002 dönemi olarak da tanımladı. 2003'ten itibaren dönemi sona erdiren özelliklerin ortaya çıktığını, fakat AKP'nin devreye girmesinin süreci uzatmayı getirdiğini ifade etti. Bu dönemi de tasfiye ve çözüm dönemi olarak tanımladı. Şimdi *dördüncü dönemi bir yönüyle 2003'ten itibaren başlayan dönem* olarak da tanımlıyor. Bu daha net olarak şimdi içine girdiğimiz dönem oluyor. Önderlik bunu *"varlığını koruma ve özgürlüğünü sağlama dönemi"* olarak tanımladı. Artık tasfiye ve çözümün iç içe yaşandığı dönemin sona erdiğini ifade etti. Peki, tasfiye ve çözüm dönemi neyi ifade ediyor, ne anlama geliyor? Tasfiye; Türk devletinin topyekûn savaş konsepti temelinde '92'den itibaren Hareketimize ve halkımıza dönük saldırılarını içermektedir. '92'de başlayan saldırı sürerek uluslararası komploya dönüştü. Topyekûn savaş konsepti ve uluslararası komplo temelinde Özgürlük Hareketimiz tasfiye edilmek istendi. Süreç boyunca bu temelde Harekete dönük kapsamlı imha saldırıları oldu. Çözüm ise; 1993'teki ateşkesle birlikte başlayan Kürt sorununa siyasal diyalog temelinde çözüm arama özelliğini ifade ediyor. Böyle bir çözümün sağlanması için elverişli veriler de önceki dönemde ortaya çıkmıştı. Mart 1993'te ilan edilen ilk ateşkesle birlikte böyle bir arayış başladı. Çeşitli dönemlerde kesintiye uğrasa da, ama çok farklı biçimde bir diyalog, siyasi mücadele sürdü. Günümüze kadar da bu devam edip geldi. Ama artık uluslararası komplo temelinde şimdiye kadarki saldırı yöntemleriyle PKK'yi, Kürt Özgürlük Hareketi'ni tasfiye etme sürecinin de sonuna gelindi. Dolayısıyla siyasi diyalogla çözüm arama sürecinin de sonuna gelinmiş oluyor. Fakat bu, yeni dönemde tasfiye amaçlı saldırıların olmayacağı anlamına gelmiyor. Elbette içine girilen bu yeni dönemde de tasfiye amaçlı saldırılar olacaktır. Hatta daha fazlası olacaktır. Önderlik, bir bütün olarak ulusal imha tehdidinin ve topyekûn imha tehlikesinin her zamankinden fazla olduğunu söyledi. Buna karşı da yeni dönemi varlığını koruma mücadelesi dönemi olarak tanımladı. Peki, bu yeni süreçte çözüm imkânları hiç olmayacak mı? Süreç mutlaka imha üzerinde mi gelişecek? Elbette ki hayır. Önder Apo bu dönemi aynı zamanda siyasi diyalogla sınırlanmış bir çözüm değil de, özgürlüğünü sağlama, Kürt halkının kendi öz gücü ve iradesiyle mücadele ederek özgürlük sağlamayı da içeren birçok çözüm alternatifini iç içe, birlikte taşıyan bir dönem olarak tanımlıyor. Böyle bir sürece girildiğini, artık siyasi diyalog ile çözüm aramanın tek strateji olduğu dönemin bittiğini, dolayısıyla da kendisinin bu biçimde artık yapabilecek bir şeyinin kalmadığını ifade etti. Artık Hareket ve halk kendi kararını kendisi verebilmeli, çözümünü yaratabilmeli diyor. Kendisine de hem Kürt tarafından, hem de Türkiye tarafından ihtiyaç duyulur, bir talep gelişirse, talebin içeriğine göre rol oynayabileceğini, ama esas olarak '93'ten bu yana siyasi diyalogla çözüm arama temelinde oynamaya çalıştığı rolün sona erdiğini, durumun netleştiğini, o sürecin bittiğini belirtiyor.

"Önder Apo bu dönemi aynı zamanda siyasi diyalogla sınırlanmış bir çözüm değil de, özgürlüğünü sağlama, Kürt halkının kendi öz gücü ve iradesiyle mücadele ederek özgürlük sağlamayı da içeren birçok çözüm alternatifini iç içe, birlikte taşıyan bir dönem olarak tanımlıyor"

Çözüm için fırsat ve zemin fazlasıyla tarafımızdan ortaya konuldu

Bu netleşme süreci aslında 2009 yılında gerçekleşti. 29 Mart yerel seçim sonuçları son bir hamle olarak siyasi diyalogla Kürt sorununa çözüm bulmanın zeminini güçlü hale getirdi. Önderlik bu temelde ilgili çevrelere çağrılarını yaptı. Hareketimiz 13 Nisan 2009'da tek yanlı çatışmasızlık kararı alarak, oluşan siyasi zeminin siyasi diyaloga ulaşması ve mümkünse Kürt sorununa demokratik siyasi çözümün gelişmesi için ön açtı. Bu temelde bir çağrı içinde oldu, çaba yürüttü. Önderliğimiz bunu hayata geçirebilmek için, Türkiye yönetiminden gelen boşa çıkarıcı yaklaşımları bertaraf edebilmek, AKP'nin açılım söylemiyle yarattığı muğlâklığı giderebilmek için 2009 yazında Kürt sorununun demokratik siyasi çözümünü içeren yol haritası hazırladı ve bunu ilgili çevrelere sundu. Ardından Kürt tarafının barışçıl-siyasi çözümde istekli, tutarlı olduğunu ve birlik içinde bulunduğunu kanıtlamak üzere yeniden barış gruplarının Türkiye'ye gelmesi çağırısı yaptı. Bütün bunlar karşısında AKP'nin açılım söylemiyle muğlâklaştırmak istediği siyasi süreç yeniden netleştirildi. Gerçekten Kürt sorunuyla ilgili çevreler; Türkiye ve bölge yönetimlerinden ABD'ye, uluslararası güçlere kadar Kürt sorunuyla ilgili ve ilişkili olan çevrelerin varsa Kürt sorununa siyasi diyalogla çözüm arayışları, bu konuda gerçekten tutarlılarsa, bunun gerçekleşmesi için fırsat, zemin fazlasıyla yaratıldı, yapılabilecek her şey yapıldı. Zemin yaratma ve ön açmada gösterilebilecek her türlü çaba gösterildi. Yol haritası ve barış gruplarının Türkiye'ye gidişi bunu içeriyordu.

Önderliğin ve Hareketimizin 2009'da yerel seçimler ardından attığı adımlar, yürüttüğü çalışma Kürt sorunuyla ilişkili olan bütün çevrelerin maskelerini düşürdü, gerçek yüzlerini açığa çıkardı. Muğlâklaştırılmak, bulanıklaştırılmak istenen siyasi ortamı netleştirdi. Bilindiği gibi karşı taraf bu çabalara olumlu ve siyasi yanıt vermedi. Yol haritasını kamuoyuna bile sunmadı. Onu aldı ve nasıl boşa çıkartacağına dair bir plan oluşturarak, o temelde karşı saldırı yürütmeye yöneldi. Barış gruplarının dönüşünü, Kürt halkının coşkuyla karşılayışını bir çözüm adımı olarak değerlendirmek yerine, bir tehdit olarak gördü. Dolayısıyla Hareketimizin ve Önderliğimizin yürüttüğü bu çözüm adımlarına karşı AKP hükümeti yeni bir imha ve tasfiye planı temelinde saldırıyla cevap verdi. Bu süreç biliniyor. 17 Kasım'da İmralı'da Önder Apo'nun yeri değiştirildi. Önderlik bunu 17 Kasım Darbesi olarak tanımladı. Barış gruplarının dönüşüne karşı bir koro halinde antipropaganda yürütüldü. Çeşitli yerlerde yurtsever Kürt insanlarına karşı linç girişimlerinde bulunmaktan DTP mitinglerini provoke etmeye kadar saldırı içine girildi. Başbakan Tayyip Erdoğan bu çözüm adımlarını tehlikeli buldu. Sil baştan yaparız diye Önderliği ve Hareketimizi tehdit etti. Gerçekten de bu temelde bir saldırı planı ortaya çıkartıldı. Türkiye-ABD görüşmeleri temelinde yeniden bir imha ve tasfiye planı hazırlandı ve uygulamaya kondu. Şimdi bu plan doğrultusunda beş aydır Önderliğimize, Hareketimize ve halkımıza karşı çok yönlü bir saldırı yürütülüyor. Bu bir imha ve tasfiye saldırısıdır. Topyekûn saldırıyı da ifade ediyor, içeriyor. Hedefleri topyekûndur; Önderlikten halka kadar herkesi hedefliyor, imha ve tasfiye amacını güdüyor. Bunu kendileri de gizlemiyorlar, inkâr etmiyorlar. Amaçlarının PKK'yi tasfiye etmek olduğunu açıkça söylüyorlar. Buna göre bir planlı saldırı içindeler. Böylece yeni süreç aslında açığa çıkartıldı, netleştirilmiş oldu. Açılım söylemiyle muğlaklaştırılan, gizli bir biçimde yürütülmek istenen imha ve tasfiye planı bu biçimde açığa çıkartılmış, gizliliği, sinsiliği yok edilmiş, açık yürütülür hale getirilmiş oldu. Bu önemli bir adımdı. Aslında yeni süreç o zaman netleşti.

Önderlik Newroz'la birlikte artık yeni sürecin başladığını ilan etti

Buna karşı Önderlik, Hareket, halk belli bir direniş yürüttü. Tepkiyle cevap vermedi. Bir yandan saldırılara karşı direniş olurken, diğer yandan ilgili çevrelere dönük uyarılarını devam ettirdi. Acele, tepkisel bir karar vererek varsa siyasi diyalogun koşulları, imkânları onları kaybetmemek için sabırla bir çözüm arayışı içinde de oldu. Önderlik de bunu esas aldı, Hareketimiz de bu temelde Önderliğimizin yürüttüğü mücadeleyi takip etti. Beş aylık süreç bu temelde geçti. Bir yandan 17 Kasım Darbesiyle başlayan saldırılara karşı Hareket ve halk olarak bir direniş içinde olunurken, diğer yandan varsa gerçekten siyasi diyalogun imkânları onları değerlendirmek için çabalar eksiksiz sürdürüldü. Önder Apo çözüm planlarını, çağrılarını yineledi. Hatta yeni bir çözüm planı üzerinde çalıştığını belirtti. Bazı çevrelerle bu konuda diyalog ve tartışma içinde olduğunu da söyledi. Hareketimiz Şubat başında Kürt sorununa demokratik çözüm deklarasyonu başlığıyla yeni ve son bir çözüm projesi yayınladı. Yani dikkat edilirse barışçıl ve siyasi diyalog temelinde Kürt sorununa çözüm geliştirilmesi için yapılabilecek bütün çalışmalar yapıldı. Fakat sonuçta ortaya çıktı ki, bunlar karşılık bulmuyor. Hareketimizin yönetiminin açıkladığı deklarasyon bırakalım olumlu karşılık bulmayı, siyasi ve askeri planda operasyonların daha da arttırılarak sürdürülmesiyle karşılandı. Önderliğin yol haritasını yenileme, bu temelde diyalog ortamını geliştirme yönündeki çabaları cevapsız kaldı. Önder Apo bu çabalarını ilerletmek için en son olarak taraflara

mektup gönderdiğini söyledi. Fakat Hareketimizin mektuba verdiği cevap, öyle anlaşılıyor ki, Önderliğe verilmedi. Zaten Hareketimiz dışındaki çevreler, taraflar ise Önderliğin mektubuna herhangi bir cevap da vermediler. Bunun üzerine Önderlik, Newroz'la birlikte artık yeni sürecin başladığını, netleşmenin olduğunu ilan etti. Newroz'un ardından mektuplara cevap alamayınca da kendi tutumunu netleştirdi. Şimdiye kadar ki olan süreci, yani siyasi diyalogla Kürt sorununa çözüm arama sürecini sona erdirdi. Önderliğin kendisi böyle bir stratejik sürecin yürütücü gücüydü, temel muhatabıydı. Bunda başarılı olunmayınca, artık ilgili taraflar ne yaparlarsa kendileri bilirler diyerek kendisinin çekildiğini, bu durumda elinde yapacak başka bir şeyin kalmadığını ifade etmiş oldu. Bu sürecin netleşmesi bu temelde sağlandı. Zaten Kürt sorunuyla ilgili çevrelerin kış boyu yürüttükleri saldırılar da süreci daha çok netleştirdi. Bu konuda herhangi bir tereddüt çok fazla yoktur.

AKP hükümetinin ABD'yle yaptığı ittifak temelinde gizli olarak sürdürmeye çalıştığı imha ve tasfiye çabaları boşa çıkartılınca, maskesi düşürülüp gerçek amaçları netleştirilince, yüzü açığa çıkartılınca, bu sefer 17 Kasım Darbesi temelinde bu tasfiye planını açık siyasi saldırı biçiminde yürütmeyi esas aldı. Önderlik üzerinde baskılar arttırıldı. 17 Kasım'da yeri değiştirildi ve Önderlik açıkça ölüm tehdidi altında olduğunu söylüyor. Bu tehdit dıştan ve içten geliyor. Bunun sorumlusu AKP'dir. Onun başkanı Tayyip Erdoğan'dır. Çünkü barış grupları gittikten sonra sil baştan yaparız diye ilk açıklamayı yapan o oldu. Sil baştan yaparız sözü Önder Apo'ya dönük imha tehdidiydi. Yani o söz, geçen on yıllık süreci kaldırarak, 1999'a tekrar döneriz anlamındaydı. Biz böyle anladık, sözün gerçek içeriği böyleydi. Bu anlamda Önderliğimiz imhayla, ölümle tehdit edilmiş oldu. Bu tehdit sürüyor. AKP ve dış müttefikleri tarafından sürdürülüyor. Eğer bir şey ortaya çıkarsa, biz bundan herkesten önce AKP ile Türkiye devletini sorumlu tutacağız. Çünkü Önder Apo onların kontrolündedir, denetimindedir. Başka kim ne kadar işin içinde olursa olsun, bu işin gardiyanlığını bu güçler yapıyorlar. Dolayısıyla her türlü pratikten onlar sorumlu olacaklar. Önderliğimizin tehlike olarak ortaya koyduğu gerçeklik bu oluyor. Bunu bu biçimde anlıyoruz.

Baskı ve tutuklamalar Türkiye ile sınırlı kalmadı

Diğer yandan, halka dönük, demokratik siyasete dönük saldırılar sürdü. 11 Aralık'ta DTP kapatıldı; 29 Mart 2009 yerel seçimlerinde Kürdistan'da referandumu kazanmış, Kürt halkı tarafından önerdiği çözüm projesi büyük bir oy çoğunluğuyla onay görmüş olan parti kapatıldı. Yani Kürt sorununa barışçıl-siyasi çözümün zemini olacak güç ortadan kaldırıldı. DTP'nin kapatılmasının öyle hukukla izah edilecek bir yanı yoktur. Bu siyasi bir karardır ve anlamı oldukça nettir. Bu karar Kürt sorununa barışçıl-siyasi çözümün reddedilmesi, yok edilmesi anlamına gelmektedir. Her ne kadar daha sonra başka parti kurulup siyasi mücadele devam ettirilmeye çalışılsa da, bu tespit ortadan kalkmıyor. BDP DTP'nin yerini tutamaz. DTP'yi kapatarak BDP demokratik siyasi çözüm zemini yapılamaz. Ona aldanmamak lazım. Eğer öyle bir beklenti içine girilirse, bu büyük bir yanılgı olur. Fakat siyasi mücadele zemininden dışlanmamak, demokratik siyasi mücadele imkânları var olduğu müddetçe onu kullanmak üzere BDP'nin varlığı ve o temelde çalışma uygun görülmüştü. Yoksa BDP'yle mücadeleye devam etmek, Kürt sorununa siyasi diyalogla çözüm imkânlarının varlığı anlamına gelmiyor. DTP'nin kapatılması aslında AKP'nin Kürt sorununa barışçıl-siyasi çözüm zeminini yok etmesi, kapatması, reddetmesi anlamına gelmiştir. Bu gayet açık bir durumdur. Sadece DTP'nin kapatılmasıyla da yetinilmedi. Eşbaşkanlar Ahmet Türk ile Aysel Tuğluk'un milletvekillilikleri düşürüldü. 37 Kürt siyasetçiye beş yıl siyaset yapamaz yasağı getirildi. Ardından 24 Aralık'ta, aralarında Demokratik Toplum Kongresi Eşbaşkanı Hatip Dicle'nin de olduğu çok sayıda belediye başkanı ve Kürt siyasetçisi tutuklandı. O günden bu güne bir Kürt tutuklama avı yürütülüyor. Bütün demokratik kurum ve kuruluşların temsilcileri, KCK operasyonu adıyla tutuklanıp zindana konmuş bulunuyor. Demokratik siyasi mücadele yürüten bin beş yüz civarında Kürt'ün tutuklanıp zindana konduğu belirtiliyor. Bunlarla birlikte halk üzerinde baskılar sürdü. Serhıldanlara sert saldırılar yapıldı. Diğer demokratik kurumlar üzerinde baskılar hep yürütüldü. Kültür kurumlarına, özgür basına dönük kapatma, yasaklama biçiminde baskılar geçmiş süreçleri çok çok aşan bir düzeye getirildi. En son Newroz'da ve 4 Nisan'da devlet her ne kadar barışçıl-demokratik siyasi gösteriye izin verdiyse de, bunun bir sahtelik olduğunu biliyoruz. Bu izin oldukça güncel amaca dönüktü. Bilindiği gibi Anayasa değiştirmek istiyorlar. Onun için referanduma gidecekler. Kürt siyasetini ve toplumunu aldatmaya, işte Newroz'da ve 4 Nisan'da saldırmayıp kutlamaya izin vererek referandumda desteklerini almaya çalışıyorlar. Bu tamamen AKP'nin ucuz siyasi hesabı ve bir hilesi olarak gerçekleşti. Bu konuda da hareket ve halk olarak aldanmayacağız.

Öte yandan baskı ve tutuklamalar Türkiye'yle de sınırlı kalmadı. Şubat sonundan itibaren Avrupa'ya da taşırıldı. İtalya, Fransa, Almanya, en son olarak Belçika Kürtlere ait çok sayıda ev ve derneği basarak, Kürt siyasetçilerini tutukladılar. En son 4 Mart'ta ROJ TV bürosu basıldı ve bütün araç-gereçlerine el kondu, kırılıp parçalandı. Avrupa'daki barışçıl-demokratik Kürt siyasi çalışmasına öncülük eden eski DEP milletvekilleri Remzi Kartal ile Zübeyir Aydar arkadaşlarımız bir süre tutuklanıp hapse kondu; hem de başlarına çuval geçirilerek, hakaret edilerek böyle bir saldırı yürütüldü. Bu saldırılarla açığa çıktı ki, harekete dönük 17 Kasım Darbesi temelinde gelişen saldırılar sadece Türkiye'yle sınırlı değil, Ortadoğu'ya ve Avrupa'ya da yayılma durumunda. Dolayısıyla buna karar veren güç sadece Türkiye değil; bu saldırılar Türkiye-ABD ittifakı, ortak kararı temelinde yürütülüyor ve ABD'nin talebi üzerine NATO'nun bir planlaması olarak geliştiriliyor. Zaten NATO'nun başkenti olan Brüksel bu saldırılarda en üst noktaya kadar gitti. Şimdi bu siyasi baskıları askeri operasyonlarla da sürdürmeye çalıştılar. Kış boyu Medya Savunma Alanlarına dönük askeri saldırılar hiç durmadı. Haftanin, Zap, Zağros, Avaşin-Basya hattı sürekli topçu birlikleri tarafından dövüldü. Zaman zaman helikopterlerle saldırıya uğradı. Baharla birlikte de askeri hareketlilik son derece arttı. Kuzeyin bütün alanlarında yeni bir operasyon dalgası başlatıldı. Sınır üzerinde yeni karakollar kurmak için ordu çok yoğun bir faaliyete girdi. Sınıra dönük, Medya Savunma Alanlarını tehdit etmek üzere askeri güç sevkiyatı haftalardır devam ediyor. Ordunun buralarda büyük bir askeri yığınağı var. Herkes bunu yeni ve daha kapsamlı bir askeri operasyon hazırlığı olarak değerlendiriyor.

Fransa'dan PKK'ye karşı savaşta Türkiye'ye her türlü destek sözü

Bunlarla birlikte AKP hükümeti daha fazla ve topyekûn bir siyasi ve askeri operasyonu birlikte yürüterek Hareketimize ezici darbeler vurabilmek amacıyla herkesle anlaşmaya, görüşmeye de çalışıyor. AKP hükümetinin pratikte gelişen bu saldırıları daha kapsamlı ve planlı kılmak için yeni arayışlar içerisinde olduğu görülüyor. Son diplomatik çabalarını bu biçimde değerlendirmek lazım. Dikkat edilirse her yerde İran'ın savunucusu gibidir. Tayyip Erdoğan gittiği her yerde adeta İran adına konuşuyor. Arap Birliği veya İslam birliği toplantılarına katılıyor ve orada kendilerinin Kürt halkına karşı yürüttüğü saldırıya tüm İslam aleminin destek vermesini sağlamaya çalışıyor. Giderek bu diplomatik çabalara hız vermiş bulunuyorlar. Erdoğan en son Fransa'ya gitti. Türk basınının bildirdiğine göre Fransa PKK'ye karşı savaşta Türkiye'ye her türlü desteği vermeyi kabul etmiş. Tayyip Erdoğan-Sarkozy görüşmesinin temelinin PKK'ye karşı mücadele olduğu ortaya çıkıyor. Bu görüşme ardından yeniden Amerika'ya gidip ABD Başkanı Obama ile görüşecek. Sadece ABD Başkanıyla da değil, Ermenistan Başkanıyla da görüşmeye hazırlanıyor. Sözde Amerika'da Ermeni soykırım tasarısı Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komisyonu'nda geçmişti, bu çerçevede Türk Başbakanının Amerika'ya yapacağı geziyi iptal ederek protesto edeceği benzeri şeyler söyleniyordu, fakat bırakalım böyle yapmayı, Amerika'ya gitmeden önce özel temsilcisini Erivan'a göndererek, adeta Amerika'da Ermenistan Başkanı Sarkisyan'la bir görüşme yapmak için yalvarmaya çalıştı. Şimdi görüşme ortamını yakaladığı için büyük bir başarı kazandığını basına ifade ediyor. Bütün bunlar, yani Ermenistan'a dönük politikaları, ABD ile yeniden görüşmeleri, hepsi Kürtlere dönük geliştirdikleri imha ve tasfiye operasyonuna destek almak içindir. Ermenilere taviz vererek, ABD yönetiminden bu yeni saldırı operasyonu için destek almayı umut ve hesap ediyorlar. ABD Başkanıyla Tayyip Erdoğan kesinlikle bunu görüşecekler. Siyasi ve askeri alanda yapılanları değerlendirecekler, daha fazla nelerin yapılması gerektiğini kararlaştıracaklar. Zaten ABD yönetimi de artık bunu saklamıyor. Brüksel'deki operasyonu kendilerinin organize ettiğini açıkça ilan ettiler. AKP hükümetine PKK'ye karşı yürüttüğü mücadelede her türlü desteği verdiklerini ve vereceklerini de söylüyorlar. Bu anlamda birlikte yeni saldırı operasyonları planlayacaklar ve buna herkesi katmak için çalışacaklar. Biraz ayrıksı tutum alabilir diye korktukları için Fransa'yı görüşerek etkisizleştirmeye, kendi ittifaklarına katmaya çalıştılar. Almanya'yı yine Alman Başbakanını davet ederek kendi ittifaklarına katmaya çalıştılar. Güney Kürdistan'dan Neçirvan Barzani'yi davet ederek, Güney Kürdistan yönetimini, KDP-YNK'yi bu ittifaka katmaya çalışıyorlar. Türk basınının ifade ettiğine göre Güney Kürdistan yönetimi Başkanı olarak Mesut Barzani'yi de Ankara'ya davet etmişler. Hewler'de konsolosluk açtılar. Güney Kürdistan yönetimini tanıdılar. Buna karşılık olarak da Güney Kürdistan yönetiminin de PKK'ye karşı yürütülen bu saldırıya askeri düzeyde de katılmasını sağlamak istiyorlar. Zaten Türk devletinin PKK'ye karşı 2007'den beri hem Medya Savunma Alanlarına yönelik operasyon yapmasında, hem de Güney Kürdistan'da çeşitli keşif operasyonları düzenleme anlamında Güney Kürdistan yönetiminin pasif bir desteği var. Şimdi bu pasif desteği daha da aktif hale getirmek istiyorlar. AKP hükümetinin Avrupa'dan Amerika'ya, İran'dan Irak'a, Suriye'ye, Ermenistan'a kadar dünyanın dört bir yanında yürüttüğü bütün diplomasinin tek bir hedefi var: Kürtlere karşı yürütülen soykırım savaşına destek vermeleri, en azından buna karşı çıkmamaları, PKK ile ilişkilenmelerinin engellenmesi çabasıdır. Tek amaçları budur, tek gündemleri bundan oluşmaktadır. Bütün Türkiye'nin ekonomik ve siyasi itibarını, Kürtlere karşı yürüttükleri soykırım savaşında destek almak üzere her yere pazarlıyorlar, herkese satıyorlar. Bu diplomatik faaliyetler temelinde bölgeden ve dünyadan yeniden bir güç oluşturarak bu saldırı operasyonunu daha da ilerletmek istiyor. AKP'nin yürüttüğü diplomasi çalışmalarının esası budur.

Yeşil Ergenekon inşa edilmeye çalışılıyor

Bunun için içte de kendilerini hazırlıklı hale getirmeye, açılım yalanı etrafında yeni bir politik sistem, rejim oluşturmaya çalışıyorlar. Dışta diplomatik faaliyetlerle bölgenin ve uluslararası güçlerin desteğini almaya çalışırken, içte de bu süreçte çok yoğun bir biçimde yürüttükleri "Kürtleri tanıyoruz" biçimindeki söyleme dayalı olarak yeni bir inkâr ve imha rejimini, siyaseti tesis etmeye çalışıyorlar. Aslında bu anayasa değişikliği böyle gündeme geldi. Bu, ABD ile AKP'nin birlikte yürüttüğü bir operasyondur. Bu anayasa değişikliği Ergenekon operasyonundan Balyoz operasyonuna, yine demokratik Kürt siyasetine karşı yürütülen saldırılara kadar bütün operasyonlarla bir paralellik içinde. Bir yandan Kürt demokratik siyasetini bastırıp ezerek gelişmesini önlemeye, diğer yandan geçmişte devlete hâkim olmuş, Kürtlere karşı savaşmış ama başarılı olamamış o ulusal milliyetçi çevreleri iktidardan uzaklaştırmak için her türlü baskıyı uygulayarak, AKP'nin kendi iktidarını tamamen tesis ettiği, devlet iktidarına tümüyle el koyduğu bir ortamı yaratmaya çalışıyorlar. Aslında bu operasyonlar AKP devletinin oluşturulmasının önündeki engelleri temizleme operasyonları oluyor ve bu ABD tarafından yürütülüyor. Türkiye'de şimdiye kadar faşist milliyetçiliğe dayalı, yine sahte solcu ulusal milliyetçiliğe dayalı Ergenekonlar tasfiye edilerek, yerine Ilımlı İslam'a dayalı Yeşil Ergenekon inşa edilmeye, Yeşil Türkçülük hâkim kılınmaya çalışılıyor. Böylece Türkiye'de ulusal faşist çevrelerin, güçlerin kaba ret ve inkâra dayalı rejimleri ortadan kaldırılarak, tasfiye edilerek, yerine "Kürt var" temelinde yeni bir inkâr ve imha rejimi inşa edilmek isteniliyor. Almanya'ya dayalı Türk milliyetçiliğinin yürüttüğü Kürtleri kaba ret ve inkâr politikası gelişen Özgürlük Mücadelesi temelinde yenilgiye uğratılınca, şimdi AKP'nin Türk-İslam sentezine dayalı çizgisi temelinde "Kürt var", "Güney Kürtlerini, Güney'de bir ulus devletçiği tanıyoruz" düzeyindeki yaklaşımı temelinde yeni bir inkâr ve imha rejimi örgütlendirilmeye çalışılıyor. Önder Apo bunu net olarak tanımladı. İki çizginin var olduğunu söyledi. *Birincisi,* kaba ret ve inkâra dayanan rejim. Şimdiye kadar saldırıları onlar yürüttüler, devlete egemen olanlar onlardı. Bu çizgi İttihat ve Terakki çizgisiydi. Bu çizgi PKK direnişi karşısında yenilgiye uğradı. *İkincisi,* İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ABD'nin KDP'ye dayalı geliştirdiği, Güney'deki küçük ulus-devletçiliğe dayalı Kürtleri kontrol etme çizgisiydi. ABD bu çizgiyi Türkiye'de son olarak AKP yönetimiyle yürütmeyi öngördü. Şimdi Türkiye'de bu çizgiye dayalı bir inkâr ve imha rejimi inşa edilmek isteniliyor.

Yani AKP'nin gündeme getirdiği kısmi anayasa değişikliği böyle bir yeniden yapılanmayı ifade ediyor. Ergenekon, Balyoz, vb operasyonlarla, şimdiye kadar iktidarda söz sahibi olmuş milliyetçi çevreler siyasi askeri anlamda güçten düşürülüp iktidardan uzaklaştırılarak, bir de Kürt demokratik siyaseti tutuklanıp bastırılarak, ılımlı İslam adı altında AKP'ye dayalı yeni bir inkâr ve imha rejimi inşa edilmeye çalışılıyor. Mevcut AKP'nin gündeme getirdiği anayasa değişiklik paketi de böyle bir rejimin anayasasını inşa etmeyi ifade ediyor. Dikkat edilirse bu, kısmi bir değişiklikle 12 Eylül rejiminin sürdürülmesi oluyor. Biraz makyajlıyorlar, restore ediyorlar 12 Eylül rejimini anayasadaki kısmi değişikliklerle biraz restore edip, kısmen değiştirip yenileyerek, yeniden yapılandırarak sürdürmek istiyorlar. İnkâr ve imha rejimini bu biçimde devam ettirmeye çalışıyorlar. İçte de çalışmaları buna dönüktür.

AKP'nin görevi Türkiye'deki demokrasi güçlerini tasfiye etmektir

AKP ve ABD ittifakı, dıştan PKK'yi ve Kürtleri daha fazla tecrit edip, herkesten Kürtlere dönük yürüttükleri soykırım saldırılarına destek almaya çalışırken, diğer yandan da içte de AKP iktidarını güçlendirecek bir yeni rejim yapılandırması yaratarak, bu temelde Özgürlük Hareketimizi tümden imha ve tasfiye edecek bir saldırı yürütür hale gelmeyi hedefliyor. Aslında şimdiki çabaları odur. Onlar da kendilerini yeniden yapılandırma içindeler. Eğer bunu başarırlarsa -ki AKP'nin ne kadar hızlı hareket ettiği, ne kadar saldırgan davrandığı ortada-, işte o zaman içte ve dışta sağladıkları bu yeni yapılanmaya ve güce dayanarak çok daha kapsamlı bir imha ve tasfiye operasyonu geliştirecekler. Bir diğer ifadeyle Kürtlere dönük soykırımı gündeme getirecekler. Tayyip Erdoğan 2008'de Hakkâri'de "beğenmeyen çekip gitsin" demişti. Bu söylemle şunu söylemiş oldu: Kürtlere karşı da tehcir uygulayacağız. Geçmişte Ermenilere, Rumlara, Asurîlere karşı ne uygulandıysa benzer bir politikayı Kürtlere karşı da uygulamaya çalışacaklar. Nasıl Erivan'la anlaşıp Ermeniliği Erivan'da toplayıp, geri kalanını da dünyaya dağıtarak kontrol ettilerse, şimdi de Kürtlüğü Hewler etrafına toplayıp, geri kalanını dünyanın dört bir tarafına dağıtarak kontrol etmeye çalışacaklar. Tasfiye, soykırım planı bu temelde sürüyor. Önderliğin büyük tehlike diye işaret ettiği aslında budur. Bu tehlike vardır. Şu an bunu yapacak güce sahip değiller. Kendilerini buna tam hazır hale getirebilmiş değiller. Şimdi bütün çabaları bunu sağlamak, kendilerini buna hazır hale getirmek içindir. Tayyip Erdoğan Kasım 2009'da ABD'ye giderken, burada ABD yöneticileriyle bir planlama yaptılar. MHP, CHP, ordu çevrelerine dönük operasyonların nasıl olacağını, Kürtlere dönük operasyonların nasıl yürütüleceğinin planlarını oluşturdular. Beş aydır da bu plan çerçevesinde bir uygulama yaptılar. Tayyip Erdoğan şimdi tekrardan ABD'ye gidip birlikte bu uygulamaların sonuçlarını değerlendirecekler. Hızla eksik kalanları tamamlamak istiyorlar. Anayasa değişikliğini ne kadar hızlı yapmaya çalıştıkları ortada. Mümkünse en geç 2010 güzüne kadar bütün bu yeniden yapılanmayı, restorasyonu, dışta ittifakları oluşturmayı sağlayarak, tıpkı '92 güzünde yapılana benzer bir biçimde aslında 2010 güzünde de çok daha kapsamlı imha ve tasfiye amaçlı siyasi askeri saldırılarını geliştirmeye hazırlanıyorlar. Bir yandan bunu belli bir yoğunlukta yürütüyorlar, diğer yandan ise çok daha kapsamlı bir biçimde yürütmeye hazırlanıyorlar. İşin özü, esası budur. Bu konuda AKP'nin kesinlikle bir hile ve aldatma gücü olduğu, demokratikleşmeyle, yenilikle herhangi bir alakasının olmadığı, esas görevinin demokrasiyi tasfiye etmek olduğu kesindir, bu durum netleşmiştir. AKP bu konuda görevlendirilmiş bir güçtür. Öyle seçim kazanmış, iktidar olmuş, kendi ilkeleri olan bir güç değil, tam tersine ABD tarafından görevlendirilmiş bir güç. Görevi Türkiye'deki demokrasi güçlerini tasfiye etmektir. Türkiye'nin gerçekten demokrasiye kavuşması için ortaya çıkmış birikimleri tasfiye etmek, bunlara karşı savaşmaktır. Öncelikli olarak da, bu birikimleri temsil eden Kürt Özgürlük Hareketi olduğu için, Kürt Özgürlük Hareketi'ne saldırmak ve tasfiye etmektir. Bu, ABD'nin Büyük Ortadoğu Projesi temelinde görev üslenmek ve yürütmek anlamına geliyor. Bu bakımdan AKP bir İslami güç gibi, kitle tabanı olan bir güç gibi algılanıyor, görülüyor, ama özünde ABD tarafından görevlendirilmiş, tamamen ABD plan ve projeleri temelinde çalışan bir güç konumundadır. Şimdi en son anayasa değişikliğiyle aslında 12 Eylül anayasasını tümden değiştirme konusunda oluşmuş mutabakatı ortadan kaldırmaya, anayasayı tümden değiştirme imkân ve zeminini yok etmeye çalışıyor. Kısmi değişiklik yapacak, anayasa değişmiştir diyecek, anayasa değişikliği gündemden kaldırılarak yeni bir anayasa hazırlama ihtiyacı yok edilecek. Böylece bu konuda oluşmuş demokratik birikim tasfiye edilecek. Anayasaya yaklaşımı da, Kürt sorununa, işçi sorununa, kadın ve emekçi sorununa yaklaşımı da öyle. Bütün sorunlarda aslında demokratikleşmeyi tasfiye edip demokratikleşmenin zeminini, imkânlarını tasfiye etmeyi hedefliyor. Tamamen ABD'nin hizmetinde bir Türkiye yaratmaya çalışıyor. Böyle bir Türkiye öncülüğünde de Ortadoğu yaratılmak isteniyor. ABD'nin Büyük Ortadoğu Projesi bu temelde yürütülmeye çalışılıyor.

Yoğun bir ideolojik mücadeleye ihtiyaç var

Şimdi karşı tarafın durumu, Türkiye'de hâkim olan yönetimin karakteri kesinlikle budur. Muhalefetin durumu ortada. CHP, MHP eski Ergenekonculardır. Kara ve beyaz Ergenekonu temsil ediyorlar. İttihat Terakki Türkçülüğünü temsil ediyorlar. Onlar zaten soykırımcıdırlar. Dolayısıyla Türkiye'deki mevcut iktidar ve muhalefet güçlerinden öyle demokratikleşmeyi sağlatacak, Kürt sorununun demokratik siyasi çözümünü geliştirecek bir güç yoktur. Dışta ise NATO'nun ve ABD'nin tutumu ortada. En son Brüksel operasyonu onların da maskesini düşürdü, gerçek yüzlerini gösterdi. Bu bir NATO operasyonuydu ve ne kadar karşıt saldırgan oldukları ortaya çıktı. Öyle şiddete, haksızlığa karşı değiller, tersine Kürt halkının özgür ve demokratik iradesine karşılar. Basın özgürlüğüne karşılar, demokratik siyasete karşılar. Dikkat edilirse Brüksel operasyonu ROJ TV'ye karşı oldu. Yaşamını demokratik siyasi mücadeleye adamış olan insanlara karşı oldu. Hiç Kürt sorununun siyasi çözümünden yana olan güçler, bu siyasi çözümün en temel birikimleri, değerleri olan güçlere saldırırlar mı? ROJ TV'nin sesini kesmek isterler mi? Remzi Kartal ile Zübeyir Aydar'ı tutuklarlar mı? Bunlar olmasa kiminle siyasi çözüm gerçekleşecek. Nasıl ki AKP DTP'yi kapattırarak Türkiye içinde Kürt sorununa siyasi çözümün zeminini kuruttuysa, Remzi Kartal ve Zübeyir Aydar arkadaşların tutuklanması da aslında uluslararası alanda Kürt sorununa siyasi çözümün reddedildiği, Kürt sorununun çözülmek istenmediği anlamına geliyor. Bu bakımdan da ABD ve NATO'nun tutumunun Kürt sorununu çözmek olmadığı, tam tersine Kürt Özgürlük Hareketini tasfiye etmeyi esas aldıkları gerçeği açığa çıkıyor. Dolayısıyla hem Türk devleti, hem de ABD ve NATO Kürt Özgürlük Hareketi'ne karşı imha ve tasfiye saldırılarını birlikte yürütüyorlar. Bu operasyonlar bunu da netleştirdi. Dış güçler mi AKP'yi ve Türkiye'nin içini yönlendiriyorlar, yoksa Türkiye'nin içindeki güçler mi dışarıdan destek alıyorlar? ABD veya AB mi AKP'nin isteklerine uyuyor, destek veriyor, yoksa ABD ve NATO'nun dayattıklarını mı AKP uyguluyor? Bizim için bu tür konular çok önemli değildir. Hangisi olursa olsun, gerçekte var olan, Kürt soykırımını yürütmek, Kürt Özgürlük Hareketi'ni tasfiye etmek üzere bu güçler arasında bir ittifakın var olduğudur. Hangisi öncülük ediyor, hangisi destek veriyor o çok önemli değildir. Bu konuda belki de hepsi de öncülük ediyor ve destek veriyorlar. Bir uzlaşma ve birlik var aralarında. Birinci Dünya Savaşı'yla Kürt'ü inkâr eden ve Kürtlere dönük inkâr ve imha rejimi oluşturan sistem, bugün de AKP eliyle aynı rejimi yeniden yapılandırarak yürütmek, Kürt soykırımını geliştirerek sürdürmek istiyor. İşin gerçeği budur. Yeni süreci Kürt sorunuyla ilgili çevrelerin bu politikaları oluşturuyor. Önder Apo'nun ifade ettiği varlığını koruma, iç ve dış güçlerin ittifak halinde Kürt soykırımını geliştirmek, Kürt katliamını yürütmek üzere oluşturmaya çalıştıkları yeni planlama ve geliştirdikleri saldırılar karşısında direnmeyi, bu saldırıları kırmayı ifade ediyor. Artık dikkat edilirse Kürt sorununa siyasi diyalogla çözüm işlemiyor. O yol reddedilmiş, önü kapatılmış bulunuyor. O zaman Kürt demokrasisinin de Kürt halkının özgür iradesiyle, özgücüyle, öz savunmasıyla yaratılması gerekiyor. Önderlik Kürt özgürlüğünü sağlama derken de, kendi özgücüne ve öz savunmasına dayanarak Kürt halkının kendi özgürlüğünü yaratması, kendi demokratik toplum örgütlülüğünü inşa etmesini öngördü. Yani devletle çözüm arayışına dayalı bir strateji değil de, kendi özgücümüze, öz örgütlenmemize, öz savunmamıza dayalı bir çözüm ve demokratikleşmeyi esas almayı ifade ediyor. Bu yeni bir stratejidir. Yeni süreç, yeni ve topyekûn bir saldırı temelinde imhanın ve tasfiyenin gerçekleştirilmesi hedefiyle yürütülen bu saldırılara karşı direnmeyi, mücadele etmeyi içeriyor. Dikkat edilirse tehlike eskisinden az değil. Kürt halkının belli bir gücü olmakla birlikte, imha tehdidi ve tehlikesi tümden ortadan kaldırılmış değildir. Bu tehdit ve tehlike her zamankinden fazla var. Bu konuda iç ve dış güçler ittifak yapmış durumdalar. KDP ve YNK gibi güçleri de buna katmaya çalışıyorlar. Bu konuda yoğun tavizler veriyorlar, çaba içerisindeler. Dolayısıyla tehlike büyüktür.

İşte 2010 hamlesi ve bu temelde başlayan yeni süreç, bu tehlikeyi ortadan kaldırmaya, AKP eliyle oluşturulan yeni inkâr ve imha rejimini yenilgiye uğratmaya, yıkmaya dönük bir direnme sürecini ifade ediyor. Kürt toplumu bu saldırıyı ancak direnerek kırabilir. Bu direnişi de elbette topyekûn bir mücadeleyle geliştirmelidir. Bunun için de her şeyden önce yoğun bir ideolojik mücadeleye ihtiyaç var. Çünkü karşı taraf gerçekleri saptırmak, halkta birbirine güvensizlik yaymak, halk içindeki çelişkileri geliştirmek, halkın Önderliğe ve PKK'ye dönük güvenini, sempatisini azaltmak için çok yoğun bir psikolojik savaş yürütüyor. Adeta yirmi dört saat durmadan süren bir propaganda bombardımanı var. İnsanlar intihara götürülüyor, aşiretler birbiriyle çatışmaya sürükleniyor, kadınlar üzerinde katliamlar uygulanıyor. Kürt toplumu içinden çatıştırılarak, her türlü gerilik ve gericilik hortlatılarak bu saldırılara karşı direnmek üzere bilinçlenmesinin ve örgütlenmesinin önü alınmak isteniyor. İnsanların bilinci karartılmaya çalışılıyor. Yurtsever kesimler etkilenerek birbirine düşürülmek, örgüte karşı güvensiz hale getirilmek isteniyor. Hainler devreye konarak Hareketimiz karalanmaya, yurtsever çevrelerin aldatılarak Hareketimize dönük güveni sarsılmaya çalışılıyor. Dolayısıyla bütün bunları boşa çıkartacak, halkı doğru bilinçlendirecek, eğitecek, halka ve Harekete dönük bütün bu saldırıları deşifre edecek, bunları etkisizleştirecek bir ideolojik mücadeleye, propaganda savaşına ihtiyacımız var. Bu anlamda propaganda ve ajitasyon çalışmaları, basın-yayın faaliyetleri önem arz ediyor. Eğer bütün bunları etkisizleştirecek bir propaganda-ajitasyon çalışması yürütemezsek, o zaman insanları doğru bilinçlendiremeyiz, netleştiremeyiz, dolayısıyla da örgüt ve eyleme çekemeyiz. Toplum bu gerici saldırılar karşısında boğulur, bilinçleri, duyguları, ruhları karartılarak direnemez, mücadele edemez, birleşemez duruma getirilir. Zaten bu saldırıların temel amacı da budur. Bunu kıracak bir ideolojik mücadeleye ihtiyacımız var.

"Yeni süreç, yeni ve topyekûn bir saldırı temelinde imhanın ve tasfiyenin gerçekleştirilmesi hedefiyle yürütülen bu saldırılara karşı direnmeyi, mücadele etmeyi içeriyor. Dikkat edilirse tehlike eskisinden az değil. Kürt halkının belli bir gücü olmakla birlikte, imha tehdidi ve tehlikesi tümden ortadan kaldırılmış değildir. Bu tehdit ve tehlike her zamankinden fazla var. Bu konuda iç ve dış güçler ittifak yapmış durumdalar. KDP ve YNK gibi güçleri de buna katmaya çalışıyorlar. Bu konuda yoğun tavizler veriyorlar, çaba içerisindeler. Dolayısıyla tehlike büyüktür"

Politik mücadeleyi geliştirmeliyiz

Diğer yandan, bununla birlikte politik mücadeleyi güçlü bir biçimde geliştirme gereği var. Politik mücadelemizin kapsamı nedir? *Birincisi,* serhıldanı geliştirmek. Başta Kuzey olmak üzere dört parçada ve yurtdışında Kürt toplumunun bulunduğu her yerde bu gerici uluslararası imha ve tasfiye planını parçalayıp yenilgiye uğratmak amacıyla büyük bir demokratik direniş mücadelesi geliştirme gereği var. Bunu Hareketimiz, Êdî Bese hamlesinin üçüncü aşaması olarak tanımladı. Gerçekten de güçlü bir serhıldan hamlesiyle bu saldırıları kırmak lazım. Gençliğin, kadın hareketinin, bütün emekçilerin bu konuda oynayacağı roller var. Özellikle gençlik ve kadın hareketinin böyle bir serhıldana mutlaka öncülük etmesi, demokratik direnişi her alanda çok etkili bir biçimde geliştirmesi gerekiyor. Newroz'da ortaya konan halk gücünün demokratik eyleme dökülmesi lazım. Bu önemli bir mücadeledir ve çok boyutlu olmak zorunda. Bir de eskiyi tekrarlayan değil de, daha çok yeni yol-yöntemler içeren bir düzeyde geliştirilmesi gerekir. *İkinci* olarak, siyasi mücadelenin önemli bir yanı da ulusal birliği geliştirmek, ulusal düzeyde bir siyasi strateji oluşturmaktır. Bunun için 2005'ten beri Hareketimiz ulusal konferans çalışması yürütüyor. Önder Apo ulusal konferans için beş ilke dört prensipten oluşan oldukça aydınlatıcı bir perspektif ortaya koydu. En son olarak da konferansın en erkenden toplanarak ulusal kongre, ulusal icra kurumunu oluşturması, yeni direniş sürecini kararlaştırıp planlamasını istedi. Bu temelde Kürt ulusal birliğini sağlayacak, bunu bir ulusal siyasi stratejiye kavuşturacak, bu stratejiyi hayata geçirecek kurumları yaratacak bir ulusal konferansın toplanması temel bir görevdir. Bunu mutlaka gerçekleştirmeliyiz. Mümkünse bu konferansa herkesi katmalıyız. Ama bu görevi mutlaka gerçekleştirerek, artık ulusal kurumlaşma düzeyinde direnişi geliştiren bir hareket haline kendimizi getirmemiz lazım. FKÖ'ye benzer bir kurumlaşma oluşmalı dedi Önderlik. Bunu gerçekleştirmeye çalışmalıyız. Özellikle Güney Kürdistan yönetiminin buna katılabilmesi önemli. ABD ve AKP onları kendi cephelerine katmaya çalışıyorlar. Fakat dikkat edilirse bir yandan kendi cephelerine katıyorlar, Hewler de konsolosluk açıyorlar, ama diğer yandan Kürtlerin Irak yönetimindeki güçlerini azaltıyorlar. Kerkük'ü ellerinden aldılar. İyice daraltıp kuşatmış durumdalar. Bizzat Tayyip Erdoğan Bağdat'a gitti, mevcut Kerkük statüsünü oluşturdu. Güney siyasetçilerinin ve halkının bunu iyi görmesi lazım. KDP ve YNK yönetimlerinin bunu görmesi gerekiyor. Şimdi Irak'ta yeni bir milliyetçi yönetim kuruluyor ki, bırak Kerkük'ü, yarın Güney yönetimini tümden yok etmeyi hedefleyen bir siyaset de geliştirebilir. Bu tehlike Güney Kürdistan için halen vardır. O bakımdan Güneyli güçlerin de bunu görmesi önem taşıyor. Bunu iyi anlatabilmemiz lazım. Bu anlamda ulusal konferansın daha geniş güçlerin katılımıyla yapılması gerekmektedir. Çünkü Kuzey'de, Doğu'da, Batı'da olduğu kadar Güney'de de ulusal imha tehdidi söz konusu. Dolayısıyla ulusal konferans çalışması önemli bir çalışma oluyor. *Üçüncüsü,* Türkiye demokrasi hareketinin geliştirilmesidir. Siyasi direnişin önemli bir halkası da budur. AKP eliyle demokrasiyi tasfiye etmeye dönük yeniden yapılanma çabalarını boşa çıkartarak Türkiye'de gerçek bir demokratik yapılanmayı sağlatacak bir demokrasi hareketi geliştirmek gerekmektedir. Bunun için en başta demokratik anayasa hareketini geliştirmek gerekiyor. Bu amaçla Kadıköy'de büyük bir demokratik anayasa mitingi geliştirildi. Önder Apo beş yüz kişilik bir anayasa meclisinin toplanması çağrısını yaptı. Bu miting ardından böyle bir meclis oluşturmaya dönük çalışmalar gelişebilir. Demokratik anayasa hareketi kendi demokratik sivil anayasasını ortaya çıkartarak topluma bu temelde gidebilir. Buradan tüm demokratik güçlerin içinde yer aldığı bir siyasi çatı hareketi yaratılabilir. Böylece Türkiye'yi gerçek demokrasiye kavuşturacak bütünlüklü

bir demokratik siyasi hareket ortaya çıkartılabilir. Bununla AKP'nin sahte demokratik açılım gerçeğini zorlamak gereklidir. Maskesini düşürmek, halk desteğini azaltmak, dolayısıyla demokratik siyaset alanında AKP'yi yenilgiye uğratacak bir mücadeleyi geliştirmek lazım. Böyle üçlü bir siyasi direniş ile bu saldırılara cevap verilebilir. Tabi bunu yurtdışındaki diplomatik faaliyetlerle de tamamlamak lazım. Kürt sorununun ne kadar haklı ve demokratik bir içerik taşıdığını, Kürtlere karşı saldırının ne kadar faşizan olduğunu dış kamuoyuna, çeşitli demokratik çevrelere, Humaniter çevrelere daha fazla anlatmamız gerekiyor. Zorluklar var, imkânlar sınırlı, demokratik siyasete işlerlik kazandırmak, siyasi diyalogun zeminini oluşturmak istiyordu. Şimdi gelişecek meşru savunma savaşının tek amacı bu olmayacak. Elbette bu amaç hep var olacak, ama sadece bununla sınırlı kalmayacak. Bizim şimdi kendi başına çözüm üreten bir meşru savunma savaşını geliştirmeye ihtiyacımız var. Öyle bir savaş yürüteceğiz ki, bu hem siyasi diyalogun önünü açmayı sağlayacak, ona bağlı olacak, bir hedefi onu gerçekleştirmek olacak, hem de ikinci hedef olarak, eğer ilk hedef gerçekleşmezse, Kürdistan topraklarını özgürleştirerek Kürt halkının kendi demokrasisini kendi özgücüne ve öz savunmasına dayalı olarak sağlaması için uygun zemini yaratmayı hedefleyecek.

ABD, NATO önünü kapatıyor, ama yorulmadan, usanmadan böyle bir çalışma yürütmemiz lazım.

Kesinlikle güçlü bir meşru savunma savaşına ihtiyaç var

Diğer esaslı bir çalışma da, silahlı direnişin, askeri mücadelenin geliştirilmesidir. Bu büyük önem arz ediyor. Meşru savunma stratejisi temelinde yeni bir silahlı direniş sürecinin gelişmesi gerekli. Mevcut ideolojik ve siyasi mücadeleyi yürütebilmek, onun önünü açabilmek, onu savunabilmek, zeminini sağlam tutabilmek için kesinlikle güçlü bir meşru savunma duruşuna ve savaşına ihtiyaç var. Ancak bütün bunlar etkili bir meşru savunma savaşıyla olur. Bu da yeterli düzeyde örgütlenmiş bir gerilla ve özsavunmayla gerçekleşir. Her alanda gerillanın güçlü, nicel ve nitel bakımdan yetkin örgütlenmesiyle olur. Bu anlamda da bu imha ve tasfiye amaçlı saldırıları kırabilmek, ideolojik ve siyasi alanda gösterilen direnişi kalıcı kılıp demokratik örgütlenmeye dönüştürebilmek için kesinlikle güçlü bir meşru savunma duruşuna, direnişine, savaşına ihtiyaç vardır. Ancak bu temelde serhıldan büyütülebilir, ulusal konferans gerçekleşebilir, Türkiye'de demokrasi hareketi gelişebilir. Ancak güçlü bir silahlı direniş temelinde ideolojik mücadeleyi etkili yürütebiliriz. İşte yeni sürecin önemli bir karakteri bu oluyor.

Elbette ki meşru savunma çizgisindeki silahlı direnişin 1 Haziran 2004 Atılımı'nın özelliğini aşması gerekiyor. 1 Haziran Atılımı düşük yoğunluklu bir mücadeleyi içeriyordu. Temel amacı, Kürt sorununa siyasi diyalogla çözüm bulmanın önündeki engelleri kaldırmaya dönüktü. Belli bir eylemlilik geliştirerek

Dikkat edilirse, karşı tarafın kendisini yeniden yapılandırarak ve ittifaklar kurarak topyekûn imha ve tasfiyeyi geliştirme planına karşı bizim de ideolojik, siyasi ve askeri olarak bu biçimde topyekûn bir direnişle karşılık verme durumumuz söz konusudur. Biz bu direnişi geliştirirsek ve başarıyla yürütürsek karşı tarafın gücünü kırabilir, sonuç alabiliriz. İçinde bulunduğumuz süreç böyle bir sonuç almaya fırsat ve imkân veriyor. Kendimizi ideolojik, siyasi ve askeri olarak etkili bir hamlesel direnişe ulaştıramazsak, elbette tehlike büyüktür. Ama böyle bir direnişi örgütler ve yürütürsek, dikkat edilirse başarı elde etme imkân ve fırsatımız her zamankinden fazladır. Böylesi karşılıklı planların çatışmasında bizim imkân ve fırsatlarımız daha fazla, karşı tarafın ise daha azdır. ABD'nin, NATO'nun kendi iç sorunları var. ABD Ortadoğu'da zorlanıyor. Aslında bu sonuca 2008'de ulaşmak istiyorlardı, fakat buna ulaşamadılar, Ortadoğu'da başarısız kaldılar. 2009 geçti, şimdi 2010'da bu hedeflerine ulaşmak istiyorlar. Dolayısıyla ABD iki yıldır Ortadoğu'da istediği mücadeleyi yürütemedi, bu mücadelede başarısız kaldı ve şu haliyle zordadır. Afganistan savaşında istediği başarıyı elde edemedi. İran'la çatışmalı ve çelişkili durumu devam ediyor. Irak'ta istediği sonucu alamamıştır. Irak seçimlerinin kaybedeni en başta ABD oldu, İran oldu, AKP oldu. Son seçimler ABD'nin başarı kazandığı seçimler değildir. ABD, İran ve AKP Maliki hükümetinin devamı üzerinde politika yapıyorlardı. Fakat Maliki seçimi kaybetti. Şimdi büyük ihtimalle İyad Allavi hükümet kuracak. Allavi kendi siyasetini Irak'ı Arap ve İslam âleminde hak ettiği yere oturtmak olarak tanımladı. Yani ABD projelerini yürütmek olarak tanımlamıyor. Dolayısıyla Irak'ta hem çatışmalar sürüyor, hem de mevcut seçim sonuçları ABD ve AKP projesini, planını desteklemiyor, onu daha çok zayıflatıyor. Seçimleri kaybettiler ve Irak cephesinde zayıf durumdadırlar.

Türkiye cephesine gelince, Türkiye'de de henüz sonuç almış değiller. AKP birçok dava açtırdı, ordunun üzerine gitti, ama hiçbirisini ilerletebilmiş, sonuçlandırabilmiş değil. Bin beş yüz Kürt siyasetçisini tutukladı, hiç biri hakkında dava açabilmiş değil. Belçika hükümetine Kürt siyasetçilerini tutuklattılar, ama en fazla on gün hapiste tutabildiler. Daha fazla hapiste tutmanın hukuki gerekçesini bulamadılar, dolayısıyla bırakmak zorunda kaldılar. Bu tutuklamalar sonucunda Avrupa'nın ve NATO'nun gerici siyaseti daha fazla teşhir oldu. Bu temelde Kürtlerin diplomatik destek bulma, kendi durumlarını daha güçlü yansıtma imkânları arttı.

Örgüt olarak en güçlü ve hazırlıklı dönemlerimizden birini yaşıyoruz

Aslında AKP Ergenekonu oluşmuş değil. Türkiye'nin MHP ve CHP'ye dayalı eski stratejisi yenildi; ama AKP'ye dayalı yeni rejimi de inşa edebilmiş değil. Bunun için çalışıyor, bunun için zamana ihtiyaçları var ve bizi bu zaman zarfında etkisiz kılmaya çalışıyorlar. Eski stratejileri yenildi, yürütemiyorlar, yenisini de henüz oluşturmuş ve örgütlemiş değiller. Onu örgütlemeye çalışıyor, ara durumdadırlar, hazırlıksızlar. AKP MHP, CHP çatışmaları çok fazla. AKP ile ordu uzlaşmış ama birbirinin kuyusunu kazmaya çalışıyorlar. AKP orduyu iktidardan uzaklaştırmaya çalışıyor. Ordu içinde de AKP'yi hükümetten düşürmek için ne kadar gücün gizli planlar yapmış olduğu şimdi bir bir açığa çıkıyor. Bunlar henüz açığa çıkanlar, bir de açığa çıkmayanlar var. Dolayısıyla rejim içerde güçsüzdür. Siyaseten güçsüzler. Siyasi güçlerin kendi aralarında birlik yok. Yine askeri olarak güçsüzdür. Ordu ilk defa bu kadar yıprandı. Adeta psikolojik olarak adım atamaz hale geldi. Genelkurmayın otoritesi ilk defa Türkiye'de bu denli sarsıldı. Bu bakımdan şu haliyle karşı taraf henüz tam örgütlenmiş, kendisini yeniden yapılandırmış değildir. Hem ABD Ortadoğu'da zorlanıyor, hem de AKP'nin Türkiye'de iktidarı ele geçirme çabası zorlanıyor. Hızla, yangından mal kaçırırcasına, kısmi bir anayasa değişikliğiyle kendi iktidarını güçlendirmek istiyor, ama bunun gerçekleşip gerçekleşmeyeceği belli değil. Mecliste AKP'nin yürüttüğü anayasa değişikliği mi başarılı olacak, yoksa Kadıköy'de başlayacak Yeni Demokratik Anayasa Yürüyüşü mü başarı kazanacak belli değildir. Yeni demokratik anayasa yürüyüşünün başarı kazanma şansı da en az AKP anayasa değişikliğinin başarı kazanma şansı kadar var. Türkiye toplumu çok büyük bir çoğunlukla bu 12 Eylül rejiminden, onun ortaya çıkardığı kurumlardan ve anayasadan kurtulmak istiyor. Dolayısıyla en geniş bir demokratik birlik oluşturarak, böyle bir demokratik anayasa hareketi yaratılıp başarıya götürülebilir. Bu konuda AKP, MHP, CHP arasında oynanan sahte kavga oyununun maskesi düşürülerek, hepsine karşı demokratik bir halk hareketi yaratılabilir. Bunun koşulları vardır. Onlar henüz zor durumdalar, biz ise bütün bunlara karşı daha hazırlıklıyız. Çünkü Hareket olarak stratejik değişiklik yaptık. Paradigma değişimi temelinde ideolojik yenilenmemizi gerçekleştirdik, örgütsel yeniden yapılanmamızı geliştirdik, 1 Haziran Atılımı temelinde yeni bir pratik tecrübe kazandık, 29 Mart seçim sonuçlarıyla ortaya çıkan siyasi gücü içte ve dışta herkese gösterdik. 2009 yılı boyunca da her alanda kendimizi yenileme, yeniden yapılandırma yönünde yoğun bir eğitim çalışması, kendini netleştirme faaliyeti yürüttük. Örgüt olarak aslında en güçlü, en hazırlıklı dönemlerimizden birini yaşıyoruz. Düşünce olarak, Önderlik savunmaları temelinde kendimizi netleştirdik ve hazırız. Örgütsel olarak, kendimizi yeniden yapılandırma noktasında parti kongrelerimiz temelinde yürütülen konferanslar, platformlarla en bütünlüklü ve net hale gelmişsiz. Askeri olarak, HPG bir yıldır yürüttüğü yeniden yapılanma çalışmalarıyla gerçekten de 1 Haziran atılım sonuçlarının derslerini çıkardı, daha güçlü bir aktif meşru savunma savaşı yürütecek bir konuma geldi.

Önümüzdeki süreç ciddi bir savaş durumunu ifade ediyor

Elbette bizim de zorluklarımız var. Önümüzdeki süreç ciddi bir savaş durumunu ifade ediyor. Ama dikkat edilirse biz şimdi daha hazırlıklıyız, karşı taraf ise daha zayıf, hazırlıksız, parçalı konumda bulunuyor. Onlar şimdi bizi oyalayarak kendilerini yeniden yapılandırıp, bu temelde hazırlayıp saldırıya geçme fırsatı yakalamak istiyorlar. Ama biz şimdi onları yakalamış durumdayız. Aslında iş böyle olmasın istedik. Karşı tarafın zayıflıklarından yararlanarak siyaset yapmayı öngörmedik. Yaklaşımımız kesinlikle böyle değildir. Önderlik ve Hareket Yönetimi olarak karşı tarafı zayıflatan değil de, onu demokratik dönüşüme uğratarak ortak bir demokratik çözümü, herkesin yararına olan bir çözümü yaratmak istedik. Fakat bunu kabul etmeyen, buna gelmeyen, reddeden karşı taraf oldu. Halen Önderliğimizi, Hareketimizi, Kürt halkını çocuk yerine koymaya çalışıyor. Hilelerle, oyunlarla, yalanlarla aldatabileceklerini sanıyorlar. Böyle yaparak zaman kazanacaklar, kendilerini hazırlayıp yeniden yapılandıracaklar, ondan sonra saldırıp ezecekler. Ama derler ya yağma yok. Artık bu kadar da gerçeklerden uzak bir Kürt toplumu yok. Kürtler barış ve siyasi çözüm istediler, karşı taraf ise bunu zayıflık sandı. Hâlbuki öyle değil. Herkesin yararına olan bir çözüm ortaya çıksın istedik. Bu bir anlayıştı, demokratik zihniyetin bir gereğiydi. Fakat öyle görülüyor ki, karşı taraf, AKP de dahil, Önderliğimizin ve Hareketimizin bu tutumunu bir zayıflık olarak algılıyor. Zor durumdalar, zayıflar, oyuna getiririz, bastırırız, imha ederiz hesabıyla bize yaklaşıyorlar. Hâlbuki gerçek öyle değildir. Bu konuda ciddi yanılgı içindeler. Evet, çözümü biz istedik. Yine siyasi çözüm için gösterilecek fedakârlığın hepsini gösterdik. Her türlü çözümleyiciliği ortaya koyduk, ön açıcı davrandık. Olacaksa bu Newroz sürecinde çözüm olsun dedik. Şimdi bu çözümü kabul etmediklerine göre, Önder Apo'nun çabalarına cevap vermediklerine göre, bize düşen kendi çözümümüzü geliştirmek oluyor. Gerisi artık Kürt halkının kendi özgücüne dayalı geliştirdiği mücadeleyle kendi demokrasisini inşa etmek, kendi çözümünü kendi eliyle yaratmak oluyor. Yeni sürecin temel karakteri budur. Yeni süreç, Kürt halkının kendi öz mücadelesiyle kendi demokrasisini örgütlemesi, çözümünü geliştirmesi sürecidir. Bunu da ideolojik, siyasi ve askeri bakımdan güçlü bir hamleyle sağlayacağız. Şimdi bizim koşullarımız karşı tarafa göre çok daha elverişlidir. Biz istedik ki onlar da zorlanmasınlar ve her iki tarafı memnun edecek bir uzlaşı çözümü olsun. Fakat uzlaşmayı reddedenler onlardır. Dolayısıyla sonuçlarına da katlanmak durumundalar. Onlara yanlış yaptıklarını, bu tutumun kendilerine en büyük zarar vereceğini gösterecek bir direnişi geliştirerek, Kürt halkının alternatifsiz olmadığını, Kürt Özgürlük Hareketi'nin kendi özgücüyle çözüm yaratma gücünde olduğunu göstereceğiz. Bunu mücadeleyle sağlayacağız. Kendi öz savunmasına dayalı bir demokrasinin inşa edilmesiyle, çözümün yaratılmasıyla göstereceğiz. Mevcut koşullar bunun için elverişli, imkânlar çok, fırsatlar vardır. Hareket ve halk olarak önemli bir hazırlık gücüne sahibiz. 2010 yılında adım adım gelişecek hamle bu sonucu ortaya çıkartacak. Öyle ki, bu yıl içerisinde ya karşı tarafı "aman gelin diyalog kuralım, biz sizinle çözmeye hazırız" diyen, yalvaran noktaya getireceğiz, ya da bu gücü birçok yerde söküp atacağız. Toplumun kendi demokrasisini inşa edeceği özgür ortamlar yaratacağız, özgür alanlar geliştireceğiz. Meşru savunmamızı ve demokratik örgütlülüğümüzü eylem içinde güçlendireceğiz. Hangisine karşı taraf razı olursa biz süreci o temelde işleteceğiz. Hangisi gelişirse oradan kazanan olacağız. Dikkat edilirse bu süreç, her türlü kazanma alternatifini içeren bir mücadele sürecini öngörüyor.

Kısaca 2010 yılının görev kapsamı geçen yıllardaki gibi bir mücadeleyi yürütmekle sınırlı değildir. Bu yılı öyle algılamamak, anlamamak lazım. Öyle anlaşılırsa yetersiz olur. Tam tersine topyekûn imha saldırısıyla yüz yüzeyiz, dolayısıyla onu boşa çıkartacak bir direnişi geliştirme görevimiz var. Diğer yandan ise kendi çözümümüzü kendi öz direnişimizle yaratma fırsat ve imkânına sahibiz. Bunu önümüze görev olarak koyuyoruz. Bu yeni süreç, hem imhayı önleyecek bir direnişi ortaya çıkartmayı, hem de kendi öz demokrasimizi öz gücümüzle inşa edecek, gelişmeleri yaratacak bir mücadele sürecini içermektedir. Görev bu gerçekler temelinde alınıyor. Dolayısıyla bu süreci geçmiş yılların mücadelesiyle karıştırmamamız lazım. İçine girilen süreç yeni bir süreçtir; hedefleri, görevleri yenidir, dolayısıyla da planlaması, tarzı, yönetimi, taktiği hem yeni, hem de mevcut hedefleri başarıyla gerçekleştirecek düzeyde olmak durumundadır. Yeni dönemin görev kapsamı, tehlikeleri ve fırsatları böyle tanımlanabilir.

İNSAN DÜŞÜNCESİ EN GENİŞ KULLANIM KAPASİTESİNE TOPLUMSALLIKLA ULAŞIR

“Tarih olarak toplum zekâ düzeyini gerektirir. İnsan türünün zekâ düzeyi toplumsallığını belirlemiştir. Toplumsallık da bu zekâ düzeyini zihniyet halinde çalışmaya, gelişmeye zorlamıştır. Toplumsal doğa, zihniyet düzeyi gelişkin esnek yapılardır”

Evrensel gerçekleşmenin son halkası olarak insanın ne olduğuna ilişkin arayış toplumsallaşmaya bağlı olarak gelişen insanlaşma sürecinin başından beri insanın en büyük arayışlarından biri olmuştur. Bu bir yandan insanın kendini bilme arayışı olarak şekil bulmuşken diğer yandan parçası olduğu evreni de bilme arayışı olarak gelişme göstermiştir. Bu yanıyla insanın evrenin özeti olduğuna ilişkin yapılan tanımlama anlam bulmaktadır. Mikro kozmos olarak kendini bilen insan, makro kozmosu yani evreni de bilir. İnsanın evrensel oluşum ve evrim zincirinde yeni ve en son halka biçiminde tezahür eden gerçekleşmesi toplumsallaşmasıyla başat bir seyir izlemiştir. Toplumsal gerçeklik ikinci doğa olarak anlam bulmaktadır. Dolayısıyla insan özü itibarıyla bir ikinci doğa yaratımıdır.

Kuşkusuz insan aynı zamanda bir biyolojik gerçekliktir. Birinci doğanın evrimleşmesinde “varlık”, madde-enerji ikileminde vücut ve anlam bulurken, zamanla farklı fiziksel bileşimler ve etkileşimler sonucunda kimyasal bir niteliğe sıçrama yapmıştır. Varlık en son fiziki ve kimyasal bileşimlerin kombinasyonlarından biyolojik bir niteliğe sıçrama yaparak birinci doğanın kendini gerçekleştirme süreci yeni bir aşamaya geçer. Evrensel oluşumdaki ilerleme kendi bağrında bir ikinci doğayı yani insanı gerçekleştirerek niteliksel bir aşamaya geçiş yapacaktır. Bu niteliksel aşamada, insan dediğimiz canlı türü ikinci doğa olarak toplumsallaşmanın bir yaratımı biçiminde gelişme gösterecektir. Buradaki gerçekleşme evrensel hamle karakterinde olacaktır.

İnsanın farklı bir tür olarak ortaya çıkmasında en önemli faktörlerin başında insan zihniyetinin esnekliği gelir. Burada insan zihninin esnekliği derken kastedilen, insanın düşünerek iş yapabilme kapasite ve yeteneğidir. Kuşkusuz bütün canlı türlerinin bir düşünme kapasitesi vardır. Hatta bu özellik atom altı parçacıklara kadar indirgenebilir. Ancak insan türündeki düşünce, zekâ ve zihniyet yapılanması diğer canlı türlerinden nitelik olarak farklılık arz etmektedir. Bu da özgürce seçim yapabilme olanağının yüksekliği anlamına gelmektedir. İnsan dışındaki diğer canlı türlerinde de zihinsel esneklik, dolayısıyla özgür seçim alanları vardır. Ancak bu alanları insan türüne oranla çok daha dardır. İnsanın zekâsında esneklik alanı oldukça genişlemiş bulunmaktadır. İnsan en azından potansiyel olarak sınırsız hareket etme kabiliyetine sahiptir. İnsandaki bu sınırsız hareket kabiliyetini aktifleştiren onun toplumsallığıdır.

Bunu bir örnekle açımlarsak konu daha iyi anlaşılacaktır. Dışarıdan bir müdahale olmadığı müddetçe bir bitki yeşerdiği mekânın dışında herhangi bir mekâna taşınıp orada yaşayamaz. Bazı bitkilerin en fazla yapabildikleri hareket, geliştirdikleri mekanizmalarla tohumlarını bulundukları mekânların dışına taşırma esnekliğini göstermektir. Yine göçmen hayvanların hareket kabiliyeti, daha önceden içgüdüsel olarak ezberledikleri mekânlara göç etmek biçiminde tezahür etmektedir. Oysa insanlarda bu hareket esnekliği çok daha yüksektir. En azından toplumsallığın en gelişkin aşaması olan neolitikten bu yana insanlar korunma, beslenme ve çoğalma için, uygun görmedikleri mekânsal koşullardan dolayı göç etmek zorunda kalmamışlardır. Bunun yerine o koşulları değiştirerek kendi yaşamları için uygun hale getirmişlerdir. Bir yandan böylesi bir gerçekliğe sahipken diğer yandan geliştirdikleri teknikle uzayın derinliklerine gidebilecek denli geniş bir hareket serbestîsi kazanmıştır. Bu da insanın farklı bir tür olarak gerçekleşmesini izah eden toplumsallığını ve toplumsal yaşamını belirleyen en önemli faktörlerin başında gelmektedir.

Düşünce ve insan

“Kendine bir anlam arayan tek varlık insandır” der Albert Camus. İnsan dışındaki bütün canlı cansız varlıklar yaşamı sadece kendi anlarını yaşayarak anlamlandırırlar. Başka bir deyişle anlam kapasiteleri sadece yaşadıkları anla sınırlıdır. Bu yüzden de insanın bir tanımını da anlam arayışçılığı biçiminde geliştirmek yanlış olmayacaktır. Bu arayış daha çok “ben kimim?” biçiminde tezahür etmektedir. İnsanın milyonlarca yıl süren evriminde ulaşılan düzey **“bildiğini bilen insan”** gerçekliğidir. Bu da düşüncenin kendi farkına varması anlamına geliyor ki insanı insan yapan en temel özellik bu olmaktadır. Bu farkındalığı yaratan, insan türünün toplumsallığıdır. İlk insanlardan günümüze kadar gelişen “ben kimim?” arayışçılığı işte insanın bu özelliğinin ve gücünün bir sonucu olarak gelişmiştir.

Tarih boyunca birçok filozof ve bilim insanı, insanın zekâ ve düşünce gücünü anlamaya ve tanımlamaya çalışmıştır. Bu tanımlamalar geliştirilirken daha çok da madde-düşünce ikilemi üzerinden hareket edilmiştir. İdealist-materyalist felsefe tartışmaları biçiminde zuhur eden tartışmalar günümüzde bile devam etmektedir. Önder Apo, evrenin böyle bir sorununun olmadığına dikkat çekerek, düşüncebeden ayrımının yaşamın inkârına en çok yol açan felsefi, hatta dini bir saptırma olduğunu belirtmektedir.

Düşüncenin genelde kabul gören tariflerine bir göz atmak konuya giriş babında hayli öğretici olacaktır.

Buna göre düşünme; bir sonuca varmak amacıyla bilgileri, kavramları incelemek, karşılaştırmak ve aralarındaki ilgilerden yararlanarak başka düşünceler üretmek işlemidir. Bu işlem sonunda, eskiden gerçekleşmemiş, yeni olan bir durumun hemen kavranmasına “zekâ” denilmektedir. Eğer zihin belli problemleri tasarlar, onları kavramlarla anlatır ve bunlar arasında ilişkiler kurarsa, düşünmenin bu şekli “akıl” olarak tarif edilmektedir. Herhangi bir mantıksal yöntem kullanılmadan ruhsal algılama yoluyla yapılan düşünmeye bir başka deyişle zekâ ve içgüdünün beraberce düşünme aracı olarak kullanımına “sezgi” denilmektedir. Eğer düşünme, geleceğe ilişkin bir tasarı olarak oluşursa ortada sadece bir “hayal” vardır. İşte bütün bu işlemlerin sonucunda ortaya çıkan zihinsel ürünlerin bütününe “DÜŞÜNCE” diyoruz.

Bugün insanların kafalarını en çok kurcalayan soruların başında “Gerçekte var olan, düşünülen nesne mi, yoksa onun düşüncesi mi?” sorusu gelmektedir. Platon insan düşüncesini “içe dönük konuşma sanatı” olarak tanımlamaktadır. Ve Platon’a göre asıl gerçek düşünceler (idealar) dünyasıdır. Maddi dünya bu idealar dünyasının, sadece, bizim beş duyumuzla algıladığımız bir yansımasıdır. Aristo’ya göre ise durum tam tersine; düşünce maddenin zihindeki algılanış biçiminden başka bir şey değildir. Descartes, insanı her şeyden önce kendinden şüphe eden bir varlık olarak tasarladı. Böylece insanı salt analitik düşünceye zorladı. Sonunda *“Düşünüyorum öyleyse varım!”* dediğinde, insanı kendi gerçekliğini, akıl yoluyla ispat etmenin arayışına sürükledi. Ancak bunun da ötesinde analitik düşünceyi her şeyin merkezine koyarak özneleştirirken analitik zekânın dışında kalan her şeyi nesneleştirmiştir.

Anglo-sakson deneyci öğretisi, John Locke, David Hume, Stuart Mill gibi temsilcileri ile insan zihnini, doğuştan “boş bir levha”ya benzeterek, düşünceleri, sadece beş duyu organı ile algılanan dünya izlenimlerinin, solgun birer kopyaları olarak tarif etmişti. Öyle anlaşılıyor ki böyle bir tarif geliştirirken temel amaçları, insanlık tarihinin düşünce birikiminin ürünü olan insan zihnini, milyonlarca yılı bulan ahlaki ve politik öröntülerinden soyutlayarak yükselen kapitalizme açık hale getirmekti.

Immanuel Kant *“Düşünce deneyimi aşar; öyle olunca da akıl, düşünce yoluyla sonsuzluğa açılır”* diyerek düşünceye sonsuzluğun kapılarını açar. İnsan zihnindeki özgürlük aralığının genişliği Kant’ın bu tanımına uygun düşmektedir. Hegel evrenin anlamsız, dolayısıyla zekâsız olamayacağını; evrenin zekâsının (geist) olduğunu belirtir. Hegel’inki kadar olmazsa da birçok filozof bu görüşü paylaşır. Evrenin anlamsız zekâsız olabileceği düşüncesi gelinen aşamada tamamen geçerliliğini yitirmiştir. Aksine evrenin tıpkı bir canlı organizma gibi olduğu, bir zekâsının olduğu her geçen gün daha fazla kabul edilmektedir. Ancak bundan evrendeki bu zekânın, evrenin dışından veya onun üstünde bir güç tarafından verildiği sonucu çıkmaz. Aksine şimdiye kadar yapılan tüm araştırmalarda yaratıcılığın evrende aşkın değil, içkin olduğu yönündedir. Bu bile aşkın yüce ve yaratıcı bir gücü aramanın anlamsız olduğunu gösterir.

Klasik felsefe alanına giren çalışmalar içerisinde madde ve düşünce ilişkisine getirilen izahlardan en önde geleni, Leibniz’in düşünceye yaklaşımıdır. Leibniz insanın, maddesi ile şuurunun birbirlerinden ayrı düşünülemeyeceğini, yani bölünemezliğini, teorilerine temel dayanak noktası yaparak düşüncenin madde üzerindeki etkisini inkâr eden, düşünceyi maddenin bir ürünü olarak ele alan kaba materyalist açıklamaları çürütmektedir. Maddenin kendi içerisinde bölünebilirliği gibi bir özelliğin beyin ve zihin arasındaki ilişki için geçerli olmadığını fark eden Leibniz teorilerini bu gerçekliğe dayandırmaktadır. Beynin ve zihnin bölünmez bir bütün olduğu görüşü materyalist düşünce sahipleri tarafından aksi ispat edilemeyen bir sav olmuştur.

Burada ortaya çıkan en temel sonuç şu olmaktadır; insan düşüncesi salt maddesel bir etkinliğin sonucu olarak gelişmemektedir. Aynı zamanda düşünce de içinde oluştuğu maddeyi, yani beyni büyük ölçüde etkilemektedir. Örneğin; Londra’nın karmaşık trafiğinde taksi şoförlüğü yapan insanlar üzerinde yapılan bir araştırmaya göre bu şoförlerin beyinlerindeki bellek kısmı, Londra’da yaşayan insanların ortalamalarından daha büyük ve fiziksel şekil olarak da küçültülmüş bir Londra şehir haritasına benzemektedir. Buradan şu sonuç çıkmaktadır; düşünce de madde olarak beynin ilgili bölümlerini fiziksel olarak şekillendirmektedir.

Beyin yapısı ve işlevselliği tam çözülemediğinden her dönem geçerli olan düşüncelerle izah edilmeye çalışılmıştır. Bu yüzden beyin üzerindeki çalışmalar ve yoğunlaşmalar insanlık tarihi kadar eski olmasına rağmen, son yıllarda büyük gelişmeler göstermiştir. İnsanın diğer organlarından daha farklı olan beynin nasıl çalıştığına ilişkin bilgiler halen çok yetersizdir. Vücuttaki tüm organları kontrol etmekle sınırlı kalmayan beyin, duygularımızı, düşüncelerimizi ve hayallerimizi de belirliyor.

Tarihten günümüze insan beynini tanıma arayışları

Eski zamanlarda insan bilincinin ve duygularının kaynağının kalp olduğu düşünülüyordu. Sümer ve Mısır yazıtlarında beyin üzerinde değişik düşünceler ve değerlendirmeler mevcuttur. Eski Mısırlılara göre kalp hayatın özü, iyilik ve kötülüğün kaynağıydı. Ancak insan bedeni üzerinde araştırma yapılamadığından somut bir sonuca ulaşmaktan uzaktır. İlk olarak MÖ 450 yılında Alkmaeon adında bir bilim adamı, göz sinirlerini takip ederek beyinle olan ilişkisi üzerinden düşünce ve duyguların kaynağının kalp değil de beyin olduğunu ispatlıyor. Romalı gladyatörlerin doktoru olan Galen isimli bir hekim, beynin dört farklı sıvıyı salgılayan bir organ olduğunu ve tüm vücut işlevlerinin bu salgıların arasındaki dengelere bağlı olduğunu düşünüyordu.

Orta çağda Katolik kilisesinin insan vücudu üzerindeki çalışmaları yasaklamasından dolayı beyinle ilgili de hiçbir gelişme kaydedilemedi. Katolik kilisesine göre akıl ‘tanrının evi’dir.

Her ne kadar bu tanımlamalar yetersiz ve yanlış da olsalar bir bütünlüğü ifade etmektedirler. O zamana kadar akıl, beden, madde, ruh birbirinden fazla ayrıştırılmamıştır. Ancak Copernicus, Galileo, Descartes ve Newton gibi mekanik materyalistlerin gelişmesiyle bu düşüncede kaymalar oluşur, parçalanmalar başlar.

Descartes dünyayı bir makineye benzetir. Ona göre bu dünyadaki canlı organizmalar da yalnızca özel tipte saatimsi ya da hidrolikli birer makinelerdirler. Bu düşünce tarzı, o zaman egemen olan düşünce tarzıdır. Beynin tanımlanması da bu düşünce tarzına göre olur. 18. yüzyılda mekanik bilimi çok gelişir. Hatta 18. yüzyılda en ge-

lişkin bilim mekanik bilimidir. Newton bu bilimin yasalarıyla evreni açıklar. Evren bu mekanik yasalarla açıklandığına göre, neden insan beyni de mekanik yasalarla açıklanmasın? İnsan beyni kendi kendine çalışan bir saat gibidir düşüncesi her geçen gün daha da benimsenir. Ancak Katolik Kilisesi bu düşünceye şiddetle karşı çıkar. Koyu bir Katolik olan Descartes da bu düşünceye katılır. Ve ölümsüz ruhun bir tezahürü olan beyni bir makineyle eşit tutmaz ve makineden ayırır. Beyni kutsal ruhla eşit tutar. Bu ayrım beden ve ruh ikileminin veya ayrıştırmasının da temelini oluşturur.

Beynin anatomisiyle ilgili ilk kitap 1664 yılında yazılır

18. yüzyılda Galvani adında bir bilim adamı, insan hareketlerinin elektrik akımı sayesinde oluştuğunu ispatlar. Bu buluş, Nörofizyoloji biliminin de temelini oluşturur. James Parkinson'un 1817 yılında "Parkinson" hastalığını tanımlamasıyla beynin çalışma mekanizmaları üzerindeki araştırmalar hız kazanır. Gage isimli bir demiryolu işçisinin kafasının ön tarafına 1848 yılında saplanan bir kazık, beynin işlevlerinin anlaşılmasında çığır açar. Beynin "frontal lob" olarak adlandırılan ön tarafına saplanan demir kazık, işçinin ölümüne yol açmamış ancak çok büyük bir kişilik değişimine neden olmuştur. Bu gözlem, beyin cerrahisinde önemli bir gelişmeye neden olur. Çeşitli davranış bozuklukları gösteren kişilerin frontal lobları çıkarılarak saldırgan ya da hastalıklı kişilik özellikleri tedavi edilmeye çalışılır.

19. yüzyılda elektriğin bulunuşuyla birçok düşünce yerle bir olurken, yeni düşünceler gelişir. Bu en fazla da beyin üzerindeki yorum ve değerlendirmelere yansır. Beyin ondan sonra elektrik şebekesi olarak düşünülür. İletişimin bir dalga gibi gelişmesiyle beraber yeni düşünceler, analojiler (benzetme) de geliştirilir. Telefon santrali bunlardan en fazla bilinenidir. Çocuklar için hazırlanmış bir ansiklopedide beyin şöyle anlatılır:

"Beynimizi büyük bir şirketin yönetim birimi olarak düşünün. O, burada gördüğümüz gibi bölümlere ayrılmıştır. Merkez ofisteki büyük masada tüm bölümlere telefon hatlarıyla bağlı olan Genel Müdür –kendi bilinciniz– oturur. Çevrenizde başyardımcılarınız vardır; görme, tatma, koku, duyma ve dokunma gibi Gelen Mesaj Amirleri (son ikisi merkez ofisin arkasında gizlidir). Bu amirlerin yanında da konuşmayı ve kolları, bacakları ve bedenin tüm diğer parçalarını kontrol eden Giden Mesaj Amirleri bulunur. Elbette, sadece en önemli mesajlar sizin ofisinize ulaşır. Kalbi, ciğerleri ve mideyi çalıştırmak gibi rutin görevler ya da kasların çalışmasının küçük ayrıntılarının gözetlenmesi Medulla Oblongatadaki Otomatik İşlemler Müdürleri ve Beyincikteki Refleks İşlemleri Müdürü tarafından yürütülürler. Tüm diğer bölümler, bilimcilerin serebrum dedikleri şeyi oluştururlar."

İnsanı hayretler içinde bırakan bilgisayarların yapılmasıyla beyne ilişkin düşünceler yeniden değişmiş, yerini bilgisayarlara ilişkin düşüncelere bırakmıştır. İnsan beyni gelişmiş bir bilgisayara benzetilmiştir. Beyinde bilgi biriktiren yere bellek denir. Bundan hareketle bilgisayarlarda da bilgi depolama yerlerine bellek denir.

Beyin, neredeyse her canlıda vardır. Hatta beyni madde ve enerji ikilemi olarak düşündüğümüzde bunu cansız madde dediğimiz varlıklara da uyarlayabiliriz. Evrendeki birçok oluşum bu yönlü düşünmemize kapı aralıyor. İnsan beyninin kuantum düzeyinde çalıştığı söyleniyor. Daha doğrusu insan beyninin çalışma düzeni en iyi kuantum düzeyiyle ifade edilebilir.

Mikro ve makro evrenin orta yerinde duran ve iki evrenin bir özeti olan insandaki beyin veya zekâ, neden evrende olmasın? Bu cevaplandırılması gereken derin bir sorudur. Bu sorunun cevabı fiziki veya biyolojik olmaktan ziyade ontolojiktir. Ontoloji bu soruna daha derin ve doyurucu açıklamalar getirebilir. Daha doğrusu cevapsız kalan birçok sorun bu yönlü cevaplandırılabilir.

Evrenin oluşumunun temelini oluşturan itim-çekim, parça-dalgacık, enerji-madde ikilemleri, evrenin beyni veya zekâsı neden olmasın sorusuna yönlendirmektedir insanı. Bu ikilemleri böyle düşünmek, böyle anlamlandırmak birçok olumsuz ve yanlış düşünceden kurtulmanın yolunu açar. Bu, düşünce tarlamıza ekilen değişik ve zararlı otların ayrıştırılması anlamına gelir.

Biyolojik olarak insan beyni

Biyolojide 'saatin ibresini geriye döndürme' diye bir teorem vardır. Evrim bandı geriye doğru sarıldığında oluşumları yeniden anlamak mümkün olur. Bu, biyolojik bir tür olarak insanın oluşumuna ışık tutmuş ve insanın biyolojik gelişimini açıklamıştır. Bu çerçevede, insan beynine ilişkin yapılan bilimsel çalışmaların ortak sonuçlarına kalın hatlarıyla da olsa burada yer vermek, konunun aydınlatılmasında katkı sunucu olacaktır. Geliştirilen deneyler göstermiştir ki, insanla deniz salyangozunun beyni arasında benzerlik, hatta akrabalık vardır. Özellikle deniz salyangozlarının da öğrenme ve bellek yeteneği olduğu keşfedilmiştir. Ancak insan beyniyle salyangoz beyni arasında niceliksel olarak büyük farklılıklar vardır. Nöronlar, beyin hücreleri içinde tek tür değil. İnsan beyninde 100 milyarın üstünde nöron hücresi ile bu sayının 10 ila 50 katı kadar da "glia" diye adlandırılan yardımcı hücre varken, deniz salyangozlarında bu oran oldukça düşüktür. Hatta birkaç binle sınırlı olduğu söylenmektedir. Salyangozdaki bu hücrelerin de ağırlıkta beslenme, korunma ve çoğalma faaliyetlerini yönettiği belirtilmektedir.

Sert kafatası sayesinde en iyi korunan organ beyindir. İnsan beyni kıvrımlı bir yapıya sahiptir. Yaklaşık 2200 santimetrekare olan beyin yüzeyinin üçte ikisi, kıvrımların arasında kalmış bulunmaktadır. Bu kıvrımların arasındaki hücreler sayesinde, insan ince işleri yapmak üzere parmaklarını kullanıyor, dilsel ve matematik sembollerle haberleşebiliyor. Bunlara benzer birçok işlev insanı diğer canlılardan ayırabiliyor. Beyin hücrelerinin yoğun olarak bulunduğu dış kabuğa "korteks" deniliyor. "Gri cevher" olarak da bilinen bu kısım, yaklaşık 3-4 mm kalınlığındadır.

Beyin korteksi ve hemen altındaki doku, "lob" denilen çeşitli bölümlerden oluşuyor. Beynin, entelektüel işlevlerle beraber düşünme, planlama ve problem çözme ve konuşma yeteneği ile donatılmış ön kısmına "frontal lob", beynin "duyu korteksinin" bulunduğu ve organlardan gelen acı, ağrı gibi uyarıların algılandığı orta kısmına "parietal lob", görme merkezinin yer aldığı arka kısmına "oksipital lob" denilmektedir. Yine beynin yan kısmında yer alan "temporal lob" işitme, hafıza ve sanatsal yaratıcılıktan sorumludur. Birçok yetenekli sanatçının yaratıcılığında beynin bu bölümünü etkileyen epilepsi hastalığının büyük bir etkisi olduğu düşünülüyor. Beynin üst orta kısmında bulunan "motor korteks" denilen bölge hareket etmemizi sağlamaktadır. Kaslara giden sinyaller burada oluşuyor.

Beynin iç kısımlarında bulunan "hipokampus", bellekten sorumlu bölge olarak kabul edilmektedir. Bilgiler, uzak belleğe gönderilmeden önce burada 2-3 hafta bekletiliyor. Beynin tam ortasında bulunan "talamus" bir istasyon görevini görüyor. Vücuttan gelen tüm bilgiler buraya uğruyor ve beynin gerekli kısımlarına buradan gönderiliyor. Vücut ısısı ve iç organların (kalp, solunum sistemi, karaciğer vb) çalışması gibi doğrudan bilincimizin kontrolünde olmayan bazı işlevlerin düzenlenmesi "talamus" tarafından gerçekleştiriliyor.

İnsan bedeninin aldığı besinin çok önemli bir kısmını beyin kendisine almaktadır. Bu konuda yapılan bir araştırma çarpıcı sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Beyin aynı zamanda uzak bölgelere besin taşıyan bir dolaşım sistemine de sahiptir. Yaşamsal önemi olan oksijen ve glikozu taşıyan kanın büyük bölümünü beyin çeker. Bir yetişkinin beyni vücut ağırlığının %2'sini oluşturmasına rağmen, beynin oksijen tüketimi toplam oksijen tüketiminin %20'sidir. Bir bebekte bu %50 gibi büyük bir orandadır. Vücudun glikoz tüketiminin %20'si de beyinde gerçekleşir. Kalp tarafından pompalanan kanın beşte biri beyinden geçer.

Beyin hücrelerinin işlemesi elektrik akımı olarak gerçekleşmektedir. Sinirler bilgiyi elektriksel olarak iletirler. Bir sinirden geçen sinyal, bir elektrik dalgası biçiminde gerçekleşir; yani hücrenin gövdesinden sinir lifinin ucuna ilerleyen bir puls biçiminde. Demek ki beynin dili, sadece miktar açısından değil, frekans açısından da elektriksel uyarımlardan oluşur.

İnsan beyniyle ilgili bir diğer gerçek de insan beyninin çevreyle olan ilişkisidir. İnsanın yaşam tarzının beyinsel gelişimi üzerinde çok büyük etkisi vardır. İnsanın evrimleşmesi sürecinde bu durum çok açık bir biçimde göze çarpar. Bulunan fosiller üzerinde yapılan araştırmalar da bunu doğrular niteliktedir.

Evrenin bir özeti olan insandaki bu düzen evrende nasıl işliyor

İnsanın yaşam tarzının, beyinsel gelişimi üzerinde çok büyük etkisi vardır. İnsan biyolojik evrim geçirdikçe beyin hacmi de büyür. Ancak bu şu anlama gelmemektedir: Beyin hacmi büyük olanların düşünceleri veya zekâ seviyeleri de üstündür. Beyin hacmi normal insanlara göre küçük olmasına rağmen beynini daha fazla çalıştırdığından Einstein daha büyük ve yaratıcı düşüncelere ulaşmıştır. Yani, beynin iyi çalışması beynin büyüklüğüne bağlı değil, fazla kullanılmasına veya işlevselliğinin farkındalığına bağlıdır.

Görünen veya algılanan her madde bir enerji akışı yaratır. Bu enerji akışı, itim-çekim gerçekliğinde olduğu gibi karşıt kutbunu yaratır ve bu yaratımlar süreklileşerek devam eder. İşte bu durum beynin kullanılması demektir. Yani sosyal ilişkileri zayıf, çevresine karşı ilgisiz ve kapalı olan, bu açığını da çeşitli yöntemlerle kapatmayan canlıların beyin kullanma kapasiteleri oldukça düşüktür. Toplumda çokça rastlanılan IQ'sü (analitik zekâ) yüksek olan birisinin başarısız olmasına rağmen, IQ'sü düşük olan birisinin başarılı olması bu gerçeklikle ilgilidir. Yani kapasite canlı varlığın biyolojik beyinsel büyüklüğüyle değil, onu kullanmasıyla ilgili bir durumdur. Burada çoğunlukla duygusal zekâ devreye girer ve başarıyı da getiren bu olmaktadır.

Yapılan arkeolojik, antropolojik ve değişik araştırmalar, insan evriminin biyolojik yanının durduğunu göstermektedir. Aynı araştırmalar evrimin toplumsal ve uygarlık boyutunda devam ettiğini ortaya koymaktadır. Canlıların biyolojik gelişimini gözlemleyen dikkatli bir gözlemci, günlük ve sürekli bir evrim ve değişiminin olmadığını fark eder. Canlıların biyolojik evriminin bazen hızlı, bazen yavaş, bazen patlamalı, bazen durağan olduğu bu araştırmalarca anlaşılmıştır. 40–50 bin yıl öncesine ait fosiller üzerinde yapılan araştırmalar da beyin hacminin fazla büyümediğini göstermektedir. Ortalama beyin hacmi 1.400-1.600 cm civarındadır.

Bizce doğruya yakın yorum, uygarlığın insan beyninin kullanılma kapasitesini fazla geliştirmediği, hatta giderek körelttiğidir. İnsanlar bugün birçok şey üzerine eskiden daha az yoğunlaşıyor, daha az emek harcıyorlar. Yani insan beynine enerji akışı ve bu enerjinin karşıt kutbunu yaratarak yeni bir oluşuma gitmesi giderek zayıflıyor. Bunu en fazla geliştiren tüketici yaklaşımlardır. İnsanlar böylece sadece maddi şeyleri değil, beyinlerini de tüketiyorlar. Herhangi bir iş yapılırken eskisi gibi düşünülüp tartışılmıyor, sosyal ilişkiler geliştirilmiyor, okuma alışkanlıkları giderek düşüyor. Tüm bunlar uygarlık sorunları olarak karşımızda duruyor. Uygarlık, yaşamı simülakr (kopya) bir hale getirmiş durumda. Bu yüzden eskiden insan beyninin yaptığı birçok iş, şimdi aletler, makineler, bilgisayarlar üzerinden yapılıyor. İşin önemli bir yönü de bu olmaktadır. Yaşam hiç olmadığı kadar ezber bir yaşam olmuş durumdadır. Yaşamın güzelleştirilmesi, daha da geliştirilmesi için beyinler hiç olmadığı kadar işlevsiz kılınmış durumdadır. Toplumsal sorunların çözümü için beyin hiç olmadığı kadar devre dışı bırakılmıştır. Toplum hiç olmadığı kadar düşünme, buna bağlı olarak yaratma gücü elinden alınmış bir haldedir. Egemenler tarafından yaratılan sürüleştirilmiş toplum gerçekliği tam da bu olmaktadır.

İnsan beyninde hafıza rolünü oynayan zekâ iki parçadan oluşuyor. İnsan beyninin sol lobu mantıkla, hesapla, matematikle ilgili şeyleri kontrol ediyor veya oluşturuyor. Bu yüzden son derece karmaşık ve işlemcidir. Yine çözümleyici yani analitiktir. Resmin bütünlüğü yerine parçalayıcıdır ve detaylar üzerine aşırı yoğunlaşır, çözümler geliştirir. Bundan kaynaklı olarak da esneklik kabiliyetine sahiptir. Sağ lob ise, yaşamın varlığı ile ilgilendiği için daha katıdır. Detay yerine resmin geneliyle uğraşır. Daha bütünlükçüdür. Araştırmalarda sağ lobun yaşamın genelini daha iyi fark ettiği görülmüştür. Örneğin müziğe daha duyarlıdır, ritme uyum sağlar bu yüzden de yaşamın anlamını kavramaya daha yakındır.

İnsan beyni sağ ve sol lobların toplamından oluşuyor. Lobları birbirinden ayırmak beynin yarısını devre dışı bırakmak demektir. Uygarlık, özellikle de sınıflı ve devletli uygarlık analitik zekânın, sol lobun bir ürünüdür. Mantıken, insanın gelişimine paralel olarak beyninin de gelişmesi gerekir. Ancak bir lob üzerinden gelişen uygarlık, nasıl ki toplumsallığı sakatlıyorsa insan beyninin gelişimini de sakatlar.

Zekânın toplumsallaşması

Şöyle bir düşündüğümüzde mevcut sistem içerisinde beynin sadece bir lobunun kullanılmasına önem verildiğini ve diğer lobun hiç kullanılmadığını kolayca fark edebiliriz. Büyük bir kitle beynin matematiksel ve mantıksal olan sol lobuna önem vermekte, beynin hayal gücü, ritim, şekil ve yaratıcı düşünme gibi özelliklerine sahip sağ lobun fonksiyonlarına gereken önemi göstermemektedir. Uygarlığın bilgi üzerinde kurduğu iktidar, insanı temel yaratıcı özelliklerinden alıkoyması böyle bir sonuca yol açıyor.

Uygarlık tarihi boyunca egemenlerin yaptığı beynin sağ lobunu ya da diğer bir deyişle duygusal zekâyı analitik zekânın hizmetine sokmaya çalışmak ve hizmet ettiği oranda kullanmak olmuştur. Oysa zekânın toplumsallaşması her iki zekâ türünün birlikte ve uyumlu kullanımıyla mümkün olmuştur. Örneğin toplumsallaşmanın zirveleştiği dönem olan neolitik çağda her iki zekâ türü son derece ahenk içerisinde olmuştur. Bir yandan doğaya, insanlara, bitkiler ve hayvanlar aleminin varlığına duyarlı, toplumsal bağlılığı ve birlikteliği refleks düzeyinde gerçekleştiren duygusal zekâ, diğer yandan bu toplumun ayakta kalması için gerekli olan barınak, araç, gereç ve tekniğin yaratılmasını sağlayan analitik zekâ birbirleriyle hem doğanın hem de toplumun varlığını tehlikeye sokmayacak bir şekilde uyum içerisinde olmuşlardır.

Bir lobunu kullanmayan bir beyinde bilinç ve zekâ kapasitesi ne kadar düşer? Bunu bir örnek üzerinden açıklamaya çalışalım.

Bu soruya analitik bir mantıkla cevap verildiğinde %50 azaldığı belirtilir. Oysa kuantum düzeyinde çalışan beyinde bu kayıp %50'den çok daha fazladır. Beyinde gelişme veya kayıp, geometrik değil asimetriktir. Yani katlamalıdır. Beynin bu çalışma sisteminde 2x2=4 etmez, daha fazlası eder. Örneğin sağlam bir insanın bir saatte alacağı bir yolu, bir ayağı olmayan başka bir insan iki saatte değil, daha uzun sürede ancak alabilir. Yani bir ayağın eksik olması sadece yarımın düşmesi değildir, daha fazla şeylerin düşmesidir. Maddi dünyadaki bu yaklaşım beyinde daha fazladır. O yüzden beynin bir lobunu çalıştırmamak veya az çalıştırmak %50'den daha fazla bir kayba yol açar. Bunun tersi durum da doğrudur. Yani bir lobunu % 50 çalıştıran birisinin, iki lobunu birleştirdiğinde daha büyük bir patlamaya yol açacağı kesindir. Beynin her iki lobunu birlikte ve bütünlüklü çalıştırabilmek büyük bir gücün açığa çıkmasına yol açar. Dâhi dediğimiz insanlar özünde beyninin her iki tarafını kullanabilen insanlardır. Bunun dışında bir dâhilik yoktur veya dâhilik doğaüstü bir güç değildir. Kendi beynini dengeli ve hızlı kullanabilen insan dâhilik merdivenlerini hızla çıkabilir. Kendi beyninin işlevselliğinin farkına varan insan yaşamın ahengine, ritmine ve güzelliğine ayak uydurabilir ve kendi yaşamının öznesi olabilir. Dolayısıyla egemenlikçi uygarlığın nesneleştirdiği, köleleştirdiği ve kendisinin basit bir aracı haline dönüştürdüğü insan yeniden "iyi, doğru, güzel ve özgür" olanın öznesi haline gelebilir.

Beynin bütünselliğini parçalayan uygarlığın tahribatlarını daha iyi anlayabilmek için, bu konuda yapılan bir deneyi vermek ufuk açıcı olabilir. İkinci Dünya Savaşı'nda Amerikan ordusuna bağlı bir paraşütçü birliği karşıt güçlerin arkasına indirme yapar. Bu indirme sırasında yoğun ateş altında kalırlar. Bu birliğin büyük kısmı imha olur. W.J adında bir askerse kafasından yaralanır ve esir düşer. Kurşun beynindeki loblardan birisine değer ve onu tahrip eder. Bu durumda vücudunun bir tarafı felç olur. Savaştan sonra er W.J. Amerika'ya döner. Tedaviler sonuç vermez ve giderek bedeninin diğer yarısı da felç olur. Bu durum o zamana kadarki, tıp bilgileriyle çözümlenebilecek bir durum değildir. Kurşunun değdiği ve tahrip olan lobun kontrol ettiği tarafın felç olması anlaşılır, ancak diğer tarafın neden felç olduğu anlaşılamaz. Doktorlar arasındaki tartışmalar sonucunda buna yol açanın iki lob arasındaki "korpus kallosum" denilen bağlantıyı sağlayan sinir hücreleri olduğu ve bunun dışında bir tedavinin olmadığı sonucuna varılır. O zamana kadar beyin loblarını birbirinden ayıran ameliyatlar yapılmamıştır. Er W.J. beyin lobları ayrıştırılacak ilk hastadır. Doktorlar bu sonuca ulaştıktan sonra ameliyata başlarlar ve ameliyat başarılı geçer. Sonrasında bir dizi ameliyat daha yapılır ve belli bir iyileşme gösterir. Ancak bu sefer de askerin bedeninde ve düşüncesinde bir bütünlük oluşmaz. Defalarca deney yapılmasına rağmen varılan sonuç budur. Yapılan deneylerden birisi şöyledir: Bir tarafında tavuk, diğer tarafına kardanadam resmi olan bir perde gösterilir. Askere perdede ne gördüğü sorulur. Asker de tavuk ve kardanadam gördüğünü söyler. Bunları göstermeleri istenince asker kardanadam yerine tavuğu, tavuk yerine kardanadamı gösterir. Bu deney defalarca tekrarlanır ve hep aynı sonuca ulaşılır. Beyin lobları arasındaki bağlantıyı sağlayan hücre demeti kopartıldığından bağlantı kurulamaz. Ve er W.J. iki farklı insan gibi davranır.

Bu deneyde de görüldüğü gibi iki lobun ilişkisi kopartıldığında insanın bütünlüğü bozulur, insan bütünlüğünü yitirir. İşte sınıflı uygarlık, beyin loblarını birbirinden ayırarak böyle bir sonuca yol açar. Yani insanı tek lobla düşünmeye sevk eder. Tek lobla düşünmeye yönlendirilen insan, beyninin kullanım kapasitesinin büyük bir kısmını yitirir. Bu durum en genel anlamda analitik zekâ ile duygusal zekânın birbirinden koparılması anlamına gelir ki bütün felaketlere kapı aralayan işte bu gerçeklik olmuştur. Zira insan toplumu oluşum gerçekliği bu iki zekâ türünün uyumunu gerektirir. Eğer böyle olmasaydı, toplumsallığın ikinci doğa olarak gerçekleşmesi mümkün olmazdı. Evrimsel gerçekleşme farklı bir kanal üzerinden gelişirdi.

Duygusal zekâ

Duygusal zekâ, en ilkel bitkilerden çok hücreli canlılara, hayvanlardan insanlara kadar bütün canlılara özgü olan zekâ türüdür. Çok basit çalışan bir zekâ türü olmasına rağmen içgüdülere özgü bir kesinliğe ve keskinliğe sahiptir. Milyonlarca yıla dayalı tecrübe birikimlerinin sonucu olarak gelişim göstermiştir. Duygusal zekânın işletilmesinde yanılgı payı aranmaz. İçgüdüsel hareket tarzı ve davranışları önemlidir.

Avrupa bilimciliğinin kendini salt analitik zekâya dayandırmasının ve salt analitik zekâyı geliştirmek istemesinin bir sonucu olarak insan türünün en önemli özelliklerinden biri olan duygusal zekâ adeta ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Analitik zekânın kapitalist modernite ile zirveleşen toplum kırım, ahlak kırım, doğa kırım ve insan kırım özelliği, adeta duygusal zekânın ortadan kaldırılması üzerine gelişmiştir. Ancak kapitalist modernite ile yaşanan felaketler aynı zamanda insan türünün -belki de bir savunma mekanizması olarak- kendini tanımak için yeni arayışlar geliştirmesini beraberinde getirmiştir. Bu arayışların en önemlilerinden biri de insandaki duygusal zekâyı tanıma ve geliştirme arayışıdır. Duygusal zekâya ilişkin yapılan bilimsel çalışmalar son yıllarda ağırlık kazanmaya başlamıştır. Kuşkusuz bunda kapitalist modernitenin analitik akla dayalı yıkıcılığının da önemli oranda etkisi vardır. Arayışlar insanın bütünselliğini yakalamaya dönük olarak gelişmektedir.

Duygusal Zekâ kavramı ilk olarak, '90'lı yılların başında Yale Üniversitesi'nden Peter Salovey ve New Hampshire Üniversitesi'nden John Mayer tarafından "kişilerin kendi duygularını anlaması, başkalarının duygularına empati beslemesi ve duygularını yaşamı zenginleştirebilecek biçimde düzenlemesi" gibi özellikleri tanımlamak amacıyla kullanılmıştır.

Mayer ve Salovey'e göre, duygusal zekâ, "duyguları hissetmek, düşünceleri desteklemek için duyguları ortaya koymak, duygusal bilgi ve duyguları anlamak, zihinsel ve duygusal gelişimi arttırmak için duyguları etkilice yönetme yeteneği"dir. Nasıl ki analitik zekâ, IQ testi ile ölçülebiliyorsa artık, duygusal zekâ da EQ adı verilen bir test ile ölçülebiliyor. Kuşkusuz duygusal zekâya ilişkin yukarıda yapılan tanımlamalar eksiklikler taşımaktadır. Ancak duygusal zekâ üzerine yapılan araştırmalar bu zekâ türünün önemine ilişkin önemli veriler sunmaktadır. Bütün bu araştırmalar göstermiştir ki toplumsal ilişkileri önemli oranda sağlayan bu zekâ türüdür. Ya da insan sosyalizasyonunu, önemli oranda bu zekâ türüne borçludur. İnsan, metafizik özelliklerini büyük oranda bu zekâ türünün bir sonucu olarak kazanmaktadır. "Ben kimim" sorusuna vereceği cevap üzerinden, insanın kendini tanıması ve "kendini bilmesi" duygusal zekâsını tanıması, geliştirmesi ve toplumsallaştırmasıyla yakından bağlantılıdır. Çünkü duygusal zekâ insanı insan yapan en önemli yeterlilikleri kendinde barındırmaktadır. Bu araştırmaların sonucunda duygusal zekânın kişisel ve sosyal anlamda yeterlilikleri ve kazandırdıkları kısaca şöyle özetleyebiliriz.

Buna göre;

A) Kişisel yeterlilikler:

Kişisel yeterlilikler,"Kendi farkındalığına varma", "Kendini yönetme" ve "Motivasyon" ana başlıkları altında incelenmektedir.

1. Kendi farkındalığına varma:

Duygusal farkındalık: Duygularını, daha o duygular oluşurken fark edebilen insanlar, yaşamları hakkında daha sağlıklı kararlar alırlar. Gerçek duyguları fark edememek kişiyi, o duygunun insafına bırakır. Bu farkındalığı geliştiren kişiler, daha sonra çevrelerini de geliştirmeye başlarlar.

Kendini değerlendirme: Kişinin kendi gücünü, zayıflıklarını ve sınırlarını bilmesi ve bunu güce dönüştürmesidir.

Özgüven: Kişinin yeterliliklerinin farkında olması ve bunların değerli olduğuna inanması özgüven olarak tanımlanmaktadır.

2. Kendini yönetme; kişinin sahip olduğu dürtüleri, istekleri ve duyguları kontrol etmesi ve yönetmesidir. Kendini yönetme beş temel özellik barındırmaktadır.

Kendini kontrol: Kişinin içinden gelen olumsuz duyguları ve dürtülerini kontrol edebilmesi ve kişinin duygusal tepkileriyle baş edebilme yeteneği anlamında önemli bir rol oynar.

Güvenirlik: Ahlaklı, dürüst ve tutarlı olmaktır. Doğruluk ve dürüstlük standartlarını korumaktır.

Vicdanlı olma: Kişinin ortaya çıkan sonuçlarla ilgili sorumluluk üstlenmesi, başkalarını suçlama yerine kendini sorgulamasıdır. Bu özellik, içselleşmiş sorumluluk anlayışının temelini teşkil eder.

Yeniliklere açık olmak: Kişinin yeni bilgi, yaklaşım ve fikirlere karşı açık ve rahat olmasıdır.

Uyum yeteneği: Kişinin olaylara bakış açısında esneklik göstermesidir. Kişi karşılaştığı çeşitli durumlarda uygun davranış gösterebilmek için, kendi tepki ve taktiklerini duruma uydurabilir.

3. Motivasyon: Kişinin amaçlarına ulaşmak için duygularını yönlendirebilmesidir. Amaca ulaşmada duyguları kullanabilme, sıkıntılara rağmen umutlu kalabilme becerisidir. Motivasyon aşağıdaki dört temel özelliği barındırmaktadır.

Başarıya kilitlenme: Kişinin mükemmellik düzeyine ulaşmayı hedeflemesi ve sürekli gelişim çabası içinde olmasıdır. Kişinin kendini zorlayacak amaçları önüne koyması, sonuçlara odaklanması, bunun için risk almasıdır. Kişi aynı zamanda başarıya ulaşmak için daima bilginin peşinde koşar ve en iyisini yapmanın yollarını arar.

Bağlılık: Kişinin içinde bulunduğu toplumsallığın amaçlarından ve hedeflerinden heyecan duymasıdır. Karar alma ve seçimlerini ortaya koymada grubun öz değerlerini esas alır. Kararların uygulanmasında sorumluluk üstlenir. Her çeşit fedakârlığa hazırdır.

İnisiyatif: insanın en zor anlardan çıkış yapabilecek ve o zorlukları atlatabilecek yetenekler gösterebilmesidir. Her insan kendi toplumunun kendinden beklediği amaçlarının peşinden koşar. Bunun için inisiyatif çok önemli bir kişilik özelliği olmaktadır. İnsanları organize edebilme yeteneği de inisiyatiftir.

İyimserlik: Kişinin engeller ve güçlükler karşısında amacına ulaşmak konusunda kararlı olmasıdır. Engel ve aksiliklere rağmen amaçlara ulaşmada sabırlı ve ısrarlı olmasıdır. Başarısızlık korkusu yaşamak yerine, başarı umudu besler

B) Sosyal yeterlikler: Sosyal yeterlikler "empati" ve "sosyal beceriler" ana başlıkları altında incelenmektedir.

1. Empati: Kişinin başkalarının duygularını, ihtiyaçlarını ve kaygılarını anlayabilmesidir. Diğer insanlara yakınlık gösterme, duygularını ve sözsüz mesajlarını anlama becerisidir. Üç temel özellik barındırır.

Diğer insanları anlamak: Kişinin başkalarının duygularını ve bakış açılarını farketmesi, bu konuda duyarlık geliştirmesi ve onları kaygılarıyla yargılamadan ve savunmaya geçmeden samimi olarak ilgilenmesidir.

Başkalarını geliştirmek: Kişinin birlikte çalıştığı insanların ihtiyaçlarını fark edip onları, becerileri ölçüsünde geliştirmesidir. Bu özellik bir yöneticinin yönlendirme ve yol gösterme becerisinin temelini oluşturur.

Hizmete yönelik olmak: Kişinin toplumsallığın ve toplum içinde yer alan insanların ihtiyaçlarını fark etmesi, karşılaması ve onları memnun etmekten mutluluk duymasıdır.

2. Sosyal beceriler: Kişinin başka insanların davranışlarını olumlu toplumsal amaçlara kanalize edebilmesi bu noktada yönlendirebilmesidir. Liderliğin, insanlar arası etkinin ve saygınlığın gücü sosyal becerilerdir. Aşağıdaki temel özellikleri kendi içerisinde barındırmaktadır.

İletişim: kişinin iyi bir ajitatör ve propagandacı olma durumunu ifade eder. Ancak aynı zamanda kişinin karşısındakini anlamak için dinlemesi ve karşısındaki kişiyi ikna etmesidir. Kişinin duygular hakkında etkili bir şekilde konuşabilmesi; iyi bir dinleyici ve sorgulayıcı haline gelmesidir. İnsanları gerçek bilgiyi paylaşmaya çağırır.

Çatışma yönetimi: Kişinin çelişkileri diyalektik çatışmaya tabi tutarak çözüm gücü haline gelebilmesidir. Diğer insanlarla adil bir şekilde mücadele edebilmesi ve uzlaşma sağlamada kazan/kazan modelini kullanabilmesidir. Zor insanları ve kötü durumları, zaman ve duruma göre ustalıkla idare edebilme yeteneğini göstermesidir.

İşbirliği: Kişinin başka insanlarla ortak amaçlar doğrultusunda işbirliği yapmaktan zevk duymasıdır. Bu yeterliliğe sahip kişi, ilişkilerde dikkatlilik ile göreve odaklanma arasındaki dengeyi sağlar; planları, bilgiyi ve kaynakları paylaşır, birlikte çalışmayı sever.

Ekip çalışmasına yatkınlık: Kişinin bir ekiple birlikte olduğu zaman ortak amaçlar doğrultusunda sinerji yaratacak bir çalışmaya girebilmesidir. Kişi, saygı, yardımseverlik ve işbirliği gibi ekip kalitesini etkileyen konularda arkadaşlarına model olur.

Liderlik: Kişinin başkalarını ikna etmesi, ilham vermesi, heyecan yaratması ve harekete geçirmesidir. Görevin zorluklarına aldırmaksızın, ihtiyaç olduğunda daima ileriye gitmeye hazırdır. Sorumluluğu altında bulunan insanların başarılı performans göstermeleri için rehberlik yapar.

Bütün bu yeterlikler duygusal zekânın, toplumsal bir varlık olarak insanın insanlaşmasında vazgeçilmez bir faktör olduğunu göstermektedir. Bu anlamda yeni toplumsallık geliştirilirken ve inşa edilirken de özne olarak insanın duygusal zekâ özelliğinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Analitik zekânın yıkıcılığının önünün alınması ve yeni toplumsallığın özgür yaşam temelinde gelişmesi duygusal zekânın öneminin bilince çıkarılması ile bağlantılıdır. Önderlik duygusal zekâ için, *"yorumlamaz yaşatır, yaşamı tehdit eden veya ilgilendiren iç ve dış koşullara anında tepki verirler"* diyerek, duygusal zekânın yaşam ile olan sıkı bağına dikkat çekmektedir. Bu konuyu Önderlikten yapacağımız bir alıntıyla daha da açımlayabiliriz: "*Duygusal zekânın en önemli özelliği yaşamla bağlantısıdır. Yaşamı korumak temel işlevidir. Yaşamı koruma konusunda çok gelişmiştir. Bu yönü asla küçümsenmemelidir. Sıfır hatayla çalışır. Bunu anında cevap verme anlamında belirtiyorum. Bu zekâ türünden yoksunluk, yaşamın tehlikelere alabildiğine açık hale gelmesidir. Yaşama saygı ve değer verme, duygusal zekânın gelişmişlik seviyesiyle bağlantılıdır. Doğa dengesini gözetir. Doğal yaşamı mümkün kılan zekâ da diyebiliriz. His dünyamızı tamamıyla bu zekâ türüne borçluyuz."*

Duygusal zekâya ilişkin geliştirdiğimiz bu izahatlardan sonra, genel hatlarıyla da olsa analitik zekânın toplumsallaşmadaki rolünü çözümlemenin yararlı olacağı kanısını taşımaktayız.

Analitik zekâ

Toplumsal gerçekliklerin inşa edilmiş gerçeklikler olduğu belirlemesinden hareket ettiğimizde şunu rahatlıkla görebiliriz ki; insanın analitik zekâlılığı toplumsallığın gelişiminde başat bir rol oynamıştır. Esas olarak toplumsal inşalar analitik zekânın birer ürünü olarak ortaya çıkmaktadırlar. İlk toplumsal devrim bir kadın yaratımı olarak ortaya çıkmıştır. Kadındaki duygu yüklü zekânın güçlü oluşu gelişen toplumsal gerçekleşmenin doğal evrime uygun ve onun bir devamı olarak ikinci doğa biçiminde gelişmesini sağlamıştır. Uygarlıkla birlikte yaratılan toplumsal inşalar ise avcılık kültürüyle buluşan

duygusal zekadan yoksun, egemenlikçi analitik zekânın bir ürünü olduğundan daha çok bir sapma olarak gelişmiştir.

Önder Apo'nun insana ilişkin geliştirdiği tanımlardan biri şöyledir: *"insan, özne olarak, yorumlayıp istediği biçimde değiştirme değeri olan bir varlıktır."*

Analitik zekâda yorumlama esastır. Farklı verilerin konbinasyonlarından yeni sonuçlar çıkarma analitik zekânın en temel işlevidir. Yorumlama zaten bunu gerektirir. Dolayısıyla, gelişime ivme kazandırma potansiyeli taşıdığı kadar sapmaya uğrama potansiyeli de bir o kadar vardır. Analitik zekâ kelime anlamı itibariyle 'çözme' eylemini imgelediği için 'bağlama', 'bütünleştirme' ve 'birleştirme' gibi eylemleri kendi içinde barındırmaz.

Hadamard adında bir bilim adamı, yaratıcı süreci açıklarken dört aşamadan bahseder. Problemi tanımaya ve öğrenmeye başlayan *bir* "hazırlık safhasından" söz eder. Kişi çözmek durumunda olduğu problemin, çeşitli çözüm yollarını inceler. *İkinci* aşama "kuluçka dönemi" olarak tanımlanır. Bilinçli bir kontrol yoktur. Yeni çözüm yollarına, problemin unsurları arasında yeni sentezlemelere gidilir. *Üçüncü* aşama "aydınlanma" dönemidir. Sonuca götürecek çözüm kişinin zihninde aniden belirir. Eldeki bilgiler arasında çeşitli sentezlemeler yapan kişinin birdenbire çözümü bulduğu gözlenir. *Son* aşama "sonuçların doğrulanması" aşamasıdır. Bilinçli ve akılcı bir dönemdir. Bir önceki dönemdeki çözümlerin aksaklıkları giderilir. Doğrulukları tekrar gözden geçirilir.

Analitik zekâ avcılık kültürünün ürünüdür

Analitik zekâ, toplumsallığın geliştirilmesinde oynadığı olumlu rol kadar, hiyerarşik devletçi sistemde toplumsallığın ortadan kaldırılmasında da bir o kadar tehlikeli ve zararlı sonuçlara yol açabilecek bir zekâ türüdür. Temel özelliği duygulardan kopuk olarak çalışmasıdır. Analitik düşüncenin en önemli özelliklerinden biri çok fazla enerji harcamadan gerekirse, tüm evren hakkında düşünebilmesi ve kendini bütün evrenin bilgisine ulaştırabilme potansiyeline sahip olmasıdır. Sonsuz hayal kurma ve gelecek tasarımlarında bulunma yeteneğine sahiptir. Bu yanıyla oldukça zengin bir imgeler ve simgeler dünyasına sahiptir. Kaynağını avcılık kültüründen alan plan, tuzak ve komplo gibi özellikler temelde bir analitik zekâ ürünüdür. Bundan dolayı bu zekâ türü aynı zamanda bütün toplumsal sorunların da temel kaynağıdır.

Analitik zekâya ilişkin, Önder Apo şöyle bir belirlemede bulunmaktadır: *"Analitik zekâ, daha çok yorumlayarak duygusal zekâya yeni yönler, davranış biçimleri biçmeye çalışır. Daha çok gelişkin insan türüne aittir. Zaten insan türünün toplumsal tarzda yaşaması da analitik zekânın gelişim seviyesiyle bağlantılıdır. Hızlı toplumsal gelişmeyi sağlayan analitik zekâdır. Fakat duygu boyutundan yoksun olduğu için, serbest kaldığında çok tehlikeli olur. Özellikle iktidar ve savaş kültürüne alışıldıktan sonra analitik zekâ korkunçlaşır. Bu zekâ en çarpıcı ifadesini yakın çağların imha savaşlarında göstermiştir. Adeta bir makine düzeninde çalıştığı için acı, korku, sevgi gibi duygulardan yoksunluğu, empati ve sempatiyi tanımaması bu imhacı özelliğini çok tehlikeli kılmaktadır. Buna karşın duygusal zekâyla uyum içinde çalıştığında en sağlıklı, çözümleme yeteneği yüksek birey ve toplulukların oluşumunda belirleyici rol oynamaktadır."*

İnsan zihninin esnek oluşunun yarattığı en temel sonuçlardan biri de baskı ve teşvik araçlarının kullanılması sonucu yanıltılabilir ve kandırılabilir olmasıdır. Devletçi iktidarcı merkezi uygarlık doğuş aşamalarında en çok kullanılan yöntem ikna yoluyla köleleştirmeydi. Özellikle Sümer rahipleri insan zihniyetinin esnekliğini çok iyi fark etmişler ve bunu çok iyi kullanmışlardır. Bu yüzden de Sümer rahiplerinin yaptığı iş her şeyden önce mühendislik çalışması gibi bir çalışma ile insanların zihniyetini şekillendirme ve yeniden yaratmadır. Eğer bu özellik olmasaydı, kölelik gibi insanın doğasına aykırı olan hatta evrensel var oluşa ve bizzat birinci doğanın kendisine aykırı olan bir özellik, insan dediğimiz canlılığın en üst aşamasını temsil eden bir türün yaşamında ortaya çıkabilir miydi? Tüm uygarlık tarihi boyunca devam eden bu zihniyet yaratım çalışmaları kapitalist modernizmle birlikte zirveye ulaşmıştır.

Beynimiz evren kadar eski yaşlı ve tecrübelidir

Binlerce yıllık tarihsel çarpıtmaların sonucunda bugün insanların beyni adeta dumura uğratılmıştır. Beyin en yalın hallerde bile doğru ile yanlışı birbirinden ayıramayacak denli köreltilmiştir. Kapitalist modernite ile birlikte geliştirilen "meta fetişizmi", "metanın kölesi insan" ancak bununla izah edilebilir. Yine toplumsal yaşamda ortaya çıkan her çeşit fanatizm, şovenizm, ırkçılık vb özellikler özü itibariyle insan özellikleri olmamasına rağmen kapitalist modernitenin bir ürünü olarak ortaya çıkmaktadır.

Önder Apo, insan zihniyetinin çarpıtılmaya müsait olması konusunda şöyle bir belirlemede bulunmaktadır. *"Zihniyet esnekliğimiz geniş bir doğru algılamalar kümesi kadar, yanlış algılamalara da açık bir yapı sergilemektedir. Bu özellik temelinde esneklik, baskı ve duygu ağında her an saptırılabilir. Bu nedenle baskı ve işkence mekanizmalarıyla duyguları avlamayı esas alan havuç politikaları, aldatma ve yanlış yaptırımlarla birlikte kullanılır. Hele binlerce yıldır insan zihni üzerinde baskı kuran hiyerarşik ve devlet düzenlemeleri muazzam etkiler yaratmışlar, adeta kendilerine göre bir zihniyet yapısı inşa etmişlerdir. Ödüllerle de zihnin çokça avlandığı iyi bilinen özelliklerindendir. Buna karşın, direnme özelliğine de sahip zihniyet yapımız, doğru yolu tutturmada ve büyük hakikatlere ulaşmada eşsiz özellikler sergilemektedir. Büyük insanların bu vasıflarında bağımsız zihinlerinin rolü belirleyicidir. Özgür seçimler en çok zihinler bağımsız kaldığında gerçekleşir. Zengin algılamalarla bağımsız olma arasında yakın ilişki vardır. Zihnin bağımsızlığıyla kastedilen, daha çok adalet ölçülerinde davranabilmedir."*

Bu gerçeklikleri bilince çıkarabilme koşuluyla insanlar yanlışı düzeltmeye muktedir varlıklardır. Bu yanıyla değerlendirdiğimizde zekâsını doğru kullanabilen insan uygarlığı ve uygarlığın yarattığı bütün değersizlikleri aşabilecek güce, kapasiteye ve potansiyele sahiptir.

Sonuç Yerine;

Genelde merkezi uygarlık sistemi, özelde ise kapitalist sistem her zaman ihtiyacı olan analojileri yaratır. Bunları en ince detayına kadar hesaplar ve yoğun bir propagandayla insanlara empoze eder. Böylece toplum mühendisliği yapar. Bunu da ilk öce insan beyni üzerinden yapar. Bunu yaparken de dönemindeki en gelişmiş bilimden faydalanır.

Beyin tarihsel ve toplumsal süreçlerin toplamıdır. Bu anlamda beynimiz evren kadar eski, yaşlı ve tecrübelidir. Beyin veya aklın toplumsal gücü çok büyüktür. Bu durum beynin çok esnek olan yapısından ileri gelir. Bu güç olumlu veya olumsuz anlamda kullanılabilir. Buna yön verecek olan insanın toplumsal süreçte edindiği kültürel birikimdir. Sınıflı, iktidarcı ve devletçi uygarlığın yarattığı kültürel birikim, toplumu yok oluşa götürmektedir. Çünkü oluşumun evrensel ilkesinden kopmuştur ve insan zekâsını ve beynini kendi içinde parçalamaktadır. Ünlü nörobiyolog Steven Rosse insan beyninin anlamlılığına ilişkin şunları söylüyor: *"…Beyin, bilgisayardaki gibi bilgiyle değil anlamla çalışır. Ve anlam, doğal ve toplumsal çevreleriyle etkileşim içindeki bireyler tarafından ifade edilen, tarihsel ve gelişimsel olarak şekillenmiş bir süreçtir. Gerçekten de belleği incelemenin sorunlarından birisi, onun kesinlikle diyalektik bir olgu olmasıdır. Zira bizler her hatırlayışımızda bazı bakımlardan anılarımız üzerinde işlem yapar ve onları dönüştürürüz; onlar basitçe depodan çağrılıp, bir kez danışılıp, değişmemiş olarak yerlerine konmazlar. Anılarımız onları her hatırladığımızda yeniden yaratılırlar."* Bu insan geleceği olduğu kadar tarihi de değiştirebilme kapasitesine sahiptir.

Beynin bütünlüklü ve olumlu kullanılmasını sağlayacak olan, oluşum ilkesine bağlı kalmaktır. Oluşum ilkesi ise ahlakî tutumdur. Ahlakla bütünleşen bir beyin gelişmenin zirvesini yaşar. Ya da dâhilik denilen şey, beyinle ahlakın birlikteliğidir. Demek ki, dâhilik denen şey sıradan insandan çok da uzak bir şey değildir. Bunu çok uzaklarda aramaya gerek yoktur. İnsan, arayışı kendinden uzaklaştırdıkça anlam yitimine, o da giderek ahlak yitimine yol açar.

Toplumsal gücün farkına varan beyin özgürlüğe en yakın beyindir. Spinoza'nın 'anlamak özgürlüktür' düşüncesinin gerçek anlamı budur. Yani insan anladığı kadar özgürdür. Beynin gelişmesi de özgürlüğe bağlıdır. Bu yüzden anlayan beyin özgürleşir ve gelişir. Bu yönüyle beyin laboratuarlarda değil, bizzat toplumun içinde gelişir. Beynin kullanımı anlam düzeyiyle, özgürlükle ilgilidir. Beynin en fazla anlamlı ve özgür toplumda kullanıldığını belirtmiştik. En anlamlı ve özgür toplum, politik ve ahlaki toplum olduğuna göre, insan beyin kapasitesini en fazla bu dönemde kullanır. Bu toplumda beyin yanardağ misali patlamalarla gelişir.

Toplumsal yaşamın en anlamlı demleri özgürlük bilinciyle yoğrulmuş demleridir. Özgürlük bilincini kaybeden insan ölüm halini yaşıyor demektir. Yaşam anlam yoğunluğunu gerektirir; anlam yitimi ise ölümdür. İnsan denen varlık türü, kendi hakikatinin bilinciyle özgürlüğü yaşar. Bu onun özgürlüğe dair anlam dünyasıdır. Bu yanıyla da insanın özgürlük bilinciyle diğer canlı türlerinin özgürlük bilinçleri arasında farklılık ortaya çıkmaktadır. Yoksa sanıldığı gibi özgürlük salt insana ait bir özellik değildir. Özgürlük evrenin öz bilincidir. Evrensel oluşumun her alanında, her zamanında ve her parçasında bu bilinç vardır. İnsan ise evrenin özeti olması itibariyle bu özelliği bilerek yaşayan canlıdır. Yani insan özgürlük bilincini bilen canlıdır. İnsan dışındaki canlı türleri özgürlüğü sadece yaşarlar. İnsan ise bilerek yaşar.

Anlam sahibi olarak insanı diğer canlı türlerinden ayıran en temel özelliklerinden biri de soyutta yaşayabilme özelliğidir. Soyutta yaşayabilmek kendini içinde bulunulan maddi gerçekliğe mahkûm etmemektir. Yani metafizik yaşayabilme özelliğidir. Kendini maddi gerçekliğe mahkûm etmek salt fiziki algıya dayalı yaşam seçeneğini devrede tutmaktır. Ki; bu da en ilkel yaşam seçeneği ve tarzı anlamına gelmektedir. Kendini maddi koşullara mahkûm etmek demek, aşırı gerçekçi olmak anlamına gelir ki, bu da ütopyasızlık anlamına gelmektedir. Ütopyasız insan sadece içinde bulunduğu maddi gerçekliğe inanan insandır. Bu yanıyla da bu insan gerçekçidir.

Bu insan aynı zamanda 'bugüncü'dür. Aslında bugünü bile yoktur; sadece yaşadığı an'ı vardır. Bu yanıyla da hakikate ulaşmış insanın "an"ı ile gerçekçi insanın "an"ı çok farklı anlardır. Gerçekçi insanın yaşadığı anda geçmiş ve gelecek yoktur. Bütün zamanlardan ayrı ve kopuktur. O, yaşadığı an'ı insan dışındaki herhangi bir canlı gibi yaşamaktadır. Yine yaşadığı mekân itibariyle de böyledir. Sadece fiziki olarak bağlı bulunduğu mekânda yaşamaya mahkûmdur. Bir insan için bu durumun, bir bitkinin yaşamından hiçbir farkı yoktur.

Oysa hakikate ulaşmış insanın yaşadığı an, bütün zamanların bileşkesi olan an'dır. Dolayısıyla o, bir anın içinde görülse de özünde bütün zamanların yolcusudur ve bütün zamanlardadır. Bütün zamanlardaki hakikatleri, yaşadığı an'a sığdırabilmiştir. Böylece hakikatin bütünlüğüne ulaşmıştır. O Hallac-ı Mansur'un 'Enel Hak'ını sadece bilen değildir, hissedebilendir ve öyle gerçekleşebilendir. O, Nirvana'ya ulaşabilendir. Fenafillahı yakalayabilendir. O, ana tanrıçanın, ektiği tarlada ilk başağı toplarken yaşadığı duyguyu duyumsayabilendir. O geleceğin özgürlük ütopyalarını yaşadığı an'a taşırabilendir. Özgürlüğü bugünde yaşayabilendir. Yine o fizik olarak bir mekânda olmasına rağmen özünde evrenin bütün mekânlarındadır.

Anlam'ı yitiren insan, zamanın adeta durduğunu düşünür. Bu anlar onun için geçmişin bütün izlerinin silindiği, geleceğin ise ufukta hiç görünmediği zamanlardır. Derin bir boşluk gelir, o insanın midesine oturur. Günün en aydınlık olduğu demlerde bile dünya derin bir karanlığa gömülmüştür onun için. Soluk alacak oksijen bulamaz o insan. Hiçbir koku ona tanıdık gelmez. Hiçbir şey vermesi gereken tadı vermez. Bu anlar, anlamını yitirmiş o insan için yokluğun baş gösterdiği anlardır. İşte genelde uygarlık özelde kapitalist uygarlık, özünde anlam yoğunluğu olan insanı, böylesi anlamını yitirmiş "şeylere" dönüştürür.

Sınıflı ve devletli sistem veya uygarlık, köleliğin yaratıcısı ve bir köle sistemidir. Kölelik fiziki bir olgu olmanın yanında psikolojik, ruhsal ve zihinseldir. Toplumsal gerçekliklerin yaratılmış gerçekler olduğu düşünüldüğünde, köleliğin de yaratılmış olduğu görülür. Yaratılan bu gerçekler de özgürlüğü sınırlar, yok eder. Bu da beynin kullanımının önünde en büyük engeli teşkil eder.

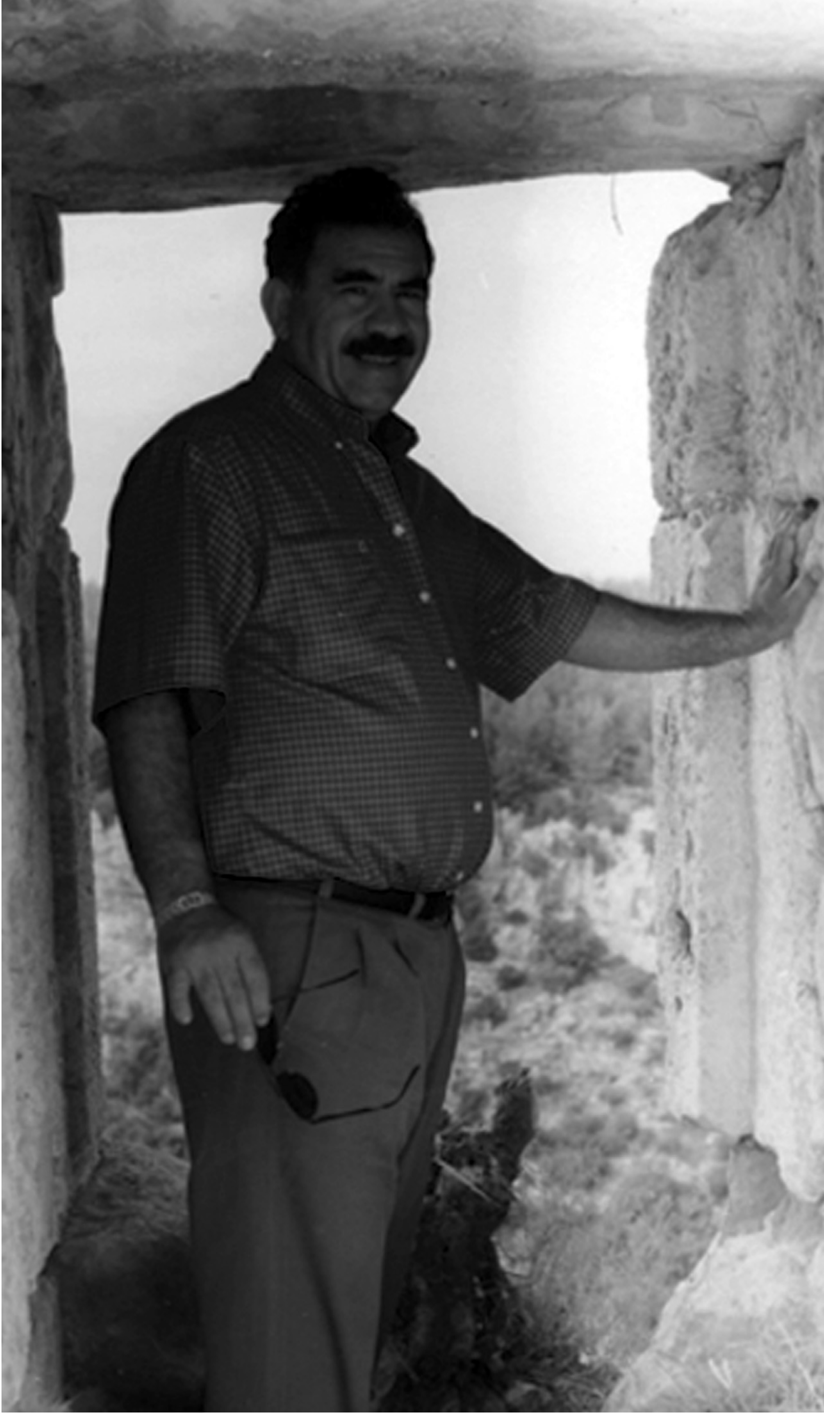
Anlam yitiminin olduğu yerde beyin fazla kullanılamaz. Anlam yitimi özgürlüğün yitirilmesidir. Başka bir ifadeyle zekâ var oluş tarzının kendisidir. Beyin dışsal doğaüstü bir gücün yaratımı olmadığı gibi, basit bir yansıma da değildir. Milyonlarca yıllık evrimin ürünü ve muazzam derecede karmaşık olan bir organdır. Bu muhteşem organı en iyi derecede kullanabilmek için sınıflı ve devletli uygarlığın zihniyetlere vurduğu prangalarını, düşünce kalıplarını kırmak gerekir. Bu kalıpların dışına çıkıldığında ancak beyin kullanımı arttırılabilir. Bunun için de insanın başta kendisiyle, çevresiyle, doğayla ilişkilerini düzeltmesi ve daha da geliştirmesi gerekir. Bunun da özü toplumsallıktır.

İnsan düşüncesi en geniş kullanım kapasitesine toplumsallıkla ulaşır.

Yeni dönem Kürtlerin varlığını koruma ve özgürlüğünü sağlama dönemidir

"Anayasa tartışmalarına ilişkin şunu söyleyebilirim: Aslında AKP uzlaştı, mesele böyle bir anayasa değişikliği değildi. İki yasa, iki madde değişikliği yetiyordu. Birincisi seçim barajının düşürülmesi, ikincisi parti içi demokrasi. Bu ikisinin değiştirilmesi çok önemli. Ama AKP bunu yapmıyor? Niye yapmıyor? Oyu mu yok? Var. 276 oy bunu değiştirmeye yetiyor. İsteseler bir günde çıkarabilirler. İki dakikalık iştir, bunu yapmıyorlar. Çünkü istemiyorlar. Bu yapılsa parti içi demokrasi gelecek, demokratların önü açılacak, demokrasinin önü açılacak. Kürtlerin temsil şansı doğacak"

Daha önce Anayasa komplosu demiştim. Anayasa değişikliğinden önce yapılması gereken iki tane yasal düzenleme var. *Bir* seçim barajının düşürülmesi, *iki* parti içi demokrasinin sağlanması.

BDP, Demokratik Anayasa koalisyonlarını ilan edebilir. EDP kuruldu, çatı partisi çalışmaları da var. Benim sloganım "Komplocu Anayasa'ya Hayır Demokratik Anayasa'ya Evet" tir. Demokratik bir anayasa için Demokratik Anayasa Konvansiyonu'nu, Meclisini öneriyorum. Bu Meclis 500 kişiden oluşmalıdır. Yedi bölgeden, her çevreden, her kesimden temsil sağlanmalıdır. Ancak bu şekilde katılımcı, demokratik bir anayasa oluşturulur.

Anayasa değişikliği konusunda TÜSİAD barajın düşürülmesi gerektiğini söylüyor. Sermaye çevrelerinin de bunu tespit etmeleri iyi. Demokrasi için bu olmalıdır. Bunlar biliyorlar, araştırıyorlar, çevrelerinde birçok profesör var, akademisyenler var, tespit yapıyorlar, tespitleri doğrudur, katılıyorum.

Mahmur'dan 200 çocuk bana Kürtçe yazılı iki yüz mektup göndermiş. Onlar Kürtlerin ve Kürdistan'ın çiçekleridir, teminatıdır. Bunlar bizim özgürlüğümüzün model birimleridir. Mektup gönderen her bir çocuğa tek tek teşekkür ediyorum, onları selamlıyorum.

Bizim mücadeleyi üç döneme ayırıyorum

Bugün yapacağım değerlendirmeleri, 30 Mart'ta şehit düşen Mahir Çayan ve arkadaşlarına adıyorum, onları anıyorum. Bugünkü konuşmamda otobiyografim hakkında kısa bir değerlendirmede bulunmak istiyorum. Buna daha önce de biraz değinmiştim. Biliniyor, Mahirlerin katledilişinin kırkıncı yılına yaklaşıyoruz. Bu vesileyle bugünkü değerlendirmeyi Mahirlerin anısına adıyorum. Özellikle Türkiye devrimci gençliğinin bunu iyi bilmesi gerekiyor. Benim çıkışım biraz da bu arkadaşların katliamına cevap olma şeklindedir. Biliniyor bizim çıkışımız Türkiye devrimci güçleri arasından bir çıkıştır, '70'lerde biz de devrimci gençlik hareketinin bir parçasıydık. Dev-Genç'in sempatizanıydım, DDKO içinde de yer almıştık. Mahirlerin katledilmesiyle başlayan, biraz da bu katliamların atmosferinde bir çıkış yapılmıştır. Daha önce de dile getirmiştim. Bizim mücadeleyi üç döneme ayırıyorum. Bunların her birisi yaklaşık onar yıl sürmüştür. ***Birinci* dönem** '73'te başlayıp -1973'te özerk grup kararı vardı- '84'e kadar gelen süreçtir. '84-93 Özal dönemine kadarki sürece ***ikinci dönem***; '93'te başlayıp 2002-2003'e kadar devam eden sürece de ***üçüncü dönem*** diyorum. Bu dönemi aslında o tarihte sonlandıracaktım. Ancak çeşitli nedenlerle bu güne kadar geldi.

Birinci dönem '73'te başlayıp '84'e kadar gelen süreçtir. Birinci dönemin ilk halkası 1973-78 arası Haki Karer ve diğer arkadaşlarla birlikte olduğumuz dönemdir. Bu dönemde biz soruna milli mesele olarak bakıyorduk. Bu dönemde ayrı bir oluşum olarak çıkma düşüncemiz yoktu. Ancak çekirdek arkadaşlar vardı. Ali Haydar Kaytan, Cemil Bayık ve Duran Kalkan'ın da içinde bulunduğu bu grupla 1976'lara kadar gelindi. Bunlar daha Kürdistani bir mücadeleyi ön planda tutuyorlardı. Nitekim 1976'ya kadar bu tartışmalar devam etti. Kemal Pir ve Haki Karerlerin de -ki bu arkadaşlar Türk'tür– dahil olduğu 1976'larda giderek Kürt ve Kürdistan eksenli sosyalist bir çıkışa doğru gidildi. 1978'de de PKK olarak ayrı bir örgütlenmeye gidildi. Bilinen partileşme süreci yaşandı. 1979'larda yurt dışına çıkma süreci başlatıldı. 1980'lere gelindiğinde bilinen o darbe yaşandı. Diyarbakır cezaevinde yoğun tutuklamalar ve inanılmaz işkenceler yaşanıyordu. Diyarbakır'da yaşanan bu sürece ve daha önce -Mahirler, Denizler şahsında- yaşanan katliamlara cevap olabilmek için silahlı mücadele için hazırlıklara başlandı. 1980 darbesiyle birlikte silahlı mücadeleye başlama kararı, bir bakıma Diyarbakır cezaevinin kurtarılışı da diyebiliriz. Biz aslında silahlı mücadeleyi 1982-1983 yılında başlatacaktık. Bilinen 1984 atılımının aslında iki üç yıl önce yapılmasını planlanmıştık. 1982'de 1983'te başlatılması gerekirken, defalarca eleştirisini yaptığım o cevap olabilme ancak 1984'te gerçekleştirilebilindi. Hazırlık döneminin uzun sürmesi nedeniyle biraz da gecikmeli oldu.

Üçüncü dönem boyunca sürekli tasfiye edilmeye çalışıldık

İkinci dönem 1984-93 arasıdır. Bu dönem biliniyor, daha önce çok yazıldı, çizildi. Bu dönem silahlı mücadelenin yükseltildiği, yoğun çatışmaların olduğu dönemdir. Ancak bu süreç aynı zamanda yoğun bir şekilde Kürt sorununa çözüm arayışlarımın olduğu bir süreçtir de. '90'lara kadar ben ulus-devlete inanıyordum. Her ulusun bir devleti olması gerekir diye düşünüyordum. Ancak 1990'larda reel sosyalizmin çöküşü ve Çin'in kapitalizme yönelmesi olayı yaşandı. Bu deneyimlerden sonra Kürt sorununun demokratik çözümü için ciddi arayışlar içine girdim ama net bir çözüm metoduna ulaşamadım. Bu arayışlarım devam etti. Bu nedenle 90-95 arasını siyasal bunalım süreci olarak niteliyorum. Oysa ki her ulusun devleti olması anlayışı aslında sosyalizme ihanettir. Reel sosyalizm örneği, devletin sorunları çözemeyeceğini, hatta daha da ağırlaştıracağı gerçeğini ortaya koymuştur.

Peki, devlet ne olmalı? Devlet, uzmanlık ve tecrübenin biriktiği küçük bir idare aygıtı olmalıdır, küçültülmelidir. Ben buna devletin reorganizasyonu diyorum. Devletin yanında demokrasi olmalıdır. Ben halkı esas alıyorum, örgütlüyorum, demokratik konfederalizm diyorum. Demokratik konfederal sistemi esas alıyorum. Bunu *'Özgürlük Sosyolojisi'* adlı savunmamda da dile getirdim. Ortadoğu sorunlarının çözümü de bundan geçer, bu sistem Ortadoğu için ilaç gibidir. Dünya için de bu sistemi öneriyorum. Siyasal bunalımı bu sistemle aştık ve bu temelde tasfiyeci anlayışa değişim-dönüşümle cevap verdik, değişim-dönüşümü sağladık.

1993'lere gelindiğinde '93'ten 2002'ye kadar süren döneme üçüncü dönem diyorum. Ben bu sürece tasfiye ve çözüm süreci diyorum. Üçüncü dönem Özal ile başlıyor. Talabani'nin aracılık ettiği daha sonra Erbakan, Ecevit ile devam eden bir süreçti. Sorunun çözüm şansının olduğu bu dönemde bütün muhataplarımız sırasıyla tasfiye edildiler. Kim bu sorunu çözmek istediyse tasfiye edildi. Özal tasfiye edildi, suikasta uğradığı da biliniyor. Özal ve partisi bu sürece iyi hazırlanmamıştı, hazırlıksız yakalandı. Sonuçta hem kendisi hem partisi tasfiye edildi. Daha sonra Erbakan'ın çağrısı olmuştu. Erbakan'ın çağrısına olumlu yanıt verdim. Çözüm ve diyaloga samimi yaklaştım. Oldukça şans tanıyan, barışçıl ve yumuşak bir tutum sergiledim. Ateşkes önerisinde bulunuyordu. Ben ona da olumlu yanıt verdim. Çözüm için Erbakan da muhatap olmak istiyordu, onu da tasfiye ettiler. Erbakan da, partisi de yine bu sürece hazırlıklı değillerdi. 28 Şubat müdahalesiyle, bu süreç sonlandırıldı. Bu tasfiyeci güçler açısından 28 Şubat süreci aslında tam olarak tamamlanamadı. Sonuçta Erbakan ve partisi de tasfiye edilmiş oldu. '99'dan sonra Ecevit'in de çabaları oldu, bir şeyler yapmak konusunda samimiydi. Ecevit'in yaklaşımı küçümsenmemeli. Onun sağlığını bozdular, felç ettiler, bilinçli yaptılar. Tam da o süreçte Irak müdahalesi gündeme geldi. Ecevit müdahaleye karşıydı. Ecevit'i de tasfiye ettiler. Üçüncü dönem boyunca tüm muhataplarımız tasfiye edildi. Dışarıdan bir güç, muhataplarımızı tek tek tasfiye ediyordu.

2002'de AKP geldiğinde Abdullah Gül'e mektup yazdım, bir yanıt alamadım. Erdoğan'a da yazdım biliniyor. 160 sayfalık açılım başlıklı yol haritasını yazdım, verdim. En son yazdığım mektuplar var, hala yanıt alamadım.

Bu dönemler; birinci dönem 1970-83; ikinci dönem 84-93; üçüncü dönem 93-2002 ardından uzatma ve oyalamalarla bu güne gelindi. Aslında ben üçüncü dönemin 2002-2003'te bittiğini ilan edecektim. 2002'den bu yana olan 7-8 yılı üçüncü dönemin uzatmaları olarak niteliyorum. 2002'lerde biliniyor, AKP hükümete geldi. O dönem çözüm için Başbakan Gül'e mektup yazmıştım ancak cevabını alamadım. Daha sonra biraz sabretmemizi, Abdullah Gül'ün Cumhurbaşkanlığı'na hazırlandığını, bu iş bir bitsin bir şeylerin yapılacağı mesajını bana ilettiler. 2007'den sonra ise bazı adımlar atıldı ancak bunun da AKP'nin sahte açılımı olduğu ortaya çıktı. Gelinen noktada Kürt açılımı, Roman açılımına dönüştü, içi boşaltıldı.

Adına tasfiye ve çözüm dediğim üçüncü dönem bitti. Açık net ve kesin bir şekilde üçüncü dönemi sonlandırıyorum. Üçüncü dönem boyunca sürekli tasfiye edilmeye çalışıldık, hem biz hem muhataplarımız tasfiye edilmek istendi. Biz de, tasfiyeye karşı değişim dönüşüm hamlesini yaptık.

Bir parantez açıp Barzani'ye son Irak seçimleri üzerinden şu değerlendirmede bulunuyorum. Talabani ve Barzani'ye mesajım şudur: ABD'ye öyle fazla güvenmesinler. Seçim sonuçlarıyla Irak'ta da bir tasfiye süreci başlayabilir, uyarıyorum. Irak'ta milliyetçi Araplar güçlenirse Saddam rejimini de aşan katliamlar gelişebilir. Uyarıyorum bir Halepçe değil on Halepçe gelişebilir. Her şeyi tek tek ellerinizden alabilirler. Kürtler Kerkük'ü kaybedebilir hatta diğer yerleri, Erbil, Süleymaniye'yi de kaybedebilirler. Zamanında yapılması gerekeni yapmayacaksın, şimdi de seçim sonuçlarından memnun olmayacaksın, öyle olmaz. Güneyli Kürtlere önerimi daha önce de belirtmiştim. Beş teorik ilke dört pratik önerimi göz önünde bulundurarak Kuzeydekilerle birlikte Filistin örneğindeki gibi Ulusal Meclis, Ortak Yürütme ve Ortak savunmayı yani savunma güçlerini ortaklaştırmalarını öneriyorum. Bu yapılırsa bir çok şey kurtarılabilinir. İran'daki halkımız da Zagros bölgesinde gerekli savunmalarını oluşturabilirler. Komplo büyüktür, bütünlüklüdür. Tüm Kürdistan'ı hedeflemektedir. Komplonun arkasında ABD var, NATO var. Kimse ABD'ye bel bağlamasın, komplonun tamamını görmeleri gerekiyor. Kürt oluşumuna izin vermeyecekler. AKP'nin görünen yüzüne de aldanmasınlar, gerçek yüzünü görsünler.

Özal'ın tasfiyesi aydınlatılmayıncaya kadar açılım olmaz

Komployla amaçlanan geniş kapsamlı bir Türk-Kürt çatışması yaratmaktı. Komplo sonucu buraya getirildiğimde Türkiye'nin buraya getirilişimden kısa süre önce haberi olmuş. Bu konuda Oltan Sungurlu şöyle diyor; *"99'da Öcalan'ı ABD'den teslim almamız, buraya getirmemiz büyük hata oldu, Türkiye oldu-bittiye getirildi."* Türkiye'nin beni almaya hazırlığı da yoktu. Böyle bir planı da yoktu. Bu ABD'nin NATO'nun planıdır, dışarıdan güçlerdir, Türkiye'nin içinde de bağlantıları vardır. NATO-Gladio Avrupa'da çok güçlüdür, Türkiye'de de uzantısı vardır. İşte JİTEM ve Ergenekon. Bunlar maaşlarını dahi Gladio'dan alıyorlar. Ergenekon operasyonları diyorlar, bu JİTEM'in tasfiyesi değildir. JİTEM Özal'dan beri iş başındadır, NATO ile bağlantılıdır, Gladio'dur. Neden üzerine gidilemiyor? Zaten Özal suikastının üstüne bile gidemiyorlar, neden bunu aydınlatamıyorlar. Neden Özal'ın ölümü aydınlatılamıyor? Özal'ın tasfiyesinin aydınlatılacağını da zannetmiyorum. Özal'ın tasfiyesi aydınlatılmayıncaya kadar açılım maçılım olmaz, yapamazlar, yaptırmazlar. Derin, kökleşmiş bir yapıdır. Katı faşist bir zihniyettir.

Anayasa tartışmalarına ilişkin şunu söyleyebilirim: Aslında AKP uzlaştı, mesele böyle bir anayasa değişikliği değildi. İki yasa, iki madde değişikliği yetiyordu. Birincisi seçim barajının düşürülmesi, ikincisi parti içi demokrasi.

Bu ikisinin değiştirilmesi çok önemli. Ama AKP bunu yapmıyor? Niye yapmıyor? Oyu mu yok? Var. 276 oy bunu değiştirmeye yetiyor. İsteseler bir günde çıkarabilirler. İki dakikalık iştir, bunu yapmıyorlar. Çünkü istemiyorlar. Bu yapılsa parti içi demokrasi gelecek, demokratların önü açılacak, demokrasinin önü açılacak. Kürtlerin temsil şansı doğacak. Bu iki madde değişikliği, büyük değişiklik yaratacak. Öyle anayasa değişikliği de değil bunlar, buna yasa değişikliği yeter. AKP yapamıyor mu, yapabilir ama yapmıyor. Çünkü uzlaştı. Kendi derdine düştü. Kendini kurtarmaya çalışıyor. Komplo derindir, kökü dışarıdadır, içeride destekçileri vardır, çözüm istemiyorlar. Bu işin arkasında Amerika var. Veli Küçük şu anda cezaevindedir ama Ergenekon'un büyük kısmı dışarıdadır. İşte Dalan Amerika'dadır, Çömez İngiltere'dedir. Rusya'ya da gidip gelmektedirler. Amerika her an tekrar bunları destekleyebilir. Eskisi gibi darbe olur demiyorum ama bin türlü oyunla iktidarı alabilirler. İçeridekiler Ergenekon'un küçük bir kısmıdır. Bu adamlar burayı basıp beni dahi öldürebilirler, yirmidört saat içinde bunu yapabilirler. Veli Küçük'ten Genelkurmay Başkanları dahi korkmaktadırlar. Madem Ergenekon'un üzerine gidiyoruz diyorlar o halde 17 bin faili meçhulün de aydınlatılması gerekir. Eğer bu 17 bin faili meçhulü aydınlatmazsan bu 170 bin olur. Faili meçhulleri aydınlatmıyorsun, demek ki yalan söylüyorsun, kendini kandırıyorsun.

Bu anayasa tartışmaları aslında; Ankara merkezli laik-milliyetçi hegemonik kesim -ki bunlar devlet kapitalizmini temsil ediyorlar– ile, kağıt oyunlarıyla yılda kırk milyar dolarları haybeden kazanan Kapitalist Finans'ı temsil eden Konya-Kayseri merkezli muhafazakâr İslami kesim faşizmi çatışmasıdır. Biz bunlara taraf olmayacağız. Aslında demokratikleşme önündeki en büyük engel AKP ve Erdoğan'dır, CHP ve MHP'nin etkisi talidir. CHP ve MHP ulusalcı-ırkçı faşisttir. AKP kapitalist faşisttir. BDP'nin bu oyuna gelmemesi gerekiyor, referandum olsa da bu tavrını koruması gerekiyor. Bugün 1918'deki durum yeniden yaşanıyor gibi. 1916-20 sürecinden sonra 1921 Anayasası oluştu. Bu anayasanın daha sonra netleştirilip demokratikleştirilmesi beklenirken 1924 anayasası ile -bu anayasada tamamen Kürtlerin inkârı vardır- daha oligarşik ve bürokratik bir anayasa haline getirildi. Şimdi de AKP anayasası haline getiriliyor. Ben buna AKP anayasası diyorum. Şu anda AKP anayasası ile de Kürtler inkâr edilmeye devam ediliyor. Ben demokratik anayasa diyorum, komplocu anayasa ile olmaz. Ben, 1921 Anayasasını yeniden güncelleyelim diyorum.

AKP anayasa değişikliği adı altında sadece kendini kurtarmaya çalışıyor

AKP samimi değildir. Samimi olacaksa öncelikle öyle anayasa değişikliklerinin yapılması da gerekmiyor. Öncelikle seçim barajının düşürülmesi ve parti içi demokrasiye ilişkin yasal düzenlemelerin yapılması yeterlidir ama bunu yapmıyor. AKP anayasa değişikliği adı altında sadece kendini kurtarmaya çalışıyor. Seçim barajı düşürülürse demokratik muhalefetin önü açılacak, demokrasi gelişecek ve muazzam gelişmeler olacak. Ancak AKP bu değişikliği yapmıyor. Erdoğan'ın iradesinin olup olmadığını bilmiyorum. Ya da iradesi var da dışarıdan mı engelleniyor, bilemiyorum, net bir şey diyemem. Eğer seçim barajı düşürülürse ve de parti içi demokrasi için yasal düzenleme olursa AKP demokrasi blokuna dahil edilir, o zaman desteklenebilir. BDP tavrını ona göre belirler. BDP bu tarihsel süreci anlamalıdır. Bu nedenle olup-bitenin anlaşılması için siyaset akademilerinin mutlaka kurulması gerekir diyorum.

Mahirlerin katliamının kırkıncı yılı yaklaşıyor. Kırk yılı; bir, iki, üçüncü dönem diye adlandırdım. Üçüncü dönemin sonuna geldik. Ben, barış, çözüm konusunda çok esnek yaklaştım. Zaman zaman eleştiri de aldım. Bu eleştirilerin sorumluluğunu da alıyorum. Çözüm için, barış için '93'ten bugüne ateşkesler ilan ettim. Elimden gelen ne varsa yaptım. Onlar tasfiyeyi dayattı ben çözümü dayattım. Üçüncü dönem boyunca çözüm için çok esnek yaklaştım, çok çaba sarfettim.

Bundan sonraki süreç varlıklarını koruma, özgürlüklerini sağlama ve yaşatma sürecidir. Ben bu hususu 160 sayfalık demokratik çözüm ve barış belgesinde -yol haritası- de belirtmiştim.

Herkesin bilmesini istiyorum. Üçüncü dönem bitmiştir. Oyun büyüktür. Komplo büyüktür. Tüm Kürtleri hedeflemektedir. Bir mektup göndermiştim. Mektup, ulaşmış. Cevabının şimdiye kadar gelmesi gerekiyordu, gelmedi. Belki mektuplar gelmiş, bana vermiyorlar. Bir güç engelliyor. Mektuba el koydu bu güç. Bu çözüm istemeyen tasfiyeci güçtür. Durum ciddi, bunlar bu kadar güçlüler. İsteseler her an burayı basıp beni öldürebilirler. Ben buradan kimseye emir veremem, yönetemem, pratik liderlik yapamam. Üçüncü dönem bitmiştir. Yeni dönem, Kürtlerin varlığını koruma ve özgürlüğünü sağlama dönemidir. Kürtlere söylüyorum, kendi kararlarını kendileri alacak, ne yapacaklarsa kendileri bilir. Bu üçüncü dönemden sonra ben bir şeye karışmayacağım. Burada kimseye talimat veremem, bu şartlarım yok, bu ahlaki de değildir. Ancak devlet bana gelip *"senin demokratik çözüm ve barış projeni kabul ediyoruz"* derse müzakere sürecine başlanır. Demokratik çözüm ve barış mektuplarıma henüz cevaplar yok, bunun bile başlıbaşına bir anlamı var.

Bismil'den gelen mektuplar vardı. Bunlar cezaevinin değil. Bunlar o yörede oturan köylüler tarafından yazılmış. Bunlara cevap olarak şunu söylüyorum. Bulundukları yerleri terketmesinler, orada yaşamlarını sürdürsünler. Ilısu barajı 90 köyü kapsıyor. Bu köyler halkımızın tarihsel dokularıdır. Bu köyler boşaltılmamalı. Bu tarih katliamıdır, kültür katliamıdır.

Tarihsel ve kültürel soykırıma izin vermesinler. Demokratik eylemliliklerini sonuna kadar kullansınlar. Bunu Hasankeyf için de söylüyorum.

Doğum günü kutlamaları olmuş. Aslında mesele benim doğum günüm de değil, halk kendi doğuşu olarak görüyor. Mesele benim o şehirde, o köyde, o toprakta doğmuş olmam meselesi değil, halk kendi doğuşunu kutluyor, bunu kendi doğuş günü olarak görüyor, kendi Rönesansı gibi görüyor. Gidenlere, kutlayanlara, emeği geçen herkese teşekkür ediyorum, şükranlarımı sunuyorum. Ama içinin boşaltılmaması gerekir. Ortadoğu'nun böyle bir kültürü var, ben bu kültüre saygılıyım ama içi boşaltılmış bir kült haline dönüştürülmemesi gerekir. Benim bir anlamım var, ki böyle bir anlamım olduğuna inanıyorum. Benim bu anlamım üzerinde durmaları önemlidir, bunu anlamaları önemlidir. Ben bu 61 yıllık ömrüme bir çok şey sığdırdığıma inanıyorum. Halk bununla kendini özdeşleştirmiş.

Aslında Paskalya dolayısıyla Süryanilere ilişkin bir mesaj vermeyi düşünüyordum. Sadece Süryanilerle ilgili de değil, bütün Hıristiyanlara ilişkin bir mesaj vermek istiyordum. Ben Hıristiyanlık üzerinde epeyce duruyorum, araştırmalarım var. İslam ile Hıristiyanlığı ve Yahudiliği kıyaslıyorum. Hıristiyanlığa bazı haksızlıklar yapıldığını da düşünüyorum. Süryaniler Doğu Hıristiyanlığını temsil ediyor, Doğu'ya aittir. Batı Hıristiyanlığı özel olarak Doğu Hıristiyanlığını anlamalıdır. Ortadoğu'nun da bir Rönesans'a ihtiyacı var; sadece Kürtler açısından değil, Süryaniler ve tüm Ortadoğu halkları için. Onların bayramlarını da bu temelde kutluyorum.

"Avrupa'daki halkımız yoğun bir örgütlülük içinde olmalıdır. Kendi demokratik örgütlülüklerini geliştirmelidirler. Avrupa'daki örgütlenme bir KCK örgütlenmesidir. Oradaki yasaları da dikkate alarak bir örgütlenme içerisinde olmalıdır. Avrupa'daki örgütlenme belki tam başarılamıyor ama oradaki yasaları da dikkate alan bir KCK tarzında örgütlenme olabilir"

Toplumsallık olmadan bireysellik tek başına bir anlam ifade etmez

Savunmalarımda yerel yönetimlerin nasıl olması gerektiğini geniş olarak açıkladım. Devletin bir uzantısı olan belediyeler değil, topluma dayalı bir belediyecilik, bir yerel yönetim olmalıdır. Yerel komünler oluşturulmalıdır. Bu çalışmalar topluma dayanarak gerçekleştirilirse devlet de saygı gösterir. Devlet para vermedi, vermiyor şeklinde devletten para bekleyerek bir şey yapılmaz. Bu anlayıştan vazgeçilmesi gerekir. Güney'de oluşturulan model devlet-merkezlidir, bir ulus-devlet taslağıdır. Başarılı olmaz, yozlaşır, çürür gider. Ama bizim modelimiz topluma dayandığı için sürekli gelişir. Demokratik komünler kurulduktan sonra buna ihtiyaç da kalmaz. Her yerde güçlü bir örgütlenmeye gidildiği zaman para gibi diğer yan şeyler de gelir. Yerel komünler demokratik konfederasyon şeklinde de örgütlenebilirler. Toplumun sorunlarını ancak böyle çözebilirler. Ben, böyle yapılırsa, her şey yüzde yüz çözülecek demiyorum. Belki Türkiye şartlarında her şey yüzde yüz çözülmez ama yüzde elli oranında çözüm gelişebilir. Bunun için çok yoğun çaba olmalı ve yoğunca örgütlülük içinde olunmalıdır.

Avrupa'daki halkımız yoğun bir örgütlülük içinde olmalıdır. Kendi demokratik örgütlülüklerini geliştirmelidirler. Avrupa'daki örgütlenme bir KCK örgütlenmesidir. Oradaki yasaları da dikkate alarak bir örgütlenme içerisinde olmalıdır. Avrupa'daki örgütlenme belki tam başarılamıyor ama oradaki yasaları da dikkate alan bir KCK tarzında örgütlenme olabilir. Ben oradaki yasaları dikkate almayın demiyorum. Zaten orada her şey açıktır. Benim savunmam en çok bu konular üzerinedir.

Kadın sorunu konusunda şunu söyleyebilirim: Aslında benim 61 yıllık yaşamım kadına dayatılan sahte namus anlayışıyla mücadele ile geçti. Köyden çıkışım da bununla bağlantılıydı. Ben bu konuda çok yoğunlaştım. Kadının kendi özgürlük bilincini ortaya çıkardığıma inanıyorum. Benim 61 yıllık yaşamımın bir başka özeti de budur. Adıyaman'daki kadının diri diri gömülmesi, yine küçük kız çocuklarına yapılanlar ortadadır. Kadınlar kendi örgütlülüklerini yaratmak kadar, küçük kızlar dahil, bütün kadınların eğitimleriyle de ilgilenmelidirler. Daha önce özgür kadın akademilerinden bahsetmiştim. Bu basite alınmamalıdır. Sanattan spora, sağlıktan kültüre hatta modaya kadar her alanda yoğun bir eğitim olmalıdır. Geçenlerde Batman'da açılan bir mağaza için Ukrayna'dan getirilen bir kadın-modele ilişkin haber okumuştum. Bu bana çok gülünç geldi. Oysaki modanın doğduğu yer, Batman'ın da içinde olduğu Mezopotamya'dır. Önemli olan bunu ortaya çıkarmaktır. Sanattan spora, sağlıktan kültüre hatta modaya kadar her alanda yoğun bir eğitim olmalıdır, bunu kıyafetlerine de yansıtmalıdır.

Ben kadında bireyselliğin önemini yadsımıyorum, bireysellik tabii ki önemlidir. Ama toplumsallık olmadan bireysellik tek başına bir anlam ifade etmez. Böyle bir anlayış PKK'de de yerleştirilmeye çalışıldı. O bizim kaçkınların yaptığı basit evlilikler, birliktelikler bana göre kadının bitirilişidir. Böyle basit evliliklere, birliktelik değil, en ucuz tabiriyle birbirinin bitirilmesi diyorum.

Solun, Mustafa Suphilerin neden ve nasıl tasfiye edildiğini iyi anlamaları ve çözmeleri gerekir. Sol bunu çözmeden bir atılım yapamaz.

Güney Kürdistanlıların tek blok olmaları iyidir, kutluyorum. Kürtlerin toplam sandalye sayıları Toplam 57 sanırım. Sandalye sayısı biraz düşmüş. Daha önce söylemiştim, bu şekilde başarmaları zor görünüyor. Kürtlerin ulusal birliğe ihtiyacı var. Kürtlerin bundan böyle ulusal birlik için çalışmaları gerekiyor. Talabani ve Barzani'nin de bu yönde çalışmaları gerekiyor. Onları seçimlerden dolayı da kutluyorum, başarılar diliyorum.

Anayasa tartışmaları konusunda öncelikle şunu belirtmek istiyorum, anayasa tartışmalarında Kürtlere yer yok. Kürtleri tanıyan bir anayasa değişiklik paketi değil bu. Sadece Kürtler de değil, bunun dışında diğer demokratik alanlarda da açılımlar yok, yeni şeyler yok. Bir tarafta CHP-MHP'nin temsil ettiği Beyaz Türk faşizmi var. Diğer tarafta ise AKP'nin başını çektiği bir iktidar-İslam çizgisi var. Ben, AKP'nin temsil ettiği bu çizgi, Beyaz Türk faşizm çizgisinden daha az tehlikelidir diyemem. Bana göre her ikisi de demokratik değil, hegemonik anlayıştır. *Birincisi* Ankara merkezlidir. *İkincisi* de Kayseri-Konya hattında oluşturulan Suudi sermayesi tarafından desteklenen çizgidir. Bu her iki anlayışın da tarihsel geçmişi vardır.

Demokratik açılımları bünyesinde taşımayan bir anayasa desteklenemez

Birinci anlayış Beyaz Türk oligarşisi ve faşizmidir. Bunlar İttihat-Terakki'nin devam eden zihniyetidir. Cumhuriyet kurulduktan sonra bunlar Mustafa Kemal'i de kuşatarak etkisiz hale getirdiler. Kurtuluş Savaşı'nda Mustafa Kemal dört yıl, 1916, 17, 18, 19 boyunca Kürtlere dayanarak politika yapmıştır. Kürtlere dayanan bir politika ve savaş olmasaydı, kurtuluş mücadelesi denen bir mücadele de olmayacaktı. Bu ortaklaşma siyasal ifadesini 1921 Anayasasında buldu. Bu nedenle ben İttihat-Terakki ve bu Beyaz Türk faşizm çizgisinden bahsederken 1921 Ana-

yasasını kastetmiyorum. 1921 Anayasası demokratiktir, devlet ve Kürtlerin ortaklaşması sonucunda gerçekleşmiştir. Dolayısıyla 1921 Anayasasının bugünün şartlarına uyarlanarak güncellenmesi gerektiğini söylüyorum. BDP'nin 1921 Anayasası ve bugüne güncellenmesi konusunda çok yoğun bir çalışma içinde olması gerekmektedir. Bahsettiğim o dönemde devlet içinde Kürtlere karşı iki çizgi vardı: Birisi İnönü'nün başını çektiği İngiliz yanlısı çizgiydi. İttihat-Terakki kadroları bu çizgiyi yürütüyordu. Diğeri de Mustafa Kemal ve Fethi Okyar'ın çizgisiydi. Hatta Fethi Okyar Kürtlere karşı yumuşak davrandığı için onu başbakanlıktan alıp, yerine İnönü'yü geçirdiler. Cibranlı Halit'in iki torunu bana mektup göndermişler. Onlar da bizim dedelerimiz nasıl tasfiye oldular diye soruyorlar bana. İşte söylüyorum. Yine Şeyh Sait'in torunları var. Onların da durumu aynı. Bunlar bahsettiğim laik beyaz Türk faşizm çizgisi tarafından tasfiye edildiler. 1924 Anayasası bu İttihatçı oligarşik beyaz Türk faşizmi çizgisinin anayasal ifadesidir. Bu anlayış, bu 1924 Anayasası, daha sonra ufak değişiklikler olsa da çizgisini koruyarak geldi. Bugün de temsilini CHP-MHP çizgisinde buluyor.

İkinci çizgiye gelince; AKP'nin temsil ettiği bu çizgi İslamo-faşizm de denilen ve Emevilere kadar giden bir devlet İslamı'dır, iktidar İslamı'dır, karşı-İslam'dır. Her iki çizgide de Kürtlere yer verilmiyor. BDP'nin ve tüm demokrat kesimin bunu iyi anlaması gerekir. Her iki çizgide de demokratik açılımlar yok. Kürtler ve demokratik güçler bunların birinden birini tercih etmek zorunda değiller. BDP ve demokratik güçler anayasa için yoğun bir çaba içerisinde olur ve kendi önerilerini sunarlar. İzlediğim kadarıyla da zaten sunuyorlar. Baraj ve parti içi demokrasi meselesi bu anlamda önemlidir. Kürtler eğer kendilerini tanıyan, demokratik açılımlar getiren bir anayasayı kim yaparsa yapsın desteklemelidir. Bunu AKP de yapsa destekler, CHP ve MHP de yapsa destekler. Ama kendilerini tanımayan, demokratik açılımları bünyesinde taşımayan bir anayasayı da desteklemezler.

Daha önceki haftalarda da dile getirmiştim. Bizim mücadele tarihimizi üç döneme ayırmıştım. Birinci dönem, '93'e kadar devam eden ikinci dönem, '93'ten bu yana da devam eden üçüncü dönem. Bu üçüncü dönem aslında 2002'ye kadardır. Ben 2002'de bu üçüncü dönemi sonlandıracaktım ancak o dönemde AKP yeni iktidar oldu. AKP'ye şans vermek istedim ama AKP bizi oyaladı ve bugüne kadar oyalayarak getirdiler. AKP kesinlikle tasfiyeyi amaçlıyor demiştim. 17 yıldan beri ben rolümü yerine getiriyorum. Bir çok şey benim omzuma binmiş durumda. Her şeyin benim üzerimden yürütülmesi ya da her şeyin benim omzuma bindirilmesi doğru değil. Benim burada yerine getirebileceğim şeyler, barış için oynayacağım rol imkânlardan dolayı sınırlıdır. Bu önümüzdeki süreçte onlar her ne karar vereceklerse, mücadelelerini, politikalarını nasıl yürüteceklerse, nasıl bir seyir izleyeceklerse bunları kendileri belirlerler, kendileri karar verirler.

Mayıs'a doğru gidiyoruz, Mayıs'ta bazı kritik şeyler olabilir. Şimdiden her seçeneğe hazır olmak lazım. Kürtlerin artık ara bir seçeneği kalmadı. Bu önümüzdeki dönemde bazı şeyler gelişebilir, tasfiyeye de çözüme yönelik şeyler de gelişebilir. AKP bir yandan da binlerce Kürt'ü tutukladı, tutuklamaya da devam ediyor. Ben fiziksel yönelimleri de saymıyorum.

Devlet 1920'lerde Mustafa Suphiler şahsında solu, 1924 Anayasasıyla birlikte Kürtleri, daha sonra da Mehmet Akif ve Said-i Nursi şahsında da İslamcıları tasfiye etti.

Kürtler kendi içindeki sorunlarına yönelebilirler. İç barışın sağlanması için çalışmalar yürütülmelidir. Sadece buradaki Kürtleri kastetmiyorum. Her parçadaki bütün Kürtlerin iç barışı ve birliğinin sağlanmasına ilişkin çalışmalara ağırlık verilmelidir. Mesela korucular var, birçok suç işlemişler ama bir araya gelip barış sağlanabilir. Demokratik Toplum Kongresi bu çalışmaları yürütebilir.

Kürtlere işgalci Yunan gözüyle bakıyorlar

Ezidilerin bayramlarını kutluyorum. Benim adıma onlara uygun bir kutlama mesajı gönderilebilir.

Daha önce İzmir'de şimdi de Samsun'da Ahmet Türk'e yönelik bu saldırıların gerçekleşmesi tesadüf değildir, planlıdır. İzmir'in de Samsun'un da onlar için özel bir önemi var. Ahmet Türk'ün, Kürtlerin İzmir'e gidişini İzmir'in Yunanlılarca işgali gibi algılıyor bu kesimler. Bu kesimlere kontrgerilla mı denir ne denir bunlara bilemem ama bunlar, örgütlüdürler ve hala devletin içerisinde etkindirler. Bunlar kendilerini Kuva-i Milliye olarak da isimlendiriyor olabilirler. Devletin ne kadarı bunların elinde onu bilemem. Ama Kürtlere işgalci Yunan gözüyle bakıyorlar, bunun iyi anlaşılması gerekir. Bunların vatanseverlik anlayışı böyledir! Samsun'da da böyle bir olayın olması tesadüf değildir. Samsun da 19 Mayıs nedeniyle bu kesim için özel anlamı olan bir yerdir. İzmir'deki olayı da Samsun'daki olayı da yapanlar birbirleriyle bağlantılıdır, bunları aynı örgüt organize ediyor. İttihat Terakki döneminden beri örgütlüler. Mersin'deki bayrak provokasyonu da bunların işiydi. Söylediğim gibi bunlar Kürtlere işgalci gözüyle bakıyorlar. Bunların vatan anlayışı Kürtleri bile işgalci olarak gören bir anlayıştır. Bu tür olayları polis amblemiyle, rozetiyle yapacak halleri yok ya! Bunlar bir örgüttür, bunu anlamak gerekir.

Kemal Yamak eski bir kontrgerilla başıydı. 12 Eylül'de Diyarbakır'da kolordu komutanıydı. Onun bir kitabı vardı, Diyarbakır cezaevinde yaşananlarla ilgili şeyleri de yazmış. Bu kitapta Ecevit'le olan bir konuşmasına da yer vermiş. Ecevit kontrgerillayı duyunca kendisine tavır alıyor. Ve ona *"kontrgerilla nedir?"* diye soruyor. O da *"kontrgerilla her partide yer alan senin partinde de yer alan yüzlerce kişidir ve bunların hiçbirisinin birbirinden haberi yok, hiçbirisi de birbirini tanımaz"* diyor. Ve bu Kemal Yamak aynı zamanda Turgut Özal'ın Cumhurbaşkanlığı döneminde genel sekreterliğini yapmıştır. Ki Turgut Özal'ın kuşkulu ölümü ortadadır. Söylediğim gibi bu kesimler devletin içinde hala güçlüdürler. Biliniyor Bülent Arınç'a yapılmak istenen suikast resmi kayıtlara da geçmiştir.

Kontrgerilla demiştim bu Ergenekon olarak da adlandırılabilir. Ama adı her neyse devletin bu kesimi aslında tasfiye edilmiyor. Ergenekon davası olarak kamuoyuna yansıyanlar buzdağının sadece görünen kısmıdır, bu örgütün, yapılanmanın asıl gövdesi karşısında ortaya çıkarılanlar sadece devede kulaktır. Bunun dışarıdaki ayakları da vardır. AKP şu anda bunlara karşı görüldüğü gibi tasfiye çalışmasında değildir. Çalışmaları sadece kendisini kapattırmamaya dönüktür. AKP bunları tasfiye eder gibi gösterse de aslında kendi çıkarlarını korumaktadır. Hatta bu kesimlere Kürt meselesini ben kendi yöntemimle tasfiye edeceğim mesajını vermiştir. Asıl yapılan Kürt hareketinin tasfiyesidir. Ama söylediğim gibi AKP'nin içinde iyi niyetliler de olabilir.

Umarım süreç olumlu sonuçlanır. Net bir şey söyleyemiyorum. Süreç kesin çözüme evrilecek demek de zor, tersi olacak demek de zor. 160 sayfalık yol haritasını vermeleri gerekiyor. Bu yol haritasını revize etmem de söz konusu değil, bir daha yol haritası yazamam. Ben orada gereken her şeyi ifade etmiştim, bunların tartışılması lazım. Ben artık eski sağlığımı, esnekliğimi kaybettim. Artık vücuduma bir ağrı-sızı girdiğinde haftalarca, bir ay çıkmıyor, eskisi gibi değilim. Muhataplık konusunda benden bir şey bekleniyorsa bu koşullarda daha fazla bir şey yapamam. Benden bir şey bekleniyorsa koşullarımın düzeltilmesi lazım.

Kimse yanılmasın, doğru anlasınlar. Ben on iki yıldır burada bu koşullarda dayanmaya çalışıyorum, taviz de vermiyorum. Devlet benim bu ciddi duruşumu anlamıştır, anlamak zorunda kalmıştır.

Ben daha önce de mektuplarımda iki şarttan bahsettiğimi açıklamıştım. Bunlar hayatidir ve bunlardan taviz veremeyiz. *Birincisi* insan hakları ve demokrasi şartıdır. Bir çözüm gelişecekse insan hakları ve demokrasi ekseninde gelişecektir. Öyle burjuva tarzı insan hakları anlayışından bahsetmiyorum. *İkincisi* de güvenlik şartıdır. Bu güvenlik şartını KCK üzerinden değerlendiriyorum. Halkımızın güvenliğinin güvenceye alınması lazım. Güvenlik öyle sadece benim güvenliğim değil. Ben burada öldürülebilirim diyorum, bazıları "Apo öldürülecek!" diye anlıyor. Bu öyle değil, ben burada çürütülüyorum. Benim buraya getirilmemde ABD'nin rolü var. Onların politikalarını da eleştiriyorum. Bu nedenle hedef alınabilir ve öldürülebilirim, diyorum. Ama bunu öyle birileri camı kırıp gelip beni öldürecek anlamında söylemiyorum. Beni burada 12 yıldır tasfiye etmeye çalıştılar ama başaramadılar. 12 yıldır burada yavaş yavaş çürütülerek öldürülüyorum. Burada bir ölüm çukurunda gibiyim, nefes alamıyorum, günbegün çürütülüyorum. Bu iki şart dikkate alınmadan diyalog ve uzlaşı sağlanamaz.

AKP Kayseri-Konya merkezli küresel kapitalist hegemonyanın temsilcisidir

Bu Anayasa Paketi konusunda da geçtiğimiz haftalarda değerlendirmeler yapmıştım. Anayasa işi öyle basit değil, öyle safsata değildir, yaz-boz kağıdı değildir. Anayasa şudur: Anayasa, egemen güçlerin birbirleriyle olan ilişkilerini ve halkın bunlarla ilişkilerini, hukukunu düzenler. Bu nedenle çok önemlidir. BDP hala tam olarak anlamıyor. Bizim anayasa konusundaki tutumumuz şudur. Anayasa bir toplumsal sözleşmedir, toplumun taleplerinin ortaklaşmasıyla olur. 1921 Anayasası eksiklikleri olsa da bu niteliği yansıtıyordu. Önemli olan mevcut anayasada kendisini ifade etme imkânı bulamayan sınıfların, grupların, kesimlerin sesi olabilmektir. Önemli olan milyonlarca yoksulun, emekçinin haklarının anayasal güvenceye alınmasıdır. Mevcut anayasa ve yapılmak istenen değişiklikler sadece CHP'nin, MHP'nin ve AKP'nin taleplerini karşılıyor. Milyonların talepleri göz ardı ediliyor. Eğer samimilerse neden bunların talepleri de görülmüyor? Yüzde on barajını yüzde beşe bile indirmiyorlar. Bu şekilde milyonlarca ezilenin iradesinin meclise yansımasına engel oluyorlar. Biz bunların samimi olduğuna nasıl inanalım? Birazcık samimi olsalardı bunu düzeltirlerdi. Parti içi demokrasiyi sağlayacak düzenlemeler yaparlardı. AKP zaten devletin ilgili kesimleriyle uzlaşmış görünüyor. CHP ile de aslında uzlaşmışlardır. Bu konu çok önemlidir, oyuna gelmemek gerekir. Biz ne ittihatçı gelenekten gelen CHP ve MHP hegemonyasına mahkûmuz ne de AKP'nin bunun yerine koymaya çalıştığı yeni hegemonyaya mahkûmuz. CHP ve MHP Ankara merkezli hegemonyanın İttihatçı temsilcisidir. AKP ise Kayseri-Konya merkezli küresel kapitalist hegemonyanın temsilcisidir. Halklarımız bu iki hegemonya arasında tercih yapmak zorunda değildir. Bu nettir.

Önümüzdeki birkaç hafta kritiktir. Sürecin nasıl evrileceğini önümüzdeki haftalar gösterecektir. Ben değerlendirmelerimin esas bölümünü üçüncü dönemin bitişi ve sonrasına ilişkin olarak yapmak istiyorum. Artık üçüncü dönem bitiyor. Önümüzdeki dönemin barış ve demokratik çözümü geliştirecek bir dönem mi olacağına yoksa savaşın gelişeceği bir dönem mi olacağına devlet ve PKK karar verecektir. Ben elimden gelen her şeyi yaptım, yapmaya da devam edeceğim ama söylediğim gibi kararı onlar verecekler, sorumluluk bende değil.

Kürtler arasındaki birliktelik çalışmaları yürütülmelidir. Sadece Kuzey Kürtleri için değil dört parçada çalışma yürütülmelidir. Kürtler arasındaki ilişki sağlanmalıdır. Hatta buna dönük Kürt Ulusal Konferansı'nın toplanmasına öncülük yapılmalıdır.

Gazeteci Evrim Alataş hayatını kaybetmiş. Üzüldüm. Başsağlığı diliyorum. Ben Evrim'in birkaç yazısını okumuştum. Yazılarını özellikle doğduğu köy ve Kürt çocuklarla ilgili bir yazısını beğenmiştim. Aynı zamanda Teslim Töre'nin yeğeniymiş galiba. Ben onun, Malatya'nın, kendisini halkına adamış Zeynep (Zilan) ve Müslüm Doğanların hatırasını önemsediğini biliyorum. Okuduğum yazısından da bu sonucu çıkarmıştım. Kürt halkı ve Malatya gençliği Evrim'in de, Zilanın da, Müslümün de anılarına bağlı kalmalı, anılarını yaşatmalıdır. Başsağlığı dileklerimi iletiyorum. Halkımızın başı sağolsun. Evrim, Zilan, Müslümlerin anısını yaşatmak için ne gerekiyorsa yapılmalıdır.

Kadın Konferansı yapılacak sanırım. Kadınların dönüşümünde benim de biraz katkım olduğunu düşünüyorum. Bir anımı anlatarak konuya girmek istiyorum. 11 Nisan Annemin ölüm yıldönümüydü. Bu vesileyle onu da anmış olalım. Ölünceye kadar ona bir telefon bile açmamıştım, o yüzden kızgındı bana. Bazen üniversiteden köye uğradığım zamanlar annem bana hep *"bana dört metre kumaş bile almadın"* derdi. Oysa ben daha büyük ideallerin peşindeydim. Ne yazık ki bu sistem içinde kadınlar somut elle dokunulur şeyler isterler. Eşya isterler. Maddi değerler, eşyalar onları mutlu eder. Ki bu onların suçu değildir, böyle yetiştiriliyorlar. Ama biz böyle yapmadık, ne yaptık, kadın sorununu toplumsallaştırdık. Bu şekilde kadın sorununun çözümü konusunda gelişme yarattık. Ben hep toplumun kurtuluşunun kadının kurtuluşundan geçeceğini söyledim ve hala yıllardır bunu söylüyoruz. Cinsiyetçi toplum sistemi içerisinde ne kadın kurtulabilir

Evrim Alataş

"Üstüne basa basa söylüyorum. Gelişecek bu çatışma ortamı bizim tercihimiz değildir, olmayacaktır. Siyasi diyalog ve müzakere süreci başlatılırsa bu çatışma riski ortadan kalkar. Aksi taktirde bizim istemediğimiz halde bir çatışma ortamı oluşur. Yine söylüyorum, bu bizim tercihimiz olmayacak, sorunun çözümü için geliştirilecek, geliştirilmesi gereken diyalog süreci önemlidir. Bu süreçte bazı iyi niyet adımları atılabilir, yasal düzenlemeler yapılabilir, bazı belediye başkanları bırakılabilir. Aksi taktirde gelişecek olan çatışma ortamı geçmiş dönemlerdekinden daha farklı olarak daha şiddetli bir şekilde gelişecektir"

ne de erkek kurtulabilir. Kadınlarımız gerçekten çaresizdirler. Düşünün 14-15 yaşında bir kız, özgür bir şekilde erkeklerle ilişki geliştirmeye kalksa hemen toplumda ismi çıkar, dışlanır. Ya da toplumun dayattığını kabul eder evlenir yine bir erkeğin hakimiyetini kabul eder ve köle gibi yaşar. Nereden baksanız bakın bir çıkar yol bırakılmıyor kadınlara. Kadın ve erkeğin sağlıklı bir temelde ilişki kurması bu sistem nedeniyle çok güçtür. Ben bizzat kendim yıllardır bu konuyla uğraşmama rağmen bir kadınla bu sistem içinde bir ilişki kurmaya korkuyorum. İkinci gün sorun çıkacağından korkuyorum. Bu sorun benden kaynaklı da olabilir. Neden böyle söylüyorum. Çünkü erkekler bu konuda kendilerini dönüştüremiyorlar. Özgür ilişki, özgür yaşamı sağlayacak şekilde bir birliktelik yaratmak bu sistem içinde çok zor görülüyor. Kadına yaklaşımı bir enstrümana yaklaşıma benzetiyorum. Bu yanlış anlaşılmasın, kadını bir araç olarak ele alıyoruz anlamında düşünülmesin. Müzik enstürmanına doğru yaklaşıldığı takdirde çok güzel müzik meydana getirilebilir. Hangi sesi vermek istersen o sesi alırsın. Yani kötü, yanlış yaklaşırsa kötü sonuçlar ortaya çıkarır. Daha önce de kadınlara söylemiştim. Bir kadın akademisi kurulabilir. Bunun bünyesinde çalışmalar yürütülebilir. Akademi konusunda sadece Diyarbakır'la yetinilmemeli, yaygınlaştırılmalıdır.

Eskisi gibi tek başına siyasi diyalog arayışıyla yetinilmeyecek

Başta öz savunma olmak üzere siyasi, sosyal, kültürel her alanda örgütlenmelerine ağırlık verecekler. Örgütlü oldukları her tarafta Suriye, İran, Irak, Türkiye, Avrupa, her yerde öz savunma örgütlenmelerini de içeren siyasal, sosyal, kültürel her türlü örgütlenmelerine ağırlık verecekler, bunu anlıyorum. Yani eskisi gibi tek başına siyasi diyalog arayışıyla yetinmeyecekler, kendi toplumsal örgütlülüklerini geliştirecekler, ağ gibi, böyle örecekler. Siyasi diyalog yoluna da açıktırlar ancak esas olarak kendi sistemlerini inşa edeceklerini, oluşturacaklarını söylüyorlar. Kendi demokrasimizi kendi özgücümüzü yaygınlaştıracağız diyorlar. Bu da her yerde yaygın örgütlülük anlamına geliyor. Bu şekilde toplumun her kesiminde örgütlenmeleri durumunda BDP'ye de fazla ihtiyaç kalmayacak.

Kürt sorunun çözümü konusunda siyasi diyalog yolu açılırsa buna cevap verilir, veririz. Bu diyalog sürecinin başlatılması demek çatışma riskinin, olasılığının önüne geçmek demektir. Aksi taktirde hiç istemediğimiz, tasvip etmediğimiz, önceliğimiz olmadığı halde çatışma ortamı gelişecektir. Ancak üstüne basa basa söylüyorum. Gelişecek bu çatışma ortamı bizim tercihimiz değildir, olmayacaktır. Siyasi diyalog ve müzakere süreci başlatılırsa bu çatışma riski ortadan kalkar. Aksi taktirde bizim istemediğimiz halde bir çatışma ortamı oluşur. Yine söylüyorum, bu bizim tercihimiz olmayacak, sorunun çözümü için geliştirilecek, geliştirilmesi gereken diyalog süreci önemlidir. Bu şekilde süreç geliştirilebilir, sorunun çözümü bu tartışmalarla rayına oturabilir. Yine bu konuda iyi niyet adımları atılabilir. Bu süreçte bazı iyi niyet adımları atılabilir, yasal düzenlemeler yapılabilir, bazı belediye başkanları bırakılabilir. Aksi taktirde gelişecek olan çatışma ortamı geçmiş dönemlerdekinden daha farklı olarak daha şiddetli bir şekilde gelişecektir.

Ancak bizim tercihimiz çatışma değil çözümdür, bunun için de siyasi diyalog ve müzakere sürecine ihtiyaç vardır. Biz gerek İmralı öncesi gerekse de İmralı süreci dahil toplam 17 yıldır sorunun çözümü konusunda çabalarımızı yürütüyoruz. Biliniyor ben 17 yıl önce bu konudaki stratejik tavrımı belirlemiştim. Bu bir stratejik tavırdı, karardı. Bu kararın, demokratik barışçıl yöntemlerin doğruluğuna olan inancıtı. O günden bu güne kadar bu yönde, sorunun demokratik ve barışçıl yönde çözümü için çabalarımız ve emeklerimiz oldu. Son yedi yıldır da özelde AKP genelde devlet nezdinde diyalog ve çözüm konusunda çabalarımız ve girişimlerimiz oldu. Ancak AKP ile 7 yıl, ondan öncesi de on yıl toplam 17 yıldır bu çabalarımızı tek yönlü geliştirmeye çalışıyoruz. Bu konudaki ısrarımız ortada, biliniyor. O yüzden tekrar söylüyorum, sorunun çözümü konusunda siyasi diyalog ve müzakere süreci başlatılmalıdır ve sorunun muhataplarıyla bu süreç derinleştirilmelidir. Yoksa hiç istemediğimiz halde, arzu etmediğimiz halde orta şiddetli bir çatışma süreci yaşanacaktır. Bu da herkesin kaybı demektir, gelişecek olan bu çatışma süreci herkesin kaybına olacaktır. Bu dönemde olumlu gelişmeler de olabilir, olmayabilir de, gelişmeler olumsuz da olabilir. Yaz başına kadar, Mayıs sonu Haziran başına kadar tahminimce bazı şeyler netleşir.

Anayasa paketine destek şarta bağlanmalı

Pratik-güncel meselelere ilişkin değerlendirme yapmak istediğim ikinci husus Anayasa tartışmalarına ilişkin olacak. AKP'nin sunduğu bu anayasa paketinin desteklenmesi tek şarta bağlıdır. Önceki haftalarda da bahsetmiştim bu şarttan. Tek bir şartla bu anayasa paketi desteklenmelidir, o şart da şudur: Demokrasi ve İnsan Hakları Şartı. Bu şartın içinde öncelikli ve en önemli olarak yer alan husus Demokratik Anayasa'dır. Türkiye'de demokratik bir anayasanın varlığı zorunludur. Anayasa çalışmasıyla ne CHP ve MHP'nin temsil ettiği statükocu-direnç konumuna ne de AKP'nin olası oyunlarına gelinmemelidir. Bunlardan farklı olarak kendisine ait üçüncü tarz oluşturulmalıdır. Gerçek demokratik bir anayasanın anlam ve ruhuna uygun hareket edilmelidir. Demokratik bir anayasa olmadan demokratik bir toplum nasıl oluşturulabilir! Bu birincisi ve en önemlisidir; yeni ve demokratik bir anayasanın oluşturulması. Bunun yanında bir de çocukların durumu var. Terör yasası var, bu yasanın kaldırılması gerekiyor. Belediye başkanlarının, BDP kadrolarının tutuklanması var, KCK operasyonları kapsamında tutuklamalar var. Bütün bu tutuklananların serbest bırakılması gerekiyor. Yine yüzde onluk seçim barajının düşürülmesi, BDP'nin hazine yardımından faydalandırılması gibi konular da demokratik anayasa yanında ayrıntılı bir şekilde ele alınmalı, düzenlenmelidir. En önemli ve en genel başlık demokratik anayasadır, Bu hususlar da demokratik anayasa başlığı yanında ayrı ve ayrıntılı olarak ikinci bir başlık altında düzenlenmesi gereken hususlardır. Bu şart çerçevesinde AKP'nin bu konuda samimi bir adım atacağına kanaat getiriliyorsa, bu anayasa taslağı desteklenebilir. Bu konuda inisiyatif tamamen kendilerinindir. Bu konuda bunları düşünüyorum.

Avrupa'da dernekler vardır, örgütlülükleri vardır ama bunların hepsi aynı sistem dahilindedir, dolayısıyla yapacağı kongreler de bu şekilde ele alınır. Bunlar konfederal örgütlenme içindedirler. Bunun adı rejim oluyor, yani bir nevi sistemdir, bu sistem içinde kendilerine yer buluyorlar. Her yerin bir örgütlenmesi vardır. Bu Avrupa Demokratik Topluluğudur. Buna Avrupa Demokratik Topluluklar Birliği de denilebilir. Bu şekilde tanımlanabilir. Bunlar Avrupa'daki yasal örgütlenmelerdir. Yasal zemine göre örgütlenirler ve oranın yasalarını dikkate alırlar. Her yerde bulundukları yerin yasallığına göre örgütlenme olmalıdır.

Türkiye'deki model ise Demokratik Toplumdur. Merkezi Diyarbakır'dadır. Oradaki hukukçu arkadaşlar da bu yasal zemin hakkında bilgi sahibidirler, bu konuları biliyorlardır, ona göre örgütlenirler. Yoksa bu KCK değildir. KCK tamamen ayrı bir şeydir. DTK bundan farklıdır. KCK kendi örgütlenmesini kendi yapar, kendi alanını kendisi yaratır. DTK ise ayrı, yasal zemine oturur. BDP de yasal zeminde siyaset yapar. BDP'nin alanı da yasal siyaset alanıdır ve Türkiye'nin genelinde örgütlenir. Sadece Kürdistan'da değil Batı'da her yerde örgütlenmesini yürütür ve Türkiye partisi olarak kendisini inşa etmeye çalışır. Bu perspektife uygun bir örgütlenmeye gider. DTK bölgede çalışma yürütebilir, hatta Türkiye ile birlikte İran, Irak, Suriye yani Ortadoğu'da çalışma yürütebilir. Bu vesileyle İran'daki, Irak'taki, Suriye'deki halkımıza selamlarımı gönderiyorum. Kendi demokratik birliklerini, örgütlülüklerini geliştirme yönünde çaba sarfetmelidirler. Bu yönlü çalışmalar yapabilirler, çalışmalarında başarılar diliyorum.

Irak'ta Demokratik Ulus Kongresi yapılması yönündeki önerimi yineliyorum. Bu Kongre'ye her taraftan, her kesimden katılım olmalıdır. Evet bu Demokratik Ulus Kongresi'dir. Konferans şeklinde değil de Kongre tarzında ele alınmalıdır. Bunun için daha önce belirttiğim beş teorik üç pratik araçla Kongre yapılabilir. Bu beş teorik üç pratik araç Kongre'nin aracı olmalıdır. Bu araçlarla Kongre'ye gidilmelidir. Bu şekliyle ele alınırsa Kongrelerinde bir düzeyi, başarıyı yakalarlar. Onun için öneriyorum bu araçları. Bu vesileyle tekrardan halkımızı selamlıyorum.

BDP'nin yerel yönetimler Konferansı yapıldı sanırım. Kendilerine çalışmalarında başarılar diliyorum. Yine Kadın Konferansı yapılacakmış herhalde bugünlerde. Bu vesileyle kadınlar için şunu söylemek istiyorum. Kadınlar, kadın bilinci oldukça gelişti, bir düzeye geldi. Yine kadın özgürlük mücadelesinin başarıya ulaşacağına olan inancımı belirtiyorum. Kadın özgürlük mücadelesi başarıya ulaşacaktır. Kadın cinsi ekseninde yürüttüğümüz Özgürlük Mücadelemiz de kadın özgürlük mücadelesinden aldığı güçle başarıya ulaşacaktır. Buna inancım tamdır. Kadın özgürlük mücadelesi genel özgürlük mücadelesine güç verecektir. Bu vesileyle bütün kadınları selamlıyorum.

Kopanları mücadeleye çağırıyorum

Daha önce 21 Mart Newroz vesilesiyle bizden ayrılan, kopanlara bir çağrım olmuştu. Ben bu çağrımı buradan yineliyorum. Bizi eleştirebilirler. Bana dair de, düşüncelerime dair de eleştirileri olabilir. Bu şekilde eleştirisi olanlar olabilir. Bu hususlar tartışılabilir, doğaldır. Eleştiri yapabilirler. Kimilerinin çelişkileri olabilir, kimileri de bizzat dönmek için benden çağrı bekliyor olabilir. Ben bir kez daha bir şekilde bizimle bağını koparıp da aşırı bir şekilde bizimle çelişmemiş, uç çelişkiler yaşamayanlara, yerinde oturanlara tekrar çağrı yapıyorum. Doğru, kazanımcı bir tartışma sürecini kendi içlerinde yaşamalılar. Hareketimiz etrafında birleşmeyi ve güç katmayı esas almalıdırlar. Aksi taktirde bu sürecin bu gelişmelerin üstesinden tek başlarına gelemezler, ezilirler, bu sistem hepsini boğuntuya getirir. O yüzden tekrardan bir katılımı esas almalılar. En azından bu çabanın sahibi olmalıdırlar, diyorum. İran'da, Irak'ta, Suriye'de, Avrupa'da, Türkiye'de, her tarafta bu durumda olanları tekrar mücadelemiz etrafında birleşmeye çağırıyorum."

Yunanistan'da kendini yakan bir genç varmış. Adı Şiyar Bozkurt. Benim durumum için kendini yakmış. Ama bu çok önceleri, daha önce olan bir şey. Ben yeni duydum, çok üzüldüm. Üniversite son sınıftaymış hatta o sene okulu bitirecekmiş. Tabi bu genç arkadaşı saygıyla anıyorum. Bu gencin, Şiyar Bozkurt'un anısı yaşatılmalıdır. Hayatı, anısı bir kitapla yaşatılmalıdır. Onun hayatını içeren, onu anlatan güzel bir kitap çalışması yapılabilir. Böylece anısı yaşatılabilir. Bunlar önemli değerlerimizdir, anlamları bilinmelidir. Yine Viyan adında bir arkadaş bedenini ateşe vermişti, Güney Kürdistan'lı bir arkadaş oluyor galiba. Benden üç ay haber alınamadığı zaman kendini yakıyor, bedenini ateşe veriyor. Viyan arkadaşı da bu vesileyle saygıyla anıyorum. Yine daha önceki haftalarda da belirttim, Malatya'da Evrim Alataş, Zeynep ve Müslüm'ü saygıyla anıyorum. Bu vesileyle hayatını kaybeden bütün yoldaşları saygıyla anıyorum. Vedat Türkali'nin açık mektubu varmış Başbakana. Türkiye'nin sorunlarının çözümüne ilişkin Vedat Türkali ve diğer aydınların katkısı önemlidir. Bu çalışmalara görüşleriyle, önerileriyle katılabilirler, destek sunabilirler. Değerlidirler, katkıları önemlidir. Bu vesileyle selamlarımı iletiyorum. Ayşe Hür'ün tespiti doğru bir tespittir. Çözüm yönünde adımlar atılmadığı için bu durum PKK'yi güçlendirdi. PKK her zamankinden daha güçlü bir konuma gelmiştir.

Andre Gunder Frank'ın Yeniden Doğu kitabını istemiştim. Dipnot dergisi bana ulaştı. Düzeyini olumlu buluyorum, İyi yazılar var. Daha önce Ermenilerle ilgili Üç Bin Yıllık Kavga adlı kitabı istemiştim. Cumhuriyet Yayınevinden çıkmış bildiğim kadarıyla. Çin'e ilişkin bir kitap almıştım. Rusya'ya ilişkin yeni bir kitap çıkmış. Yine bu aralar böyle biyografi kitapları olabilir. Son dönemlerde Osmanlı'daki padişahlara ilişkin işte o dönem saray çevresini anlatan kitaplar çıkmış. Türki şahsiyetlere ilişkin kitapları önceden vermiyorlardı ama şimdilerde bu tarz kitapları verebilirler. Yine İttihat Terakki ile ilgili bir kitap çıkmış.

POLİTİKA VE AHLAK

İnsanı ve insanın varlık koşullarının tümünün ifadesi olan toplumu tanımlamak, insan için bir bakıma en zor zihinsel faaliyet durumundadır. Önder Apo, *"önemli olan zihniyet ve vicdan devrimini başarmaktır"* diyerek bu zorluğa dikkat çekti. Yine en büyük savaşın nefs savaşı olduğu belirlemesiyle özünde sürekli aynı gerçekliğe vurgu yaptı. Bu konuda bilgeler ve peygamberlerin yaşam ve mücadele gerçekliklerini sık sık hatırlattı. Çünkü bu temelde yürütülen mücadeleyle kişilikte değişim ve dönüşüm yaratmak, toplumsal yaşamda kendini yeniden oluşturmakla aynı anlamı taşır. Bu da insanın zorlu uğraşlar sonucunda kendisini kendisindeki maneviyatla yeniden tanımlaması anlamına gelir. Bir özne olarak insanın kendisini var kılan 'şeyler' neyse onlarla kendisini yeniden ifadeye kavuşturması, kendisini anbean oluşturması demektir. Eğer bu yeniden yapılanma bir kişilikte gerçekleşiyor, oradan bir gruba ve giderek bir halka mal olacak bir diyalektik temelinde ilerliyorsa, bu durumda daha büyük bir savaş göze alınmış sayılır.

Devrimci gerçeklikte kişilik mücadelesinin, başka bir deyişle kişiliği inşa etme eyleminin nefs savaşı tarzında geliştiğini ve bu eylemin "cihadı ekber" olarak tanımlandığını hatırlarsak, ayrı ayrı binlerce ve hatta milyonlarca "büyük cihat" mücadelesinin ne kadar çetin süreçlerden geçtiğini daha iyi anlarız. Dinlerde bu mücadeleyi başaran peygamberler, evliyalar ve dervişlerin mücadelesinin sonuçlarının mucize olarak tanımlandığını, bunun aynı zamanda tanrısal bir iş olarak kabul gördüğünü veya böyle değerlendirildiğini biliyoruz. Bu temeldeki yeniden oluşum faaliyetleri toplumsal dilde kutsal işler olarak da bilinmektedir. Yani kutsallık aynı zamanda büyük zihinsel faaliyetlerin tüm toplumsal yapılara hitap edecek, insanların dertlerine çare olacak ve kendilerine yol gösterecek sonuçları da ifade eder diyebiliriz.

Önder Apo, *"toplumsal gerçeklikler inşa edilmiş gerçekliklerdir"* belirlemesinde bulundu. Toplumsal gerçekliğin inşası, toplumsal yapıların gücünü de kullanan insan bireyinin kendi eliyle kendi inşasını gerçekleştirmesidir. Kendini yeniden kurmak için yapılacak ilk şey, insanın üzerinde yürürken kendini inşa ettiği veya oluşturduğu yolu doğru tespit etmektir. Yol ve yöntem doğru seçilmezse, ne kadar çok yürünürse yürünsün, amaçlanan hedeflere ulaşmak bir yana, amacın yanına bile yaklaşılamaz. Hatta bu durumda amaçtan daha da uzaklaşma yaşanır. Çünkü tarihsel toplum tecrübesi kişisel ve toplumsal değişimin herhangi bir yöntemle gerçekleşemeyeceğini bize göstermiştir. Bir insanın ya da toplumun yeniden yapılması işi yılları alacak kesintisiz bir uğraş ve yürüyüşü gerektirir. Hedeflenene ulaşmak bu temelde gerçekleşir.

Yöntem arzulanan değişimin hangi doğrultuda ve nasıl yapılması gerektiği sorununu çözer. Ancak *"insan kendini nasıl yapmalı?"* sorusuna cevap vermek sanıldığı kadar basit değildir. Tarihsel toplumsal mücadelelerin binlerce yıllık pratiklerinin ortaya çıkardığı sonuçları yorumladığımızda, bu işin son derece zahmetli olduğunu rahatlıkla görebiliriz. Şimdiye kadar yapılmış birey ve toplum tanımlamalarının insanlığı nereye götürdüğü, "insan için konulan yeni hedeflere doğru yürüme budur" denilip bu doğrultuda alınan yolların ne tür sonuçlara yol açtığı ortadadır. Uygarlık tarihi olarak insanlara belletilen beş bin yıllık tarih tam bir 'mezbahalar tarihi' olmuştur. Kelle kesen insan ve kellesi kesilen insanla yeryüzü tam bir mezbahaya çevrilmiştir. Aklı başında hiç kimsenin insana layık göremeyeceği bu durumun sorumlusu ve böylesi bir tabloyu ortaya çıkaran güç de maalesef yine insanın kendisidir. Bu çılgınlık, merkezi uygarlık sisteminin maharetidir. Bu durum insanın yanlış tanımlamasının ve buna bağlı olarak üzerinde yürünen yaşam yolunun yanlışlığının bir sonucudur. Birinci ve ikinci doğada tanık olduğumuz ürkütücü tahribatlar, insanın toplumsal bir varlık olarak yanlış tanımlanmasının yol açtığı sonuçlardır. Özünde kendisinden kurtulmak istediğimiz şey işte bu yanlış toplum ve yanlış insandır.

Doğru olmadan yaşam olmaz

Toplumsallık denilen varoluş hali nedir? Bunun içindeki insan nasıl bir varlıktır, nasıl yaşar veya yaşamalıdır? Toplum için doğru olan nedir, doğru birey ve yaşamı nasıl olur? İnsan nasıl güç olur? Toplumsal sorunlar nelerdir ve nasıl çözülür? İnsanlık binlerce yıldır değişik zaman ve mekân koşullarında bu sorulara ve benzer birçok soruya cevap olmaya çalışmaktadır. Bunlar ve benzer sorulara cevaplar verilir ve yine verilen cevaplara göre yaşamın pratik adımları atılırken, işe başlanan nokta ve yol daha sonra ortaya çıkan gelişmeleri belirlemiştir. "İnsan dışarıdan bir yaratıcı güç tarafından yoktan yaratılan bir varlıktır" denilerek toplumsal sorunlara cevap olmaya çalışılırken yürünen yolda taşınan anlayış insanlığın ezici bir kesimine kölelik, çok küçük bir kesimine ise iktidar ve egemenlik getirmiştir. "İnsan yaratıldıktan sonra iktidar ve devletler kurarak kendisini güç yapan ve bu temelde sorunlarını çözerek gelişen bir varlıktır" diyen yaklaşımlar adaletsizliğe, savaşlara, talana ve daha birçok toplumsal soruna yol açmıştır. Bu ve benzer daha birçok tanım ve çözümleme biçimiyle kendilerince insanı ve toplumu analiz edip yaşam için en doğrusunu bulmayı hedeflemişlerdir. Tüm bu arayışların yol açtığı sonuçlar, günümüzde eskiden dinlerin kıyamet habercisi olarak tanımladıkları koşulları geride bırakan koşullar yaratmış ve koca bir kaosla noktalanmıştır.

Doğru olmadan yaşam olmaz. "Doğru olan nedir" sorusuna cevap bulma temelinde gelişen her insan arayışı kendi içinde bir hakikati arama ve bulma arayışı olarak gerçekleşmiştir. Her arayış "hakikat benim" iddiasında da bulunmuştur. Ancak belirtilmeye çalışıldığı gibi bugüne kadar bu doğrultuda yapılanların yol açtığı sonuçlar devasa boyutlarda toplumsal sorunlar olarak her birimizi bir şekilde etkileyen olaylar ve olgulara dönüşmüştür. *"Bir çırpıda sayarsak artan nüfus, kaynakların tükenişi, çevre yıkımı, sınırsız büyüyen toplumsal çatlaklar, çözülen ahlaki bağlar, yaşamın mekân ve zamandan kopuşu, büyük stresli ve büyüsünü, şiirselliğini yitirmiş yaşam, dünyayı çöle çevirecek nükleer silah yığınakları, sonu gelmeyen ve tüm toplumsal bünyeyi saran yeni savaş türleri gerçek bir mahşeri çağrıştırmaktadır. Bu aşamaya gelişin kendisi bile Hakikat Rejimlerimizin iflas ettiğini göstermektedir. Umutsuz bir tablo sergilemek durumunda değilim. Ama karşımızda, içimizde yiten yaşama karşı sessiz kalacak, çığlık atmayacak halde de değiliz. Umutsuz olmayalım, gözyaşlarına boğulmayalım. Fakat bunun için çare gerekir."*

Demokratik Uygarlık Manifestosu'ndan sunduğumuz bu alıntıda Önder Apo çarpıcı bir gerçeğe parmak basmaktadır. Şimdiye kadar yaşananların insanlığa ağırlıkta zarar verdiğini ve bu durumda yeni bir arayışın, daha doğrusu yeni bir hakikatin ve hakikat yolunun şart olduğunu göstermekte, yürünen ve yürünecek olan yola girmeleri için herkese çağrıda bulunmakta, bunun toplumsal varlık olmamızdan kaynaklanan bir zorunluluk olduğunu ifade etmektedir. Bu sese mucizevî ses demek, bu sesi böyle karşılamak toplumsal yaşamımızın karakteri gereğidir. Bir bütün olarak insanlık sorunlarını göz önüne getirdiğimizde, küçük bir olgu olarak görülse de, PKK'de pratikleşen şey aslında bu mucizevî sesin yansımasıdır.

En sade ifadesiyle yeni bir arayış, yeni bir yaşamı ve insanı arayıştır. Bunun için insanın içinde gerçekleştirildiği toplumu yeniden tanımlamak şarttır. Toplum veya toplumsal yaşam varlık koşulumuz olduğu halde, şimdiye kadar yaşananlar insanı bu konuda alabildiğine bilinçsiz kılmıştır. Hatta denilebilir ki, insan bireyinin karşısında en cahil olduğu konu kendi varlık koşulu olan toplumsal yaşamdır. Eğer toplumsal yaşamın ne olduğunu bilseydik, Ortadoğu gerçeğinde yaşamın yerlerde sürünmesi karşısında sessiz kalabilir miydik? Şimdiye kadar yeni yaşam arayışı içinde olanların hemen hepsi toplumsal yaşamı bir bütün olarak ele almak yerine, yaşamın herhangi bir yerinden tutarak anlatmaya ve kavratmaya çalışmışlardır. Bu da parçalı bilinç, sonuçta parçalı yaşam ve parçalı kişilikler ortaya çıkarmıştır. Doğru ve gerçek insana ulaşmak için ilk sorumuz, "toplum denilen varlık nedir" sorusunu sormak, bu soruya cevap oluşturmak, daha sonra da toplumun kendi içinde hangi yol ve yöntemlerle değişime uğradığı sorusuna cevap vermek olmalıdır.

Topluluk halinde bir arada yaşamak hayvanlar âleminde tanık olduğumuz temel bir özelliktir, hatta insanın varlık koşuludur. Aynı durum kuşkusuz bitkiler âlemi için de geçerlidir. Çevremize bir göz attığımızda bu gerçeğe tanıklık etmemiz fazla zor olmayacaktır. Daha açık bir ifadeyle belirtmek gerekirse, "ağaçlar ormansız, balıklar sürüsüz olmaz." Topluluk tarzındaki yaşam belki de insanın var olma arzusunun kaçınılmaz bir sonucudur. Yalnızca makro evrende değil, atom-altı evrendeki en küçük bir varlığın da beslenme, varlığını güvenceye alma ve soyunu sürdürme biçiminde tanımlayabileceğimiz en temel ihtiyaçları söz konusudur. Adı geçen ihtiyaçlar tüm canlılar açısından ortaktır. Dolayısıyla bu ihtiyaçları gidermeden hiçbir oluşum varlığını sürdüremez. En küçüğünden en büyüğüne her varlık bu ihtiyaçlarını karşılayabileceği uygun zeminler arar; deyim yerindeyse bu zeminleri inşa eder. Balık örneğinde sürü olan bu bir arada yaşama zemini, atom-altı dünyadaki en küçük varlıklar için belki de hücre biçimindeki oluşumdur. Hücreler birleşip dokuları, dokular da organları oluşturabilir. Bunların her biri kendi içinde birer yaşam zeminidir. Basitten karmaşığa doğru giden bu zeminler birçok oluşum için birer varlık koşuludur.

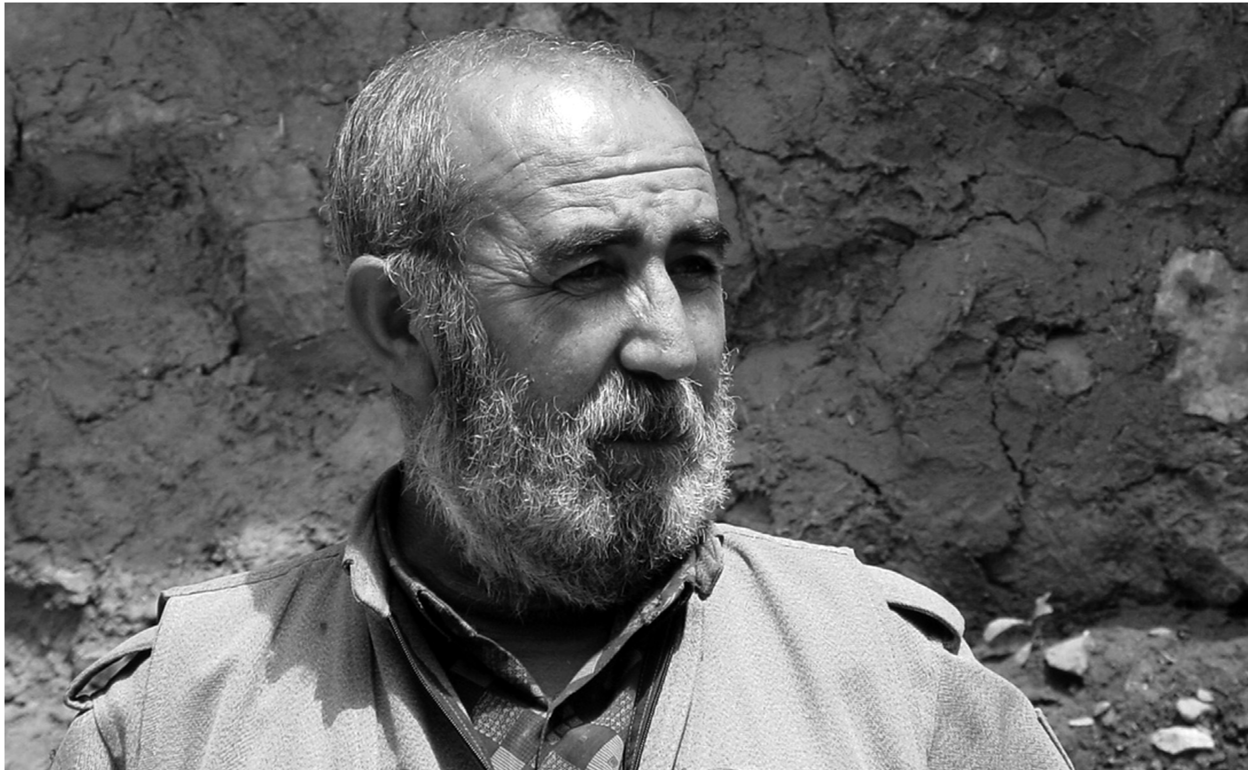
Evrensel bütünlük içinde yer alan her oluşum bir anlama sahiptir

Canlılık özelliği ya da kaba cansız madde anlayışının reddi, doğadaki her olgunun sezgisel, anlamsal ve özgürlüksel özelliklerinin kabulünü de beraberinde getirir. Yani doğadaki her olgunun bir öznelliği, başka bir deyişle içinde hareket ettiği bir yasası, bir anlam düzeyi vardır. İstisnai bir durum olan sapma hali söz konusu olmadıkça, doğada hiçbir oluşum anlamsız olamaz. Yani evrensel bütünlük içinde yer alan her oluşum kesinlikle bir anlama sahiptir. Bu anlam yüklenimi özünde evrenin de en temel eğilimi olan özgürlük eğilimine tekabül eder. Anlamsallık, sezgisellik ve özgürlük her doğal olgunun temel özelliği olsa da, hiçbir varlıkta insandaki kadar gelişmemiştir. İnsan toplumu bilinebildiği kadarıyla evrendeki en yoğunlaşmış bilgi (bilinç), anlam ve özgürlük zeminidir. İnsanın tüm evrensel gerçekliklerin toplamı olması da aslında bu gerçeği ifade eder.

Sezgisellik ve kaynağını aldığı duygusal zekâ bütün canlıların ortak özelliği durumundadır. Duygusal zekâdan yoksun canlı türü yoktur. Yaşamı ilgilendiren iç ve dış gelişmelere anında karşılık vermek duygusal zekâ ile bağlantılıdır. Zekâlı varlık aynı zamanda öğrenen varlıktır. Öğrenmek yaşamla ilgili tüm tehditler ve gelişmelere hızla karşılık vermek demektir. Bitkiler ve hayvanlar açısından öğrenmenin en çarpıcı hali ise doğal çevresiyle uyum içinde hareket etme biçiminde kendini gösterir. Nitekim bitkiler ve hayvanlar âleminde yer alan her varlık için kendi doğal çevresine yabancılaşma yok olma yolunun açılmasıyla özdeştir. Yani çevresine yabancılaşan hiçbir oluşum varoluşunu sürekli kılamaz. Bitkiler ve hayvanlar âleminin her üyesi kendisini doğal koşullara uyarlamak için çaba harcar. Kış mevsiminin en çetin soğuğuna direnmek zorunda olan bir hayvan fizyolojik olarak kendisini buna hazırlar. Kaktüs bitkisi çölün kuraklığına direnmek için gövdesinde su biriktirir. Esas itibariyle tüm bitkiler ve ezici çoğunluğuyla hayvanların yazgısı doğanın kendilerine sunduğu koşullarla çizilmiştir.

Kendi altındaki iki temel canlı evreniyle duygusal zekâ açısından kurduğu ortaklık, insanı bu iki türle özdeş kılmaz. İnsan bunlardan daha fazla bir şeydir. İnsan olmak ya da insanlaşmak, doğanın kendisine çizmek istediği yazgıya direnmek ve bir karşı-yazgı olarak ortaya çıkmak demektir. İnsan, doğanın yazgısına karşı bir karşı-yazgıdır. Öyle ki, böylesi bir karşı-yazgı haline gelmedikçe, insanın hayvanlıktan kopup yeryüzünde ayrı bir tür olarak varlığını kesinleştirmesi imkânsızdır. Elbette karşı-yazgı olmak doğaya yabancılaş-

"Anlamsallık, sezgisellik ve özgürlük her doğal olgunun temel özelliği olsa da, hiçbir varlıkta insandaki kadar gelişmemiştir. İnsan toplumu bilinebildiği kadarıyla evrendeki en yoğunlaşmış bilgi (bilinç), anlam ve özgürlük zeminidir. İnsanın tüm evrensel gerçekliklerin toplamı olması da aslında bu gerçeği ifade eder"

mayı gerektirmez. İnsanda doğayla uyum sağlama biçimi doğanın tanınması esasına dayanır. Nitekim ekoçevre olarak doğanın insan için yeri varoluşsal bir nitelik taşır. Özellikle insan söz konusu olduğunda, doğanın son derece cömert davrandığını belirtmek gerekir. Öyle ki, bitkiler ve hayvanlar âleminin varlığı insansal varoluşun önkoşuludur. Kendisinin altındaki bitkiler ve hayvanlar âlemi her bakımdan insanın hizmetindedir. İnsanın doğaya büyük bağlılığı ve doğayı bir ana olarak algılaması da buradan kaynaklanır. İnsan için özgürlük bir yanıyla doğayla kurduğu ilişkinin içindedir.

Duygusal zekâ insan yaşamı için de öncelikle gerekli zekâ türü olsa bile, insanı öteki iki canlı türünden ayıran özelliği insanın düşünen ve tasarımda bulunan bir varlık olmasıdır. İnsanın hızla toplumsallaşmasını ve aynı anlama gelmek üzere insanlaşmasını sağlayan zekâ analitik zekâdır. Analitik zekâ duygusal zekâyla uyum içinde çalıştığında insan yaşamını oldukça anlamlı kılabilir. Bu zekâ türü insanı an'da yaşayan bir varlık olmaktan çıkarır; insanın tüm çağlara ve zamanlara açılmasını, geriye dönüp geçmişi sorgulamasını ve geleceği kurgulamasını sağlar. Daha doğrusu, kendi yasallığını kendisinin belirlemesine yol açar. Önder Apo'nun da belirttiği gibi, *"İnsan bireyi ve toplumu olgularında yasallık hem çok esnek, hem de hızlı dönüşüm sergileyebilme özelliklerine sahiptir. Fizik, kimya ve biyoloji olgularında gözlemlenen katı yasallık ancak fizik, kimya ve biyolojinin sınırlarında geçerlidir. Gerisini insanın beyin yapısı ve toplum olgusu belirler. Bu nedenlerle insanı ve toplumu kaderci anlayışlara bağlamamak, özgürleşme şansı ve olanakları açısından büyük önem taşımaktadır."*

Toplumsallık insan türünün varoluş koşuludur

İnsan yaratır ve öncelikli yaratımı da kendisidir. O tıpkı bitkiler ve hayvanlar gibi sadece doğanın kendisine sunduğu şeylerle yetinmez; doğada bulduklarını değiştirip dönüştürür. Onları yeniden işleyerek kendi yaratımları biçiminde doğaya ekler. Tabii insanın yarattığı şeylerin materyalleri doğada hazır olarak vardır. Örneğin doğada taş bulunur, ama ev yoktur; mermer bulunur, ama heykel yoktur; ses bulunur, ama müzik eseri yoktur; buğday bulunur, ama un yoktur. Bunlar insanın beyin ve kol emeğinin ortak ürünleri olarak doğa içinde yerini alır. Doğadaki olguları belli işlemlerden geçirip yeniden biçimlendirmek insana mahsustur. İnsan bu yolla evler yapar, köyler kurar, kentler inşa eder. İnsan yaratımı şeyler sadece maddi ürünler değildir; mitoloji, din, ahlak, sanat gibi manevi kültür değerleri de bu yaratımlar kapsamında değerlendirmek gerekir. Yaratımları ile kültürel varlık adına hak kazanan yegâne canlı türü insandır.

Yine de insan doğanın en zayıf varlıklarından biridir. Örneğin doğduktan birkaç saat sonra bir geyik yavrusu sürüyle birlikte hareket edebilir. Kozasından çıkan bir kelebek çok kısa bir süre içinde uçabilir. Gerçekten de hayvanların annelerinin bakımına ihtiyaçları kısa sürelidir. Oysa yeni doğan bir insan bebeğinin birkaç saat yalnız kalması bile ölmesine neden olabilir. İnsan yavrusu en azından iki yıl adeta annesinin bedeninin bir parçası durumundadır. Anneden kopması bebeğin yaşamını sona erdirebilir. İnsanın kendi ayakları üzerinde durabilmesi için hiç olmazsa on yaşının üzerine çıkması gerekir. Tek başına doğanın nerdeyse en zayıf varlığını oluşturan ve adeta bir hiç olan insan, bu zayıflığını gidermenin yolunu toplumsallaşmada bulur. Toplumsallık olmadan insan tür olarak var olamaz. Bu anlamda toplumsallık insan türünün varoluş koşuludur. En güçlü bir birey bile bir toplumu olmadan ayakta duramaz.

Toplumsal yaşama, doğada bir yasa tarzında işleyen biraradalığın insan türünde cevabını bulmuş gerçeği olarak bakmak en doğru yaklaşımdır. Ancak insan türünde bir arada olmak diğer canlılar gibi esas olarak fiziki bir aradalık değildir. İnsan türünde hem maddi yani fiziki, hem de manevi olarak birlikte yaşama esastır. İnsan türündeki bir aradalık birbirini besleyen iki organik kaynak gibi gerçekleşir. Toplumsal yaşam bir barınak gibi insanın yaşamsal güvencesidir, besleyen ve sorunlarını çözen anasıdır, kimlik ifadesi olan kültürel birikimlerinin gerçekleştiği doğasıdır. Toplumsal yaşam insan için hafıza demektir. Zaten insan belleği denilen şey toplumsal yaşamın geçmiş pratiğidir. Bu anlamda toplum insanlık tarihidir ya da bizzat tarihin kendisidir. Toplumsal yaşam her türlü insani faaliyetin içinde gerçekleştiği mekândır; değiştikçe değiştiren bir yapılanmadır. Daha da sıralayabileceğimiz toplum özelliklerinin hem birer özellik haline gelmesi, hem de kendi kuralları ile süreklilik kazanması da gelişigüzel değil, toplumsallığın yasalarına göre olmaktadır. Toplumsal yasa toplum derken ifa edilen şeyin nasıl oluştuğunu ortaya koyar. Yasa aynı zamanda insan denilen varlığın yaşamasına yol açan işleri anlatır. Burada sözü edilen, hangi işlerin insan işleri olduğu değildir. Daha önce hangi işler insanı insan yapmışsa onlar yasa olacaktır. Toplumsal yaşam için yasa derken, elbette bugünkü gibi birkaç tane bencil ve bireyci insanın söyleyip yazdıkları anlaşılmamalıdır.

Toplumsal yaşamı var eden aktivitelerin kendilerine has bir işleyiş mantığı vardır. Bir kere toplumsallık tam bir paylaşım ve dayanışma organizasyonudur. Toplumsallığı var eden işler paylaşımı ve dayanışmayı esas alan işlerdir. Bu işlerin sonuçları paylaşımı zorunlu kılar. Toplumsal işler insanın kendisini bir yere ait hissetmesi için gerekli olan eylemlerdir. İnsan iş yaptıkça adeta kendisini kanıtlamış olmaktadır. Bu kanıtlama insanın kendisine karşı gerçekleştirdiği bir kanıtlama hali değildir; karşısındaki insana yönelik olarak yerine getirmek zorunda olduğu bir görevdir. İş toplumsal bir sorumluluktur. Bu anlamda sorumlu olmak ve sorumlu davranmakla paylaşımın işlevselliği ve devamlılığı sağlanmış olur. Yani paylaşım aynı zamanda sorumluluğun bir sonucudur.

Paylaşım toplumsallık anlamında insanların birbirlerini etkilenme biçimi de olmaktadır. Yaşam içinde her insan, ister bilinçli ister bilinçsiz olsun, ister farkında olsun ister olmasın, mutlak suretle bir başkasından veya herhangi bir toplumsal olay ve olgudan etkilenmektedir. İnsanın toplum içinde olumlu veya olumsuz etkilenmesinin kendisi de bir paylaşımın sonucudur. Toplumsal paylaşım yaşamın zayıf olan yanını gidermek ve tamamlamak, güçlü olan yaşam yanını ise adalet ilkesine göre her kesime dağıtmaktır. Bir başka deyişle güçlü olandan alınan gücü genelin çıkarı için paylaşmaktır. Karşılıksız olan bu ilkesel duruş toplumsallıkta komünal yaşam tarzını ifade eder. Bunun içindir ki, toplumsal yaşam aynı zamanda komünal yaşamdır. İnsanın insanlaşma düzeyi komünal yaşamın gerçekleşme düzeyine paralel olarak gelişmiştir. Bu gerçeklik insan bir tür olarak var oldukça hep var olacak değişmez bir ilke durumundadır. Yani toplumsallık insanlığın ta kendisi demektir. Toplumsal yaşamın komünal olması bir zorunluluk olduğu için, insanın insanca yaşamı için toplumsallığı ve komünal yaşamı hakikat arayışımızda bir ilke olarak kabul etmek durumundayız. Toplumsallığın ne olduğu sorusuna verilecek cevap, toplumun komünal bir organizasyon olduğudur.

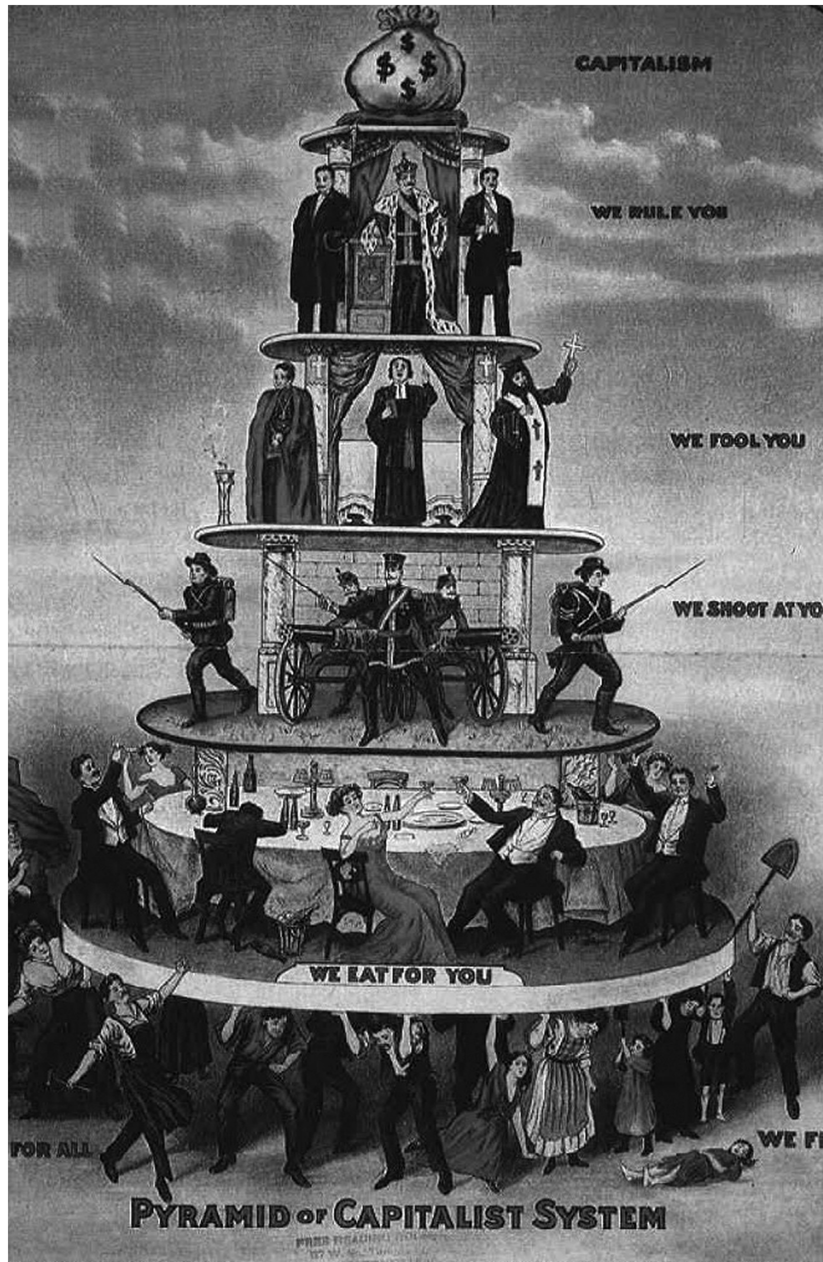
Komünallik insan emeğinin ortaya çıkardığı insanca yaşamın kaçınılmaz bir sonucudur

Toplumsal yaşam ya da komünalite bütünlük içinde olmayı ifade eder. Tıpkı bir bedeni yapan canlı yapıların kendi aralarındaki bağlantılarının atom-altı parçacıklardan başlayıp sistemlere kadar olan tarzı gibi. Dolayısıyla parçalanamayacak bir şey varsa o da toplumsal yaşamdır; aynı şekilde toplumsal yaşamı var eden düşünce, ekonomi, bilim ve sanat gibi yaşam alanlarıdır. Toplumsal yaşamın bütünlüğünden kopartılan herhangi bir organı hastalıklı olur. Hastalıklı olmak insanı 'kasap' konumuna düşürmek, o hastalıklı yeri de mikrop saçan mekân yapmak demektir. Örneğin bugünün bilim ve sanat alanları ve bu alanlarda çalışan kişiliklerin ezici bir kesiminin durumu böyledir. Bu durum toplumsal yaşamı var eden işlerin karakterinde komünalliğin bulunduğunu gösterir. Yani iş aynı zamanda insanların birlik içinde ortaklaşmasını sağlayan eylem olmaktadır. Toplumsal yaşamın bütünlüğü için her toplum üyesinin, bireylerden gruplara, kavimler ve milletlere kadar herkesin yapması gereken işleri vardır. Toplumsal yaşam bu işlerin sonuçları ve organizasyonu ile oluşmuştur ve devam etmektedir. Dolayısıyla bugün bir kavram olarak 'toplumsal işler' denilirken neyin kastedildiğini çok net olarak vurgulamak gerekir. Özellikle bugün her iş 'toplumsal işler' kapsamına girmediği için, bu kavramı sıkça kullanmak daha önemli olmaktadır.

Dinamik bir olgu olan toplumsallık aynı zamanda insanın doğada hazır haliyle olmayan nesneler yapmasına yol açan kesintisiz bir eylemlilik halidir. Toplumsal yaşam devamlılıkla yürüyen bir eylem sahasıdır. İnsanı insan yapan, yaptıkça kendisi de yapılanan canlı bir varlıktır toplum. Bu canlı varlık sürekli değişim ve dönüşüm içinde olan bir özellik gösterir. Toplumsal dilde değişim ve dönüşüm 'fikir, zikir ve eylem' üçlüsünü birlikte yaşamak ve yaşatmak anlamına gelir.

Toplumsal dilde değişim ve dönüşüm sürekli çalışmak demektir. İnsan için çalışmak, emeği ile her zaman işlevsel olmaktır. İnsan kendini emeğinde gerçekleştirir. Emek insanın kendi insani özünü doğrulamasıdır sözü bu anlamda önemli bir doğruya işaret etmektedir. Toplumsal iş ve emek, yaşamı yapan komünalliği ifade eder. İnsanı insan yapan şey emek ise ve insan emeği maddi ve manevi alanlarda oluşuyorsa, toplum aynı zamanda bu emeklerin bir sonucudur demek yerinde olur. Yani komünallik insan emeğinin ortaya çıkardığı insanca yaşamın kaçınılmaz bir sonucudur. Bu anlamda insan komünal olmak zorundadır. Bu ilkeyi şu biçimde de vurgulayabiliriz: İnsanın insan olarak tanımlayacağımız hali komünal olan toplumsal işler içinde oluşmaktadır. Doğru insan komünallik içinde yapılanan insandır. Başka bir deyişle komünal insan gerçek insandır.

Bir kez toplumsallaşma oluştuktan sonra artık önemli olan bunun devamlılığını sağlamak olacaktır. İnsan ait olduğu toplumda oluştuğu gibi, her oluşum aynı zamanda toplumu yeniden yapıp ona devamlılık kazandırmak anlamına gelmektedir. İnsanlık yaptığı işler veya pratiği sonucunda toplumunu yapar. Bu nedenle iş yapmak insanlık için olmazsa olmaz kabilinden bir faaliyettir. O zaman yaşamın hakikatini ararken, sadece yaşamın komünalliğini değil, bu yaşamın nasıl devam ettiğini tespit etmek de ikinci önemli husus olmaktadır. Burada da en önemli soru şu olmaktadır: "Toplumsallığı devam ettiren olgu nedir? Ne neden ve nasıl değişip dönüşmektedir, bunu yapan irade nedir?" türünden soruları sormak ve yanıtlamak insanlığımız için bir zorunluluk olmaktadır.

Ahlak yaşamı komünal yapan eyleme inanmaktır

Önder Apo, Demokratik Uygarlık Manifestosu adlı savunmasının değişik kitaplarında ilgili bölümlerde konuyu değerlendirirken, toplumsallığın aslında ahlaki ve politik bir olgu olduğuna, dolayısıyla değişiyor denilen şeyin de bu olguların gücü sayesinde gerçekleştiğine vurgu yapmaktadır. Bu savunmalarında Önder Apo'nun özellikle üzerinde durduğu konu toplumsallığımızdaki ahlakilik ve politik gerçeklikler olmaktadır. Önder Apo toplumsal ahlâkiliği çok çarpıcı vurgularla tanımlamaktadır: *"Ahlak ekonominin, daha doğrusu yaşamın temel ihtiyaçlarının elde edilmesinin en iyi yolu olarak tanımlanabilir. Töre ve usul olarak ahlak, ekonominin veya temel ihtiyaçların elde ediliş tarzıdır… Ahlak, başta ekonomik çabalar olmak üzere, tüm toplumsal eylemliliklerin en iyi tarzında gerçekleştirilmesini ifade eder. Dolayısıyla toplumsal olan her şey ahlakidir. Ahlaki olan her şey de toplumsaldır. Örneğin ekonomi ahlaksal olduğu gibi, din de ahlaksaldır. Doğrudan demokrasi olarak siyaset aslında ahlakın kendisidir.*

"O halde işin ilk kuralı yani ahlakı, ilk başlardan itibaren toplum için hayati bir konudur. En iyi iş nasıl yapılıyorsa, o nasıllık en iyi ahlak kuralı olarak zihinlere yerleşir. Bu, süreç içinde daha da yetkinleşerek, sağlam bir gelenek biçiminde toplumsal hafızaya mal olur. Ahlak artık oluşmuş demektir. Töre, gelenek denilen olay budur. Burada çözümlenmesi gereken en önemli husus, ahlakın zihni bir eylem olduğu kadar toplumsal işle ilgili olmasıdır."

Toplumsal yaşamda sürekli değişen olgu iş yapma tarzıdır. Toplumsal yaşam bir kez oluştuktan ve yaşam kendi mecrasını bulduktan sonra, insanlığın sürekli değiştirdiği veya değiştirmek istediği nokta iş yapma tarzı olmuştur. Toplumu yapan, oluşturan ve bir arada tutan şey hem maddi hem de manevi olarak yapılan toplumsal işlerdir. Toplum kendisini var eden iş hangisi ise özünde ona bağlanmaktadır. O işe kutsallık payesi vererek inanmaktadır. İnanç şeklinde insanın kendisini varlık haline getiren toplumsal işlerine inanması ilk algılama biçimidir. Ahlak yaşamı çıkarsız kılan, yani onu komünal yapan eyleme inanmaktır. İnanç düşüncesinin halen devam eden gücü, inanılan şeyin hayatı yaptığına, koruduğuna ve devam ettirdiğine olan inançtan kaynağını almaktadır. Toplum içinde dinsel kitapların kutsal bilinmesi ve bilimsel olarak tanımlanan tüm kitaplardan daha etkili olmasının temel nedeni de budur.

Dikkat edilirse, hemen hemen tüm dinsel kitaplarda birbirine yakın izahlarla verilen başlıca olay yaratılış öyküsüdür. Önder Apo, insanlık bu kitaplarda kendi geçmişinin tüm öyküsünü gördüğü için bu kitaplar etkilidir anlamına gelen bir değerlendirmede bulundu. Ahlakın toplumsal yaşam içinde en önemli köşeye oturtulmasının nedeni de onun inançla olan bağından dolayıdır. İnanç olmadan bir arada kalınamaz, çalışılamaz, emek verilemez. Sorumluluğu ve paylaşımı ahlaksız düşünmek mümkün değildir. Ahlak toplumsallığın ruhu gibidir. Eğer toplumsal işler toplumu görünür kılan olgularsa -ki öyledir-, ahlak da görünen bu bedene canlılık kazandıran enerji olmaktadır. Başka bir deyişle toplumu maddi bir varlık olarak ele alırsak, ahlak onun canlılığını ve hareketliliğini sağlayan temel bileşendir. Yani ahlak toplumsallık denilen bir aradalığın mayası olmaktadır. Doğanın bir yasası olan bir arada olmanın insanlıktaki biçimi olan toplumu diğer tüm bir aradalıklardan

ayıran şey ahlaktır. Böylece toplumu yapan temel olgunun ahlak olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Önder Apo'nun toplumsal inşada ahlakiliği önemsemesinin en önemli nedeni de budur. Toplum esasta ahlaki bir varlıktır.

En yüksek ahlaki davranış en bilinçli insanlardan gelir

Her işin bir kuralı vardır. Kural bilmek ve kurala göre olmak ahlakiliktir. Kural işin başarısı için gerekli olduğu kadar, yaşamı kuran özelliktir de. Kuralsız yaşam insanı ya sürünün bir üyesine dönüştürür, ya da kendi cinsinin kurdu yapar. Ahlak toplum için başarılı olmanın içindedir. Başarı sonuçlarını diğer insanlarla paylaşmak, onları da başarıya katmaktır. Toplumsal gerçeklikte bir şey paylaşıldıkça büyür. Yaşam kurallar bütünlüğünden oluşur. Bu kurallar aynı zaman da yaşamı yaşam yapan işlerin bütünlüğünün ifadesidir. Dolayısıyla toplumsal yaşam bir bütün ahlakla yüklü bir alan olmaktadır. Bu anlamda çalışmak en büyük ahlakilik olurken, işsiz kalmak ahlakilikten düşmekle özdeşleşir. En iyi sistem her üyesini bir şekilde emek sürecine katan ve işlevsel kılan sistem olurken, insanlarını işsizliğe terk eden sistem en ahlaksız sistem olmaktadır. Kapitalist sistem bu toplumsal doğrudan dolayı en ahlaksız sistem olmaktadır.

Toplumsal yaşamın kuruluş diyalektiğinde yaşamı yenilemek, iş yapma biçimini değiştirmektir. Bu konuda unutulmaması gereken nokta, iş derken oturup kalkmaktan tutalım bir siyasi kararı pratikleştirmeye, bir sanat eserini yapmaya, bilimsel bir icatta bulunmaya kadar her tür insan faaliyeti ifade edilmek istenmektedir. Bu değişimi yapmak için insanların bazen on yıllara yayılan emekleri ve tecrübeleri sonucunda inandıkları ölçüler ve kuralları değiştirmeleri gerekir. Bu da yeni bir inanç sistemi yaratmak anlamına gelmektedir. Bir inanç bırakılıp yerine yeni bir inanç sistemi oluşturmak yeni bir yaşamı ortaya çıkarmaktır. Yaşamın bu kuralına göre esasta değişen iş yapmada yeni kurallara ulaşmaktır. Yeni oluşturulan kurallara inancın gelişmesi yeni ahlakiliktir. Bu temeldeki değişimin toplumun komünal özüne ters düşmeden yapılıp yapılmadığını söylenen söz ile yapılan iş arasındaki ilişkiye bakarak anlamak mümkündür. İşin kuralını değiştirmek için söylenen sözün, kural değişikliği ile ortaya çıkarılan sonuç ve bu sonucun sonrasında söylenmesi gereken yeni sözün yapılan iş ve ilk söylenen söz ile nasıl bir ilişki içinde olduğu da önemlidir. Bu ilişkiler düzleminde bir terslik varsa, oluşan yeni ahlak veya toplumsal yaşam komünal değildir. Bu ilişkilerde bir uyum varsa, bu da toplumun kendi diyalektiğinde değişim ve dönüşüm yaşadığını gösterir.

Kuşkusuz toplumsal yaşam gibi çok zengin ve renkli bir olgu kendi içinde ortaya çıkan değişim ve dönüşümü bin bir yoldan ilerletme olanağına sahipken, bu yollardan birini seçmek durumundadır. Çok değişik yönlere ve birçok yola gitme olasılığı içinde tek bir yolu seçmek gerekir. Çünkü nihayetinde yürüyüş anı tek bir yolda, hatta tek bir kulvarda gerçekleşir. Ahlakilik toplumsal işin kendi kuralı içinde vardır ve bir noktaya kadar seçim olanağını insana bırakmaz. Çünkü ahlaki kural var olma kuralı olduğundan, o olmadığında ya iş ya da yaşam olmaz. Kuralsızlık ölümle sonuçlanacak durumlara da yol açabilir. Ancak birçok işin içinden insan en doğrusunu bir zorunluluktan önce kendi bilinci ile karar vererek seçer. Toplumsal ihtiyaçların giderilmesi için en yararlı

"Kapitalizmin egemen sosyal sınıfı olan burjuvaziyi kendisinden önceki egemen sınıflardan ayıran en belirgin özelliği, toplumun ahlaki örgüsünü paramparça etmesi ve toplumsallığa karşı bireyciliği sınırsız geliştirmiş olmasıdır. Parçalanan ahlaki örgü paramparça edilip bitirilen toplumdur. Bu anlamda kapitalizm ve toplum birbirini yadsıyan olgulardır; birinin varlığı diğerinin yokluğu demektir. Toplumun bitirilişi aynı zamanda bireyin de bitirilişidir"

olanı bulup çıkarmak da en zor toplumsal işlerdendir. İşlerin içinden iş seçmek özgürlüktür. Çünkü birçok yol ve yöntem içinden birini seçmek bilinçli olmayı gerektirir. En yüksek ahlaki davranışın çoğunlukla en bilinçli insanlardan gelmesi de bunun ifadesidir. Bilinç yaşam içinde oluşan zihinsel aktiviteler toplamının yaşamla direkt bağ içinde olan duygu ve düşünce halidir. Ahlaki olarak düşünce, yapılacak işlerin teorisidir; iyi ve doğru teori toplumsallığı yürütecek işlerin bilgisidir, bunların bilincinde olmaktır. Kural bilmek de ahlakiliktir. Çünkü ahlak yaşamı var eden kurallardır; kural olmadan toplumsal yaşam olmaz. Şayet bir doğru toplumsal yaşamın komünal ilkesine göre oluşmuş ve kurallar haline gelmişse, bu hal özgürlük demektir. Önder Apo bunun için ahlakı özgürlüğün katılaşmış hali olarak tanımladı.

Toplumsal değişim ve dönüşümde ahlakiliğin ilk sınandığı nokta iş seçme noktasıdır. İş seçmek "hangi iş daha doğru olur?" sorusuna cevap olacak pratiğe yönelmektir. Bu seçimin toplumsal karşılığı politikadır. Bu seçim olgusundan dolaylı Önder Apo politikanın anlamını özgürlük sanatı olarak belirlemenin daha iyi bir tanımlama olabileceğini söyledi. Bu temel ilkeden dolayı Önder Apo politika olgusunun ahlakla bağını da çarpıcı biçimde ortaya koydu. *"Ahlakın işlevi hayati işleri en iyi yapmaksa, politikanın işlevi ise en iyi işleri bulmaktır. Dikkat edilirse, politika hem ahlaki boyut taşıyor, hem de daha fazlasını. İyi işleri bulmak kolay değildir. İşleri çok iyi tanımayı, yani bilgi ve bilimi, bir de bulmayı yani araştırmayı gerektirir. İyi kavramı da buna dahil olunca, ahlaki bilmeyi de gerektirir. Görüldüğü gibi politika çok zor bir sanattır. İçine girilen önemli bir yanılgı, politikanın devlet, imparatorluk, hanedan, ulus, şirket, sınıf vb gibi büyük hacimli kavramlarla iç içe düşünülmesidir. Politikayı bunlar ve benzer olgular ve kavramlarla iç içe düşünmek anlamını düşürebilir. Gerçek politika tarifinde gizlidir: Toplumun hayati çıkarlarını özgürlük, eşitlik ve demokrasiden başka hiçbir kavramlar grubu izah edemez. O halde politika esas olarak, ahlaki ve politik toplumun her koşul altında bu niteliğini veya varoluşunu sürdürebilmesi için yapılan özgürlük, eşitlik ve demokratikleşme eylemliliği demektir."*

Tüm bu değerlendirmelerden hareketle toplumun komünal ve canlı bir organizasyonu ifade ettiğini, aynı zamanda kendisini doğada gerçekleştirmek için de sürekli hareketlilik içinde olan bir yapılanma olduğunu söyleyebiliriz. Toplumsal hareketlilik yaşamı var eden toplumsal işlerdir. Toplumsal işler insanı diğer canlılardan ayıran faaliyetlerdir. Dolayısıyla iş insanın kendisini içinde gerçekleştirdiği bir eylem alanıdır. Bu noktada yapılan işin nasılı Önder Apo'nun deyişiyle yaşamın ahlaki kuralını ifade eder. Bu gerçeklik insanın ne yaparsa yapsın sonuçta ahlaki bir örgü ördüğünü gösterir. İnsanlık bu anlamda ne kadar ahlaki ise o kadar vardır. Toplumsal yaşamın uzun süren pratiği sonucunda ortaya çıkan çok zengin iş yapma yöntemleri insana hangi iş ve yöntemle doğru sonuçlara ulaşacağını görme olanağını vermektedir. Yaşamın başlangıcından bu yana olan bir realitedir bu. Bu özellik insanın politik bir varlık olmasına yol açmıştır. Toplumsal zenginlik arttıkça, insanın politik olma olanakları da artmıştır. Dolayısıyla ahlak ve politika maddileşmiş toplumsallıktır.

Toplumsal doğamızın ahlaki ve politik bir gerçeklik olmasından dolayı "yaşamın değişim ve dönüşümü için işe nereden başlanması gerekir" sorusu da yanıtını bulmuş olmaktadır. Toplumsal doğayı en iyi tanımlama olanağı veren şey toplumun ahlaki ve politik yapısı olduğundan, değişim ve dönüşümde, yol ve yöntemde esas alınması gereken temel özellik olmaktadır. Bir toplumsal olgunun ne kadar komünal olduğunu onun ahlaki ve politik gerçekliği belirler. Bu gerçeklik aynı zamanda toplumsal değişimde ahlaki ve politik boyutun sürekli değişim halinde olduğunu gösterir. Sürekli değişim halinde olmasına rağmen, önemi değişmeyen bir olgudur ahlakilik ve politiklik. Ahlaki ve politik karakter toplumun temel özelliği olduğu için insanı ve toplumunu belirlemek durumundadır. Komünal ve demokratik toplumda varlıkları sürekli iyi ve doğru temelde değişen bu her iki yapısal özellik gerçek anlamda özgür bir yaşamın ölçüleridir.

Ahlakiliğin ve politikliğin okulu toplumsal yaşamın kendisidir

Toplumsal ahlakiliğin gücünü bilmeden, ahlakiliğe hak ettiği değer verilmeden ve politiklik olarak tanımlanan özelliğe göre bir arayış içinde olunmadan, hiçbir şeyin iyi ve doğru yolda olduğundan bahsedemeyiz. Ahlakiliğin ve değişim süreçlerinde onu belirleyecek olan politikliğin tıkanması ya da uygarlık sapmalarının hiçbir toplumsal kural tanımayan dayatmalarının yol açtığı çürüme durumlarında bile, toplumsallık açısından vazgeçilmezlikleri nedeniyle bu iki olgu kendini kutsallığın sesi olarak duyurup hâkim kılmak istemiştir. Başta mitolojiler olmak üzere, kutsal din kitaplarında, yine destan ve masallarda kullanılan dile bakıldığında, burada kullanılan dil ve ele alınan olayların neredeyse tümü insanlara ahlaki ve politik olmaları için bir şeyler hatırlatmaktadır. Kötülüğün ve yanlış iş yapmanın toplumda nelere yol açtığını insan aklını zorlayacak olaylar temelinde işleyerek, tam bir ahlaki ve politik eğitim vermektedir. Ahlakiliğin ve politikliğin okulu toplumsal yaşamın kendisidir. Toplumsal yaşam insanların ahlaklı ve politik olmaları için çok kapsamlı bir tarihsel toplumsal materyal hazırlamıştır. Ödül ve ceza sistemi, saptırılmış olsa da cennet ve cehennem kavramlarının arkasındaki güç, kötülük yapanların taş kesilmesi öyküleri, toplumsal gelenekler ve görenekler gibi olguların tümü toplumsal yaşamda özellikle ahlakiliğin vazgeçilmezliğinin kanıtıdır. Bu yöntemle toplum kendi varlığını güvenceye almıştır.

Ahlak toplumun zora dayanmayan kurallı yaşamıdır. Dolayısıyla böylesi bir yaşama katılımda gönüllülük esastır. Bireyin topluma katılımı gönüllülük temelindedir. Varoluş gerçeğiyle uyum halindeki bir yaşam akışına katılmak tutkulu bir ruh hali dışındaki bir duruşu kesinlikle kabul etmez. Ahlakın katılaşan kuralları ifade ettiği ve bu yüzden esnekliği gerektiren özgürlükle çeliştiği düşüncesi sakattır. Ahlakın özgürlüğün katılaşmış hali olduğu gerçeği de kendi başına bu tür düşüncelerin çarpıklığını gözler önüne sermektedir. Özgürlüğü kuraldan yoksunluk olarak ele alan burjuva bireyciliği için ahlak aşılması gereken bir engel konumundadır. Kapitalizmin egemen sosyal sınıfı olan burjuvaziyi kendisinden önceki egemen sınıflardan ayıran en belirgin özelliği, toplumun ahlaki örgüsünü paramparça etmesi ve toplumsallığa karşı bireyciliği sınırsız geliştirmiş olmasıdır. Parçalanan ahlaki örgü paramparça edilip bitirilen toplumdur. Bu anlamda kapitalizm ve toplum birbirini yadsıyan olgulardır; birinin varlığı diğerinin yokluğu demektir. Toplumun bitirilişi aynı zamanda bireyin de bitirilişidir.

Devletin temellerini atan Sümer rahibinin bunu yeni bir toplumun inşası biçiminde gerçekleştirdiğini biliyoruz. Bu yeni toplum doğal toplumun bazı izlerini taşısa da ondan ayrıdır. Öncelikle yeni toplumun zihniyeti farklıdır. Rahibin dehasının ürünü olan mitoloji bu yeni toplumu meşrulaştırma aracıdır; daha doğrusu ilk ideolojik kimliğidir. İnşa ettiği toplumun kalıcılığının kendisine duyulacak inanca bağlı olduğunu bilen Sümer rahibi, yeni toplumun üyelerini mitolojiye kazanıp bağlamak için müthiş bir ikna gücüne dayanmaktadır. Başlangıçta zorun rolü belirgin değildir. Yönetmede şiddetin rolü daha sonraki süreçlerde ortaya çıkacaktır. Yalana dayalı toplum sistemi doğuş yapmaktadır. Mensuplarının yeni toplumun kurallarına bağlanması kandırılma tarzındadır. Buna zihniyet çarpıtması da denilebilir. Çarpık bir zihniyetin ürünü olan devlet, bu gerçekliğiyle uyum içinde hareket edip zihniyetleri çarpıtarak yönetmektedir.

Hukuksuz toplum mümkündür ama ahlaksız toplum düşünülemez

Doğal toplumdan sapma biçiminde gelişen hiyerarşik ve devletçi toplum da varlığını idame ettirmek için belli kurallara ihtiyaç duyacaktır. Başlangıçtaki üretim bolluğu ve sınıflaşmanın belirgin tarzda gelişmemiş olması, yeni tür toplumsallaşmaya karşı tepkilerin gelişmesine engel olmaktadır. Ancak alt toplumun köleleştirilmesi zoru da devreye sokmakta, sistemin devamını sağlayan kurallara aykırı eylemler artık belli yaptırımlara tabi tutulmaktadır. Bu açıdan hukuk bir bakıma ahlakın devletleştirilmesidir. Ne var ki ahlakta gönüllülük esas iken, hukukta zor belirleyici unsur olarak öne çıkar. Üst toplumun örgütlenmiş hali olarak devletin alt toplum üzerinde kurduğu sömürü düzenini sağlamlaştırma ve uzun süreli kılmada rol biçtiği hukuk kurallarına alt toplumun gönüllü uyum göstermesi beklenemez. Çünkü hukukun görevi alt toplumun ve üyelerinin çıkarlarını güvence altına almak değil, üst toplumun iktidarını korumak ve kalıcı kılmaktır.

Toplum için vazgeçilmez olan değerler ahlak ve politikadır. Hukuksuz toplum mümkündür veya hukuktan yoksunluk toplum için hayati bir sorun teşkil etmeyebilir. Ancak ahlaksız toplum düşünülemez. Hukuka karşı direniş bazen toplumun özgürleşmesinde bile önemli rol oynayabilir; ancak ahlaka karşı koyma toplumun varlığını ve geleceğini tehlike altına sokabilir. Nitekim günümüzde devasa hukuki düzenlemeler yapıldığı ve dev boyutlarda bir hukuksal literatür ortaya çıkarıldığı halde, yaşanan toplumsal sorunlara çözüm bulunamamakta ve toplumsal suçlarda bir patlama yaşanmaktadır. "Kural çiğnenmek için vardır" deyişi aslında alt toplumun kendisini sınırlandıran üst toplumun hukuk kurallarına karşı duruşunu anlatır. Ahlaksızlık toplumdan tamamen dışlanmaya yol açar ve düşkünlük olarak damgalanırken, hukukla mücadele halindeki birey politik ve ahlakî toplumda çoğunlukla kabul görüp yüceltilebilir.

Bizim için esas olan politik ve ahlaki toplumun yeniden inşası ve bu çerçevede politika ve ahlakın işlevsel kılınmasıdır.

TOPLUM ESAS OLARAK ANA-KADIN ETRAFINDA KURULUR

"Kadın, toplumsal sürekliliği sağlamada en çok çabanın sahibi olduğundan ötürü, erkeğe nazaran toplumsallıkta daha başat rol oynar. Doğum, çocukların büyütülmesi ve savunulması toplumsallığın anacıl doğrultuda gelişmesini sağlar. Toplum ağırlıklı olarak ana-kadın kimliğini taşır. Dil ve dinin kökeninde dişil öğenin varlığı bu gerçekliği doğrular. Tarım-köy toplumunda kadının kimliği ve sesi gücünü korumaya devam eder"

Primattan kopuş insanlaşmada atılan ilk adımdır

İnsan biyolojik ve toplumsal-kültürel evrim geçirerek gelişti. Tek hücrelilerden başlayan süreç milyarlarca yılın sonunda insanla sonuçlanmıştır. İnsan, en son çıkan canlı türüdür. İnsan türünün o kadar canlı türü içinde insanlaşması ya da toplumsal bir varlık olarak ortaya çıkması yeni bir durumdur. Neden o kadar canlı türü içinde insanlaşmak? İnsanlaşma olgusunda günümüzdeki insana benzeyen biyolojik oluşum süreci kuşkusuz çok önemli bir olgudur. Fakat asıl insanlaşmanın toplumsallaşma adımı ile gerçekleştiği önemle vurgulanması gereken yöndür. *"Toplumsallık insan türünün varlık koşuludur. Kendinden önceki primat (insana en yakın familya) türünden kopup insanlaşması, toplumsallaşma düzeyiyle atbaşı gittiği sosyal bilimin en yakın bir gerçeğidir. Doğal toplum, insan türünün primatlardan kopuşla birlikte içine girdiği ve hiyerarşik toplumun ortaya çıktığı sürece kadar süren uzun toplumsal zamanda yaşayan insan toplulukları düzenidir. Genellikle klan olarak kavramlaştırılan ve nicelikleri 20–30 dolayında seyreden bu topluluklar için, kullandıkları taş aletleri itibariyle paleolitik ve neolitik dönem insanlığı da denilmektedir. Doğada avcılık ve toplayıcılık temelinde hazır bulduklarıyla beslenmektedirler. Bir anlamda hazır doğa ürünleriyle geçinmektedirler. Bu diğer yakın hayvan türlerine benzeyen bir beslenmedir. Dolayısıyla bir toplumsal sorundan bahsedemeyiz. Klanımız sürekli araştıracak, bulduğunda ya toplayacak ya da avlayacaktır. Aletler ve ateş keşifleri geliştikçe ürünleri daha da artacak, arttıkça tür olarak daha hızlı gelişecek ve primatlarla aradaki mesafe açılacaktır. Evrimin doğal kuralları gelişmeyi belirlemektedir."*

Öncelikle insan biyolojisinin toplumsallığa zemin sunmasındaki ayrıntıları ele alalım.

İnsan beyninin büyümesi giderek primattan kopuşta önemli bir farklılıktır. İnsan kafatasının geç sertleşmesi beynin ağır ağır büyüyüp gelişmesine olanak sağlar. İnsan beyni ancak 5 yaş civarında gelişmesini tamamlar. İnsan biyolojisindeki bir diğer özellik, insanın ayak üzerinde durabilmesidir. Bu durum insanın daha fazla serbestlik kazanmasını sağlamıştır. Dik durma boyun civarındaki kasları serbest bırakarak çene ve kafatasının rahat gelişmesine zemin sunmuştur. Yine elleri kullanmak, dik yürümek karmaşık sinir sistemine sahip beynin gelişiminde rol oynamıştır. Gözlerin yandan öne kayması, nesneleri üç boyutlu görme imkânı sağlamıştır.

İnsanın toplumsallaşmasında R. Briffaut'un, insan yavrusunun uzun süren bağımlılık ve olgunlaşmasıyla ilişkili tezi en çok esas alınan tezdir. İnsan, kendinden önceki türlerden daha kırılgan, özelleşmiş, daha uzun süreli bakım isteyen, dolayısıyla toplumsallığa daha bağımlı bir canlı türüdür. İnsanın hayvanlar gibi kendisini savunacak bir özelleşmiş organı yoktur. Bu konuda insan en güçsüz canlıdır. Bir aslanın pençesi, bir köpeğin dişi onları saldırılara karşı korumaktadır. Yine soğuğa karşı da tüyleri vardır. Ama insan böyle değildir. Birçok hayvan yavrusu doğduğundan birkaç gün sonra ayağa kalkıp yürüyebilir. İnsanın doğduğu andaki hali aslında erken doğmuş bir canlı halidir. Bu açıdan insan doğduktan sonra en az bir yıl kadar ana rahmindeki gibidir. Ancak 18 yaşına kadar büyümesini tamamlayabilir. Cinsel organlarının aktifleşmesi için bile 15 yıl gerekir. Ayrıca hayvanlar aletsiz yaşayabildiği halde insan aletsiz yaşayamaz. Belirtilen nedenlerden dolayı insanın toplumsal bir varlık haline gelmeden yaşamını sürdürmesi mümkün değildir. Öyleyse toplum ya da toplumsallığın ortaya çıkışını daha ayrıntılı tanımlamak gerekecektir.

İnsan fiziki güçsüzlüğünü toplumsallaşma ile aşmıştır

Önderliğimizin belirttiği gibi *"Toplum, insan türünün araç yaratarak ve bilinçlice ortak amaca yürümeyi esas alan hemcinsleriyle birleşip kendisine en yakın hayvan türünden kopmasını ve birarada yaşamasını ifade etmektedir. Bu tanımda önem taşıyan; araçla iş yapma ve bunu bilinçlice hemcinsleriyle ortaklaşa bir amaç etrafında gerçekleştirmedir. Tek başına toplum olunamayacağı gibi, araçsız da toplumsallaşma sağlanamaz. Ayrıca biraraya geliş, maddi yaşamı devam ettirmek için ortak ürün elde etme ve güvenlik sağlamayı gerekli kılmakta, bu da ortak bilinci zorunlu hale getirmektedir. Bir klan ailesinden, en çok bir iki düzineyi geçmeyen insan topluluğu muna ve oradan günümüzün dünya toplumuna bu çerçeve içinde varılmıştır. Tanımı gereği, toplum doğuşundan bugüne kadar büyük oluşumlardan geçmeyi ve kendini üstün kılmayı kanıtlamıştır. Fizik, bitkiler ve hayvanlar dünyası kadar gerçek olan bir insan toplumu dünyasının var olabileceği, bu kanıtlamanın özüdür. Demek ki, insan toplumsuz olamaz. Nasıl fizik, bitkiler ve hayvanlar âlemi bir gerçekse, toplumun kendisi de en az onlar kadar veya onlar gibi bir gerçektir. Bu gerçeklik inkâr edilemez."*

Toplumu olmadan insanın var olamayacağı bilimsel bir tespittir. Toplumsallaşma sürecinin insan eliyle gerçekleşen en temel olgu olduğu da bilimce kabul edilmektedir. İnsanın primattan kopuşu toplumsallaşma ile yakından bağlantılıdır. İnsan, güçsüzlüğünü toplumsallaşma ile aşmıştır. İnsanın bir toplumsal varlık olarak çıkmadan önceki yaşamı primat ya da hayvansı yaşamdır. Primattan kopuş; insanlaşmadır, toplumsallaşmadır. İnsan olma süreci uzun ve çetin koşulların sonucu olmuştur. Birlikte olma, ortak hareket, dayanışma, yardımlaşma olmasaydı insanın yaşamın zor koşullarının üstesinden gelmesi kendi başına mümkün olmazdı. Bu nedenle insanın toplumsallaşmasının komünal tarzda bir toplumsallaşma olduğu gerçeği en temel yöndür. Yine bu toplumsallaşma doğadan kopuk değil, onun içinde ortaya çıkan bir toplumsallaşmadır. Sanıldığının tersine toplumsallaşma demek doğayla zıtlaşma temelinde olmamıştır. Oluşan yeni bir durumdur, fakat bu da doğadan kopuk olma hali değildir.

Ayrıca toplumsallaşmanın araçla olan sıkı bağı da üzerinde durulması gereken önemli bir husus olmaktadır. Hayvanlar araçsız yaşayabilir, ama insan böyle değildir. Zaten ilk aletlerin ortaya çıktığı dönem toplumsallaşma adımlarının iç içe olduğunu gösteriyor. İnsan türü biraraya gelerek, alet yaparak yaşamın zorluklarının üstesinden gelmiştir. Toplumsal sorunların henüz görülmediği bu dönemde, buzul çağlarının getirdiği zorluklar da dâhil tüm sıkıntı ve zorlukların üstesinden toplumsallaşmanın gücüyle gelinmiştir. İnsan türünün uğraştığı tam da bir yaşam mücadelesi olmuştur. İnsanın arayışları günümüzdekinden farklı olarak yaşamak içindir, ihtiyaçlar ve çözümlenmesi gereken problemler (üreme, korunma, beslenme gibi) yaşamsaldır. İnsanlar tüm yoğunlaşmalarını bu sorunları çözmek için kullanmıştır.

Alet yapımcılığı zihinsel ve toplumsal gelişmede sıçramalara yol açmıştır. İnsana en yakın tür olarak kabul edilen şempanze ile insan biyolojisi arasında aslında çok ciddi anatomik bir farklılık yoktur. Asıl fark toplumsal davranışlardadır. Bu bize şunu gösterir: Hayvan ile insan arasındaki asıl ayrım noktası toplumsallıktır. Bir şempanze de aletleri tutabilir, kullanabilir. Ama yeni bir durum karşısında aleti terk edecektir. Oysa insan aletlerini, tecrübesini toplumsal ilişki dediğimiz çevre ile kuşaktan kuşağa aktarır. Her gelişmenin içinde mutlaka ilk baştakinin katkısı, emeği vardır. Toplumsallaşmanın üstünlüğü zaten bu noktadadır. Toplumsallaşma olgusuna yaptığımız bu tanımlama çerçevesinde; insan bilinci, duygusu, emeği, mücadelesi, saygı-sevgi, güzellik, cinsellik vs ölçülerinin karakter itibariyle toplumsal olduğu gerçeğini oldukça net bir biçimde göstermektedir.

Toplum ana etrafında oluşan birliktir

Toplum, insan türünün var olma biçimidir ve ilk insanlaşma toplumsallaşmayla başladı. İlk toplumsal örgütleniş aşamasında ideoloji esas itibariyle kadın eksenlidir. Toplumsallaşma esasında kadın etrafında gelişmektedir. Toplumsallaşmada kadının belirleyici rolü kesindir. Zira insan ilkin kadın tarafından toplumsallaşmaya alıştırılmaktadır. Toplumun değer yargıları daha çok kadın üzerinden toplumun yeni üyelerine verilir. Bu yönüyle kadın aynı zamanda terbiye edendir, alıştırandır, toplumsallaştırandır. Yanı sıra kadının rolü besleyen, geliştiren temelde olmuştur. Kadının toplumsal tarihteki bu belirleyici ve başat rolünün milyonlarca yıl sürdüğü belirtilebilir. Bu yönüyle ilk ve sağlıklı olan doğal toplum sürecinde kadının toplumsallaşmanın tamamlayıcı öğesi olduğu, dahası toplumsallaşmanın öncü gücünün kadın olduğu hem yaşam gerçekliğinden hem de tarihsel verilerden anlaşılmaktadır.

Toplumsallık insan türünün var oluş koşulu olduğundan, tüm insanların toplumsal davranması insan türünün aynı zamanda özünü oluşturmaktadır. Doğa insana toplumsal davranmadığı, gücünü birleştirmediği taktirde yaşamını sürdüremeyeceğini çok net bir biçimde göstermektedir. Bu nedenle de her insan hem özünün bir gereği olarak hem de yaşayabilmek için toplumsal davranmak durumundadır. Bu yönüyle insanlık tarihinde denilebilir ki insan türünün en fazla toplumsal davrandığı dönem ilk toplum dönemidir. Ancak hem biyolojik yapısı, hem de toplumun çocuklarıyla daha fazla ilgilenmek ve onları besleyip kollamak durumunda oluşu, toplumsallaşmanın kadın etrafında örülüyor olması, kadını çok daha kolektif ve sorumlu davranmaya itmektedir. Kadının bu temel özelliğini giderek yaygınlaştırması hayvansı özelliklerin giderek değişmesinde ve toplumsallaşma için gerekli insani alışkanlıkların gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Gelişiminin ilk evrelerinde vahşi doğa içerisinde hayvanlardan farksız, salt beslenme ve üreme çerçevesinde yaşamını sürdüren ilk insansılar, insan toplulukları haline harcadıkları emek sayesinde geldiler. Zorlu doğa karşısında, kendini savunma ve yaşamını sürdürme biçiminde ortaya çıkan mücadelede harcanan emek, ilk insansıların düşünce gücünün gelişimine yol açmıştır. Ve ilk ortak emek, dişi insansının doğurduğu yavrusunu koruma içgüdüsü ile açığa çıkmıştır.

Kadının yavrularıyla arasında hem doğum öncesi rahimde taşırken -ki dokuz aylık hamilelik süreci salt mekanik soyut bir yük taşıma durumundan ibaret olamaz- hem de doğum sonrası kendi sütüyle beslerken geliştirdiği emek iletişimi, ilk insani duyguların nüvelerini açığa çıkarmıştır. Başlangıç itibariyle salt yavruları ile arasında gelişen bu emek ve duygu gelişimi giderek dişilerle ortak paylaşım noktası halini almıştır. Böylelikle kadın cinsinin kendi içinde, hem kendi hem de yavrularının ihtiyaçlarını (beslenme, barınma, eğitme vb) karşılama temelinde geliştirdikleri ortaklaşmacı yaşam zemini hayvandan insana geçişe damgasını vuran ilk toplu yaşamın başlangıcı olmuştur. Bu ilk toplu yaşam zemini, ihtiyaçlar temelinde biraraya gelinip, gönüllü katılım esasında geliştirilmiş, katışıksız ilk kolektif emek ortaklığının gerçek ifadesi olmuştur. Üretim ve tüketim fazlası söz konusu olmadığından herhangi bir egemenlik dürtüsü ve çıkarı gelişmemiştir. Doğal olarak ortak ihtiyaçların ortak giderilmesi ve yavruların ortak korunması esasında oluşan bu ilk topluluk, insanlığın ilk örgütleniş bilincini de geliştirmiştir. Bu ilk ortaklaşmacı yaşam zemininde anlaşıldığı üzere sosyalizm yaklaşımı vardır. Yani sosyalizm insanlığın ilk insanlaşma aşamasından beri süregelmiştir. Bu anlamda sosyalizm kadının doğasında vardır ve 'ilkel' sosyalizm (ilkel, geri anlamında değil, eski-ilk olma hali anlamında kullanılıyor) kadının katışıksız doğası çerçevesinde yaşam olanaklarını yaratarak insanlaşmaya attığı ilk adımda yaşanmıştır. Kadın bu misyonuyla insanlığın yaratılmasında kurucu rolü oynamıştır.

Bu temelde ilk ve temel var olma koşulu olarak gelişen klan topluluğundaki insan, klanın diğer üyeleriyle bir bütünsellik içerisinde yaşamını kurmaktadır. Birlikte yaşamak yaşamın

en olmazsa olmaz kuralıdır. Birbirinden farklı, parçalı, ayrıcalıklı ve kopuk bir yaşam anlayışı söz konusu değildir. Klan dışında ayrı bir yaşam düşünülememektedir. Dönemde gerçekleştirilen her şey, özü itibariyle toplumsallığı devam ettirmek içindir. Önderliğimiz yamyamlığın bile klan toplumunun devamını sağlama ve güçlendirme amaçlı olduğunu belirtmektedir. Klan toplumu; dayanışmaya dayalı, karşılıklı bağımlılık ilişkisi temelinde hiyerarşisi olmayan ve sömürüye dayanmayan, sınıfsız ve bütünlük arz eden bir toplum biçimi olarak milyonlarca yıl süregelmiştir.

İnsan toplulukları kendilerini doğa ile özdeşleştirerek, doğa ile bütünlüklü bir uyum içerisinde olmuşlardır. Doğada her şey canlıdır ve her şeyin bir ruhu olduğuna inanılır. Bundan hareketle insan kendisini doğadan sayarken, doğayı da kendisinden saymaktadır. Doğa ile ilişkilerinde hükmetme yoktur. Klan bilincinde esas olan inanç totemdir.

Yaşamın sürdürülmesinde toplumsal varlıkların kutsanması çok önemlidir. Çünkü klan topluluğunun varlığı yaşamla özdeş tutulmaktadır. Bunun için de en büyük değer olarak görülüp tapınılması esas alınmak durumundadır. Böylece kutsanan toplumsallık beraberinde tabu sistemini de oluşturduğu gibi, ilk ahlakın kaynağı olarak da gelişim göstermiştir. *"Doğal topluma eşlik eden 'totem' inancında hükmetme ilişkisi yoktur. Klanın simgesi olarak tabusaldır, kutsaldır. Klan yaşamı nasılsa simgesel kavramsallaştırılması da öyle yansıtılmaktadır. Klan örgütlenmesinin hayatı ve kurallarına sımsıkı bağlanmadan yaşam düşünülmemektedir. Dolayısıyla varlığının en yüksek, en yüce yansıması olarak totem dokunulmaz ve kutsal sayılacaktır. Hürmet edilecek, saygı gösterilecektir. Nesne olarak en yararlı eşya, hayvan ve bitkilerden seçilecektir. Doğada klana yaşamsallık veren nesne ne ise ona inanılacak ve simgesi sayılacaktır. Böylelikle doğal toplumun dini de doğayla bütünlük arz etmektedir. Bir korku kaynağı değil, güçlendirme unsurudur. Kişilik ve güç kazandırmaktadır."*

İlk insan topluluklarının bilinç düzeyinin pratikleşmesinde ve toplumun güçlenmesinde başvurulan yöntem büyücülük olmaktadır. Toplumsallıkla yaratılan ve ortaya çıkan gücün kutsallığı kadında ifadesini bulan büyücülükte görülmektedir. Doğayı gözlemleyen, onu inceleyen, onda yaşamı gören, doğumu tanıyan kadın böylelikle bilge olma özelliğini kazanmaktadır. Dolayısıyla klan, kadın ana etrafında bir birlik olarak oluşurken, doğurgan özelliği ve çocuk bakımını üstlenmesi nedeniyle de onu en iyi toplayıcı ve besleyici bir konuma zorlamaktadır. Kısacası klan formu *"toplumun doğuşu, ilk hafızası, temel bilinç ve inanç kavramlarının gelişme zeminidir. Ondan geriye kalan sağlıklı bir toplumun doğal çevreye ve kadın gücüne dayalı olması gerçeğidir. İnsanlığın var olma tarzının kendi içinde sömürüsüz ve baskısız güçlü bir dayanışmayla gerçekleştiğidir. İnsanlık bir anlamda bu temel değerlerin bileşkesidir."*

Uygarlığın başlamasından önce milyonlarca yıl süren bir toplumsal tarih aşaması yaşanmıştır. Toplumun, insan türünün var olma biçimi olduğunu ve ilk insanlaşmanın toplumsallaşmayla başladığını izah etmeye çalıştık.

Tarihin kadınlı-erkekli başladığı bilinir. Hiç şüphesiz bir toplum şekillenirken, onun temelinde kadın erkek ilişkilerinin gelişmesi büyük rol oynar. Toplumsallaşma kadın-ana etrafında giderek büyüme sağlamakta ve bir kimliğe dönüşmektedir. Daha doğrusu kadın eksenli evcil düzen gelişim göstermektedir. Yaşam ve ilişkilerinde ortaklaşma, paylaşma esastır. Elde edilen tüm ürünlerin yanı sıra çocuklar da tüm klanındır. Erkek, fiziki özelliklerinden kaynaklı zorunlu olarak dışarıda avlanmakta, klanı tehlikelerden korumaktadır. Bu doğal zorunluluk erkeğin önemli oranda bu düzenin uzağında kalmasına neden olmaktadır. Çocuklar kadın-ana etrafında toplanmakta, toplumun giyecek, yiyecek vb gibi temel ihtiyaçları bu evcil düzenden sağlanmaktadır. Örneğin çocuk sadece anayı tanımaktadır. Çünkü *"kadının hangi erkekten gebe kaldığı bilinmediği gibi, çocukların hangi kadından olduğu bellidir."* Buradan da anlaşılacağı üzere erkeğin kadın üzerinde ve klan yaşamının örgütlendirilmesinde belirleyici bir rolünün olmadığı dolayısıyla son derece silik bir konumu arz ettiği ortaya çıkmaktadır.

Analar topluluğunun yasaları

Ortak yaşamın beraberinde bir işleyiş mekanizmasını her zaman getirdiği, bu ilk örgütlenişte de görülmektedir. Toplu yaşamın bu şekilde gelişmesiyle beraber, belirginlik kazanan yaşamsal sorunlar ve bu sorunların aşılmasında ihtiyaç duyulan bazı kurallar da böylelikle ilk defa kadın tarafından konulmuştur. Yavrularını yaşatabilmek için biraraya gelen analar topluluğunun koyduğu bu ilk kurallar insanlık tarihindeki ilk yazısız yasalar anlamını taşıyan totem ve tabulardır. İnsanı, hayvanlar âleminden koparıp, güdüsel denetimini kendi hâkimiyetine almasını sağlayan ilk tabu, erkeğe karşı konulan yiyecek ve cinsellik tabusudur.

Doğum öncesi gebelik süresince ve doğum sonrası emzirme dönemlerinde, anasal işlevlerin gerekli kıldığı cinsel birleşme yasağı daha sonra geliştirilen tabuların ön biçimi niteliğini taşımakta olup, insanlık tarihinde ilk yasaklama niteliğini taşımaktadır. Kadın koyduğu bu ilk yasakla (tabuyla) hem kendi hem de erkek cinsinin hayvani güdülerini denetime alarak daha fazla insanlaşmıştır. Çünkü insan; kendindeki güdüleri, özdenetimine aldığı oranda hayvanlar âleminden ayrışır.

Biyolojik olarak insan türünün diğer hayvan türlerinden en önemli farkı ise, gebelik süresinin diğer hayvanlara oranla daha uzun süreli olması ve insan yavrusunun daha uzun süreli bakıma muhtaç olması gerçeğidir. Bu sürenin oldukça uzun olması analık işlevi gören kadınların erkek cinsinden ayrı kalma süresinin de uzunluğu anlamını taşımakta olup, ayrı kalınan tüm bu zaman sürecinde anaların kendi güdülerini disipline etmesi, etrafındaki insanların da bu disipline uymaları sonucunu doğurmuştur. Bu ayrışma sürecinde, aynı durumu yaşayan analar birarada yaşamı sürdürmüş ve beraber yaşamanın doğurduğu yaşamsal ihtiyaçlarını beraber karşılamışlardır.

Yaşamsal ihtiyaçların başında gelen, doğal olarak beslenme ihtiyacıdır. Ananın beslenmesi yavrunun da besin ihtiyacının giderilmesini direkt etkileyen bir faktördür. Ana kadın beslenme sorunlarının aşılmasında daha çok doğayla bir uyumu ifade eden ve kadının barışçıl karakterine de etki edecek olan toplayıcılıkla uğraşmıştır. Kadın, hem yavrusuna daha verimli besin verebilmek hem de doğası gereği diğer canlılara zarar vermeme özelliğinden dolayı otçulluk kültürünü sürdürmüş ve avlanmamıştır. Çünkü kadın yavrusundan dolayı ete ve kana karşı duyarlı olup, diğer memeli hayvanları da kendi yavrularıyla bir tutmuş, onlara karşı da koruma önlemleri almıştır. Böylelikle analar topluluğu avlanmadığı gibi, sürekli avlanan erkek cinsinin beslenme biçimine karşı da bazı tabular koymuştur.

Önderliğin, *"kadın-ana kendi etrafında örgütlenen düzene ne kadar çok çocuk ve dost (yakın) erkek bağlarsa, o kadar güçlü bir ana-kadın olmaktadır. Dizginlenemez bir kadın kültünün gelişmesi söz konusudur. Eldeki kanıtlar, daha yaygın tanrıça dinsel düzeni, dildeki dişil öğeler, yontular ana-kadının yükselen gücünün açık göstergeleridir. Erkeklerin önemli bir kısmı doğal olarak bu düzenin uzağındadır. Ana-kadının yararlı bulmadıkları ve yaşlılar ağırlıklı olarak bu sistemin dışında kalabiliyorlar"* tespitinden hareket edildiğinde kadın tarafından konulan kuralların anlamı daha net anlaşılmaktadır.

Böylece insanlık tarihinde ilkleri teşkil eden bu ilk iki tabu, giderek erkeğin de kadınlar topluluğuna girmesini sağlamıştır. Uygulanmaya konan bu kurallar zaman içerisinde her iki cinsin de beraber yaşamasına olanak tanımış ve yavrularını korumak için biraraya gelip örgütlenen analar topluluğu öncülüğünde toplum gittikçe daha da gelişmiştir.

Neolitik devrim kadın devrimidir

Toplumsallaşmaya bu şekilde öncülük eden kadın, giderek yaşam gereksinimlerinin artması ve bu gereksinimleri karşılayacak kaynakların sınırlı olması karşısında belli arayışlar içerisine girmiş ve bu arayışlarının sonucu olarak çeşitli üretim etkinliklerini zamanla bulmaya başlamıştır. Çünkü başlangıçta yabanıl bitki ve bitki kökleriyle uğraşan kadının, zamanla doğa hakkındaki bilgisi artmış ve tecrübeli bir konuma gelmiştir. Zaten bu nedenledir ki gelişen kuraklığın etkisiyle toplayıcılıkla toplumun beslenme sorununun çözümlenemediği bir dönemde kadın bitkiler hakkındaki bilgisinden yararlanarak tarımı geliştirebilmiştir.

İnsanlaşmaya doğru atılan her adımdaki kadının başat ve kurucu rolü, ona kutsal bir varlık olarak tanrıça misyonunu yüklemiştir. Yani kadınların gerek insan soyunun devamı için gerekli olan yavru doğurup yetiştirmeleri, gerekse toplu yaşama geçip ilk toplumsal üretimi gerçekleştirmiş olmaları toplumda **"Ana Tanrıça"** inancını geliştirmiş, kadına ilahi güçlerin sahibi olarak yaklaşılması gerçeğini doğurmuştur. Kadının altın çağı da denilebilecek Neolitik Devrim ile beraber, tanrıçalar çağı bu aşamanın (yabanıl) ardından zirveye ulaşmıştır.

"Neolitik köy devrimi, bu süreçte ikinci büyük aşamadır. Yaklaşık 12.000 yıl önce gelişen bu devrim, toplumsallaşmanın en büyük adımıdır. Bu adımın insanlık gelişmesi üzerindeki etkisi maddi ve manevi kurumları ile zihniyet yapısında sürüp gitmektedir. Bugün bile çok arzulanan doğal özgür yaşam zihniyeti, doğayla canlı dostluk, korkutucu tanrısal güçlerin hüküm sürmediği ve etkilemediği ruhsal yapı, güçlü analık duyguları, kadın-erkek eşitliği arzusu, tarım ve evcilleşen hayvancılığın bugün de Avrupa uygarlığını besleyen ürünleri ve araçları, bu ürün araçlara dayalı ideoloji, düşünce ve dil yapıları ve kavramları, madenlerin keşfi ve kullanıma açılması başta olmak üzere uygarlığı sürekli ve halen besleyen ana unsurları yaratan şey, neolitik köy devrimi ve buna dayalı olarak gelişen yerleşik kırsal toplum yapısıdır."

İnsanlaşmaya öncülük etme konumu, kadın açısından sorumluluğunun giderek artması anlamını taşımıştır. Genişleyen toplumsallaşmanın beraberinde getirdiği ihtiyaç çeşitlenmesi ve karmaşıklaşan işler giderek yeni üretim biçimi ve araçlarını doğurmuştur. M.Ö. 10.000'lere gelindiğinde, toplayıcılık ve avcılık giderek artan gereksinimlere cevap olamamış ve tarıma elverişli arazilerin elde edilmesiyle bitki ekimine geçilmiştir. İlkin küçük tarlaların ekimiyle işe başlayan kadınlar, tecrübe edindikçe daha bilinçli ve amaçlı çalışmaya geçmişlerdir. Bu durum, önceki süreçlere oranla üretime olağanüstü hız kazandırmıştır. Yeni üretim araçlarıyla geçilen yeni üretim biçimi insanlık tarihinde yaşanan en büyük devrimdir. Bu süreçte gerçekleştirilen Neolitik Tarım Devrimi, toplumsallaşmanın daha bir üst aşamaya geçmesinde temel dayanak olmuştur. Rastgele üretimden ilk defa planlı ekonomiye geçilmiştir. Bu anlamda neolitik devrimi özünde tarımı başlatmaya ve hayvanları evcilleştirmeye dayalı bir devrim olarak tanımlamak yerinde olacaktır. Bu yönüyle de Neolitik Devrim, bir kadın devrimidir.

Bu devrimde ilk tanrıçaların ve uygarlığın merkezi ise Mezopotamya ve Verimli Hilal olmuştur. İlk ekinin ekildiği, ilk yuvanın kurulduğu, ilk insanın yerleştiği ve ilk arkadaşlıkların geliştirildiği yer bu topraklar olmuştur. Ve Neolitik çağdan beri hiç kimse bu topraklarda olduğu kadar özgür düşünememiş, özgür yaratamamış, özgür sevememiş ve güzellik yaratamamıştır. M.Ö. 10.000 ile 4.000 tarihleri arasında bu bölgede kadın öncülüğünde yaratılan bir toplum vardır. Yerleşik yaşamı, tarımcılığı, ekin ekip-biçmeyi, sanatı, bilimi, tıbbı bu bölgede ilk olarak Neolitik çağda kadın başlatmıştır. Ve giderek dünyanın diğer bölgelerine yayılmıştır. Kadın ve halklaşma kültürü bu süreçte buralardan başlamıştır. Kadınlar ilk bu topraklarda barış insanı ve sosyal insan olmuşlardır. Kadının doğasındaki güzellikler tüm görkemiyle açığa çıkma, kendini gerçekleştirme imkânını bu topraklarda buldu. Bu yönüyle sonradan çarpıtılacağı gibi bırakalım kadının erkekten daha geri olmasını kadın yaşamın kendisi, gerçek yaratıcısı olacak denli ileri ve merkezi bir konumdadır.

Ateşin keşfi ile doğadan hayvandan toprak ve sudan yararlanmanın toplumsallığa kazandırdıkları

Kadınlarda bulunan besleme, büyütme, koruma ve eğitme güdüsü, hayvanların dürtülerini değiştirmede, onları evcilleştirmede onu yetenekli kılmıştır. Kadın, yavrusuna bakarken edindiği bu yeteneklerini ve insani duygularını hayvan ve bitkilere karşı da kullanarak topluluğun ihtiyaçlarını gidermek için yürüttüğü üretim faaliyetlerinde bu canlılardan yararlanmıştır. Bakıma muhtaç hayvan yavrularına da tıpkı kendi yavrusuna yaklaştığı gibi yaklaşıp onları beslemiş, korumuş ve daha sonra da onların verdiği ürünlerden yararlanmıştır. Evcilleştirilen hayvanlar daha sonra tarlaya sürülerek daha fazla verimin elde edilmesi sağlanacaktır.

Daha Homo Erectus döneminde kontrol altına alınan ve ondan yararlanılan ateşten bu dönemde daha fazla yararlanılacaktır. Çeşitlenen besin ürünlerine paralel olarak ateşin yemek pişirmede daha fazla kullanıldığını tahmin etmek zor değildir. Ayrıca özellikle çanak-çömlek yapımında da ateşin kullanıldığı bilinmektedir.

Kadın, mutfak gereçlerinin yapımında yararlandığı toprağın özelliklerini kavradıkça, toprak ve ağaçlardan evler yaparak daha önce yavrularını içinde korumak için kullandığı ilkel barınaklarını daha da yaşanılır bir duruma getirmiştir. Doğal iklimlere karşı dayanıklı topraktan yaptığı yeni barınaklarda ateşin aydınlatıcı ve ısıtıcı özelliklerini kullanarak, zamanla daha geniş ve mimari özellikleri olan ev yapımına geçmiştir. Ateş ısısıyla yerleşim mekânını genişletmiş, ışığıyla da üretim zamanını arttırmıştır.

Su kenarlarında yaşayan insan toplulukları, yine kadının öncülüğünde temizlik ve sulama kültürüyle tanışmıştır. Kadın biyolojik yapısının gereklilikleri çerçevesinde ilkin kendini ve yavru-

sunu, sudan yararlanıp temizleme alışkanlığını kazanarak, daha sonra yaşadığı çevreye de bu alışkanlığı yaymış olması ve bunun günümüze temizlik kültürü biçiminde miras kalması tahmin edilebilir. Mevsim değişikliklerine paralel olarak yakınında yaşadığı akarsular taşmaya ya da azalmaya başlayınca, ürünün verimini yüksek tutmanın yollarını aramış, bu arayışlar sonucunda Sümer dönemindeki gibi olmasa da küçük su bentleri, kanallar yapılmıştır.

Günümüz tekstil endüstrisinin de ilk temelleri bu süreçte yine kadın tarafından atılmıştır. Çeşitli bitki lifleriyle işe başlayan kadın, süreç ilerledikçe daha farklı malzemeler kullanarak dokumacılığı geliştirmiştir. Evcilleştirdiği hayvanların yününü teşilerle eğirerek, çocuklarını sıcak tutacak giyecekler, örtüler dokumaya başlamıştır. Bununla beraber, avlanan hayvanların derisini ise kullanılır bir duruma getirerek giyecekler, ayakkabılar, bazı mutfak gereçleri, taşıma araçları vb ürünler elde ederek üretim faaliyetlerini oldukça çeşitlendirmiştir.

Bütün bunların yanı sıra daha dönemin başında tahta sabanı bulmuş olmasıyla beraber tarımcılıkta en büyük verimi elde etmeyi öğrenmiştir. Toprak ekip biçmede kullanılan yeni araç-gereçlerin daha bir gelişkinlik kazanmasıyla beraber zamandan oldukça tasarruf sağlanmış ve ortaya çıkan geniş zaman olanağı, kadının elde ettiği üretim etkinliklerinde daha ayrıntılı yoğunlaşmasını sağlamıştır. İlk dönemlerde ortaya çıkarılan ürünlerin ilkel biçimi, giderek aşılıp, zanaatçılıkta daha bir incelik yakalanmıştır.

Daha önce salt ihtiyaçların kaba anlamda giderilmesi üretimde esas alınıyorken, artık ürünlerde göze hoş gelme kaygısıyla olağanüstü bir sanat estetizmi yansıtılmıştır. Kadın, elde ettiği kök boyalar ve çeşitli bitkilerden elde ettiği maddelerle oldukça ince bir süsleme sanatı ortaya çıkarmıştır.

Toplumsal ilişkilerin gelişiminde iletişimin önemi canlı varlıklara karşı gösterilen sevgi ve saygı

Üretim tasarımları ve ürünlerde elde edilen bu evrimsel gelişmeyle beraber kadın, edindiği yetenekler sayesinde kazandığı bitkileri sağlık sorunlarını gidermede de kullanmıştır. Tek tek bütün özelliklerini ve insan üzerindeki etkilerini oldukça ayrıntılı bir biçimde gözlemleyebildiği bitki, ot ve köklerden, yine bazı böcek ve hayvan türlerinden çeşitli hastalıkları gidermede yararlanıp, insan ömrünün daha sağlıklı geçmesine ve uzamasına farklı bir boyut kazandırmıştır.

İletişim neolitik dönemde dile gelişkin bir konuşma diline dönüşmüştür. Çünkü dil; üretim faaliyetleri içinde insanların birbiriyle iletişim kurma, duygu ve düşünce alış-verişi ihtiyacından ortaya çıkan bir olgudur. Bu anlamda dönemin sonlarına doğru gelişen duygu, düşünce ve iletişim yoğunluğuyla üretimde sağlanan sanatsal incelik sözlü sanatı da beraberinde getirmiş ve şiir, edebiyat, resim, heykelcilik vb görsel estetik sanat etkinliklerini de sonuç itibariyle insanlığa kazandırmıştır.

Dişi olan her şey kutsaldır ve ana tanrıçadır

Yabanıl toplayıcı konumdan yerleşik yaşama, üretimdeki yoğunluğu ve rolünden dolayı kadın öncülüğünde geçen insan toplulukları, toprağın bereketi ve hasadın bolluğunu kadının doğurganlığı ve üreticiliğiyle özdeş tutmuşlardır. Dişi olup üreyebilen her şey kadın şahsında kutsal sayılmış, olağanüstü gizli güç sahibi olduğuna inanılmıştır. Toprak kutsal sayılan bu değerlerin başında gelip kadınla bütünleştirilmiş ve insanlarda "Toprak Ana" inancı gelişmiştir. Toprak Ananın kendisini yenileyip ürün vermesiyse "Ana Tanrıça"nın kutsal sayılan gizil gücüyle bağlantılı ele alınmıştır. Çünkü "Toprak Ana" ya da "Tabiat Ana"nın da tıpkı "Ana Tanrıça" gibi kendisini sürekli yeniden yaratan bir konumda olduğu görülmüş ve insanlar kadına olağanüstü tanrıça misyonuyla yaklaşmıştır. Fakat kadını tanrıçalaştıran bu inançta "Ana Tanrıça" bugünkü tek tanrılı dinlerde olduğu gibi ölümsüz değil, kendini sürekli yenileyen, üreten bir konumda olmuştur. Bu biçimde idealize edilen tanrıça soyut kalmamış, yeryüzünde yaşayan insan topluluklarının kurucusu olan analar arasından tezahürünü bulmuş ve tanrıça ağırlıklı dini tapımlar gelişmiştir. Kadının yıldız ve ayla temsiline ağırlık verilmekte, ama daha çok yerel doğal güçlerin doğal anası olarak büyük bir ağırlığa sahip olmaktadır. Bu dönemin tüm yerleşim alanlarında bol miktarda ana tanrıçalar da diyebileceğimiz küçük heykelcikler mevcuttur. Tarımı ve evcilleştirmeyi yaratan kadın emeği, çocukların da doğuran anası olarak kadın, tarihte en büyük kutsanmaya uğramaktadır. Bir anlamda yaşamın yaratıcı gücüdür. Doğa, toprak anadır. Doğa, bitki ve ağaçların ürün keşfeden gücü olarak tanrıça temsili doğal karakterli olarak anlam derinliğine yol açmaktadır.

Bu saygınlık zamanla kadının kutsal görülmesini ortaya çıkarmış ve kadın gizemli bir güç, bereketin simgesi, yaşam ve ölümün kaynağı olan tanrıça olmuştur. Kadının bu gerçeği aşağıdaki şiir dilinde çok net bir biçimde ifadesini bulmaktadır.

Tanrıça! Onun yanıdır karar yeri
Ellerinde tutar her şeyin yazgısını
Onun bakışından doğmuştur sevinç
Yaşam coşkusu görkem
Kadınla erkekteki yaratıcı güç.

Neolitik kadın devrimiyle beraber kadın toplulukları içine çeşitli yasalar dâhilinde alınan erkeğin konumu ise, kadının üretimdeki aktifliğini tamamlar bir nitelikte olmuştur. Erkek ilk etapta kadından öğrenme ve yardım temelinde toprakla uğraşmaya başlamıştır. Yani gerek toprağı işleme işini, gerekse diğer üretim faaliyetlerini erkek, kutsal olduğuna inandığı kadından öğrenmiştir. Erkek neolitik dönemde, toprağın verimli ürün vermesinin kadının gizli güçlerinden geldiği inancından dolayı kendi ikincil konumundan herhangi bir rahatsızlık duymamış, kadının tecrübelerine saygı duyup, kadından bütün yeteneklerini öğrenmeye yoğun çaba göstermiştir. Aslında topluluğa yeni alınan erkek, bu süreçte daha çok barınakları ve içinde yaşadıkları ana soylu klan-kabile topluluklarını yabanıl saldırılara karşı koruyarak ve avcılıkla bazı toplumsal gereksinimleri karşılayarak üretim ve hizmet alanında kadını tamamlar bir konumda olmuştur. Böylece daha önce erkeğin avcılık kültüründen edindiği rekabet ve egemenlik etkileri topluma yararlı işlerde değerlendirilmek üzere olumlu bir katkıya dönüştürülmüştür. Kadın tarafından konan totem ve tabular çerçevesinde avlanma olgusu, toplumsal güvenliğin sağlanması vb toplu yaşamın bazı gereklerini giderme etkinliğine kanalize edilmiştir. Yerleşik yaşam ve üretim faaliyetlerinde kadına destek veren erkek, zamanla üretimde kullanılan araç-gereçlere yeni boyutlar kazandırmada etkin olmaya başlamıştır.

Ana yerli evlilik ve kurallar

Ortak katılımı giderek geliştiren neolitik toplumsal devrimin cinsler arası ilişkilere, klan ve kabile içi ilişkilenmelere yansıması, yeni organizelere gitme sonucunu da doğurmuştur. Dış evlilik yasasının geçerli olduğu bu dönemde, aile kavramı ve oluşumu henüz gerçekleşmemiştir. Ancak "ana yerli evlilik" -evlilik kavramı günümüzdeki anlamı ile anlaşılmamalıdiye tabir edebileceğimiz cinsel düzenlenişe göre, kadın evlendikten sonra ana klanında kalır ve erkek beraber yaşayacağı kadının klanına yerleşir. Günümüz literatüründe "damat adayı" diye adlandırdığımız erkek, analar tarafından seçilir ve bu seçim çeşitli üretim faaliyetlerini kapsayan sınavlar sonucu gerçekleşir. Çünkü ana klanına dâhil olacak erkek, bu klan yasa ve ölçülerine uyum sağlamak durumundadır. Bu biçimde klana dâhil olan erkek, beraber olduğu kadının çocuklarının babası olarak henüz kabul edilmiş değildir. Çocuklardan sorumlu olan, ana ve ananın erkek kardeşidir. Çünkü günümüz tabiri ile "kocanın" klan mensuplarıyla hiçbir kan ve süt bağı yoktur. Dolayısıyla yeni doğan çocuklarla da akrabalık bağı yoktur. Sadece bir misafir konumunda olup, klan içi kararların –çok gerekli durumlarda- yürütücülüğünü yapabilmiştir. Dolayısıyla bir ana öldüğünde çocukların sorumluluğu "koca"ya değil, ananın erkek kardeşine kalır. "Baba" olarak kabul edilen ananın erkek kardeşi öldüğündeyse, kız kardeşin çocukları onun vasisi olur. Bu düzenlemeye göre neolitik dönemin sonlarına doğru en yakın akrabalık bağı, kız kardeşin çocukları ile ananın büyük erkek kardeşi arasında gelişmiştir. Bu durum ise ileriki aşamalarda ana klanındaki erkek kardeşlerin öne çıkması sonucunu doğurmuştur.

Çocuk hakkı ve eğitimi

Anasoylu klan yasaları çerçevesinde, ananın klanında bulunan erkekler de bu dönemde klan yaşamında çeşitli inisiyatif sahibi olabilmişlerdir. Fakat erkeğin inisiyatifli olabildiği yer yine kendi ana klanı olabilmiştir. Ancak üremedeki rolü henüz kesinlik kazanmadığından kendi çocukları üzerinde herhangi bir hak iddiası bu süreçte de gelişmemiştir. Böylece erkek kendi ana klanı ile klan içi cinsellik tabusunun gerektirdiği temelde ilişkide olduğu diğer klanların arasında yaşamını sürdürmüş, fakat esas aldığı ise, içinde hak sahibi olduğu kendi anasının klanı olmuştur. Çünkü birlikte olduğu kadınların klan ya da kabileleri ile her ne kadar verdiği armağanlar çerçevesinde akrabalık ilişkileri geliştirmiş olsa da, onlar açısından o bir yabancıdır. Yani hala ana denetiminin dışına çıkmış değildir. Ama cinslerin bu biçimdeki konumlanışı, aktif bir biçimde herhangi bir çatışmaya meydan vermemiştir. Çünkü toplumsal sözleşmeye kendi insani kişilik karakterini yansıtan kadın, bütün barışçıl yönlerini bu süreçte yönetici konumuna ve konumunun gerektirdiği yasa belirleyiciliğine yansıtarak demokratik bir toplum düzeni oturtmuştur. Bu anlamda anakadının evcil düzeni bir toplumsal kökenler düzenidir. Ama kadın egemenlikli bir sistem değildir. Çünkü insanlığın bu ilk dönemlerinde egemenlik düşüncesi henüz tanınmamaktadır. Ayrıcalıklı haklar, cinsel, ırksal, sınıfsal uçurumlar söz konusu değildir. Günümüz ataerkil erkek egemenlikli sistemde kadınla erkeğin arasında oluşturulan fiziksel güç, yaratıcılık, girişimcilik, cesaretlilik, dayanıklılık vb niteliksel farklılıklar açısından kadın güçsüz değildir. Çünkü iki cinsin arasındaki fiziksel ve düşünsel uçurumlar toplumsal ve kültürel gelişme sürecinde gelişen farklılaşmanın nedeni değil, sonucudur. Dolayısıyla kadın ilk toplumda toplumsal düzenlenişe yön veren doğal bir güç konumunda olmuştur ve kadının sahip olduğu bu güç sonradan kazanılan bir yetki gücü değil, toplumsal ve üretimsel işlerinden dolayı edindiği doğal bir sorumluluk ve yönlendiriciliktir. *"Kadın-ana etrafındaki ilişkinin bir güç, otorite ilişkisinden ziyade organik dayanışma tarzında olması, doğal toplumun özüne uygundur. Bir sapmayı teşkil etmez. Devlet otoritesine kapalıdır. Organik oluşumdan ötürü zor ve yalana dayanma ihtiyacı duymaz.."*

Demokratik, eşitlikçi katılım esasında barış içinde yaşayan neolitik tarım toplumu, binlerce yıl çatışmasız ayakta kalışını, bu sürece hâkim olan kadının barış, kardeşlik ve adaletçi rengine borçludur. Neolitik toplum düzeninde hâkim olan ideoloji esas itibariyle kadın eksenli bir ideoloji olmuş ve bu çerçevede doğal toplumda yaşam bulan ahlaki ve politik toplum gerçeği olmuştur.

Bu gerçeğin özünde sınıf, hiyerarşi, devleti doğurtma özellikleri yoktur. Kapsayıcıdır, bütünlükçüdür, tamamlayıcıdır. Emek ve üretkenliğe dayanması yalan ve sömürüye gereksinim duymamasını beraberinde getirmiştir. Bugün kullanılan ana, kardeşlik, özgürlük, eşitlik, paylaşımcılık, doğal katılımcılık, sorumluluk, dayanışma, cömertlik, yiğitlik, kahramanlık, tamamlayıcılık vs birçok kavram doğal toplumdan gelmektedir. Bu nedenle barışçıl özellikleri belirgindir. Tüm bu özellikler demokratik-komünal özelliklerdir. Doğal toplum insanı biriktirmeye büyük bir suç gözüyle bakmaktadır. O dönem insanında değeri toplumsuz düşünmek yoktur. Bireyin yaşama katılımı üretime dayalı olup, iş bölümü temelinde olmaktadır. Dolayısıyla doğal toplum kimliği ile kendini var etme vardır.

Toplumda en fazla öne çıkan diğer bir olgu da toplumun ahlaki sisteminin çok güçlü olmasıdır. Ahlak, toplumun zora dayanmayan günlük kurallarına uymadır. Yani toplumun günlük pratik yürütülüşüdür. Yine duygusal zekâ ve analitik zekânın birbirini besleyerek harikalar yarattığını görmekteyiz. Bu nedenle doğal toplum insanının beyin ve ruh yapısı henüz parçalanmamıştır, suni çelişkiler yaşamlarında söz konusu değildir. Kadında daha fazla yaşanan duygusal zekâ, kadının yaşamı erkekten daha derin anlamlandırmasını sağlamıştır. Bu kadının yaşamı daha saf, sade gördüğü anlamına gelmektedir. Binlerce yıl ana tanrıçalığın sürekli yüceltilmesinin toplum yaşamında kadının oynadığı rolden kaynaklı olduğu daha iyi anlaşılmaktadır.

Neolitiğin yaratıcılığını simgeleyen ilk kadın tanrıça Star'ın Sümer yurduna indiği tarihsel olarak belgelenmiştir. Star kültürü sonrasında Ninhursag, İnanna, İştar, Hepat, Astarte, Kibele, Afrodit olarak devam etmiştir. Günümüzde ise, Star kültürü dediğimiz tanrıça kültürünün yeniden canlandırılması gerekmektedir. Bu aynı zamanda demokratik-ekolojik-cinsiyet özgürlükçü bir toplum demektir.

Bunun için kadının duygusu, düşüncesi, zihniyeti, ruhu ile yaratılmış toplumsallığın ifadesi olan, ahlaki ve politik toplumun özünü içeren ve bu anlamda yaşam ilkelerini belirleyen 104 Me'lerin geri alınması gerekiyor. beş bin yıllık erkek egemenlikli uygarlık tarihi ve onun sistemi, kadın hakikati olan 104 Me'nin içeriğini kendi bencil, çıkarcı, iktidarcı, yalancı, baskıcı, sömürücü, işgalci, gaspçı zihniyetine göre tersyüz ederek, hakikati salt güçle özdeşleştirerek hakikatin yitirilmesine ve karanlıkta kalmasına neden olmuştur. Sonuç da günümüze kadar gelen bir tecavüz kültürünün toplumun, insanlığın tüm hücresine kadar yayılarak yaşam bulması olmuştur. İşte buna karşı dimdik ayakta durmak, erkek egemenlikli sistemin zihniyetine karşı güçlü, aktif, örgütlü mücadele yürütmek, kadın ve toplumsallık aleyhindeki her şeyi ortadan kaldırmak son derece tarihi bir önem taşımaktadır. Tıpkı İştar'ın 104 Me'lerinin hırsız Enki tarafından çalınmasına, gasp edilmesine karşın dayanamayıp, ona ait olan dünyanın yaşam bulmamasına ve yıkılmasına işaret ederek isyan ettiği gibi…

"Şehrim yıkıldı, evim battı
çocuklarım esir alındı
tanrıların dağ kentinden
sürgün edildim
senin elinden bile kurtulamadım
sen ne gökte ne de yerde
yer bulamayasın Enki
yaşayacağın bir yerin olmasın
hiçbir yerde"

Bu yazı Rêber Apo'nun KAPİTALİST UYGARLIK kitabından alınmıştır

KAPİTALİZMİN DOĞUŞ ETKENLERİ -EV HIRSIZI-

Baştarafı sayfa 32'de

Aşırı bir kurgulama içinde olduğumuzun farkındayım. Fakat insandaki potansiyel zekâlı durumu gökten zembille düşmüş gibi yorumlayamayacağımız da anlaşılırdır. Varoluştan, evrimden soyut bir zekâ ne kadar düşünülebilir? Zekâlılığı yalnız insana özgü olarak düşünmek ne kadar gerçekçidir? Ölüm bile yaşamın, dolayısıyla varoluşun anlaşılabilmesi için zorunlu görünmektedir. Ölüm olmasaydı yaşamı fark edemeyeceğimizi kestirebiliyoruz. Değişmeden sonsuza kadar yaşamak, özünde yaşamamaktır. Çünkü hiç fark etmenin olmadığı bir ortam, hiçbir şeyin olmadığı bir ortamdır. Bu durumda bile ölüm, aslında yaşamın gerçekleşmesi için kaçınılmaz gözükmektedir. O halde bir nimet olarak değerlendirilmesi gerekirken, neden sanki yaşamın sonuymuş gibi ondan korkuyoruz? Ondan korkacağımıza, onun mümkün kıldığı yaşamı anlamak, oradan sonuca gitmek, bana göre evrensel katılıma daha uygun gibi gelmektedir. Nasıl ölümün elinden kaçınılmazsa, yaşamdan da kaçınılamaz. Daha doğrusu, evrenin sırrını bu ikilemin çözümünde bulmamız yegâne amaç gibi gözükmektedir.

Peki, bu ikilemin çözümü gereği, en yetkin yaşam anlamına erişmekle gerçekleşen nedir? Bu soru bana hem yersiz, hem çok gerekli gibi gelmektedir. Evrenin sırrına vakıf olmak gibi tam bir bilme durumuna yaşamın sonul zaferi diyebiliriz. İster Kutsal Kitaplardaki cennet, ister Budizm'deki Nirvana durumu, ister tasavvuftaki tam vecd hali yaşamın kutsanması ve sürekli bayramlaşma olarak yorumlanabilir.

İnsanda evrenin en yetkin farkına varma şansına sahip gibiyiz

Bazı Batılı düşünürler, bilinen gözlemlerle ancak gezegenimizle sınırlı bir yaşam ortamının tam bir tesadüf sonucu olduğunu ve güneş sisteminin tükenmesiyle hiç anlamı olmayan bir kozmogoni içinde yitileceğini söylemleştirirler. Bu da cehennem tasavvuruna benziyor. Kurgulamanın bu biçiminin dayandığı argümanlar da vardır. Fakat yaşamı çözmek ideası en kısır kurgulamadır. Ne tam evreni biliyoruz, ne de yaşamın yetkin anlamını. Bu tür kurgulamalar için gerekçeler pek güçlü değildir. Dünyamız bile yeterince ortamı olmayan bir yaşama geçit vermediği gibi, vakti gelen her canlıya da potansiyeli kadar yaşam ortamını sunacak kadar adeta canlı ve adildir.

İnsan türünün oluş öyküsünü benmerkezli kılmamak önemli olduğu kadar, sıradanlaştırmak da evrenin müthiş döngüsüne saygısızlık olmaktadır. En kötü metafizik, insan olgusunu tüm evrenden soyutlayarak anlatma durumuna düşen pozitivizmdir. En kaba materyalizm olarak pozitivizmin kapitalizmle bağını ortaya koyduğumuzda, yaşama daha anlamlı olduğu kadar saygıyla yaklaşacağımız kanısındayım.

Sonuç olarak, biyolojik bir tür olan insanda evrenin en yetkin farkına varma şansına sahip gibiyiz. Bu potansiyelin farkında olmak ayrı, gerçekleştirmek çok daha ayrı aşamalardır. Doğu düşüncesindeki 'ne varsa insanda' söylemi bu gerçekliği fark etmiş gibidir. Tekrar belirtmeliyim ki, insan-merkezciliğe kaymış bir düşünce, canlı-cansız diğer tüm doğaları insanın hizmetinde görür ki, hiyerarşik otoriter ve total iktidar anlayışının felsefi zemini olan bu anlayış, açık ki yaşamdan en uzak kurgusal akla götürür. Daha doğrusu, bu aklın ürünüdür. Tersi gibi gözüken, insanı tüm doğanın başına bela gibi gören ekolojik bazı felsefeler de aynı kapıya çıkar. İnsanın tür olarak gerçekleşmesini doğanın başına bela olarak görmek, çok kısır ve yaşamla bağı zayıf kurgulanmış bir felsefenin ürünüdür. İnsana kadar varmış bir evrime yetkin değer vermemek, yaşamla bağı ya çok zayıf, ya aşırı sömürü temelinde kurgulanmış sistemlerle bağlantılıdır.

İnsan sınırına varmış bir evrim, önümüze çok ciddi ahlaki sorunlar koyar. Buna geçmeden aklın toplumla bağını da tanımlayabilmeliyiz.

İkinci doğa olarak toplum bir nevi birinci doğanın üst aşamasıdır

2- İnsan türü, zekâ potansiyelini ne denli toplumsallaştırırsa, o denli açığa çıkarma özelliğindedir. Daha da önemlisi, insanın biyolojik yapısı toplumsallığı zorunlu kılmaktadır. İnsan hiçbir canlıda gözükmeyen bir toplumsallığa icbar edilmiştir. Bir insan yavrusu ancak on beş yaşlarından sonra çocukluktan tam çıkabilir ki, bu süre toplum olmadan yaşanamayacak bir zaman dilimidir. Çocuk ana karnından çok zayıf olarak doğmaktadır. Diğer tüm hayvan yavruları günlük sürelerle yaşamlarını olanaklı kılabilirler. İnsan toplumsallığı çok karmaşıktır ve derinliğine kavranmayı gerektirir. Toplumsallığını yitirmiş insan türü ya maymun türüne yakın bir tür olarak kendini yeniden evrimleştirir; bu geriye doğru bir evrimleştirmedir ki, mümkündür; ya da yok olur. Tüm canlılar hem tür olarak, hem de türler bütünü olarak kendilerine özgü bir aradalığa ihtiyaç duyarlar. İnsan türüne özgü olan toplum, bir aradalığın çok üstünde varoluşsal nitelik taşır.

Toplumun ikinci doğa olarak kavramlaştırılması daha derinlikli bir yaklaşımdır. Toplumsallığın kendisi zekânın potansiyel olmaktan çıkıp aktifleşme sürecine etkince girmesidir. Topluluk sürekli düşünceyi gerektirir. Toplumsal gelişme esas olarak düşüncenin gelişmesidir. Onunla olanaklı hale gelmedir. Beslenme, çoğalma ve güvenlik, artan toplumsallıkla daha çok gelişir. Daha açıklıkla belirtmeliyim ki, tüm canlılara özgü beslenme, çoğalma ve güvenlik unsurları bir nevi akıldır. Öğrenmenin en katı içgüdüsel tarzıdır. Canlı hareketleri öğrenme hareketleridir. Genelleştirirsek, tüm evrensel gelişim zekâ ve öğrenmeyi çağrıştırır. İkinci doğa olarak toplum, bir nevi birinci doğanın üst aşaması, onun yansımış halidir.

İkinci doğa olarak toplumsallığı çözmeden, birinci doğaya öncelik veren düşünce ve eylem yapısında riskli bir sapma olduğu kanısındayım. Madem insan ikinci doğanın bir ürünüdür, o halde öncelik o doğanın kavranmasına verilmelidir ki, insanı anlayabilelim. Bu nedenle birinci doğaya özgü bilimin objektifliğine ve ikinci doğadan bağımsız gerçekleştirilebileceğine ikna olmuş değilim. Bu bana hep bir sapma gibi geliyor. Fiziğin, kimyanın, hatta biyolojinin bilimi ikinci doğa ve insana özgü bilimden bağımsız olamazlar diye düşünüyorum. Dinsel yasacılığın kıyılarında gezindiğimin farkındayım. Fakat açıklığa kavuşturulması gereken temel sorun, birinci doğaya özgü tüm yasalar ikinci doğa aracılığıyla insanda dile geliyor iken, acaba özne-nesne ayrımının bir anlamı var mı sorusudur. Bilenle bilinen ne kadar ayrıştırılabilir? Daha da yakıcı soru, bilenle bilineni özne-nesne biçiminde ikilemleştirmek en temel sapma olmuyor mu? Birinci ve ikinci doğayı özne ve nesne olarak konumlandırmak, bana insana özgü tüm hatalı gidişlerin ve acısı çekilen tüm toplumsal süreçlerin temeli gibi gelmektedir. Bu mantık sistemi (düşünce alışkanlığı) kapitalist sistemle tüm toplumu esaret ve sömürü altına alır. Daha da vahimi, aynı baskı ve sömürü mantığını tüm birinci doğa unsurlarına karşı yaymaktan çekinmez.

İnsan türünün trajik konumuna bir çözüm olarak devreye giren toplumsallık, katettiği gelişmenin belirgin aşamalarında hem toplum bünyesinde hem de doğal çevre üzerinde sorunlaşır. Sorunların başta ekonomi olmak üzere diğer bellibaşlı etkenlerini daha sonra tanımlamaya çalışacağımızı belirterek, zihniyet boyutundaki gelişmeleri yorumlayalım.

Biyolojik evrimle insan beynine erişen zihniyet gücünün toplumsal evrimle hem aktifleştiğini hem de ayrıştığını tespit etmek önemlidir. Toplumsallığın kendisinin adeta uykudan uyanan ve sürekli çalışan bir zihniyet durumunu mümkün kıldığını belirtmiştim. Zihniyetteki sürekli çalışma halinin karşılıklı olarak beyinsel gelişmeye de yol açması evrimsellik gereğidir. Uzun süre gerektirse de, aktif toplumsal yaşam, zihniyeti geliştiren esas etkendir. Kişisel deha açıklamaları pek inandırıcı değildir. Her zekâ durumunun temelinde toplumsal özgünlük yatar.

İnsanın toplumsal yaşamının çok büyük bölümünün avcılık ve toplayıcılık biçiminde geçtiğini, kendine yakın türlere benzeyen bir işaret diliyle iletişim sağladığını mevcut antropolojik bilgilerimizden çıkarabiliyoruz. Bu aşamada toplumsal kaynaklı ciddi bir sorundan bahsedemeyiz. Doğal evrim halen hükmünü icra etmekte ve dengesini sağlayabilmektedir. Zekâ seviyesi duygusaldır. Daha doğrusu, zekânın duygusal karakteri hâkimdir. Duygusal zekânın temel özelliği refleksler ile çalışmasıdır. İçgüdüsellik de duygusal zekâdır. Ama en eski (ilk canlı hücreye kadar gidilebilir) zekâ türüdür. Çalışma tarzı, uyarılara karşı ani tepki göstermesi biçimindedir. Adeta otomatik bir çalışma düzeni geçerlidir. Bu tarz, korumayı en iyi gerçekleştirme işlevini yerine getirir. Bitkilerde bile bunu rahatlıkla gözlemleyebiliriz. En gelişkin biçimine insan türünde erişir. Beş duyulu bir zekâ erişimi, aradaki koordinasyonla birlikte hiçbir varlıkta insan kadar gelişmemiştir. Şüphesiz ses, görme, tat gibi duyular birçok canlıda insandan çok gelişmiştir. Ama beş duyulu komple ve koordineli bir duruma erişmekte insan türü başattır.

Duygusal zekânın en önemli özelliği yaşamla bağlantısıdır. Yaşamı korumak temel işlevidir. Yaşamı koruma konusunda çok gelişmiştir. Bu yönü asla küçümsenmemelidir. Sıfır hatayla çalışır. Bunu anında cevap verme anlamında belirtiyorum. Bu zekâ türünden yoksunluk, yaşamın tehlikelere alabildiğine açık hale gelmesidir. Yaşama saygı ve değer verme, duygusal zekânın gelişmişlik seviyesiyle bağlantılıdır. Doğa dengesini gözetir. Doğal yaşamı mümkün kılan zekâ da diyebiliriz. His dünyamızı tamamıyla bu zekâ türüne borçluyuz.

İnsan türünde duygusal zekânın komple gelişmesi, duyular arasında bağlantı kurma şansını arttırır. Ses, görme, tat duyuları başta olmak üzere, aralarında çağrışım kurarak zekâlı hareketleri geliştirirler. İşaret diliyle uzun süre idare eden insan toplulukları, konuşmanın fizyolojik koşullarının gelişmesiyle bağlantılı 'simge' diline erişebilmiştir. Simge dilinin esası kelimelerle soyut düşünceye geçiştir. İşaret yerine kavramlarla anlaşabilme, insanlık tarihinde büyük bir devrimdir. Artık yapılması gereken, en zorunlu ihtiyaçlarını gideren nesne ve olaylara ad vermektir. Ad verme büyük bir aşamadır. Çeşitli adlar arasındaki ilişkilerin de kavramlaşmaları beraberinde gelişir. Gerek adların temsil ettiği nesnenin özellikleri, gerek aralarındaki işlevler fiil ve bağlaçlara yol açar. Cümle düzenine geçişle dil devrimi başarılmış olur.

Bu yeni bir düşünce biçimi demektir. Kelimeleri zihne yerleştirmek, nesneler ve olaylar olmadan da haklarında düşünmeyi mümkün kılar. Kurgusal veya teorik zekânın başlangıcındayız. Bu muazzam bir gelişmedir. Beynin yanılmıyorsam sol ön lobundaki kısım tamamen bu zekâ türüyle ilgili olarak ihtisaslaşır. Faydası kadar çok tehlikeli, zararlı durumlara da yol açabilecek zekâ türüyle karşı karşıyayız. Duygulardan kopuk çalışması temel özelliğidir. Kurgusal veya '*Analitik Düşünce*'ye yol açan zekâ olarak da tanımlanabilir. Analitik zekâ veya aklın en önemli avantajı, kendini fazla yormadan, gerektiğinde tüm evren hakkında düşünmesidir. Sınırsız hayal kurma yeteneğidir. Analitik zekâ müthiş bir imgeler dünyası oluşturur. Plan, tuzak, komplo kurma yeteneği gelişmiştir. Doğayı taklit ederek her tür icadı geliştirebilir. Planlı tuzak ve her çeşit komployla istediğine ulaşabilme yeteneği, toplum içinde ve dışında sorunların temel kaynağı olmasına neden olur.

Toplumsal ahlak olmadan analitik zekâyla baş edilemez

Zekânın analitik ve duygusal boyutlarının iç içelik kazanması, kendilik olarak insana özgü büyük bir erdemdir. Fakat daha da önemli olan, hangi amaçla kullanılacağıdır. Toplum daha ilk aşamalarda bu ikilemi fark etmiştir. Buna verdiği yanıt, temel örgütlenme ilkesi olarak '*Ahlak*'ı esas almadır. Toplumsal ahlak olmadan, analitik zekâyla baş edilemez. Örneğin kızgınlık hissine kapılan biri, biraz analitik zekâsını çalıştırarak istemediği, karşı olduğu her canlıyı, insan topluluğunu imha edebilir. Toplum işte bu tehlikeye karşı ahlakı olmazsa olmaz bir toplum ilkesi haline getirerek baş etmek istemiştir. Her topluluk üyelerini müthiş ahlaklı yetiştirmeyi ilk görevi bellemiştir. Ahlaktaki temel ikili olan '*iyi ve kötü*' bu analitik zekânın işleviyle ilgilidir. Faydalı çalışırsa iyilik ahlakı tarafından ödüllendirilir. Zararlı olmaya çalışırsa kötülük ahlakı olarak mahkûm edilir. Daha doğrusu, kötülük her ahlakta olmaması gereken şey olarak bastırılır, cezalandırılır. Ta ki iyilik ahlakı başat hale gelene kadar.

Fakat toplumun bu hal çaresi mutlak bir önleyici güce bir türlü erişemez. Toplumsal yarıklarda her zaman kurnazlar, tuzak ve komplo peşinde koşanlar olacaktır. Kaldı ki, bunda temelde rol oynayan çok eski bir kültür de vardır: *Avcılık*. Avcılık kültürünün ilkesi, diğer canlılara karşı tuzak ve komplodur. Hayvanlar, hatta bitkiler âleminde bile kökleri olan bir kültürdür bu. Bu kökler aynı zamanda analitik zekânın da biyolojik kökleridir; insan toplumunda daha farklı olan bu avcılık kültürünün analitik zekânın gelişmesiyle birleşerek,

sentezlenerek, toplumsal bünyede ve çevre ekolojisinde erkenden bir katman, hiyerarşi oluşturma yeteneğini veya gücünü kazanmasıdır. Felaket böyle başlamıştır. Cennet-cehennem ayrımı analitik zekânın toplumsal hiyerarşi kurma gücüyle el ele gider. Hiyerarşik toplumda bir avuç 'güçlü erkek adam' toplumun üstünde kurulup cennetsel yaşam tahayyülüne yol açarken, alttaki toplum için gittikçe derinleşen, nedeni ve çıkışı anlaşılamayan cehennemin yolu açılır.

Güçlü adam karşısında ilk kurban kadın olmuştur

Güçlü adam karşısında ilk kurban kadın olmuştur. Yaşamla bağının daha güçlü olması, kadında doğal duygusal zekâyı daha gelişkin kılar. Çocukların anası olarak acıyla yoğrulu bir emekle toplumsal yaşamın esas sorumlusudur. Yaşamın farkında olması kadar, nasıl sürdürüldüğünü de daha çok bilmektedir. Toplayıcıdır; toplayıcılığı hem duygusal zekânın bir sonucu, hem de doğadan öğrenmiş olmasının bir gereğidir. Toplumsal birikimin uzun bir tarihi boyunca ana-kadın etrafında gerçekleştirildiği, ana-kadının bir nevi zenginlik, değer merkezi rolü oynadığı antropolojik verilerdendir. Artık-değerlerin de anası olduğu kestirilebilir. Esas rolünü avcılık olarak belirleyen güçlü erkek adamın bu birikime göz koyması anlaşılırdır. Hâkimiyet kurması halinde yüklü avantajlar sağlayabilecek durumdadır. Kadının cinsel obje durumundan tutalım çocukların babalığına, bir nevi efendiliğine geçiş, diğer maddi ve manevi kültürel birikimler üzerinde söz sahibi olması hayli iştah kabartıcıdır. Avcılıkla kazandığı gücün örgütlülüğü, ona egemen olma, ilk toplumsal hiyerarşiyi kurma şansını tanımaktadır. Analitik zekânın toplumsal bünyede ilk kötücül amaçla kullanımını ve sistematik hale gelmesini bu tip olgu ve olaysal gelişmelerde gözlemleyebiliriz.

Kutsal ana kültünden baba kültüne geçiş, kurgusal zekânın kutsallık zırhına bürünmesini de sağlar. Ataerkil sistemin bu biçimde kök bağladığı güçlü bir varsayım olarak ileri sürülebilir. Ataerkil zihniyetin olanca görkemli çıkışını Dicle-Fırat havzasında güçlü kanıtlarıyla tarihen de tespit edebiliyoruz. Yaklaşık M.Ö. 5500-4000'lerde Aşağı Mezopotamya çıkışlı olarak tüm Mezopotamya'da yayıldığını, başat toplumsal kültür haline geldiğini görüyoruz. Bu kültüre geçmeden, daha çok Yukarı Mezopotamya'nın dağ-ova eteklerinde ürün bitekliğine dayalı bir anaerkil toplumun milattan önce tüm mezolitik ve neolitik evrelerde başat olduğunu da özellikle arkeolojik kayıtlardan çıkarsamak mümkündür. Yazılı kültürde de bunun birçok ipucuna rastlıyoruz. Kadına dayalı din ve dil öğeleri hayli gelişkindir.

Toplumsal sorunun ilk defa ciddi boyutlarda güçlü erkek adamın etrafında giderek kültleşen ataerkil topluluklarda boy gösterdiğini söylemek mümkündür. Kadın köleliğinin bu başlangıcı, çocuklardan başlamak üzere erkeğin de köleliğine zemin hazırlar. Kadın ve erkek köleler başta artık-ürün olmak üzere ne kadar değer biriktirme tecrübesi kazanırlarsa, o denli kontrol ve hâkimiyet altına alınırlar. İktidar ve otorite giderek önem kazanır. Ayrıcalıklı bir kesim olarak güçlü adam + tecrübeli yaşlı erkek + şamanın işbirliği, karşı konulması zor bir iktidar odağı oluşturur. Bu odakta kurgusal zekâ, zihni hâkimiyeti için olağanüstü mitolojik bir anlatım geliştirir. Sümer toplumunda tarihen de tanıdığımız bu mitolojik dünya, tanrılaştırılan erkek etrafında yeri-göğü yaratanlığa kadar yüceltilir. Kadın tanrısallığı ve kutsallığı alabildiğine alçaltılır ve silinirken, erkek egemen mutlak güç sahibi olarak belletilir ve muazzam bir mitolojik efsane ağıyla her şey hükmeden-hükmedilen, yaratan-yaratılan ilişkisine bürünür. Tüm topluma ezici bir biçimde özümsetilen bu mitolojik dünya, temel anlatım değeri kazanarak giderek dinselleşir. Artık sınır tanımayan bir kurgusal ve kurumsallaşmış zihniyet biçimiyle karşı karşıyayız.

Ortaya çıkan bu hiyerarşik ilişki düzeni ataerkil kökenli mitolojik zekânın ve ondan kaynaklanan zihniyet kalıplarının tam bir meşruiyet kazandırarak başardığı ilk sömürü, baskı ve kurumsal otorite düzenidir. Çeşitli aşamalarda birçok toplulukta bu gelişmeye tanık oluyoruz. Değişik yoğunluk ve biçimlerde de olsa. Baskı ve sömürüyü mümkün kılan zekâ duygusal olamaz. Analitik düzeye gelmedikçe ve avcılık kültüründeki tuzak oyunlarıyla bütünleşmedikçe, toplumsal soruna yol açabilecek bir zihniyet düşünülemez. Bu zihniyet esas işlevini gizlemek için sahte efsaneler üretmek zorundadır.

Şüphesiz kurgusal zekânın duygusal zekâyla iç içe çok olumlu düşünce gelenekleri ve kurumsallığını yarattığını da söylemek mümkündür. Tüm zihniyet dünyasını hiyerarşik iktidarlara atfetmek doğru olmaz. Bu nedenledir ki, çıplak kavgalar kadar amansız zihniyet kalıpları ve düşünce savaşlarını da bu süreçlerde yoğunca gözlemleyebilmekteyiz. İdeolojik savaş dediğimiz ve dini, felsefi, etik, sanatsal birçok biçimde karşımıza çıkan olgu ve olayların kökenine böyle varabiliriz. Mitoloji ve dinlerde bolca rastladığımız çatışmalar, özünde bir ekonomik ve politik mücadeledir. Kapitalist zihniyete kadar ekonomik ve siyasi iktidar savaşları hep mitolojik ve dini görüngüler örtüsü içinde kendilerini yansıtırlar. Devlet hiyerarşik yapıların kalıcı kurumlaşmasını temsil eder. İktidar yapılarının bireysel temsilinin kurumsal temsile dönüşümü, tarihte uygarlık dediğimiz kentleşmeyle gelişen sınıfsal toplumla bağlantılıdır.

Kent ve sınıfsallık daha çok kapitalist sistemle birlikte kavramsallaştırılır. Fakat kökenlerinin izahı daha önemlidir. Çıkış veya kökenleri açıklanmayan hiçbir toplumsal ilişki yeterince anlamlandırılamaz. Kent oluşumu halen tam çözümünü bulan bir ilişki yoğunluğu olmaktan uzaktır. En az kapitalizmin çıkışı kadar önemlidir ve açıklanmayı gerektirir. Şahsen kente ön, proto-kapitalistik demenin yanlış kaçmayacağı kanaatindeyim. Nasıl ki pazar kapitalizmin üzerinde beslendiği, vücut bulduğu bir ilişki alanıysa, kent de pazarın gelişmiş ve kalıcılaşmış mekânı olarak tanımlanabilir. Konumuzla ilgisi ise, kurgusal zekânın en gelişkin mekânı, pazarı olmasına dayanır. Kentin kendisi, pazar niteliğinden ötürü analitik, soyut zihni gerektiren ve daha çok da ortaya çıkaran çok yoğun toplumsallaştırma aracı olan bir kuruluştur. Mitolojik ve dinsel dünyanın daha da akılcılaşması, bilimi hızlandırması kadar çarpıtması, beraberinde felsefeye yol açması gibi tarihsel gelişmeleri hızlandıran ilişki ortamıdır. Daha çok analitik zekâyla iş yapar.

Kavramların soyut dünyası, sanata yansıması kenti daha da görkemlileştirir. Toplumun zihniyetine, duygusal zekâdan soyutlanmış, sınır tanımayan bir spekülatif ilişki ortamında her tür tuzak ve komployla cirit atan imgeler dünyası enjekte eder. Kent ortamında akıl gelişir. Ama niteliği nedir? Aydınlığı mı, karanlığı mı daha çok gerçekleştirir? Bu sorulara henüz tam doğru cevaplar verilmemiştir. Savaş ve sömürü, iktidar ve sınıflaşma kent toplumunu üreten başat ilişki yumağıdır. Kendi içinde toplumun ezici çoğunluğu olan sınıf düşkünlerine yol açtığı kadar, çevreye yönelik de tam bir soykırım yapılanmasıdır. Kırsal temele dayalı toplulukların mitolojik ve dinsel ifadeleri analitik zekâyla ilişkili olsa da, daha çok pozitif rol oynarlar. Tanrıları başta anaya olmak üzere, inanç dünyaları duygu yüklü samimi dünyalarını yansıtır. Dost, rahman, gafur ve merhametlidirler. Acıları azaltan, zorlukları kolaylaştırandırlar. Mitolojik ve dinsel formlar kentleştikçe, tanrıları da soyut, sınayan, cezalandıran, hep kendine yalvartan sıfatlara bürünürler. Acı çektirir, daha çok hükmetmekten hoşlanırlar. Esasta pazarda dolaşıma giren mal dünyasının başına gelenler yansıtılmaktadır. Pazar ve kent tanrıları iç içedir.

Zihniyetten yoksun olma toplum içinde en olumsuz deklase durumu ifade eder

Sınıfsallık üst iktidar hiyerarşik grupların kendilerine başta kan bağlarıyla olmak üzere bağlı olan klan, kabile ve aile-aşiret ilişkilerinin parçalanmasıyla gelişir. Üst gruplar devletleşirken, alt gruplar yönetilen gruplara dönüşür. Bu da acımasız ve yabancılaştırıcı bir süreçtir. Duygusal zekânın gerilemesiyle bağlantılıdır. Ezilen sınıflar yönetici sınıf gruplarına bağlı oldukları oranda, zihniyet egemenliklerini de meşrulaştırarak kendi düşkünlüklerini onaylamış olurlar. Ezilenlerin en lanetli duruma düşme anıdır bu. Kendi müstebit sömürüsünü onaylama, her iki zekâdan yoksunluğun dip noktasıdır. Zihniyetten yoksun olma toplum içinde en olumsuz, deklase durumu ifade eder. Tepede ne kadar soyut bir kurbanlaştıran ve kullaştıran kurgusal zekâ varsa, dipte de o kadar akıl yoksunu alık, dilenci, köle oluşmuş demektir.

Tarihi zihniyet açısından dönemselleştirdiğimizde, mitoloji ve dinsel aşamanın ağırlıkta olduğu ilk çağlar (M.Ö. 5000-M.S. 500'ler), din ve felsefenin sentezi olan teolojik ortaçağ (M.S. 500-1500'ler), felsefe ve bilimin ayrıştığı modern çağ (M.S. 1500 - günümüze kadar) biçiminde bir ayrıma gidebiliriz.

Mitolojinin dogmalaşması dini oluşturur. Mitolojiye tam din denilemez. Din maz. Bilimin felsefe ve dinden (niçin ve amaç sorunsallığına ilişkin) ayrıştırılmasının kapitalistik zihniyetle çok yakından bağlantılı olduğunu güçlü bir tez olarak ileri sürmek durumundayım.

Şöyle kanıtlayabilirim: Din ve felsefe, hatta mitoloji toplumun hafızası, kimliği ve zihnen savunma gücüdür. Çokça çarpıtılsa, kendine karşıt kılınsa da, sosyolojik bir gerçekliktir. Tarihle, hafızasıyla bağı kopartılmış bir toplum ve böylesi bir toplumun bilimi ancak güncel iktidara hizmete koşturur ki, bu da kapitalizmdir. Kapitalizmde mitoloji, din ve felsefe neredeyse beş para etmez bir duruma indirgenmiştir. Neden? Cevap açıktır. Binlerce yıl din, felsefe, efsane toplumun yarıklarında pusuya yatmış kapitalist unsurları (tefeci, dengesiz fiyat farkını kullanan spekülatörler) hep dışladıkları, kendilerine meşruiyet tanımadıkları için. Din, felsefe ve efsane toplum düşüncesinde yerini korudukça, duygusal zekâ toplumda ağırlığını sürdürdükçe, kapitalizmin başat hale gelmesi olanaksızdır. Hiçbir iktidar bu zihniyet -dolayısıyla ahlak- ortamında kapitalizme meşruiyet kazandıramaz. Dayandığı bir sosyoekonomik düzen halinde savunamaz.

Sosyolog Max Weber, Hıristiyanlığın Protestan mezhebini kapitalizme zihinsel ortam hazırlayan, ahlaki olarak kapitalizme geçit veren bir zihniyet dünyası olarak tanımlar. Gerçek payı olan bu değerlendirmeyi iki yönden eleştirmek mümkündür.

a- Protestanlığın kendisi en zayıf din demektir. Kapitalizm tarzı bilime de çok yakındır. Daha da önemlisi, milli dinler çağını başlatır. Milliyetçiliğin bir nevi ön aşamasıdır. Milliyetçilik ise, kapitalizmin halis bir ideolojisidir. Avrupa'daki büyük din savaşlarına bu açıdan bakmak daha da tamamlayıcı bir anlama yol açar.

Kapitalistler dinselliğin en zayıf olduğu veya Protestanlığa yeni geçen coğrafyada (Hollanda, İngiltere, ABD) ilk defa zafer kazanma imkânı bulmuşlardır. Bu ülkeler aynı zamanda her tür mezhep sapkınlığının sığındığı mekânlardır. Burada dinin ortodoksisini savunmuyorum. Belirtmek istediğim, Protestan ahlakı Hıristiyanlığın en zayıf ahlakı olduğu için kolay geçit olmuştur. Weber'den farkım bu noktadadır. Onun olumlu dediğini, ben olumsuzluk olarak yorumluyorum.

b- Paradoks gibi gelse de, kapitalist zihniyet genelde dinsel zihniyetin uzun tarihsel yürüyüşünün sonul veya en zayıflatılmış bir aşamasında meşruiyet kazanmıştır. Ben bilimi kesinlikle kapitalistik gelişmenin bir ürünü olarak görmüyorum. Olan, talihsiz bir gelişme aşamasına denk gelmedir. O da bilimsel devrimle kapitalist ekonomik devrimin Batı Avrupa'da neredeyse aynı yüzyılda gerçekleşmesidir. Bu zamandaşlık, kapitalist zihniyet inşacıları tarafından kapitalizmin bilimi doğurduğu biçiminde çok büyük bir yalanı gerçek yerine koymalarıyla sonuçlanmıştır. Bilime katkısı olan bireyler elbette kapitalizmin hızlı gelişme içinde olduğu aynı toplumlarda yaşıyorlardı. Fakat bu husus, bilim adamlarını kapitalizm ortaya çıkardı gibi bir totolojiye kesinlikle yol açmaz. Bilim adamlarının dinsel düşünceyle çelişkileri vardı. Ama çoğunluğu kapitalist zihniyete de tenezzül etmez konumdaydı.

değişmez inanç ve tapınma biçimlerini gerektirir. Tamamen kurgusaldır. Kurgulara inanmak dinin temelidir. Tek olumlu yanı, soyut düşünceye geçişte toplumda derin bir yarılmaya yol açarak bilimsel ve felsefi düşünceye zorlaması, istemese de ona ortam hazırlamasıdır. Felsefe ve bilim düşüncesi dinsel düşünceyle diyalektik bağ içinde gelişirler. Dinin derin izlerini taşırlar.

Felsefe kurgusal yanı ağır basan zekâ kaynaklı olsa da, somutu gözlemeyle sürekli bağlantılandırır. Duygusal zekâyla bağını hepten kopartmaz. Soyutlama gücü en yüksek düşünce biçimidir. Bilime katkısı dinden daha önceliklidir.

Bilimin aslında felsefeden fazla farkı yoktur. Bilim deney temeli daha gelişkin felsefe olarak da yorumlanabilir. Her iki doğayı gözlem ve deneyle anlamlandırmaya çalışırlar. Doğrusu da budur. Fakat dinin sorduğu niçin sorusuna yanıtlarının olmaması en önemli eksikliğidir. Doğanın nasılını cevaplandırmak, yaşamın yeterli yanıtı olamaz. Koca bir evreni niçinsiz, nedensiz, amaçsız varsaymak pek arzuya şayan bir yaklaşım olamaz. Yaşamın niçin'ine yanıtı olmayan bilim, sonuçta köleleştirici iktidara araç olmaktan kurtula-

Söylenmesi gereken, kapitalizmin tüm düşünce biçimlerinden tıpkı mal, para spekülasyonundan kâr-sermaye sağlaması gibi istifade etmesidir. Tüm düşünce formlarını tartıya vurarak çıkarına olanları yeni felsefe veya din okulları biçiminde istifleyip, liberalizm ve pozitivizm adı altında piyasaya yeniden sürmüştür. Daha hazin olanı, yeni bir kumaş gibi müthiş bir kâr oranıyla satmayı, yani hakîm zihniyet durumuna getirmeyi, taşırma ustalığını veya kurnazlığını sergilemeyi başarmıştır.

Hiçbir dini zihniyet kapitalizm kadar savaş baskı ve işkence doğurmadı

Kapitalizmin zihniyet tanımlanması çeşitli açılardan yapılabilir. Başta yapılması gereken eklektik, her kalıba giren, aldatıcı riski yüksek, bir yandan en katı dinsel dogmalardan daha dogmatik, en soyut felsefelerden daha saçma, spekülatif, putçuluğun bile asla düşmediği kadar sığ putçuluk olan pozitivizm ve liberalizm olarak tanımlamaktır. Pozitivizmle bilimi iğdiş edip inanç ve ahlak dünyasına karşı çıkarırken, liberalizmle de toplumun canına okuyan bireyciliği soykırıma kadar tırmandıran ulus-devletçi tanrıya dönüştürmüştür. Hiçbir dini zihniyet kapitalizm zihniyeti kadar savaş, baskı ve işkence doğurmadı. Hiçbir toplum bireyi kapitalizmin zafer kazandığı toplumdaki birey zihni kadar sorumsuz, çıkar düşkünü, zalim, soykırımcı, asimilasyonist, diktatör doğurmadı.

Mal ve para dünyası üzerine kurulan tekel sistemi olarak kapitalizm, günümüzdeki finansçı zihniyetini inşa ederken, insan toplumunu hiçbir nemrut veya firavunun yapmayı aklından geçiremeyeceği zihniyet kalıplarına bağlar ve en aşağılık putları karşısında küresel insanlığı secdeye kapandırırken, sadece zihinsel iflas ve çürümeden bahsedilebilir.

Kapitalizmin zihniyet içeriğini biraz daha yakından gözlemlemek büyük önem arz etmektedir.

Öncelikle şunu belirtmeliyim ki, kapitalizmin tek boyutlu tanımlamaları sistemin ağır etkisi altındaki zihniyet çalışmalarının bir sonucudur. En anti-kapitalistler olan ve bilimsel sosyoloji yaptıklarını idea eden Marksistler ve anarşistlerde de bu tür yorumları görmek mümkündür.

Marks'ın bizzat kendisinin ekonomik altyapıyı tüm hukuki, siyasi ve ideolojik formların izahının kaynağına yerleştirmesi, belki de uğruna çok büyük savaşlar verilen sosyalizmin başarılı olamayışının temel nedenlerinin başında gelmektedir. Şu hususu iyi bilmek gerekir ki, hiçbir insan topluluğu zihniyet formunu uzun süre tanımadan, denemeden, maddi hayat (ekonomik yaşam) tarzını inşa edip sistemleştiremez. Zihniyet gelişimini karanlıkta bırakarak yapılan sistem analizleri, bizzat bu sistemlerin hegemonyasına hizmet etmekten kurtulamaz. Çok karşıt temelde oluşturulsa da böyledir. Verili hâkim sistemler öncelikle bu hâkimiyetlerini zihniyet ve siyasi kurumlaşmayla garantiye alırlar. Maddi hayat ancak bu çerçevede düzenlenebilir. Marks'ın *"Hegel diyalektiğini doğrultuyorum"* ideası, sanıldığının aksine kendisinin doğrulanması değil, vahim yanılgısıdır. Artık iyice anlaşılmıştır ki, metafizik düşüncenin doruk noktası olarak Hegel idea-

"Ben bilimi kesinlikle kapitalistik gelişmenin bir ürünü olarak görmüyorum. Olan, talihsiz bir gelişme aşamasına denk gelmedir. O da bilimsel devrimle kapitalist ekonomik devrimin Batı Avrupa'da neredeyse aynı yüzyılda gerçekleşmesidir. Bu zamandaşlık, kapitalist zihniyet inşacıları tarafından kapitalizmin bilimi doğurduğu biçiminde çok büyük bir yalanı gerçek yerine koymalarıyla sonuçlanmıştır"

lizmi, Alman ulus-devletine giden yolda temel kilometre taşlarından biridir. Daha öncesinde Luther (Protestan ideolojik inşacısı), E. Kant (katı nesnelciliğe karşı öznelliği, kısmen ahlakiliği dikkate alır) gelir. Aslında Karl Marks da paradoksal gözükse de bu çizgiyi proleter, anti-kapitalist sistem adı altında sürdürmüştür. Sonuç, Alman ideolojisinin (zihniyetinin) faşizmle ve Hitler tarzı önderliklerle sonuçlanmasıdır.

Bu tehlikeyi zihniyet sorununda en iyi fark eden de Alman Filozof Nietzsche olmuştur. Nietzsche tarzı zihniyet çalışmaları gerçek bir kapitalist modernite karşıtlığıdır. Geliştirilip siyaset felsefesi ve pratiğine dönüştürülememesi büyük bir eksikliktir. Gecikmiş olarak Fransız filozofların (Deleuze, Guattari, M. Foucault, vb), İtalyan Gramsci'nin çabaları çok yetersizdir ve siyasi kurumlaşmaya dökülmemiştir. Reel sosyalizmle zaten başarılan, kapitalist modernizmin sol adı altında ve azından yüz elli yıllık objektif suç ortaklığıdır. Sovyet Rusya ve Çin deneyimi bu yargımızın çarpıcı doğrulanmasıdır. İlgili bölümlerde bu konuyu kapsamlıca ele almayı umuyorum.

Anarşistlerden özellikle ilk klasikler olan Proudhon, Bakunin ve Kropotkin başta olmak üzere, kapitalizmin doğuşuna yönelik eleştirileri birçok noktada daha aydınlatıcıdır. İdeolojik ve siyasi boyutu daha iyi görebiliyorlardı. Fakat doğru bir siyasi felsefe ve kurumlaşmayı başaramayışları, ahlak ve tarih konusundan bihaber olmaları onları da son tahlilde kapitalizme bir ideolojik meta olmaktan kurtaramamıştır. Yine şunu belirtmeliyim ki, bir zihniyet çalışması yetkin siyaset, ahlak, tarih ve pratik çalışmayla bütünleştirilmedikçe, karşıtı tarafından kullanılmaktan, ya yok edilerek ya da asimile edilerek etkisizleştirilmekten kurtulamaz. Ne acıdır ki, antikapitalist zihniyet çalışmalarının başına gelen de, tarihte çok örneğini gördüğümüz (başta Hıristiyanlık, Budizm, Zerdüştlük, Manicilik) aynı kaderi paylaşmak olmuştur. Hemen belirtmeliyim ki, bu öğretilerin boşa gittiğini, kaderden kurtulunamayacağını iddia etmiyorum. Böyle olsaydı, zaten ne bu satırlar yazılırdı, ne de özgürlük ahlakına anlam verilirdi. Yaptığım bir eleştiridir.

Toplum kültür endüstrisiyle teslim alınıp felçli hale getirilmektedir

Eğer günümüzde, daha doğrusu tarihsel bütünlüğü içinde uygarlığın son evresi (tanımlandığı şekliyle) olan kapitalizme ve tarihsel dayanaklarına karşı başarılı bir alternatif sisteme ulaşılmak isteniyorsa, tam bir bütünlük içinde zihniyet çalışmalarının yol göstericiliğinde siyaset felsefesi, siyaset kurumlaşması ve maddi hayat eylemleri iç içe aşkla döşenmek durumundadır.

Kapitalist sistem hegemonyacılığında siyasi ve askeri zorun yeri önemli olmakla birlikte, esas ayakta tutanı toplumun kültür endüstrisiyle teslim alınması, hatta felçli hale getirilmesidir. Denilebilir ki, sistemin etkisindeki topluluk zihniyetleri insana yakın maymunlardan daha geri ve oynatılmaya müsait hale getirilmiştir. Hayvanat bahçelerindeki düzen, aslında tüm toplumun hayvanat bahçesi tarzında düzenlendiğine dair çok aydınlatıcı bir örnektir. Nasıl hayvanat bahçesindeki hayvanlar seyirlikse (gösteri unsurları), toplumun da bir gösteri toplumuna dönüştüğü birçok filozofça tespit edilmiştir ve dillendirilmektedir. Başta üç (S)'ler, seks endüstrisi, peşi sıra ve iç içe spor ve sanat-kültür endüstrileri geniş bir medyatik reklam kampanyasıyla yoğun ve sürekli olarak duygusal ve analitik zekâyı bombalayarak, tamamen işlevsizleştirerek, gösteri (temaşa eden) toplumunun zihniyet fethi tamamlanmıştır.

Bu toplum, teslim alınmaktan da daha kötü, sistemin dilediği gibi sevk ve idare ettiği toplumdur. Aslında faşizmin ilk gösteri toplum deneyimi yenilmedi. Elebaşları tasfiye edildi. Fakat sistem soğuk savaş ve sonrasında tüm topluluklara ulus-devletle ve küresel finans şirketleriyle egemen kılındı. Yaşanılan dönem Sümer, Mısır, Hint, Çin ve Roma başta olmak üzere, güçlü imparatorluk sistemlerinin toplumlar üzerindeki fethini katbekat geride bırakmıştır. Kapitalizmin imparatorluk aşaması hegemonyasının (daha önceki sömürgecilik ve emperyalizm aşamaları) zirvesi olup, her ne kadar objektif olarak kaotik ve çürüme belirtilerini yoğunca yaşasa da, sistemin toplumla çok oynayarak, yani zihni hegemonyayı içinden çıkılmaz hale getirerek bu gerçekliği telafi etmek istediği çok iyi anlaşılmak durumundadır.

Cinsel istismar sistemin en temel hegemonik araçlarındandır

Bu noktaya gelinmesinde, değinildiği gibi cinselliğin (seksin) endüstrileşerek sunulması belirleyici etkenlerdendir. İnsanlar başarıyı seks gücünde arar hale sokulmuştur. Hâlbuki cinsellik tüm canlılarda yaşamı fark etmede ve onu sonsuzlaştırmada öğretici bir etkinlik işlevindedir. Tek hücreli canlılardan tutalım insan türüne kadar cinselliğin işlevini bu biçimde tanımlamak mümkündür. Dolayısıyla anlamlı ve hatta kutsaldır. İnsan toplulukları da tarih boyunca bu tarz bir yorumu esas almışlardır. Tüm antropolojik araştırmalar bu yorumu doğrulamaktadır. Eğer metalaştırılamayacak (endüstrileştirilemeyecek) bir ilişki veya ilişkiler varsa, bunların başta geleni cinsel ilişki olmak durumundadır. Çünkü yaşamın kutsallığıyla, yüceliğiyle, sürekliliğiyle ilgilidir. Daha çok da saptırılıp diğer yaşamları tehdit etmeme sorumluluğuyla bezelidir.

Cinsel istismar, denilebilir ki, sistemin en temel hegemonik araçlarındandır. Sadece metalaştırılarak dev bir endüstriye dönüştürülmemiştir; toplumda Hint fallus tanrısallığını hem yozlaştırıp hem de kırk kat geride bırakan bir erkek egemen cinsiyetçilik dini haline getirilmiştir. Özellikle her erkekte bu yeni dini gösterge başta edebiyat olmak üzere sanatın baş köşesine oturtularak tam bir uyuşturucu araca dönüştürülmüştür. Kimyasal uyuşturucular bu yeni cinsellik dini karşısında solda sıfır gibi kalmıştır. Tüm toplum bireyleri medyatik reklam (sadece alelade reklam değil) kampanyalarıyla bir cinsel sapık haline getirilmiştir. Genç, yaşlı, hatta çocuk fark etmiyor; herkes kullanılıyor. Kadın en gelişkin seks nesnesine dönüştürülmüştür. Her zerresi seks çağrıştırmasa sanki para etmeyecekmiş gibi bir zihniyete mahkûm edilmiştir. Kutsal aile ocağı bir seks dergâhına dönüştürülmüştür. Kutsal ana ve tanrıçalıktan geriye işe yaramaz, bir köşeye atılan 'kocakarılar' kalmıştır. Çok hazin ve acı verici bir durum. Suni döllenmeyle kadının tam bir seks aracı olma süreci zirveye tırmandırılmıştır.

Tersi bir konum da sistem gereği varlığını dayanılmaz boyutlara taşımıştır. Özünde bir ataerkil toplum geleneği olan başta erkek olmak üzere çok çocuklu olma, sağlık tekniklerinin devreye sokulmasıyla alt tabaka kadınlarında çocuk doğum makinesi rolüne indirgenmiştir. Böylelikle zor olan çocuk yetiştirilmesi de yoksullara yüklenerek, bir yandan genç işçi ihtiyacı gideriliyor, diğer yandan içinden çıkılmaz bir aile yozlaşması yaratılıyor. Bir taşla birkaç kuş vuruluyor. Üst tabaka kadın ve erkeği artık suni bebek, üvey evlat ve hayvan beslemeyle evlat kavramını yozlaştırarak eksikliğini giderirken, sonuna kadar seksi kalmaya çalışıp yeni seks dinini ritüelleştirerek baygınlaşıyorlar. Sonuç, altından çıkılamaz anlamsız bir nüfus, tarihin hiçbir döneminde görülmemiş bir işsizlik ve çevre bunalımının insan yükünü taşıyamaz bir konuma getirilmiş bulunmasıdır.

Kültürün endüstrileşmesi, diğer bir deyişle yaygın metasal üretimi de köleliğin en etkin araçlarından ikincisidir. Kültür dar anlamıyla toplumların zihniyet dünyasını ifade eder. Düşünüş, beğeni ve ahlak üç temel konusudur. Kültür unsurlarının sistem dahilinde siyasi ve ekonomik iktidar tarafından kuşatılıp satın alınmaları yüzyılların işidir. Tüm uygarlık tarihinde kültür unsurlarını bağlamak meşruiyetleri açısından vazgeçilmezdir. Ekonomik ve iktidar erkleri erkenden bu hususu fark edip tedbir almakta asla gecikmezler. Kültürün iktidarca asimilasyonu, hiyerarşilerin kuruluş dönemlerine kadar gider. Esas yönetim araçlarıdır. Kültürel hegemonya olmazsa, ekonomik ve iktidar tekelleri yönetemezler. Zora ve sömürüye dayalı sistemler zorla olsa olsa kısa süreli talanlarla varlıklarını ayakta tutabilirler ki, talan edilecek bir şey kalmayınca ya birbirlerine girerler ya da yıkılıp dağılırlar.

Kapitalizmin imparatorluk aşaması kültürel endüstriyle mümkündür

Kapitalist uygarlıkta kültürün rolü hayatidir. Tüm toplumsal alanların zihniyet toplamı olarak kültür, önce asimile edilip (ekonomik ve siyasi iktidara uyarlama) sonra da yaygınca ve yoğunca tüm dünya topluluklarına (uluslar, halklar, ulus-devletler, sivil toplum ve şirketler) taşırılması için bir endüstri haline getirilir. Edebiyat, bilim, felsefe, sanatın diğer alanları, tarih, din ve hukuk gibi bellibaşlı alanlar objeleştirilerek metalaştırılır. Kitap, film, gazete, TV, internet, radyo gibi araçlar bu endüstrinin metaları olarak işlev görürler. Burada kültürel metalar dev bir maddi kazanca yol açmakla birlikte, esas tahripkâr işlevlerini zihinsel tutsaklığı tarihte eşi görülmemiş boyutlarda gerçekleştirip, sığırdan beter sınıf, ulus, aşiret ve her tür cemaat, anlamını yitirmiş, özce amorf, şekilsiz ve maymun iştahlı bir *'kitle'* oluşturarak oynarlar. Baş mimarları ulus-devletler, küresel şirketler ve medya tekelleridir. Para kazanmak ve tüketmek dışında toplumun hiçbir şeyi onları esas olarak ilgilendirmemektedir. En yoksullaştırılmış kesimler bile bir gün çok kazanarak dilediğince yaşama amacı dışında düşünemez kılınmışlardır.

Yoksullaştırılmanın bir kültürel olgu olarak kullanıldığına dikkat edelim. Beğenmediğimiz ortaçağlar bile yoksullaşmayı isyan nedeni bellerken, resmi kültürel hegemonya altında ücrete kavuşmayı amaç haline getirme sistemin kültürel zaferini gösterir.

Kültürel endüstrinin iç içe olduğu seks endüstrisiyle birlikte sağladığı egemenliğin, dolayısıyla tutsaklığın en vahim yanı gönüllüce yaşanması, hatta özgürlük patlaması olarak adlandırılmasıdır. Bunun yönetimin en güçlü dayanağı, meşruiyet aracı olduğu kesindir. Kapitalizmin imparatorluk aşaması ancak kültürel endüstriyle mümkündür. Dolayısıyla kültürel hegemonyacılığa karşı mücadele en zorlu zihniyet mücadelesini gerektirir. Bu sistemin fetih, asimilasyon ve endüstrileştirerek yürüttüğü kültürel savaşına karşı mücadele hem içerik hem form olarak geliştirilip örgütlendirilmedikçe, hiçbir özgürlük, eşitlik ve demokrasi mücadelesinin başarı şansı yoktur. Bu yönlü sorunları da kapsamlı olarak Özgürlük Sosyolojisi'nde tartışmaya çalışacağım.

Spor toplumlarda başlangıcından beri katılım için bir hazırlık oyunu olarak işlev kazanmıştır. Spor oyunları yaşama başarıyla katılım için düzenlenir. Bir nevi toplumsallığa alıştırma rolünü oynarlar. Özellikle Roma İmparatorluğu'nun çürüme aşamasından itibaren sporun yeni yeni endüstrileştiğini görüyoruz. Gladyatörlük kurumu böyledir.

Kapitalizm baştan itibaren sporu da iktidarla bütünleştirip (profesyonelleşme) amatör özünü yıkarak endüstrileşmeyi dayatmıştır. Metalaştırılan diğer önemli bir uyuşturma alanıdır. Topluma üstün moralli ve fiziki dayanıklılık temelinde katılım yerine, para kazanma, bunun için rekabeti çılgınca körükleme, toplumu pasif seyirciye dönüştürme geçerli kılınmıştır. Arena kültürü (aslanlara yem olma ve gladyatör cinayetleri) tüm spor alanlarına yayılmıştır. Rekor ve alkış iki hâkim imgedir. Takımı olmak, dini ve felsefesi olmaktan daha önemli hale gelmiştir. Takım tutma tam bir hastalık haline gelmiştir. Böylelikle yönetimler için kolay yönetmenin yetkin bir aracına daha ulaşılmıştır. Örneğin futbolun yönetimler için oynadığı rolü hangi din veya felsefe oynayabilir?

Kaba bir değerlendirmeyle üç (S)'ler endüstriye dönüştürülerek yönetim sanatının zirvesine ulaşılmıştır. Küresel sermaye yönetimi, ulus-devlet iktidarı üç (S) endüstri haline getirilmeden gerçekleştirilemez. Tekrar belirtmeliyim ki, olgu olarak cinsellik, kültür ve spor kendi başına kötülenip eleştirilmiyor. Toplumsal oluşum ve sürekliliğin en hayati alanları olarak yozlaştırılıp endüstrileşmeleri eleştiriliyor.

Kapitalizmin zihniyet hegemonyasında temelde medya organlarınca yürütülen sanal dünya, diğer çok önemli bir zihinsel araçtır. Yaşamın sanallaşması, analitik aklın en uç sınırlara varmasıdır. Savaş gibi en dehşetli bir olay bile sanal olarak sunulduğunda, ahlakı tek başına yıkması işten bile değildir. İnsan beden ve zihninin deneyimlemediği yaşama eskiden beri sahte yaşam denirdi. Sanal ismi takılmakla yaşam sahte olmaktan kurtulamaz. Sanal yaşamı olanaklı hale getiren teknik gelişim kendi başına suçlanmıyor. İstismarı bir kere daha karşımıza çıkarıp, bireyin zihnini felç eden özelliğiyle değerlendiriliyor. Başıboş teknoloji en tehlikeli silahtır. Kapitalizmin tekniğe hâkimiyeti ve milyarları yönetme ihtiyacı sanal yaşamı zorlayan esas etkendir. Yaşam artık yaşanmıyor. Sürekli sanallaşıyor. Bir nevi ayakta ölüm oluyor. Simülakrlar sanal yaşamın en somut halidir. Her olayı, ilişkiyi, eseri simüle etmekle insan bilgilenmez. Aptallaştırılır. Tüm uygarlık eserlerinin taklidi yapılmakla bir gelişme sağlanmıyor; taklit kültürünün hegemonyası gerçekleştiriliyor. Yaşamın özünde yatan farklılaşma asla tekrara dayanmaz. Tarih bile tekerrür etmez. Taklit, gelişmenin zıddıdır. Sanal yaşam ise sınırsız taklide dayanır. Herkes birbirini taklit ederek birbirine benzetilir. Böylelikle koyun sürüleri yaratılır. Finans çağı sanal yaşam olmadan yaşayamaz. Ancak sınırsız aptallaşmayla yürüyebilir ki, o da sahte, sanal yaşamla gerçekleştirilir.

Buna karşılık vermek, özgür yaşamın en temel görevidir. Özgür yaşamı tanımlamak, örgütlemek, toplumların ayakta durmaları için olmazsa olmazlardandır.

Sistemin bu başarısını birkaç yönden yorumlayabiliriz.

Birincisi, toplumun ahlak ve dinle işlevsel bağlılığını gevşetmesi, laik hukukla ikinci plana indirip kendine tabi kılmasıdır. Din ve ahlak sisteme hizmet ettiği oranda bırakılıyor. Hukuk ve laiklik özünde toplumsal denetimin kapitalist iktidara geçiş araçlarıdır. Eski toplumun hem aristokratik kesimlerini, hem serflerini sermaye ve işgücüne alan, rezerv oluşturmak için hukuk ve laiklik silahlarıyla tasfiye ediyor. Tümüyle ortadan kaldırmıyor. Uygarlık tarafından oldukça kullanılan araçlar oldukları için, uygarlığın son sözü olarak kendisine de çok lazımdır. Fakat ekonomik ve siyasi iktidarına ortak olmamak, engel koymamak kaydıyla. Dinde reform ve hukuk devleti, bu işlevle kapitalist modernitenin temel göstergeleri haline geliyor. Kapitalist ekonomi ve toplum haline geçişin iki temel aracı olmak gibi asli rollerini oynuyorlar. Sistemin zihniyet problemlerinin çözüm aracıdırlar aynı zamanda.

Yönetmek için özne olmak gerekir yönetilenlere düşen rol nesne olmaktır

İkincisi, 'bilimsel yöntem'dir. Nesne-özne ayrımı zihniyet hegemonyasının adeta kilididir. Görünüşte bilimsel yöntemin vazgeçilmezi olan nesnellik ilkesi, aslında öznelciliğin hâkimiyeti için gerekli bir ön aşamadır. Yönetmek için özne olmak gerekir. Doğal olarak yönetilenlere düşen rol nesne olmaktır. Nesne olmak eşyalaşmak, eşya gibi yönetilmektir. Eşya, dolayısıyla doğa olarak nesne, öznenin dilediği gibi yönetme erki haline gelişinin yöntemsel ifadesidir. Hem de bilimin amentüsü olarak. Özne-nesne ayrımının Eflatun'a kadar giden bir kökeni vardır. Eflatun'un ünlü 'idea'lar dünyasıyla basit yansımalar ikilemi benzer tüm ayrımların temelidir. Bunun mitolojik temelini ise harikulade biçimde Sümer ve Mısır toplumlarında gözlemliyoruz. Üst hiyerarşinin tanrısal yükselişi, yüceltilişi, altındakilerin ise kullaştırılmaları asli kökenidir. Yaratan-yaratılan, yöneten-yönetilen ikileminin zihinsel ifadesi tanrı-kul, kelam-eşya, mükemmel idealar-basit yansımalar biçiminde gelişe gelişe özne-nesne ayrımına varıyor. Ruh-beden ayrımı da bu kapsamdadır. Bunun siyasi anlamı demokrasinin inkârı, oligarşi ve monarşinin önünün açılmasıdır.

Kapitalizmle analitik zihnin en hilekâr ve komplocu biçimlere büründüğünü iyi anlamak gerekir. Borsa bu gerçekliğin en çarpıcı ifadesidir; spekülatif (kurgusal) zekânın müthiş kâr getiren alanıdır. Spekülasyon ve kurgusal zekâ sistemde ikiz kardeş haline gelirler. Politika ve askeri alanda da öyledir. Savaş hilekârlık ve kurnazlık üzerine kuruludur. Avcı kültürünün zirvesi oluyor. Kurgusal zekâ borsa, politika ve askeri alanlarda hiç olmadığı kadar manipülasyon ve komplo aracı haline gelmiştir. Vicdan ve duyguya zerre kadar yer vermez. Bir anda nükleer ve diğer dehşet bombalarıyla canlar kavrulurken, diğer bir alanda birkaç günde ter dökmeden milyarlar kazanılabilir. Denilebilir ki, kapitalizm bütün çıplaklığıyla borsa, politika ve savaşta zihniyetini açığa vurur. Kapitalizmin kâr uğruna çiğnemeyeceği hiçbir insanlık değeri ve duygusu yoktur.

Hâlbuki yaşamın olmazsa olmazı duygusal zekâdır. Bu zekâ türünden kopuldukça, yaşamın anlamı giderek silinir. Ekolojik felaketler yaşam üzerindeki tehlikeyi bir nevi kıyamet haberi gibi vermektedir. Bunun sorumlusu çarpık kullanılan kurgusal zekânın dil, iktidar, kent, devlet, bilim ve sanatla beslene beslene küresel Leviathan (küresel sermayenin dünya imparatorluğu) haline gelmesidir. Bu canavarı durdurmak, çok kapsamlı duygusal zekâ çabasını gerektirir. Onu zararsız hale getirmek için özgür yaşam üzerindeki baskısını püskürtmek gerekir. Gezegeni yaşanmaz hale getirmeden, onu yaşayamaz hale getirmek gerekir. Özgürlük sosyolojisinin temel görevi bu yaşamsal eylemin teorik bakışına erişmek ve doğru yapılanmasını başarmak olacaktır.

Dağda sanat ve Halil Dağ

“O hiçbir anı, yüzünü gördüğü hiçbir gerillayı, suyunu içtiği hiçbir pınarı, tanığı olduğu hiçbir kahramanlığı kayıtsızlık içinde izlemedi. Ve onları unutmamaya unutturmamaya çalıştı. Ve yeni Kürt’ün kendini yarattığı yaşam kavgası içinde, Kürt çocuklarının destanları yaratarak kendini var ettiği gerçeklikleri fotoğrafladı, yazdı”

Kürdistan dağlarındaki sanat ve onun öncülerini anlamak ve anlatmak her şeyden önce dağ olgusunu ve dağlarda gerçekleşeni görmeyi, kavramayı ve kabullenmeyi gerektirir. Kürt halkı açısından dağ olgusu mekânsal bir anlamın ötesinde, dirilme olanakları veren koruyandır. Halkımızın kendisini yeniden gerçekleşmesine zemin sunar dağlarımız. Kürdistan’da dağlar özgürlük arayışında birikmiş değerlerin yeni yaşama dönüşmesini sağlayan bir kültür mekânıdır. Kürt halkının var olma ve hakikati bulma arayışında dağ her zaman kendini yaratma eyleminin yeri olmuştur. Dolayısıyla Kürtlüğü ifade eden hemen her şeyin en doğrusu ve özsel olanını dağ gerçeği ile ifade etmek gerekmektedir. Kürt halkı için dağ her zaman arınmış bir düşünce, özgürce konuşma ve yaşam kararlarını alma alanı olmuştur. Kürt halkı ve onun çocukları için yüzünü dağa çevirme, bir anlamda hakikat yoluna girme, sistemin dışına çıkma, arınmış bir düşünce ve yaşamı tercih etme anlamına gelir. Bu yüzden dağlarda yaratılan her şey yeni Kürt olgusunu ve onun özgürlüğünün toplamı olmaktadır. Dağ, verili sistemin dışına çıkma yeni bir toplumsallık ve yaşamı gerçekleştirme, aynı zamanda Kürt’ün yeni bir yaşamı yaratmasının adı olmaktadır. Bu anlamda dağ bir kimlik ve kültürdür. Dağ bir kişiliktir.

Toplumsallık tarihi insanlaşma ve halklaşma tarihi ise toplumsal kimlik değerlerini yitirmiş bir halk var olamayacağı gibi halkı toplumu olmayan bir bireyin varlığından da söz edilemez. Kendini yaratarak var etme insanlık tarihinde bir toplumsallaşma eylemidir. Yirminci yüzyılın son çeyreğinden sonra Kürtler insanlık tarihinin bütün oluşum süreçlerinde olup bitenlere benzer adımlarını dağlarda bütün sancıları ve acıları yine sevinçleri ile beraber attılar. İnsanlık tarihinde var oluşun, doğuşun, yaratma eylemlerinin bütünü bir kutsallığı yani yaşamı ifade etmektedir. Toplumların ahlaki, vicdanı bu kutsallarına verdikleri değerler ölçüsünde anlam kazandı. Kutsallığını yani var oluşunu yitirmiş, varlığını anlamlı kılan değerlerinden kopmuş ya da uzaklaşmış; onun bilincinden kopartılmış toplumlar hakikatlerini yitirmiş toplumlardır. Hakikate ulaşmak bu kutsallarla doğru temelde bir buluşmayı ve yol yürümeyi de gerekli kılmaktadır.

Dağlar bir de bu noktadan yaşamımızda yer almaktadır. Bu anlamıyla dağ olgusu, Kürt halkı açısından önemli bir yol durağı olduğu gibi hakikate ulaşma arayışında bir yaşam biçimi, büyük kutsallıkların da yaratıldığı, onlarla buluşmanın gerçekleştiği mekândır. Kürt biraz da dağdır. Dağlı halkız. Kürtler tüm önemli yaşam süreçlerini ve değerlerini dağlara dayanarak dağlarda yaratmışlardır. Kürt kültür değerlerinde dağ rengi hâkimdir. Bu sadece coğrafyamızın dağlık alanlarının çokluğundan ileri gelmiyor. Dağ Kürtler için kültürleşme fırsatı sunmuştur. Dışarıdan baskı ve sömürücü güç gelmiştir. Bu talancı güçlere karşı Kürtlerin dağları geçilmesi zor kaleler olmuştur.

Kürt toplumunda dağ ve sanatın rolü

Toplumsal yaşamın temel üretim alanlarının tümü gibi sanat alanında da dağlarımızın hatırı sayılır bir yeri vardır. Dağlarımızın kültür ve sanatımızdaki yerlerini başta destan masal ve dengbejlerimizin stranlarında görmek mümkündür. Kılık kıyafetlerimizin biçimi, govendlerimizin ritmi, ses tonumuzda da dağlarımız vardır. Kürtler bir halk olarak dağ yaşamında hem sanata konu olacak yaşamlarını örgütlediler hem de sanat değerlerini geliştirdiler. Sanat değerlerimizdeki coşkulu hava bunun bir sonucudur. Sanat değerlerimizdeki acı ve hüzünlü sesleniş ise saldırmaya gelen işgalci ve talancının yarattığını hatırlatmadır. Unutturmamak için kalıcılaştırmadır. Kürt tarzı acı ve hüznün dili intikam yüklü öfke ile yabancı güce karşı gelmek için halkı dağa davet etmek şeklindedir. Dağda olmak, dağlı olmak sevincin coşkunun heyecanın kaynağında olmaktır. Dağda olmak sadece mekânsal olarak dağda olmak değildir. Dağda olmak dağ kadar yüce duygular ve düşünceler taşımak, kendine güvenmek heybetli olmak, “ovalara” üstten bakmaktır. Şehri küçümsemeyecek kadar büyüklüktür. Çünkü dağlı olmak hiçbir şehrin bir dağ kadar heybetli olmayacağını bilmektir. Bu temel özelliklerden hareketle dağlı olanın sanatı da her şeyden önce bu dağ gerçeğinin bir ürünü olarak gelişmiştir. Dağ Kürt halkının özgürleşme mekânları olduğundan sanatı da bu özgürleşme mekânlarında verilen mücadele ile oluşmuş ve gelişmektedir. Dağ sistemin dışına çıkmış, özgür ruh ve bilinç kazanma arayışı güçlü Kürt’ün mekânıdır. Dağ sanatı; sistemin elinde ideolojik ve sömürü aracı haline gelmiş sanatın özgür ruh ve bilince yeniden kavuşturulması ve bu anlamıyla bütünleştirilmesi demektir.

İnsanlığın yaratımlarından olan sanat, bir güzellik eylemidir. Güzellik arayışı demek beğeni yani ret ve kabul ölçülerinin netleşmesi demektir. Dağ sanatı; Kürt halkında kölelik ve özgürlük ikileminde köleliği ret ederek özgürlük yoluna girmek bunun güzellik arayışının ifadesi olmaktadır. Sanat insan ruhunu, bilincini, duygusunu çirkin olandan kurtarma, güzel olana yakınlaştırma, onu isteme eylemidir. Hiçbir sanat ürünü yoktur ki, ait olduğu toplum ve tarihten kopuk olsun. Çünkü sanat insanlığın kendini yaratma, ifade etme biçimidir. Ama bu ifade ediş tarzı en güzeli ile olmaktadır. Yani insanın kendisini en güzel yolla ifadesidir de sanat. Sanat aynı zamanda insanlık tarihinde hakikat arayışından ve toplumsallaşma gerçekliğinden kopartılamayacak kadar bir hakikati bulma yoludur da. Sanatın tarihi insanlaşma tarihi ile at başı gitmiştir. İlk sesler, kayalara çizilen ilk resimler, ilk figürlerin hepsi birer sanat ürünü olduğu kadar, aynı zamanda bir insanlaşma eylemidir de. İnsanın hayal ve ütopyalarının, kendini dile getirdiği bir alandır sanat alanı. İnsanlığın hayal ve ütopyalarının özgür ve eşit bir yaşamın güzellik sınırlarında seyrettiği bir gerçekliktir sanat. Bu hayal ve ütopyalardan kopmuş-kopartılmış toplumların bu yönünü her zaman diri tutmaya çalışanlar sanatçıları olmuştur. Sanatçı bu iş için arayışta olan insan olmaktadır. Halkların özgürlük ve eşitlik davalarında ahlaki toplum yanında yer alan ve bunu da erdemli bir güzellik arayışı ile yapan sanatçı, işi ise kutsal bir iş olan sanat olmaktadır. Toplumun özgürlük eşitlik ütopyalarına ters düşenlerin yol açtığı yaşamda tümüyle tüketilen bir nesneye dönüşen sanat, yozlaşma içine giren durumu ifade eder.

Sanat dağın bakış açısıyla ilerleyecektir

Toplumun kutsallıklarını bulmasında öncülük eden peygamberlerin, filozofların, önderlerin yanında bu geleneğe sanatçılar da girer. Önderliğimiz ozan kişilikleri de toplumsal kutsallıklar içinde sayarak bu özelliğe dikkat çekti. Toplumsal inşada öncü olanlar, toplumun yitirdiği değerleri bulma arayışında ve yeni değerler yaratmada öncü olanlardır. Bu öncüler yeni yaratımları en başta kendisinde somutlaştıran kişiliklerdir. Bunlar yol gösterici ve iz bırakıcıdırlar. Bu kategori içinde değerlendirdiğimiz sanatçı kişilikleri yaptıkları ve yarattıklarıyla iz bırakanlar olarak da ele alabiliriz. Hakikat arayışında kutsallık kulvarında yürüyen bu türden öncüler aynı zamanda toplumun değerleri de olmaktadırlar. Sanatçı aynı zamanda toplumun vicdanı ve ahlakıdır. Sanatsızlık bir topluma ve onun yaşamına verilebilecek en büyük cezalardandır. Vicdan, topluma ve onun hakikatine karşı gösterilen duyarlılık olmaktadır. Sanatçı vicdanı sayesinde en duyarlı olandır. Duyarlılık insanın pasif ve edilgen duruştan kendisini kurtarmasıdır. Sanatçı da bunu sanatıyla, duruşuyla, yaşamdaki zengin eylemselliği ile ortaya koyandır. Sanatçıyı sanatçı yapan, onun ürünlerini kutsallık derecesine yükselten durduğu yerdir. Sanatçı toplum içinde en önde yer alandır. Bu temel özelliklere göre olmayan sanatçı sanatçılık vasıflarını yitirmiştir. Örneğin günümüzde toplumların yaşadığı kaosun, sanatçının toplumuyla arasındaki mesafenin uzaklığına karşın egemen sisteme yakınlığı ile de ilişkisi bulunmaktadır.

Kürt toplumunda sanat ve sanatçılık ele alındığında yeni oluşan ve gelişecek olan sanatın dağ bakış açısı ve dağ yaşamı etkisi altında ilerleyeceği ve bunun toplumsal gelişim diyalektiğimiz gereği olduğu görülecektir. Dağ sanatına kaynaklık eden bir yaşam ve mücadele olduğu gibi buna yön veren bir felsefesi de vardır. Yeni tarz sanatımızın bunlardan aldığı güçle aradığı bir hakikatti da vardır. Bu hakikatın uğruna her şeyden önce mücadele eden gerilla ve bir halk gerçekliği de bulunmaktadır. Mevcut haliyle de gerilla, bilinci, duygusu, yaşamı, mücadelesi, yarattıkları, gibi tüm unsurların dağ sanatı içinde şekil ve içerik kazanmaya başladığı temel değerleri olmaktadır. Yani dağ sanatı dağlarda verilen bir mücadelenin içinde şekil ve içerik kazanmaya başlamıştır.

Kürtler Mezopotamya topraklarının en kadim halkı olarak ilk seslerin, ilk resimlerin yaratıcısı bir halktır. İlk kutsallıkların yaratıcısı bir halk olan Kürtler egemenlikli iktidarcı sistem olan uygarlık ile beraber süreçle ancak kendisini sözlü ezgileriyle, ağıtlarıyla ifade eder hale geldi. Kendi içinde daha geniş ele alınması gereken ve Kürt halkını yoksullaştıran bu gelişme PKK mücadelesiyle durduruldu. Kürtün kaybolmak üzere olan zenginliklerini yeniden bu topraklarda diriltme süreci yaşandı. Ve bu zenginliklerle yeniden buluşma sade bir ezgi olup dağlarda özgürlük havası içinde gerillanın yaşamının kendisi oldu. Ve o yaşamda büyüyüp halka geri verildi. Bu gerçekleşme noktası aynı zamanda dağ sanatı olarak sanatımıza kaynaklık eden bir yaşam oldu. Elbette bu sanat zor savaş koşulları içinde gerçekleşen bir sanattır. Kürt’ün dağ sanatı için belirteceğimiz bir diğer konuysa çok fazla deneyim ve tecrübenin olmamasına rağmen bir çıkışı yapabilme becerisini gösterebilmektir. Bu sanatın ruhu, bilinci ve özgür yaşam biçimi onun yaratılış mücadelesi ile şekillendiği için özel ve özgün yanları vardır. Bu dağ sanatının kimliği olmaktadır.

Kürdistan halkı ve onun özgürlük mücadelesiyle ortaya çıkan tüm toplumsal değerler büyük bedeller verilerek gelişmiştir. Her yaşam alanı gibi sanat alanı da bedeller verilerek Kürdistan da sağlam bir temele kavuşturulmuştur. Bu temelin döşenmesinde derindeki sağlam taşın gerilla cephesinden sanat çalışmasına hem yaşam ve mücadeleleriyle hem de sanat ürünleriyle katılanlar olduğu tartışma götürmez bir doğrudur. Özellikle şahadetleriyle sanata konu olacak yiğitliği gösterenler anılmaya ve esasta takip edilmeye değer kişilikler olarak sanatımıza yön veriyorlar. Kürdistan sanatı için değerlendirilmesi, anlaşılması gereken başlıca konu olan bu gerçekliktir. Bunun için önce bu sanatçı kişiliklerin durduğu yer, sistem karşısında aldığı duruş, ret ettiği yaşam biçimi, tercih ettiği düşünce ve yaşam biçiminin sanatsal derinlikle ele alınıp anlaşılması gerekir. Bu sanatlarının ruhunu ve gerçeğini bize verir. Belirtmeye çalıştığımız noktalarda anılmaya ve anlaşılmaya değer bir sanat insanımız Halil Dağ yoldaş olmak-

tadır. En başında şunu belirtmek gerekir ki Halil dağda yaratıldı, dağlar ise Halil ile değişik bir kanaldan güzelliğini yansıttı. Böylece ikisi iç içe oluştu. Dağlarda tohumu atılan yaşam büyüdükçe Halil büyüdü, Halil büyüdükçe dağları görüp sevenler de çoğaldı.

Kapitalist modernitenin merkezi olan Avrupa'da sanat yapma olanakları olmasına rağmen Halil arkadaş dağları ve gerilla mekânlarını seçti. Bu bilinçli seçim dağ sanatı kimliğinin ve özelliklerinin oluşmasında en başında gelen bir husus oldu. Sistem merkezini ve oradaki tekniki mesleği, olanakları sanatın özü olan duygulara düşüncelere bir çırpıda değişmesi ilkesi dağda sanatın ilkesidir. Yine dağı şehre tercih etme ilkesi vardır. Aşırı biçimcilik yerine sadeliği amatör ruhun heyecanını seçmesi. Bildik hakikatleri hem de en güçlülerinden olan kapitalist sistem hakikatini bırakarak sonunun önceden kestirilmeyen yeni bir hakikate yönelmesi ve ardından bu hakikat arayışının sanatını yapacak kadar onunla bütünleşmesi gerçeği oluştu. Dağ sanatının kutsallığı onun öncülerinden olan Halil yoldaşın bunun içindeki anlamının ne olduğu bu ilkeler ekseninde yanıtlamak önemlidir. Halil her şeyden önce bilerek inandığı bir yaşamın ve bu yaşamın yolunda yürüyenlerin sanatını yapmada karar kıldı ve onu yaptı.

Halil'in dağ yaşamına adım atışı

Halkların kültürel değerleri içinde sanatsal değeri çok büyük olan eserler ve onları yaratan dehalar bulunmaktadır. Bir sanat eseri ve temsil ettiği değer toplumlarda yarattığı etkilerle ölçülür. Bu eserlerin dile getirdikleri kutsallıkların büyüklüğü elbette yaratıldıkları tarih ve içinden çıktıkları toplumun yaşadığı süreçle de bağlantılıdır. Bunun için sanat eserlerinin değerini topluma tuttukları ışığın gücü ve etkisiyle ele almak durumundayız. Toplumsal yaşamda adeta zoraki bir dayatmayla popülerleştirmeye çalışılan sanat eserleri de vardır. Sözüm ona ünlü sanat eserleri oluyorlar bunlar. Ancak gerçek sanat eseri ve sanatçı toplumsal kutsallığı temsil ettiği kadardır. Zoraki şöhret verili sistemin değerliliği olurken, kutsallık halkın yüreğine ve beynine, onun hakikatine giden yolda değer kazanan olmaktadır. Dağ sanatçıları ve Halil halkının yüreğine, beynine giden yolda yürüdü. O Ağrı Dağının yüksekliğine çıkmayı amaç edinen bir yolda sanat yaptı. Bu yol tabii ki kutsallığın yüce yoludur. Halil'in sanatının ve kişiliğinin farkı yürüdüğü yolun güzelliğinden ve değerinden kaynağını aldı. O, ele aldığı öykülerin eserlerinden daha büyük olduğuna inan sanatçı bir kişiliktir. Halil önce içinde yaşadığı yaşama anlam verdi. Anlamlaştırdıklarını sanatına döktü. Yani yaşananları yaşadıklarını anlatmaya çalıştı. Yaşadıkları bir halkın 'en yiğit genç oğulları ve kızlarının' yaşadıklarıydı. Halil Dağ'ın sanatı bu ilkeden hareketle halkımızın özgürlük değerlerinin dili olan kutsallığı içinde barındıran bir sanatın temsilidir.

Avrupa'dan elinde küçük bir kamerasıyla Önder Apo ile ilk röportajını yapmak üzere yönünü Ortadoğu'ya çeviren Halil Dağ yoldaş, yeni bir yaşama da ilk adımlarını atmış oluyor. İlk gelişinde çok da hazırlıklı sayılmazdı. Kendisini bekleyenleri tanımıyor ve bilmiyordu. Sadece işinde değil yaşamda da bölgede de bir amatördü. Ama bir yazısında kendisinin de dile getirdiği gibi, bir daha geldiği yerlere geri dönmeyeceğine ilk uçağa bindiğinde içsel bir hisle karar kılmıştı. Bu O'nun ilk kopuş eylemi olmuştur. Kopuş yeniye ilk adım atmanın fikri ve zikriydi. O bu ilk adımı daha sonra büyük bir eyleme dönüştürecek kadar sağlam atmıştı.

Halil Dağ yoldaşta sanat; yıkarken yapan bir yaşam anlayışını ve bakışın eleştirisini içermeliydi. Sanatçının eleştirisi aynı zamanda nasıl bir yaşam arayışının da kendisi olmalıydı. Bundan hareketle Halil yoldaşın Avrupa'dan Kürdistan dağlarına yolculuğu kapitalist yaşama eleştirisi olduğu kadar, nasıl bir yaşam arayışına cevap bulmaya çalışan bir arayış da olmaktadır. Kendisi bu soru ve onun yanıtını bulma arayışını, yaşamının sonuna kadar yaptıkları, ürettikleri ile anlamlandırdı, gerçek bir tanıma kavuşturmak için yoğun emek verdi. Önderliği çoraklaştırılmış bir yaşamı yeşerten gerçekliğin kendisi olduğunu hissedip tanıdıktan sonra, bu kaynakla yüreğini ve beynini yenileyeceğini anladı. Ve yaptığı bütün çalışmalarda bu gerçekliğe daha çok yakınlaşmak onda temel hedef oldu. Bu sanatçı yaklaşımı kendisinin Kürdistan dağlarında on beş yıl süren yürüyüşünde bir gerilla, bir sanatçı, bir yazar, dağın ve gerillanın tutkunu bir insan olarak yol almasının temellini döşedi. Deyim yerindeyse o tarihin en eski sanatçılığını ifade eden bir ozan gibi yaşadı bu dağlarda. Yaptığı sanat çalışmasına daha derin anlam kazandıran şey onun yaşamından alınan güçle oluştu. O her şey den önce "dağlı" biri gibi yaşamaya çalışan biriydi.

Halil arkadaşın dağlara geldiği süreç savaşın yoğun olarak sürdüğü bir süreç de oluyordu. Kürdistan, dünyanın bütün emperyalist güçlerinin özgürlük hayallerinin peşine düşmüş insanları yok etmek için bütün güçlerini, tekniklerini seferber ettiği amansız yılları yaşıyordu. İşgalci güçler bir halkı yok etmenin hayallerini öldürmek, onları hayalsiz ve ütopyasız bırakmaktan geçtiğini iyi biliyordu. Halil arkadaş dağlara ulaştığı ilk günlerinde, dağın zor koşullarında acılar içinde kıvranan bedenine aldırmadı. Dağlarda hayallerine yakınlaştığı mekânlarda bulunduğunun bilinci, duygusu onda yeniden yaratılan bir Halil'in anlamlı hissini veriyor bu da ona güç veriyordu. O bu yüzden bedenin tüm acılarına ruhunun sevinçlerinin, ufkunun enginliğinin üstün geleceğini bilerek yol aldı. Savaşın ve dağın bütün zor koşullarına rağmen her güne yeni bir ruhla, bakışla başlamasını, yeni bir şey bulmanın heyecanı ile dokunmasını, bir çocuk gibi heyecan ve merakla yürümesini başardı. Ve o daha ilk günden kalıcı kılınması gereken değerlerin ne kadar çok olduğunun bilincine vardı. Bu bir sanatçı özelliği ve öngörüsüydü. Yaşamın kalıcı değerlerini fark edebilmenin, ona bağlı kalmanın, onu büyütmenin ve bütün insanlığa mal etmenin öngörüsüydü. Bu kadim topraklarda duvarlara çizilen ilk resimler nasıl bir kutsallık arz ediyorsa, bin yıllar sonra yine aynı dağların içinde yol alan Kürt çocuklarının yüzleri de bu kutsallığı ifade ediyordu. Çektiği fotoğrafların, yüreğini sevinçle doldurması bu tarihi gerçekliği yakalamasından ileri geliyordu. Bu yüzdendir ki Halil arkadaş gördüklerini bir fotoğraflık karedir deyip geçmedi.

Bir halkın kendini var ederek bellek kazandığı dağlarda, bu belleği belgelemenin acilliyetini ve gerekliliğini fark eden özelliği de sanatçı kişiliğinden ileri geliyordu. Ve en çok da dağda yaşanılmış hiçbir şeyi unutmamak, ömrüne katmak gerektiğine olan inancı sanat felsefesine bağlı bir özellik olarak onda güçlü yaşanıyordu. Bu noktada da derin bir algılama gücünü gösterdiğini belirtmek gerekir. O hiçbir anı, yüzünü gördüğü hiçbir gerillayı, suyunu içtiği hiçbir pınarı, tanığı olduğu hiçbir kahramanlığı kayıtsızlık içinde izlemedi. Ve onları unutmamaya unutturmamaya çalıştı. Ve yeni Kürt'ün kendini yarattığı yaşam kavgası içinde, Kürt çocuklarının destanları yaratarak kendini var ettiği gerçeklikleri fotoğrafladı, yazdı. Kamerasıyla çekti. Gerilla sanatçısı olarak ulaşabildiği hiçbir çatışmayı eylemi not etmeyi ve çekmeyi unutmadı. Bu eylemlerin uzağında durmayarak içine girdi. İlk merminin patladığı anda gerillanın yüzündeki ifadeyi yine bir eylemin son anlarını yakalamak için deklanşörüne basacağı anı heyecanla bekledi. O sadece fotoğraflamadı, fotoğrafladığı şeyi yaşayan da oldu. Çünkü O bir izleyici, dışarıdan bakan biri değildi. Çektikleri yazdıkları aynı zamanda kendisi oluyordu. Çünkü O *"Ben bir gerillayı fotoğraflarken o gerilla olurum. Ben bir gerillayı fotoğraflarken kendim olurum. Ben bir gerillayı fotoğraflarken aşık olurum."* diyen bir gerilla sanatçısıydı.

Dağı ve gerillayı anlatmak O'nun temel amacıydı

Halil fotoğraf makinesinin yanında kalemini de en güçlü bir şekilde kullandı. Kürt edebiyatına öykü tadında yazdığı yazılarla, işlediği konularla, ulaştığı felsefi derinlikle dağın yüzünü taşıdı. Dağın eski zamanların bilgeliğinin mekânları olduğunu bir kez daha Halil'in yazılarında gördük. Tarihte her büyük bilgenin, ozanın ruhunu soluklandırdığı alanlardı dağlar ve Halil de her şeyi tüketen modern zamanların kentlerine sırtını çevirip ruhunu dağlarda soluklandırdı. Dağların kayalarına, taşlarına, nehirlerine düşmüş, oralarda yaşanmış zamanları çok derinden hissederek bunları edebiyatına döktü. Yazılarında kimsenin fark edemediğini yakalaması, onu hissetmesi ve en sade biçimiyle işlemesi zamanla ruhu arasında kurduğu derin ilişkisinin güçlü işaretleri oluyordu. Halil kendini katarak, kendini paylaşarak yazdığı her yazısı ile Kürt'ün kendini var ediş hikâyesini halkına ve dünyaya taşırdı. Halil yaptıkları ile dağlarda birçok ilkin de adımını attı. Dağlarda görsel ve yazımsal basıncılığın birçok ilkini başlattı. Dağ sahasında fotoğrafçılık, kameramanlık kadar programcılık ve basın çalışmaları da Halil Dağ'ın bu alandaki büyük emeklerine çok şey borçludur. Kürt Özgürlük Hareketi'nin mücadelesine ve yaşamına ilgi duyan görsel ve yazımsal yayınlar Halil'in dağlarda ürettikleri ile yeni yaşamın örneklerini halkla paylaşma ayrıcalığına kavuştu.

Halil'in dağlarda gerçekleştirdiği ilklerden bir tanesi de sinema çalışmasıdır. Bu ilk aynı zamanda Halil arkadaşın daha fazla kimlik kazanmasına yol açtı. Halil daha çok da bu alan çalışmasıyla Dağ oldu. 'Dağ'laştı denebilir. Dünyada yüzüncü yılını yaşayan sinema sanatı Kürdistan'da çok geç gelişti. Ve halen de bir halkın sinema sanatı denilecek noktadan uzaktır. Kürt sineması için asıl acilliyet arz eden nokta kendini, üzerinden geliştireceği düşünce ve felsefenin sinemaya uyarlanmasında yaşanan sıkıntılardır. Soyutlama yapmada kurgu oluşturmada idol olacak karakterleri topluma sunmada yolun başına dahi gelinmiş değildir denebilir. Kürt sineması denilebilecek sinemanın henüz kendisini verili sinema sınırlarının dışına çıkaramadığı biliniyor. Halil arkadaş bu aşamada, Kürt sinemasının asıl gelişim mekânlarını ve kendini dayandıracağı yaşamı, düşünceyi gördü. Elbette bu her kesin gelip dağlarda sinema yapması anlamına gelmez. Ancak Halil arkadaşın durduğu nokta dağ bakışı ile sinema yapmanın asıl Kürt sineması olacağının düşüncesini ve yolunu gösterdiği için önemli olmaktadır. Birçok ilkin yaratıldığı bu topraklarda sinema da kendisini dağın bakışı ile geliştirmek zorundaydı. Dağ bakışı sistemin tanımladığı, tanıdığı, kabul ettiği Kürt'ü değil, kendisi olan, düşüncesi ve bilinci gelişen Kürt'ü işler. Halil arkadaş gözlerini kendini oluşturan bir halkın gerçeğine kapatan, onun kahramanlıklarını görmezden gelen bir sinemanın, Kürt sineması olmayacağını hem sinemasıyla hem de sözleri ile çok net dile getirdi. O dağda bir ilk olan sinema sanatını hem düşünce hem de mekân olarak sanatımızın kaynağında gerçekleştirdi. Hiçbir tecrübenin olmadığı, teknik anlamda tek bir kameranın olduğu koşullarda işe başladığında *"ben ruhuma güveniyorum"* diyerek olanakları değil, işlemek istediği, işlenmesi gereken ruhun, bilincin, yaşamın gücünün esas belirleyici olduğuna vurgu yaptı ve bunu esas aldı.

Sinemaya başlamasını bir tercih olarak değil, tarihin ve koşulların önüne çıkarttığı bir görev olarak tanımladı ve böyle ele aldı. Bunu ondan gerillacılığı ve gerilla mücadelesinin geldiği aşama istedi. Halil'in ilk sinema öyküsü de Dersim dağlarında vurulan bir gerillanın ona bıraktığı sözleri ile başlamıştır. Tirej adındaki şehit gerilla girdiği çatışmada, bir not defterine son sözlerini yazmıştı. Ve bu sözlerinde şehit Tirej yoldaş bu defterinin Halil'e ulaştırılmasını istemişti. Bu not şehit olan bir özgürlük savaşçısının sanatçısını sorumluluk altına koyması, kendi gerçeğine sahip çıkmasına tarihi bir çağrı anlamına geliyordu. Halil arkadaş bu talimatı harfiyen yerine getirmek için büyük emekler verdi. Şehit Tirej yoldaş sanat değeri olan o son çağrısını böyle bir kişiye, Halil'e bırakmakla en doğru seçimi yapmıştı. Bu not bir vasiyet değil bir sanatın dağda başlamasının adeta manifestosu oldu. Bu sözler ve bu defter Halil'in eline ulaştığında, O, bu Kürt gerillasının emanetine sahip çıkmayı sinemasını geliştirerek karşılık verdi. Ne görülmüş, ne de fotoğraflanmış bir gerçeklikti Tirej. Sadece savaşçının bıraktığı son sözler vardı. Bu sözleri söyleyecek hakkı kendinde görmek Tirej yoldaşa nasip olurken bunları tarihe bırakmak görevi de Halil yoldaşın oldu. İşte dağ sanatında temel bir ilkede budur. Dağda bir yaşam fiziki olarak mekân değiştirirken başka bir alanda yeniden yaşam olur. Çünkü dağda mekân değiştiren her yaşam işlenmesi halinde başka bir yaşam alanı için kaynaktır. Bunu sanat alanında yapmak dağ gözünden sanat yapmaktır. Dağ sanatının başlıca özelliği kaynağının dağlarda özgürlük savaşı içinde olmasıdır. Yani sadece mekânsal olarak değil kaynak olarak dağda bir sanat vardır. İşte Halil hem bu kaynaklar içinde soğuk bir pınarı oldu hem de bu pınardan ihtiyacı olana su veren bir hizmetçi oldu. Bu işi güzel yapmaya özen gösterdiği için de sanatçı oldu.

Halil'in ilk sinema deneyimi olan Tirej filminden sonra Yüzlerimizin Sırrı, Boy Aynası, Kadın Sevdiği Zaman, Zap'ın Gözyaşları ve son çalışması olan Beritan'la Kürt sinemasında yeni bir yol çizdi. Dağlarda sinemanın teknikle değil, düşünceyle, ruhla yapılabileceğini kanıtladı. Gelişkin teknikle başkaları sinema yapabilir, ama benim amacım bu değil diyerek, sinema yapmasının gerekçesi ve onu dayandıracağı düşünceyi ortaya koydu. Onun sineması tıpkı gerilla gibi olanaksızlığı büyük yaratıcılığa ve üretime çeviren bir sinemadır. Sanatsal olarak özellikle ilk deneyimlerinde yetersizliklerinin olduğunu biliyordu. Buna rağmen kendine olan inancı ve şehit yoldaşlara verdiği sözlerin gerekliklerini yerine getirme istemi onu ısrarlı bir çabanın sahibi

yaptı. Emek ve çaba verdikçe bir birikimin oluşacağına, tecrübe kazanılacağına ve daha güçlü eserler ortaya çıkaracağına inancı büyüktü. Bu anlayış ve zorlukları göğüsleme gücü kendisinde verdi. O'nun sanatsal kaygısı yaşam ve mücadele kaygısıydı. O çok büyük sanat eserleri bırakmanın ya da onun üzerinden ün yapmanın peşinde değildi. O'nu heyecanlandıran, O'na sevinç veren büyük sanat eserleri yaratmak değil, bir halkın kahramanlığını, oluşum zamanlarını tarihe belgelemekti. Ya da ürettikleri üzerinden büyük alkışlar toplamak değil, dağlarda yaşanılanları halkına ve insanlığa ulaştırmanın çabası içindeydi. Bu yüzden bireysel ve sıradan kaygılar içine girmedi. Sanatçı kendini aşan, her yerde olabilen, görülmeyeni gören, duyulmayanı duyan ise, Halil bu tanımlamanın somut örneğidir. O kendini aştı ve katıldığı yaşam içinde kendisini çoğaltmayı bildi. Bu yüzden halkının ve gerillanın yüreğinde dağ gibi sevildi, dağla bütünleştirildi.

Halil arkadaşın sinema çalışmasında hem içerik hem de konu olarak çok konuşulup tartışılması gereken bir yanı daha bulunmaktadır. Bir kere Kürt sinemasında izlenmesi gereken yeni bir yolu göstermektedir. Bu anlamıyla özellikle sinema çalışanları ve sanatçıları tarafından sinemasının dili, çekim tarzı, çalışma yöntemi, seçtiği konuların ele alınıp değerlendirilmesi gerekir. Sanat ürünü ile sanatçı kişiliği arasındaki bağdan hareketle Halil arkadaşın kişiliğinin ve ruhunun yansıdığı sanat ürünleri kendisini anlamak açısından da kilit rol oynamaktadır. O'nun kamerasının çekim dili, komünal eşit yaşamın felsefi yaklaşımı ve sanatsal mücadelesini içermektedir. O'nun kamerası çektiği ile arasında eşitliği sağlayan, onu üstte ya da altta gören değil, yan yana ele alan bir çekim diline sahiptir. Kameranın ve daha geniş anlamıyla sinemanın taşıdığı politik ve ideolojik çizgi, Halil'in sinemasında eşit yaşamın dilini ifade ediyor. Bu O'nun çalışma tarzında da hâkim olan bir özelliği idi. Çalışma tarzında kolektif, her kesi katan yaklaşımı yanında ortak hayallerle yaratan yönü günümüz dünyasının bireyci yaşam ve üretme anlayışına karşı komünal ve ortak insan gücünü ifade ettiği için oldukça anlamlıdır. Çünkü kendisi, gerilla sineması da tıpkı gerillanın yaşamını ve hayallerini ortaklaştıran gerçeğine göre olmalıydı düşüncesine sahipti. Bunu pratikleştirerek düşüncesiyle eylemini birleştirdi. Halil arkadaş sinemasıyla sanatın ortak insan emeğinin ürünü olduğunu, onun dışına çıkan bireyci yaklaşımların gerçek anlamda sanat olmadığını pratiği ile gösterdi.

Sinemasında gerilla ve gerillanın mücadelesi kadar, doğa imgesini işleme biçimi de aynı felsefe ve düşünceye dayanmaktadır. Halil'in sinemasında doğa ondan faydalanılacak, kullanılacak bir tüketim ve nesne olgusu olarak işlenmemektedir. Doğa imgeleri birer karakter olarak yer almaktadır. Bir ağacın, bir kuşun, bir taşın, Halil'in sinemasında birer oyuncu olarak yer aldığını belirtmek mümkündür. Bu doğayı algılama ve hissetme, onunla eşit düzeyde ve onu canlı olarak ele alma yaklaşımından kaynağını alır. Ve daha birçok yönüyle ele alınıp değerlendirilebilecek sinema üslûbu Kürt sineması açısından da bir doğrultuyu göstermektedir.

Halil arkadaşın bütün sanat çalışmaları adım adım gelişti. Savaş muhabirliği ile başladığı çalışmalarını sinema yönetmenliğine, yazarlığa ulaştırdı. Çalışmaları ile halkımızın kültürel kimliğini ifade eden değerlerin en rafine hali olan sanat çalışmalarıyla bu değerleri yeniden biçimlendirdi. Ve kalıcılaşmalarına katkı sundu. Halil arkadaşın gerçekleştirmek için büyük projeleri vardı. Ancak bu projelerini pratikleştirme tarzı da kendine hastır. O yoğun ve büyük çalışma projelerine rağmen yeri geldiğinde savaş muhabiri, yeri geldiğinde fotoğrafçı, yeri geldiğinde sinema yönetmeni ve yeri geldiğinde silahı ile savaşın içinde bir gerilla olduğunu da iyi biliyordu. En son *"Savaşımı ve sanatımı birleştireceğim yerlere yol alıyorum"* diyerek Botan'a yürüdü. Botan dağlarında hem sanatın, hem de savaşın içindeyken şehit düşen Halil Dağ, bu halkın bir kahramanı, bu topraklarda yürümüş bilgelerin bir iz sürücüsü, bir ozanı olarak tarihin ve insanlığın kutsalları içinde yerini aldı. Ve O artık hem komutanı hem yoldaşı olan bir gerillanın da söylediği gibi *"öykösü olan"* bir gerilla sanatçısıdır. Ve artık şehit Halil Dağ olarak dağlar gibi işlenmesi gereken bir sanat değeridir de.

Avaşin kadar mavi Çarçella kadar heybetli

İkisinin hikâyesini anlatacağım. Kimilerine göre gazeteci, kimilerine göre yazar, kimilerine göre ise sinemacı ama onlar gerçek birer devrimci. Selçuk ve Halil'den bahsediyorum. İkisi de Nisan ayında şehit düştü. Avaşin kadar mavi ve hırçın. Çarçella kadar heybetli iki insan.

Yıllar sonra Halil ve Selçuk'u tanıdığım, birlikte yaşadığım dağlara geldim. Birlikte yaşadığım yerleri gezip gördükçe anılar bir bir canlanırken, bir taraftan da hüzün kapladı içimi. Onlar hakkında bir şeyler yazmayı bir görev, bir emir olarak görüyorum ama anlatmak çok zor her ikisini de. Halil'i de, Selçuk'u da ilk kez görkemi ile göz kamaştıran, geçit vermez Zağroslar'da gördüm. Sevinci de, tasayı da birlikte yaşadık. Bazen ağızlar dolusu güldük, bazen üzüntülerimizi paylaştık. Sabahlara kadar daktilo başında kaset çözdük. Saatlerce aç susuz yürüdük. Her zorluğa, her engele rağmen hep coşkulu ve sevinçliydik. Umuda, kavgaya koşup gelmiştik, ayrı mekânlardan. Şimdi zor da olsa, eksik de olsa bir borcumuzu ödemeliydik onlara.

Halil, hep ilkleri arayan bir arayışçı. Savaş muhabiri olmakti tüm hayali. Bunu da büyük ölçüde gerçekleştirdi. Şimdi dağlarda basın çalışmalarına ve imkânlara bakınca ne kadar mesafe kat edildiğini, nerelerden nereye gelindiğini görebiliyor insan. Bunun yaratılmasında Halil'in, Selçuk'un çabalarını belki de şimdikilerin pek çoğu bilmez. Zorlukları aşa aşa gelindi bugünlere.

Evet, Halil 1995 yılının sonunda Şam'dan yola çıkarak geldi ülkeye. Belinde taşıdığı kamerası, elinden düşürmediği fotoğraf makinesi ile koyulmuştu yola. Canından daha çok onları koruyordu, verilen her molada kamerasını koruyordu. '95 Güney Savaşı'nın içine düşmüştü ama ölümden değil kamerası ve makinesine bir şey olmasından korkuyordu. Daha Dicle Nehri üzerinde pusuya düşmüştü. İlk adımda savaşla tanışmıştı. Çünkü tüm hayali özgürlük savaşçı olan gerillayı resimlemek, çekmek ve dünyaya tanıtmaktı. 4-5 arkadaştık basıncı olarak ülkeye geçen. Her birimiz dağıldık Kürdistan dağlarına. Kimimiz Botan'da, Kimimiz Zap'ta, kimimiz ise Zagros'taydık. Halil'in kamerası ve birkaç kırık dökük daktilo dışında pek bir şey de yoktu.

Zap'taki basın çalışmalarında yer alan Halil, birçok zorluğu da yaşadı. Bir resim çekmek bile çok zahmetli bir işti. İzin almak gerekiyordu. Kimin veya neyin resmini çekecekti? Üslenilen yerleri ve gerillaları deşifre etmemek gerekirdi. Haber yapmak ise başlı başına bir sorundu. Hem acemiliğin verdiği zorluklar, hem yazılacak ve söylenecek her kelimenin gerillanın gizlilik kurallarına uyması gerekmekteydi. Belli bir tecrübe elde edinceye kadar bin bir zorluğu aşmak ve üreterek herkesi ikna etmek gerekiyordu. Hele bir de gerilla ile eylemlere gidip onları kameraya çekmek en büyük hayaliydi Halil'in…

Evet, tüm zorlukları tek tek aştı. Yılmadı. İçindeki sevinç ve coşku hiç eksik olmadı. Dağlarda hem öğrendi, hem öğretti. Artık tam bir savaş muhabiriydi. Gerillanın yaşamından savaşına kadar birçok olayı haber yaptı, görüntüledi. Her yeni olay, her yeni haber, her yeni görüntü onun için daha büyük bir sevinç, yeni bir şeyler yaratmak ve yeni bir başlangıç yapmaktı.

Kamerası elinde gece gündüz demeden gerillayla yürüyor, gerillanın yaşamını, savaşını bir yandan kaleme alırken, bir yandan da görüntülüyordu. Türk devletinin vahşetini de, gerillanın kahramanlıklarını da dünya alem Halil'in haberlerinden okuyor, kamerasından izliyordu. Havaya uçan panzerlerin görüntüsünü de, boşaltılan karakolları da hep O görüntülemişti.

1997 yılı O'nun muhabirlik kariyerinin zirvesi olmuştu. 14 Mayıs'ta Türk ordusunun KDP ile birlikte düzenlediği imha operasyonunda Halil yine en ön saflardaydı, sırt çantasında kamerasıyla. Ve gerillaların düşürdüğü helikopteri görüntülemişti.

'Başardım, başardım' diyerek yanımıza gelmişti. İçi içine sığmıyordu. Füzeyle vurulan helikopterin görüntülerini çekmişti. O kadar heyecanlıydı ki, hemen anlatmaya başladı, daha biz sormadan: *"Şikefta Brindara'nın eteklerine gizlenmiştik. Bir helikopter sesini duyar duymaz kameramı çıkardım. Ama füzeyi kullanacak gerilla hazır olmadığı için helikopter çekip gitti. Kendi kendime hayıflanırken, daha yarım saat geçmeden tekrar geldi helikopter. Füzeyi kullanan gerilla kapağı açıp nişan aldı ve tetiğe bastı. Helikopterin telsizinden 'kilit kilit' sesinin gelmesiyle birlikte helikopter param parça olmuştu. Ve ardından Bijî Serok Apo sloganları atmaya başladı gerillalar. Tüm gerilla telsizleri kilitlenmişti. Vuruldu gördünüz mü diyenlerden, slogan atanlara kadar tüm sesler ve sevinçler birbirine karıştı. Türk ordusu şok olmuştu. Binlerce asker yerine çakıldı ve daha sonra bir kademe geriye çekildi. Biz de füzenin çıkardığı dumandan dolayı deşifre olan yerimizi terk ettik. Birkaç dakika sonra da savaş uçakları alanı bombaladı."*

Akşam olup da haberlerde vurulan helikopterde ölenlerin operasyonun kurmayları olduğu duyulunca, Türk ordusunun yaşadığı hezimetin büyüklüğü daha iyi anlaşılacaktı. Hep ilkleri arayan Halil'in rüyaları gerçekleşmişti artık. Dünyaya tanıtmıştı gerillaları…

Artık dağların arayışçısı Halil'in yeni arayışlar yeni başlangıçlar zamanı gelmişti. Bir yandan gerillanın savaşını ve yaşamını anlatırken, artık gerillanın filmini çekme zamanı gelmişti O'nun için. Cilo'nun zirvesindeki kitaptan Çarçella'daki kayalara çizilmiş eski resimlere kadar, Botan'ın güzelliklerinden gerillanın neden bu dağlarda savaştığına kadar her şeyi yazmış, görüntülemişti…

Sıra kahramanlıkların filmini çekmeye gelmişti. Tüm yokluklara rağmen filmlerin senaryolarını yazıp, hem yönetti, hem de çekti. Ve bu konuda da bir çığır açtı. Artık yeni bir arayışa başlama zamanıydı Halil için. Bir baştan bir başa Kürdistan'ı dolaşıp belgesel yapma zamanıydı. Yola koyuldu Halil. Botan'da cellatların pususuna… Binlerce kurşun ve onlarca bomba ile Halil'i öldürdüğünü zannetti Türk ordusunun cellatları. Ama bilmediler ki, her gerillada, her gün gerçekleri yansıtmak için çırpınan gazetecilerin haberlerinde, Kürdistan'ın her yerinde, kliplerde, filmlerde, dağlarda haber yapan muhabirlerde, gerillanın filmini çeken, belgeselini yapan sinemacıda yaşıyor Halil. Her gün her an yeni bir arayışta, yeni bir başlangıçta yaşıyordu Halil. Gerillanın yürek atışındaydı O. Halil öldü diyenler aslında kendileri ölmüşlerdi ama farkında değiller…

On dakika vadisi ve Selçuk

1996 yılının sonunda Kürdistan özlemi ile yanıp tutuşan Selçuk (Enver Polat) arkadaş ile tanıştım. O'nun da en büyük hayali Kürdistan'ı görmekti. Avaşin'i görmek ise bir tutku olmuştu Selçuk'ta… Uzun yıllar Avrupa'da kalan, 12 yıl boyunca Serxwebûn'da çalışan Selçuk arkadaşla Avaşin'e yarım saat mesafede bulunan bir gerilla kampında tanıştık. Hiç yabancılık çekmedik. Sanki yıllardır arkadaştık. Birçok ilki birlikte kaldığımız süreçte yaşadık. İlk fırsatta Avaşin'e götürdük Selçuk'u. Herkes banyo için en yakın suya giderken, biz Selçuk'un hayalini gerçekleştirmek için Avaşin'e gittik. Masmavi sular büyülemişti arkadaşı. Avaşin'in sularında yapılan banyonun ardından balık tutarak yorgunluğumuzu atmaya çalıştık. Buz gibi sulara yüzmeyi iyi bilen gerillalar kendini bıraktı. Kilolarca çıkan balığı, topladığımız odunların ateşiyle oluşan közlerde pişirdik. Selçuk için dünyanın sekizinci değil birinci harikasıydı Avaşin.

Enver Polat (Selçuk)

Baharla birlikte başka bir kampa doğru hareket ettik. Gittiğimiz vadideki gerilla komutanı vadinin girişinde karşıladı bizi. Yorgunluktan çok su içmek istemiştik, çeşmeyi sorduk on dakika uzaklıkta dedi. Ardından mangaların yerlerini sorduk, gerilla komutanından yine aynı cevap: On dakika uzakta. Üç tane on dakika yürüdük ne mangalar, ne de çeşme var. Yine sorduk on dakika kaldı. Ne bitmez on dakikaydı bu. Bir saat sonra nihayet mangalara vardık. Cehennem gibi bir sıcak vardı o gün. Mutfağı sorma gafletinde bulunduk, yine 10 dakika deyince yanımızdaki gerillalar, Selçuk arkadaş, bu vadinin adı on dakika vadisi olsun dedi. Ve on dakika vadisi kaldı oranın adı. Şimdi Zagros'taki gerillaların kaçı Selçuk'u tanır, acaba gerillalar bilir mi bu vadinin 10 dakika vadisi olduğunu. Vadiyi de Selçuk'u da orada günlerce uğraşarak yaptığımız mangayı da asla unutmadım, unutmayacağım.

Bir de günlüklerini yazdığı defteri vardı, canından sevdiği. Her konudaki görüşlerini, yaşadıklarını yazıyordu. Gerillaya gelişinden yaşadığı ilklere kadar, yine kendisini şaşkına çeviren ilginç olaylara kadar birçok şeyi yazmıştı. Bir gün okumaları için bayan arkadaşlara vermişti günlüğünü, orada çıkan yangında günlüğü yanma tehlikesi geçirmiş, bunun için çok öfkelenmişti. Zaten daha sonra günlüğünün ilk sayfasına "günlüğümün başına bir şey geleceğine ben öleyim daha iyi" diye yazmıştı. O kadar sakin, sessiz, soğukkanlı birini ilk kez bu kadar öfkeli görmüştüm.

Bu kadar Kürdistan sevgisi olan bir insanı görmek çok zor olsa gerek. O'nun en büyük isteği artık bir gerilla olarak savaşmak ve ülkesinin güzelliklerini görmekti.

Önderlikle yapılan telefon konuşmalarında gerilla olmayı, silah elde halkı için savaşmayı önerdi hep. 1998 yılı baharında gerilla olarak savaşma özlemi artık gerçekleşmişti. Botan'a doğru yola koyulmuştu. Bir haftalık bir yürüyüşten sonra Botan Karargâhı'na ulaşmıştı. Aradan çok geçmeden 11 Nisan günü Türk ordusu uçar birliklerle bulundukları alana çok büyük bir operasyon başlattı. Selçuk'un da bulunduğu tepeye sadece 33 tane tonluk kazan bombası atarak dümdüz ederlerken, havadan ve karadan yağan kurşunların, atılan bombaların haddi hesabı yoktu. Operasyon bölgesinden günlerce haber alamadık. Daha sonra gerilla telsizinden bilgiler verilmeye başlandı. Ne olmuştu Selçuk'a çok merak ediyorduk. Telsizin diğer ucundaki gerilla olayın gelişimini anlattı ve ardından şehit düşenlerin listesini verdi. Selçuk'un adını duyunca şok olduk, bir sessizlik çöktü bulunduğumuz mağaraya. Sanki yüzlerce bomba, on binlerce mermi bizim üzerimize yağmıştı. Daha öncesinde de, daha sonrasında yaşamıştım bu duyguyu. Cumali'de, Doğan'da, Sarya'da, Gurbet'te ve de onlarcasında… Ölmek daha kolay geliyor böyle durumlarda insana.

Bu yazı Rêber Apo'nun KAPİTALİST UYGARLIK kitabından alınmıştır

KAPİTALİZMİN DOĞUŞ ETKENLERİ -EV HIRSIZI-

Kapitalizmi, hakkında en çok söz söylenen ve eylem yapılan bir din olarak yorumlamak, doğru kavranmasına daha çok katkı sunabilir. Zafer kazandığı mekân olarak Avrupai zihniyet, kapitalizm hakkında çok söz söylemesine ve eylem yapmasına karşılık, her dinde olduğu gibi varoluşsal gerçekliğini mistisize etmekten geri kalmamıştır. Buna en zıtları gibi duran Hıristiyanlar, sosyalistler, anarşistler de dahildir. Avrupa merkezli düşünce ve akıl bir ekoldür. 16. yüzyıldan itibaren de bir dünya-sistemi olarak hegemonya sürecini başlatmışlardır. Şahsi yoğunlaşmama göre, bu öyle bir ekoldür ki, Sümer rahiplerinin tanrı inşa sistemlerinden katbekat daha fazla toplumsal gerçekliğin mistifikasyonunu geliştirme ustalığını göstermişlerdir. Batı Avrupa aklı ve düşünce sisteminde 'bilimsel yöntem' temel bir rol oynar.

İnsan da dahil, doğanın farkına varış olarak bilimden bahsetmiyorum. İnsanlığın ortak hazinesi olarak bilim hiçbir birey, topluluk, kurum ve ulusa mal edilemeyecek kadar anonimdir.

Kapitalistik gelişmeyi Avrupa akılcılığına bağlamakta Max Weber sosyolojisinin önemli bir rolü vardır. Protestan Ahlakı ve Kapitalizm adlı eseri bu teze kapıyı aralamak ister. Kapitalizmin oluşumunda rasyonalitenin rolü belirleyici etkenlerden biri olmakla birlikte, rasyonalite ve hukuka indirgemecilik tek başına bu olguyu izah etme yeteneğinde olamaz.

Karl Marks'ın sosyolojisinde kapitalizmin sistem olarak zaferi ekonomik üretkenliğine bağlanır. Tüm üretim biçimlerinden daha üretken olması, artık-değer geliştirmesi ve kâra, sermayeye dönüştürme yeteneği zaferine yol açmıştır. Tarih, politika, ideoloji, hukuk, coğrafya ve uygarlık-kültür gibi etkenlere çok az yer vermesi temel eksiklikleri olarak değerlendirilebilir. Ekonomik indirgemeciliğe kolayca dönüştürülebilen bir ekol olmaktan kurtulamamıştır. Şüphesiz sosyoekonomik izahların çözüm değeri yadsınamaz. Ama diğer temel etkenler içindeki yerleri yeterli bir açıklığa kavuşturulamadığında, dogmatizme kayma riski tüm bilimsellik ideallerine rağmen Abartmadan yerli yerine konması anlam değerini daha belirgin kılar.

Uygarlık-kültürel etkenlere dayalı açıklamaların yorum gücü tartışmasızdır. Kapitalizm esas olarak uygarlıksal gelişmenin çürüme aşamasına denk gelmektedir. Benim daha çok ağırlık verdiğim tez budur. Ana uygarlık nehrinin okyanusa döküldüğü yer (sembolik olarak Amsterdam kıyılarındaki Atlas Okyanusu) bu sistemin de sonu olmaktadır. Şüphesiz sistem okyanusun ötesine taşınmış, ABD ulus-devletiyle yeni bir hegemonya altında küreselleşmenin zirvesine tırmanmayı başarmıştır. Fakat yaşamın aşırı simülakr ve medyatikleşme niteliği kazanması, gösteri ve tüketici toplumunun egemenliği, ekonominin arzuyu gidermek yerine azgınlaştırması, iktidarın tüm toplumsal kılcal damarlara kadar sızması, tarihsizliğin bizzat sistem ideologlarınca dile getirilmesi çürüme ve kaos niteliğini belirgince ifade etmektedir.

Tarihsiz, zamansız gerçeklik düşünülemez. Gelişim, evrim, çeşitlilik, farklılık oluşumu tarihle mümkündür. Sonul söz ancak bir biçim için söylenemez. Güçlerini fırsatçılık ve örgütlenmeden alırlar. Zaferlerini kendilerini mekân içinde daha iyi örgütleyerek, çatlakları gittikçe gelişen toplumsal aralıklarda bir yandan ihtiyaç nesnelerini kontrole alarak, diğer yandan arz-talep kesişmesinde fiyatlara oynayarak gerçekleştirirler. Eğer resmi toplum güçleri onları bastırmaz, bilakis ihtikârlarından (vurgunculuk, spekülasyon) borçlanarak ve karşılığında sürekli iltizamlarla (kayırma) beslerlerse, her toplum biçiminde marjinal olarak yer alan bu gruplar toplumun yeni efendileri olarak meşruiyet kazanabilirler. Uygarlık tarihi boyunca, özellikle tüm Ortadoğu toplumlarında bu tip marjinal tefeci ihtikâr grupları oluşagelmiştir. Sürekli toplumun nefretinden ötürü yarıklardan gün yüzüne çıkma cesaretini bulamamışlardır. En zorba toplum yöneticileri dahil, kimse bu grupları meşrulaştırma gücünü göstermemiştir. Sadece hor görülmekle kalınmamışlar, en tehlikeli çürütücü güç olarak değerlendirilmişler ve ahlaki olarak kötülük tohumu sayılmışlardır.

İnsanlık tarihinde Batı Avrupa merkezli son dört yüz yılda yaşanan kadar savaş, talan, katliam, sömürü ve doğa tahribatının başka bir örneğine rastlanmaması hegemonik sistemle bağlantılıdır. Şüphesiz en büyük karşı mücadelelere de aynı coğrafyada tanık olunmuştur. Tümüyle insanlık kaybı olarak yargılanamaz.

Yapmak istediğim, Batı'nın insanlığa kazandırdıklarını Doğunun kadim pozitif değerleriyle sentezleyerek anlamlı bir çıkışa bir demet ışık sunmaktır.

A- Akılcılık

Kapitalizmin doğuşunda akılcılık etkenine başat rol tanınır. Batı düşünce tarzı diye bir kategoriye de tanık oluyoruz. Akılcılık sanki Batı toplum biçiminin ayırt edici bir özelliğiymiş gibi sunulur. Diğer toplumların tarih boyunca akıldan yeterince nasiplenmediği, bu varsayımın değer yargısıdır. Aklını kullanarak bilimi yarattıkları söylenir; bilimin de güç olduğu kanıtlanınca, sistemin hegemonikleşmesi kaçınılmaz olur. Nitekim günümüzde bu akıldan kaynaklanan dört başı mamur bir hegemonik sistemle kuşatılmış bulunmamız iddianın ciddiyetini gösterir. Ancak nükleer dehşet politikasıyla kendini ayakta tutan bu sistemin akıl tarzını tanımlayabilmek için aklın kendisini, dolayısıyla biyolojik tür olarak insanı ayırt edici özellikleriyle tanımlamak gerekir.

Soruna iki yoldan yaklaşmak mümkündür: Biyolojik tür ve toplumsal gelişme olarak. Birbirini tamamlayacak tarzda iki yolu da kesiştirerek tanımlamaya ulaşalım.

1- Biyolojik tür olarak insanın zihniyetinden bahsetmek mümkündür. Konuya hâkim olabilmek için canlılar sisteminde, hatta mikro ve makro ölçülerde, evrensel boyutlarda aklın ne anlam taşıyabileceğini sormalıyız. Atom altı parçacıklar üzerinde yapılan düşünce kurgulamaları çeşitliliği, farklılığı, bunlarla birlikte gelişmeyi açıklayabilmek için bir tür akıldan bahsetmeyi kaçınılmaz kılmaktadır. Evrendeki tüm gelişmelerin ana motoru, atom çapında düşünülemeyecek kadar küçük bir mekân içinde ve yine düşünülemeyecek kadar büyük hızlar içinde sürekli birbirine dönüşen parçacık ve dalga hareketleri olanca çeşitliliği içindeki gelişmeye yol açmaktadır. Sadece fiziki âlemlerde değil, biyolojik âlemlerde de çeşitlilik olarak gelişme bu kapsamda vuku bulmaktadır. Metafizik sınırlarda gezindiğimize dikkat edelim.

Benzer bir kurgulamayı makro evrene ilişkin olarak da yapabiliriz. Evrenin kendisi canlı-cansız, sonlu-sonsuz, benzer-farklı, madde-enerji, çekim-itim gibi temel kategorik varoluşların varoluşudur. Yani bir bütündür. Atom altıyla evren üstü aynı bütünlüğün temel diyalektik ikilemidir. Zaman derinliğin, mekân genişliğin birlikteliği olarak gerçekleşmekte veya kendisini anlaşılır, görünür kılmaktadır. Evren niçin vardır sorusu tam bir metafizik anlayışı çağrıştırır, ama yersiz olduğu söylenemez. Fakat unutmayalım, soruyu soran insandır, o da toplumsaldır. Fenomenoloji duyumsadıklarımızdan ötede bir varoluşa pek inanmaz. Ne kadar duyumsuyor, hissediyor, hatta düşünüyorsak o kadarız. Tersine, materyalizm histe ve düşüncede yansıyan varoluşların kendisidir. Bu ikilemin baştan çıkarıcılığının farkındayım ve aşılması gerektiğini önemle belirtirim. Bu ikilemlerle evreni anlamak mümkün görünmemektedir. Düşünce-beden ayrımı yaşamın inkârına en çok yol açan felsefi, hatta dini saptırmadır. Evrenin böyle bir sorunu yoktur.

En ilkel canlının örgütlenmesinde bile müthiş bir zekâ unsurunu yakalamaktayız. İlk özelliği olarak, bu zekânın kendini çok anlık süreler dahilinde bölerek sonsuzlaşma eğilimine katıldığını görmekteyiz. İlk kendini var kılan hiçbir canlı yok olmamıştır. Bu canlının kendini var kılan ortamda direnişi, en son insan türündeki zekâ potansiyeline kadar bir gelişmeye yol açmıştır. Canlılığın tek bir hücrede gerçekleşmesindeki potansiyel, nasıl oldu da insan gibi müthiş bir zekâ canlısına kadar çeşitlenerek gelişebildi? Belki de sadece canlı hücre için, en mikro evrenler için bile kendini çoğaltma, bunun için ortamdan beslenme, bunun için de yeterince korunma esastır. Atom altı parçacıklar yok olmayacak denli çoklaşma, beslenme ve korunma sorunlarını belki de ancak bu mikro evren tarzında gerçekleştirebilirler. Dayandıkları sınırlar sonsuz çoğalma, beslenme ve güvenlik sınırlarıdır. Evrensel zekâ arayışımızın cevabını burada bir nebze yakalayabiliriz. Bu evreni kendi dışımızda saymayalım. Her tarafımız bunlarla sarılı ve doludur. Belki de çoğalma, beslenme ve güvenlik arayışımız bu dünyanın (mikro evrenin) birleşik yansımış bir ifadesidir. Belki makro evren de aynı varoluştadır. Zaman ve mekânı zorlayarak sonsuzluk sınırlarında büyüme ve güvenli bir zekâ duruşunda mukarrerdir (kararlaşmıştır). Makro evrenin de insan zekâsında yansıması bir ihtimaldir.

Eğer illa bir tanrısal kutsallıktan bahsetmek gerekirse, bu anlamıyla bilime bu unvanı bahşetmek doğruya en yakın bir değerlendirme olabilir. Fakat 'bilimsel yöntem' Avrupa terminolojisinde farklı bir yere sahiptir. O, çağdaş diktatörün (her türlü total ve otoriter dikta biçimleri) prototipidir. Daha doğrusu, ana rahmine düşen tohumudur. Yöntem kelime olarak usûl, yol, tarikat anlamına gelir. Başlangıçta olumlu, algı yeteneğine bir katkısı olsa da, uzun süreli bağlı kalındığında tam bir zihniyet diktatörlüğü rolü kazanır. Bilim adına yöntem ısrarı en tehlikeli diktatörlüğe götürebilir. Nitekim bilimsel yöntemin yalınkat savunucuları olan Alman ulus-devletçiliğinin faşizmi doğurması bu değerlendirmemizi doğrulamaktadır.

Şüphesiz Batı Avrupa'da bir zihniyet devrimi gerçekleştirilmiştir. Ama bu, Avrupa merkezciliğe yol açmak biçiminde yorumlanamaz. Kaldı ki, bu devrim tüm öncüllerini Avrupa dışı zihinsel gelişmelerden almıştır.

eksik olmaz. Çoğunlukla yaşanan da bu eksikliklerden kaynaklanan riskler olmuştur.

Kapitalist gelişmeyi bizzat iktidara ve onun daha da görünür hukuki ifadesi olarak modern devlete bağlayan görüşler de az değildir. Toplumsal bütünlükler içinde iktidar hiyerarşilerinin kökleri çok eskiye dayanır. Maddi hayatın sevk ve idaresindeki rolleri temel etkenlerden biridir. Fakat zorun kendisi maddi hayatı, ekonomiyi, onun en uç noktası olarak kapitalizmi tek başına doğurma yeteneğinde değildir. Düzenleme, geliştirme ve engelleme rolleri hep iç içe olmuştur.

Kapitalizm uygarlıksal gelişmenin çürüme aşamasına denk gelmektedir

Kapitalizmin kuzeybatı Avrupa'da zafer kazanması coğrafi etkenin, mekânın önemini gözler önüne serer. Amsterdam kentinin ona beşiklik ettiği çokça söylenir. Diğer etkenler gibi coğrafyanın izahta payı sınırlıdır. nebilir. Hiçbir biçim sonsuzlaşma ayrıcalığına sahip değildir. Toplum biçimlenişlerinde sonsuzluk, kıyamete kadar, son peygamber, değişmez yasa, kesintisizlik, sonsuz ilerleme gibi kavramlara varmada daha çok düşünce ve inançların dogmatikleşmeleri, bununla kalıcı iktidar olma çabaları, ayrıcalıklı kesimlerin avantalarını sürekli kılma amaçları rol oynamıştır. Bunda propagandayla özgüven kazanma, çıkarları kalıcılaştırma esastır. Kapitalizmin ideolojik merkezi olan liberalizmin tarihin son sözü olma ideası da aynı oyunun modernistik tekrarıdır.

Kapitalizmi tanımlarken sanki değişmez, yaratılmış, tek merkezli bir düşünce ve eylem olarak nitelendirmemek gerekir. Esas olarak toplumda artık-ürün potansiyeli geliştikçe yarıklara yerleşen fırsatçı kişi ve grupların toplumsal artıkları asalakça kemirerek sistematikleşen eylemleri anlaşılmalıdır. Bunların sayıları hiçbir zaman toplumun yüzde bir veya ikisini geç-

Devamı sayfa 26'da